

**ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ З
МИСТЕЦТВА МУЗ:
ДРУГИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Навчально-методичний посібник

УДК 37.036
ББК 74.200.58

*Рекомендовано до видання та практичного використання вченою радою
Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
(протокол №15 від 28 листопада 2024 року)*

Рецензенти:

Кожем'якіна Ірина Володимирівна, старший викладач кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук;

Чуркіна Вікторія Григорівна, доцент кафедри виховання й розвитку особистості КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», кандидат мистецтвознавства, доцент.

Упорядник:

Серих Лариса Володимирівна, завідувачка кафедри теорії і методики змісту освіти Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

С 33

Формувальне оцінювання навчальних досягнень з мистецтва НУШ: другий цикл базової середньої освіти: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л.В. Серих, доцента кафедри теорії і методики змісту освіти КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. Суми: НВВ КЗ СОІППО. 2024. 323 с.

Видання розроблено відповідно до закону України «Про освіту», з урахуванням завдань, що виходять із основних постулатів Концепції «Нова українська школа», вимог Державного стандарту базової середньої освіти, модельних навчальних програм для 7-9 класів, рекомендованих Міністерством освіти і науки України та методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти.

Навчально-методичний посібник містить науково-методичні матеріали щодо організації оцінювання мистецької освітньої галузі, зокрема формувального, у другому циклі базової середньої освіти, 7-9 класів закладів загальної середньої освіти.

У навчально-методичному посібнику подано техніки (інструменти) формувального оцінювання навчальних досягнень учнів з практики 256 педагогів інтегрованого курсу «Мистецтво» (другий цикл базової середньої освіти) закладів загальної середньої освіти Сумської області.

Видання адресовано фахівцям закладів повної загальної середньої, позашкільної, спеціальної та вищої освіти, методистам, спеціалістам відділів, управлінь освіти, методичних центрів, інститутів професійного розвитку педагогічних працівників, студентам.

© Серих Л. В., 2024
© КЗ СОІППО, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА		8
		9
I. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: другий цикл базової середньої освіти		
Сєрих Лариса Володимирівна		
Оцінювання результатів навчання учнів / учениць у 7-9 класі базової середньої освіти		
Бондар Оксана Олегівна		19
Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти: сутність і методи		
Сєрих Лариса Володимирівна		25
Основні принципи та умови реалізації формувального оцінювання		
Мельник Світлана Анатоліївна		30
Чуркіна Вікторія Григорівна		
Компетентнісний підхід у неперервній освіті педагогів		
Паламарчук Валентина Валентинівна		33
Методи, інструменти, техніки формувального оцінювання		
Подорога Тамара Анатоліївна		36
Оцінювання в 5-9 класах НУШ		
Хвораєва Ірина Миколаївна		40
Заповнення класного журналу: Інтегрований курс «Мистецтво» 5-6; 7-11 класи		
II. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ, ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ		43
Зайченко Людмила Костянтинівна		
Вправи формувального оцінювання на уроці «Візуальні символи України»		
Латіфова Неллі Григорівна		44
Реалізація формувального оцінювання на уроці образотворчого мистецтва		
Кулик Ольга Олександрівна		45
Інструменти формувального оцінювання на уроках мистецтва		
Пилипенко Світлана Анатоліївна		46
Оцінювання результатів навчання учнів за допомогою карток		
Приходько Віра Іванівна		47
Застосування інструментів формувального оцінювання на уроці «Рок-музика»		
Сметаніна Олена Михайлівна		48
Використання карток на уроці з дизайну		
Харченко Валентина Юрївна		49
Техніки формувального оцінювання учнів з мистецтва 7-9 класу		
Щербань Ліна Григорівна		50
Флеш-карта як інструмент формувального оцінювання		
2.1 ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВА»		51
Левченко Віталія Віталіївна	Музичні символи України	51
(Група 3)		
Пащенко Вікторія Вікторівна	МУЗИКА ТЕАТРУ. 7 КЛАС	52
Домніч Олена Євгенівна	МИСТЕЦТВО В ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ	52
Забара Оксана Олександрівна	НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ	54
Іващенко Світлана Володимирівна	СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ В АРХІТЕКТУРНОМУ АНСАМБЛІ	57
Корнієнко Юлія Олександрівна	АНІМАЦІЯ	58
Корощенко Інна Анатоліївна	РЕКЛАМА	60
Левченко Віталія Віталіївна		62
Линник Лариса Олександрівна	НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ	63

Мельник Тетяна Миколаївна	УРОК «ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН» З ВПРАВАМИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ (7 КЛАС)	64
Нестеренко Оксана Іванівна	САКРАЛЬНА МУЗИКА	
Носенко Валентина Василівна	ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО: 7 КЛАС	67
Осипенко Людмила Володимирівна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО	67
Подорога Тамара Анатоліївна	ЖИТТЯ В ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ: ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН	69
Савінкіна Інна Сергіївна	КІНОМИСТЕЦТВО ТА КІНОІНДУСТРІЯ	73
Савченко Ірина Миколаївна	ТРАДИЦІЙНІ НАРОДНІ ІГРАШКИ УКРАЇНИ	74
Сліпченко Тетяна Петрівна	МИСТЕЦТВО У ЖИТТІ ЛЮДИНИ	75
Соборова Ольга Михайлівна	І РУШНИК ВИШИВАНИЙ НА ЩАСТЯ, НА ДОЛЮ ДАЛА	77
Тодавчич Оксана Миколаївна	ТАНЦЮВАЛЬНІ ТА ПОРТРЕТНІ СТИЛІЗАЦІЇ	77
Цегельська Віра Михайлівна	АРАНЖУВАННЯ	78
Чала Валентина Петрівна	7 КЛАС. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО	79
Шпилька Наталія Миколаївна	КЛАСИЧНИЙ КРОССОВЕР – МУЗИКА СУЧАСНОСТІ	79
Білоножка Марина Валеріївна (Група 5)	МУЗИКА І ТЕАТР	101
Богдан Оксана Іванівна	ІНТЕРНЕТ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ	101
Демченко Інна Леонідівна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ	103
Коваленко Валерія Анатоліївна	РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СТВОРЕННЯ АБСТРАКТНИХ КОМПОЗИЦІЙ	104
Ковган Наталія Олександрівна	ВІЗУАЛЬНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	104
Кордовська Олена Чеславівна	МИСТЕЦТВО. 7 КЛАС. МАСОЛ Л.М. УРОК 3	105
Коротич Наталія Григорівна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ ОМ У 7 КЛ. НУШ	106
Котенко Лариса Борисівна	МИСТЕЦТВО В ПРОСТОРИ КУЛЬТУРИ	107
Кутенко Сергій Олександрович	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	118
Ляшенко Микола Миколайович	МИСТЕЦТВО ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ	109
Мариніч Олена Андріївна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	110
Маслак Оксана Анатоліївна	МУЗИКА І ТЕАТР	111
Мілевська Ніна Олександрівна	МИСТЕЦТВО ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ	113
Немировська Олена Антонівна	МУЗИКА І ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА	118
Пастушенко Людмила Сергіївна	ЗАСТОСУВАННЯ ТЕСТІВ НА РОКАХ МИСТЕЦТВА	114
Степанченко Наталії Миколаївни	ХОРЕОГРАФІЯ І МУЗИКА В ЕМОЦІЙНОМУ СТАНІ УЧНЯ	120
Тимошенко Сергій Володимирович	МИСТЕЦТВО 7 КЛАС	122
Тимошина Алла Вікторівна	РАДІО – ДИНАМІЧНИЙ ВИД МЕДІА	123
Товчигречко Наталя Володимирівна	УРОК МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	124
Пастушенко Людмила Сергіївна	ТЕСТОВА РОБОТА №3 З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	126
Холод Ніна Василівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	128
Чайка Юлія Володимирівна	ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ЕТЮД	128
Гайдиш Альона Анатоліївна (Група 6)	ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО	80
Гапич Світлана Миколаївна	АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	81
Герасименко Тетяна Миколаївна	МУЗИКА І ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА	82
Карпенко Галина Станіславівна	НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ	83
Котьолкін Богдан Олександрович	ПИСАНКА ЯК ВИД НАРОДНОГО МІНІАТЮРНОГО ЖИВОПИСУ	85
Курсай Ольга Михайлівна	АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	86
Мельниченко Надія Сергіївна	ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА	86
Миколенко Людмила Василівна	ЕКОЛОГІЧНИЙ ПЛАКАТ	87
Недайхліб Людмила Вікторівна	ВИТВОРИ НАРОДНИХ МАЙСТРІВ	89

Ольсєвич Вікторія Валеріївна	СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ У ХРАМІ: КУЛЬТОВА АРХІТЕКТУРА	90
Сосєдко Алла Василівна	ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ	91
Стоцька Ірина Олександрівна	ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО: ПИСАНКА	92
Тернівська Анна Павлівна	МЕДІА, МАСМЕДІА, МУЛЬТИМЕДІА В МИСТЕЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	93
Фоміна Антоніна Василівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	94
Хвораєва Ірина Миколаївна	РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА 7 КЛАС НУШ ТЕМА «МІСТО ЯКЕ ЗВУЧИТЬ»	95
Хорошуля Наталія Миколаївна	АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	98
Чухненко Олена Володимирівна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МУЗИКИ	99
Шелепова Лариса Петрівна	АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	99
Акименко Ірина Анатоліївна (Група 2)	УРОК №02: МУЗИЧНА КУЛЬТУРА РІДНОГО КРАЮ	130
Балюра Наталія Віталіївна	7 КЛАС НУШ: УРОК МИСТЕЦТВА	132
Говоруха Юлія Олександрівна	ТРАДИЦІЇ ТА НОВЕ ТРАКТУВАННЯ В МИСТЕЦТВІ	134
Гупало Юлія Олександрівна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА: 7 КЛАС, НУШ	135
Довбенко Віра Іванівна	АРАНЖУВАННЯ ТА СТИЛІЗАЦІЯ	136
Жинжир Ірина Юріївна	АРАНЖУВАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	137
Кабанова Юлія Дмитрівна	НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ	138
Ліхачова Анжеліка Володимирівна	АРАНЖУВАННЯ ТА СТИЛІЗАЦІЯ	141
Любчик Світлана Андріївна	АРАНЖУВАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	142
Мельник Людмила Володимирівна	НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ	145
Могила Світлана Володимирівна	ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО	146
Полях Юлія Степанівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	147
Резнік Алла Григорівна	МИСТЕЦТВО ВИТИНАНКИ	148
Таран Оксана Юріївна	ПОСМІШКА В МИСТЕЦТВІ	150
Харченко Олександр Леонідович	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: УРОК МИСТЕЦТВА: МУЗИЧНА СКЛАДОВА	151
Хоменко Оксана Михайлівна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА	152
Чала Людмила Валентинівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	152
Шульга Світлана Євгенівна	ТЕМА УРОКУ: МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ. 7 КЛАС	156
Губкін Вадим Олександрович (Група4)	ОРНАМЕНТАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ	159
Гуппал Тетяна Олексіївна	АРАНЖУВАННЯ ТА СТИЛІЗАЦІЯ В МУЗИЦІ	160
Дейнека Ірина Миколаївна	СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ	161
Демиденко Галина Віталіївна	МИСТЕЦТВО – ЯСКРАВИЙ ОБРАЗ УКРАЇНИ	162
Довгополий Сергій Олександрович	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	163
Доценко Алла Яківна	МУЗИКА І ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА	164
Євтушенко Світлана Валентинівна	АРАНЖУВАННЯ В МУЗИЦІ	167
Ковальчук Ольга Василівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	168
Курченко Олена Олександрівна	СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ	169
Любименко Інна Іванівна	МИСТЕЦТВО В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ	170
Менчак Дарія Олексіївна	СУЧАСНЕ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО	172
Мєшко Тетяна Борисівна	МУЗИКА: ПІСНІ	174
Момот Н.А.	ОСОБЛИВОСТІ НАТЮРМОРТУ	175
Муравйова Зінаїда Миколаївна	ТРАДИЦІЇ ТА НОВЕ ТРАКТУВАННЯ В МИСТЕЦТВІ	177
Натальчук Вікторія Іванівна	НАСТРІЙ У ПЕЙЗАЖІ	178
Пахолко Людмила Олександрівна	УРОК МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА: 7 КЛАС	179
Петриченко О.М.	МУЗИЧНІ ТА ГРАФІЧНІ ШЕДЕВРИ	181
Підгайна Оксана Петрівна	ХОРОВІ ОБРОБКИ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ	182

Рогова Світлана Іванівна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО: 7 КЛАС	183
Стельмах Людмила Миколаївна	НАРОДНА ЛЯЛЬКА	184
Терно Людмила Миколаївна	ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО	189
Тиченко Тетяна Мирославівна	КЛАСИЧНА І СУЧАСНА МУЗИКА	190
Тідякіна Світлана В'ячеславівна	ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА	191
Токарєва Оксана Василівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	192
Хандурін Олександр Васильович	ПЕРЕВТІЛЮВАННЯ В МИСТЕЦТВІ	192
Яновська Тетяна Василівна	АРАНЖУВАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	193
Базилева Світлана Анатоліївна (Група 7)	ФОЛЬКЛОР І ПРОФЕСІЙНА МУЗИКА	195
Бідненко Ольга Григорівна	ЧАРІВНЕ МЕРЕЖИВО ВИТИНАНКИ	199
Васильченко Ірина Михайлівна	НАРОДНІ МАЙСТРИ	202
Воронець Світлана Олександрівна	ВИТВОРИ НАРОДНИХ МАЙСТРІВ	202
Голець Людмила Леонідівна	ВИШИВКИ – ЕТНІЧНИЙ БРЕНД Й «КОД НАЦІЇ»	205
Демидко Наталія Олександрівна	УРОК МИСТЕЦТВА У 7 КЛАСІ	206
Жук Олена Михайлівна	МУЗИЧНА КУЛЬТУРА РІДНОГО КРАЮ	207
Заїка Наталія Степанівна	ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО	208
Капелюха Маргарита Олександрівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	209
Кірієнко Вікторія Володимирівна	МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ	211
Левченко Світлана Олексіївна	ФОТОМИСТЕЦТВО	213
Лизогуб Аліна Володимирівна	НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ	214
Лисаченко Вікторія Олексіївна	УРОК МИСТЕЦТВА (7 КЛАС)	215
Ляпін Валентина Іванівна	МУЗИКА І ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА	216
Найда Анна Василівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	218
Панасенко Олеся Сергіївна	РАДІО – ДИНАМІЧНИЙ ВИД МЕДІА	219
Погоріла Світлана Олександрівна	МУЗИКА – ТЕАТР	221
Попова Людмила Василівна	УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК	223
Ремесло Вікторія Іванівна	ПИСАНКА – ТВІР-МІНІАТЮРА ТА ОБЕРІГ	225
Реп'янська Вікторія Анатоліївна	МИСТЕЦТВО – ЯСКРАВИЙ ОБРАЗ УКРАЇНИ	225
Романенкова Яніна Володимирівна	СИМВОЛИ УКРАЇНИ	227
Руденко Віта Володимирівна	УРОК 5: 7 КЛАС: Л.Г. КОНДРАТОВА	228
Свирид Світлана Олександрівна	АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	230
Цегельник Надія Олексіївна	АРХІТЕКТУРНІ ОБРАЗИ	231
Васіна Світлана Анатоліївна (Група 8)	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	231
Ситник Ірина Олексіївна	7 КЛАС. УРОК МИСТЕЦТВА	234
Афанасьєва Людмила Іванівна	СТОРІНКАМИ ЄВРОБАЧЕННЯ	235
Бабич Віталіна Анатоліївна	НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ	237
Богуш Валентина Володимирівна	САКРАЛЬНА МУЗИКА	239
Будакова Марина Анатоліївна	АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	242
Горбач Ауріка Андріївна	МИСТЕЦТВО – ЯСКРАВИЙ ОБРАЗ УКРАЇНИ	244
Заговора Яна Володимирівна	МОНУМЕНТАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО	246
Калініна Любов Кузьмівна	УРОК 3 МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА, 7 КЛАС	247
Коломієць Ольга Миколаївна	ЕТНІЧНІ МОТИВИ В ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ	249
Манишева Надія Миколаївна	ШЛЯХАМИ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА	251
Манюк Алла Олександрівна	МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ	254
Погребняк Анатолій Іванович	СТАТИЧНІ ВІЗУАЛЬНІ МЕДІА	257
Псуненко Ірина Іванівна	РЕКЛАМА	260
Рудя Людмила Іванівна	7 клас: МИСТЕЦТВО	251
Слюсарєва Ольга Борисівна	7 КЛАС: УРОК 3	261

Федотова Любов Сергіївна Щур Тамара Василівна	7 КЛАС: НАРОДНА ПІСНЯ В СУЧАСНОМУ ЖИТТІ РАДІО – ДИНАМІЧНИЙ ВИД МЕДІА	264 265
Балицька Світлана Миколаївна (Група 9)	ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА	266
Бик Яна Олександрівна	7 клас НУШ «МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»	267
Білик Інна Павлівна	УРОК 3 ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДЛЯ 7 КЛАСУ	269
Бойко Ірина Михайлівна	7 КЛАС. ТЕМА. КІНОМИСТЕЦТВО ТА КІНОІНДУСТРІЯ	270
Вовненко Лариса Іванівна	УРОК №11: МУЗИЧНИЙ ТЕАТР	271
Глушченко Євгенія Олегівна	7 КЛАС НУШ. НАРОДНІ МЕЛОДІЇ В ІНСТРУМЕНТАЛЬНІЙ МУЗИЦІ	272
Довженко Оксана Вікторівна	7 КЛАС НУШ: КАРНАВАЛ	273
Древаль Олена Євгеніївна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ «ОСНОВИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»	274
Забіяка Марина Романівна	ФОТОМИСТЕЦТВО: 7 КЛАС	279
Кириєнко Антоніна Григорівна	ВИКОРИСТАННЯ ЗАКОНІВ ПЕРСПЕКТИВИ У ГРАФІЧНИХ ТВОРАХ	281
Клименко Олена Юріївна	АРАНЖУВАННЯ В МУЗИЦІ	285
Іванченко Наталія Олексіївна	МИСТЕЦТВО МУЗИКИ	282
Ільченко Лариса Михайлівна	ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ У МИСТЕЦТВІ	283
Самандрула Василь Дмитрович	УРОК ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	287
Сіробаба Олена Олександрівна	АНІМАЦІЯ – ВИД ГРАФІКИ	288
Федірко Ірина Сергіївна	ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»	289
Шовкун Надія Миколаївна	АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	291
Легеза Юлія Іванівна	УРОК ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	293
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		295
ДОДАТКИ		298

ПЕРЕДМОВА

Протягом кількох десятиліть науковці, методисти та педагоги-практики загальної середньої освіти намагалися обґрунтувати й втілити в життя різні системи оцінювання навчальних досягнень та наскрізних умінь, які б якнайкраще відповідали об'єктивним викликам шкільного життя.

У період реформування загальної середньої освіти, швидкої зміни техніки та технологій, зростання наукової інформації, піднесення соціальної ролі особистості та інтелектуалізація її праці на початку нового тисячоліття, реформуванню підлягає і освітня галузь «Мистецтво».

Навчально-методичний посібник відповідає вимогам Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм для 7-9 класів, рекомендованих Міністерством освіти і науки України (Наказ МОН України від 05.02.2024 №124), що дозволяє учителям мистецької освітньої галузі впроваджувати науково-методичні й педагогічні технології, спрямовані на розвиток особистості шляхом формування і застосування компетентностей як єдиного освітнього процесу, що триває як в урочний, так і в позаурочний час, забезпечуючи прискорений рух, перманентність та швидкість використання мистецтва в усіх сферах людської діяльності, доступність, візуалізацію інформації в умовах безмежного комунікаційного простору, осмислення й переоцінку надбаних мистецьких скарбів людством і здобувачем освіти.

На формування оцінки діяльності здобувачів освіти впливають освітні електронні мережі, які долаючи будь-які мовні й культурні кордони, дають змогу отримувати інформацію в небачених до цього часу різноманітних форматах і обсягах. Тому стає все більш помітною різниця між інноваційним і традиційним, звичним і зручним для багатьох учителів підходом до контролю й оцінювання, коли зафіксовані результати виконання учнями перевірних робіт зіставляються з чітко визначеними критеріями, рівнями й оцінками в балах. Адже, брак методичних рекомендацій; відтерміновано процеси створення, апробації та селекції засобів контрольної-оцінювальної діяльності нового типу тощо зумовили поділитися з фахівцями практичними надбання 256 педагогів Сумщини щодо формувального оцінювання другого циклу базової середньої освіти.

Покликом до узагальнення практики контрольної-оцінювальної діяльності є: реалізація основних вимог Державного стандарту, завдань чинних модельних програм, що розкривають мету інтегрованого навчання мистецтва, принципи, в яких визначаються дидактичні пріоритети, а також базові підходи до навчання: компетентнісний, інтегративний, особистісно орієнтований, діяльнісний, культурологічний; концепція «Нова Українська школа», що спрямовує освітньо-виховний процес не лише на формування в учнів комплексу ключових і предметних компетентностей, а й на розвиток у них емоційного інтелекту, навичок взаємодії, комунікативних і творчих здібностей, які закладають підґрунтя для особистісної самореалізації дитини в суспільстві, досягнення акмеуспіху в подальшому житті.

Приклади формувального оцінювання, що містяться в конспектах уроків різняться обсягом, новизною методичного інструментарію, деталізацією і мірою суб'єктивності у трактуванні матеріалів підручника, наочним поданням від авторів-педагогів. Це дає можливість продемонструвати досить строкату, але реальну картину розуміння українськими вчителями концепції інтегрованого навчання мистецтва в закладі загальної середньої освіти у взаємодії між традиціями та інноваціями.

Навчально-методичний посібник стане в нагоді освітянам, дозволить усвідомити значення й шляхи реалізації підходів до оцінювання навчальних досягнень та наскрізних умінь учнів; урахувати особливості закладу освіти та можливості формувального оцінювання в другому циклі базової середньої освіти.

I. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: другий цикл базової середньої освіти

Сєрих Лариса Володимирівна,
завідувачка кафедри теорії і методики змісту освіти
КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
кандидат педагогічних наук, доцент

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ / УЧЕНИЦЬ У 7-9 КЛАСІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У 2024/2025 навчальному році освітній процес у закладах загальної середньої освіти спрямовано на реалізацію Державного стандарту початкової освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 87 від 21 лютого 2018 року), Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 898 від 30 вересня 2020 року зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України №972 від 30.08.2022), Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1392 від 23 листопада 2011 року) з урахуванням досягнень впровадження концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та подолання викликів, зумовлених особливостями освітнього процесу в умовах воєнного стану, зокрема і подолання освітніх втрат.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма закладу загальної середньої освіти. Заклад освіти, який здійснює свою діяльність як учасник Проекту, розробляє освітню програму для адаптаційного циклу базової середньої освіти (5-6) класи на основі типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН №235 від 19.02.2021 (<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverd-zhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>) та методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти.
URL:<https://osvita.ua/doc/Rekomendaciyi.pdf>

Для використання в освітньому процесі в закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році на рівні базової, профільної середньої освіти рекомендовані модельні навчальні програми для 5-7 класів, навчальні програми для 8-9 і 10-11 класів [6].

Вибравши модельну навчальну програму, учитель / учителька на її основі складає навчальну програму, у якій зазначає послідовність й орієнтовний час вивчення тем у 7 класі. У модельній навчальній програмі автори пропонують послідовність вивчення тем, зміст і види навчальної діяльності, які є орієнтовними.

Тому з модельної навчальної програми вчитель / учителька до кожної теми навчальної програми добирає з-поміж запропонованих або ж додає ті елементи змісту й способи діяльності, що в умовах певного навчального закладу й класу є найоптимальнішими для кожного учня / учениці та для учнівської спільноти класу. Типовим навчальним планом нової редакції Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затвердженої наказом МОН від 09.08.2024 №1120) на реалізацію мистецької освітньої галузі визначено одну годину [38].

На думку Онопрієнко О.В. [28, с. 4-5] «змістове наповнення поняття навчальних досягнень учнів еволюціонувало з розвитком освіти, воно узгоджувалося з властивими часу підходами до побудови педагогічної діяльності й набувало відповідних смислів. Особливо розширився зміст цього поняття з упровадженням в освіту компетентнісного підходу. Відтак, окрім знань, умінь і навичок, до параметрів досягнень стали відносити способи діяльності, досвід творчої діяльності, емоційно-ціннісні ставлення тощо (Т.М. Байбара, Н.М. Бібік, О.І. Локшина, В.І. Луговий, О.І. Ляшенко,

О.В. Овчарук, О.Я. Савченко та ін.). До характеристик навчальних досягнень зазначені автори відносять такі:

- ✓ придатність для вимірювання, ранжування й оцінювання;
- ✓ залежність від особистісних рис суб'єкта навчання;
- ✓ обумовленість мірою сформованості, етапом діяльності, на якому фіксується результат;
- ✓ позитивний прояв навчальних здобутків.

Оскільки ми пропонуємо розглядати навчальні досягнення як сукупність надбань особистості, то вважаємо за необхідне доповнити зазначений перелік характеристикою *комплексного вияву*.

Щодо поняття *результатів навчання*, то його визначення є загальноновизнаним і закріпленим у нормативних документах щодо освіти. Зокрема, у Законі України «Про освіту» результати навчання визначаються як «знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів» [3].

Загальний обсяг навчального навантаження в освітній програмі закладу освіти має відповідати загальному обсягу навчального навантаження, визначеному для цього типу освітнього закладу в Державному стандарті (Додаток 23) та Типовій освітній програмі (Додаток 1). Загальний обсяг річного навчального навантаження для кожної галузі в освітній програмі закладу освіти встановлюють у межах вказаного в Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону мінімального та максимального показників.

Загальний обсяг річного навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою (7-9 класи) наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1.

Назва освітньої	Навчальне навантаження	7 клас			8 клас			9 клас		
		Рекоменде*	Мініма	Максими*	Рекоменде*	Мініма	Максими*	Рекоменде*	Мініма	Максими*
Мистецька	На тиждень	2	1	3	1	1	2	1	1	2
	На рік	70	35	105	35	35	70	35	35	70

Результати навчання насамперед визначаються за оволодінням освітньою програмою базової середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, учні, які досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом встановленого зразка (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти, табелем навчальних досягнень учня / учениці) [1].

У 7-9 класах за умови наявності відповідних модельних навчальних програм мистецька освітня галузь може бути реалізована в навчальному плані закладу освіти через окремі предмети (**музичне мистецтво, образотворче мистецтво**) або інтегрований курс **«Мистецтво»**.

•У разі відсутності модельних навчальних програм з окремих навчальних предметів –музичне мистецтво, образотворче мистецтво, обирається одна із рекомендованих модельних навчальних

програм інтегрованого курсу «Мистецтво». Усі ці програми розраховано **на рекомендовану кількість годин**.

Для повноцінної реалізації освітньої галузі і досягнення обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом, в навчальному плані закладу освіти необхідно виділяти **2 год. на тиждень у 7 класі** та по 1 год. у 8-9 класах відповідно.

За наявності у закладі освіти відповідного кадрового складу, інтегрований курс мистецької освітньої галузі мають викладати вчителі **зі спеціальною мистецько-педагогічною освітою** (вчитель музичного мистецтва, вчитель образотворчого мистецтва). Інтегрований курс «Мистецтво» за наявності у закладі освіти відповідного кадрового складу можуть реалізовувати два вчителі. За такої моделі викладання у 7 класі заклад освіти створює на основі модельної навчальної програми навчальну програму закладу освіти, де виокремлюється дві складові за домінуючими видами мистецтва із зазначенням відповідної кількості годин «Мистецтво: музичне мистецтво» (1 година на тиждень), «Мистецтво: образотворче мистецтво» (1 година на тиждень) і затверджує її рішенням педагогічної ради [41].

Відповідно – у класному журналі для кожної складової відводяться окремі сторінки, на яких після назви інтегрованого курсу прописується: **«Мистецтво: музичне мистецтво», «Мистецтво: образотворче мистецтво»**.

Необхідною умовою реалізації завдань мистецької освітньої галузі, і відповідно завдань, зазначених в модельних навчальних програмах, є дотримання **інтегративного підходу** через узгодження програмового змісту і результатів навчання з різних видів мистецтва. Інтегрування мистецького змісту має здійснюватися через різні види діяльності учнів/учениць (обговорення творів мистецтва, практичну мистецьку, дослідно-пошукову діяльність) на основі спільної світоглядної тематики та універсальні для різних видів мистецтва категорії (види, жанри, стилі мистецтва) тощо у поєднанні із засадничими положеннями концепції «Нова українська школа».

Інтегрований курс «Мистецтво» має вивчатися **цілісно протягом усього навчального року**: недопустимо виокремлювати вивчення учнями/ученицями складових інтегрованого курсу (музичної, образотворчої) упродовж окремих навчальних періодів (семестрів).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюють комісію, затверджують її склад (голову та членів комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складають за формою згідно до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314 [30].

Результати навчальних досягнень учнів безпосередньо залежать від визначених досягнень в Державному стандарті базової середньої освіти [1], Типовій освітній програмі для 5-9 класів [38] та загальному обсягу річного навчального навантаження для кожної галузі, зокрема мистецької, діапазону мінімального та максимального показників. Система оцінювання має на меті допомогти вчителю конкретизувати навчальні досягнення учнів і надати необхідні інструменти для впровадження об'єктивного й справедливого оцінювання результатів навчання.

В оцінюванні навчальних досягнень учнів важливо розрізняти поточне формувальне оцінювання (оцінювання для навчання) та підсумкове оцінювання (семестрове, річне). Поточне формувальне оцінювання здійснюють з метою допомогти учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання. Підсумкове оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів [30].

Окрім поточного формувального та підсумкового (семестрового, річного) оцінювання, педагогічні працівники закладу освіти можуть ухвалити рішення про здійснення проміжного

оцінювання результатів навчання з окремих предметів / інтегрованих курсів. Періодичність і процедури здійснення проміжного оцінювання й види діяльності, результати яких підлягають проміжному оцінюванню, визначають педагогічні працівники закладу освіти залежно від дидактичної мети та з урахуванням відповідної навчальної програми [30].

Формувальне оцінювання – це оцінювання під час навчання і «для навчання» (англ. – «*assessment for learning*»). «Формувальне» (англ. – «*formative*») – тому що, на відміну від підсумкового, має на меті формування (або форматування) навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень [33].

Водночас, значення слова «оцінювання» не обмежується виставленням оцінки. Це послідовна змістовна взаємодія між учнем, учителем і батьками щодо навчальних досягнень учня на підставі всім зрозумілих цілей і критеріїв.

Аби оцінювання стало формувальним, система прийомів, що вчитель застосовує під час навчання, має ґрунтуватися на певних ціннісних орієнтирах. Зокрема, для успішного застосування формувального оцінювання навчальний процес має бути організований у такий спосіб, щоби спонукати кожного учня бути активним його учасником, а не пасивним «отримувачем» знань і оцінок. Має бути створена така атмосфера навчання, за якої учні не бояться «йти на ризик» – ставити запитання, робити помилки й показувати, чого вони ще не вміють або не знають.

Формувальне оцінювання як «оцінювання для навчання» складається з певних елементів, серед яких насамперед:

- ✓ вироблення зрозумілих учням цілей на певний період навчання;
- ✓ надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- ✓ коригування вчителем навчального процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів [33].

Результат формувального оцінювання для учнів – усвідомлення ними відповідей на три важливі запитання:

1. Яка моя ціль у вивченні цього предмета або курсу на цьому етапі навчання – які саме знання й уміння я маю опанувати і для чого, як саме вони будуть оцінюватися в підсумку?
2. Де я зараз на шляху досягнення цієї цілі – що саме мені вдається добре, а над чим потрібно попрацювати?
3. Яке в мене наступне завдання на цьому шляху?

Чи є формувальне оцінювання абсолютно новою концепцією для української педагогічної практики? Не зовсім [33].

Хоча термін раніше не був закріплений законодавчо, багато хто наголошують, що окремі прийоми вчителі застосовували давно. Прикладами таких прийомів можуть бути диференційовані завдання з орієнтацією на навчальні потреби учнів, техніки самооцінювання та взаємооцінювання, письмовий або усний зворотний зв'язок щодо індивідуальних успіхів і невдач тощо. Цей факт є вдалим підґрунтям для подальшого розвитку та послідовного поширення практик формувального оцінювання з урахуванням напрацювань світової педагогічної спільноти [33].

Проте важливо врахувати й те, що формувальне оцінювання як стратегія підвищення рівня навчальних досягнень і покращення якості освіти – це не про застосування того чи іншого окремого прийому або інструменту (додаток 1). Формувальне оцінювання не може здійснюватися вибірково й не обмежується заповненням учителем тих чи інших форм. Ба більше, без постійного активного залучення учнів до оцінювання, за відсутності будь-якого із зазначених вище першочергових елементів, формувальне оцінювання може швидко перетворитися на формальне.

Формувальне оцінювання вимагає системності, має бути вбудоване в повсякденне шкільне життя. Це потребує новітніх підходів до організації навчального процесу й послідовної побудови нової культури оцінювання – у центрі яких учень / учениця та їхні індивідуальні потреби пізнання [33].

Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання на основі викладеного нижче алгоритму діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання, що, зокрема, забезпечить наступність між підходами до оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової і базової середньої освіти.

Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період (наприклад, заняття, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо). Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою, та критерії оцінювання.

Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року. Доцільно впроваджувати поступове залучення учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності.

Надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей. Зворотний зв'язок має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним. Важливо не протиставляти учнів одне одному. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учня / учениці. Труднощі в навчанні доцільно обговорювати з учнями індивідуально. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності.

Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія). Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання.

Корегування освітнього процесу з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти може ухвалити рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента [42].

Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру, та динаміки особистих навчальних досягнень учня / учениці. Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим і здійснюється на розсуд закладу освіти.

Річне оцінювання здійснюють на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року.

Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11 (12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення [34].

Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі / учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ.

Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до пп. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами).

Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі / учениці, його / її батькам (іншим законним представникам).

Відомості, отримані під час підсумкового та, у разі застосування, проміжного, оцінювання результатів навчання, застосовують у формульованому оцінюванні, зокрема, для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнем / ученицею, та коригування освітнього процесу.

Оцінювання має бути зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти [1] ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів доцільно керуватися такими категоріями критеріїв:

- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;

- комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);

- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;

- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Є відмінності та певні узгодження з Державним стандартом початкової освіти.

Розглянемо як узгоджено результати навчання у нормативних документах освіти [1]

ЗАГАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ У ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТАХ ПО ТА БО

Пізнає мову мистецтва

Аналізує, інтерпретує, оцінює мистецтво

Творить різними засобами і способами

Імпровізує

Естетично перетворює навколишній світ

Оцінює власну творчість

Представляє власні досягнення

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво

Регулює власний емоційний стан

засобами мистецтва

Пізнає мову різних видів мистецтва

Аналізує, інтерпретує і критично оцінює

Творить різними засобами і способами

Імпровізує

Естетично перетворює навколишній світ

Оцінює власні мистецькі здобутки

Демонструє власні досягнення

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво

Регулює власний емоційний стан

засобами мистецтва

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації

Добирає та оцінює джерела інформації про мистецтво

Виявляє культуру використання авторського твору

Звертаємо увагу, що під час оцінювання навчальних досягнень важливо враховувати дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності [42].

Для визначення рівня досягнення учнями результатів навчання заклад освіти може застосовувати Орієнтовну рамку оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти й критерії щодо оцінювання освітньої галузі (додаток 2,3) або на її основі розробити власні критерії та шкалу оцінювання. У пропонованій Орієнтовній рамці оцінювання навчальних досягнень навчальні досягнення учнів характеризують за чотирма рівнями: початковий, середній, достатній, високий.

Заклад загальної середньої освіти може здійснювати підсумкове та, у разі застосування, проміжне, оцінювання результатів навчання за рівневою, 12-бальною або за власною шкалою

оцінювання (додаток 2), затвердженою рішенням педагогічної ради, за умови затвердження правил переведення до системи (шкали) оцінювання, визначеної законодавством. Результати річного оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі / учениці в кінці навчального року, за системою (шкалою), визначеною законодавством [34].

Для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти, рекомендуємо у першому семестрі 5-го класу підсумкове та, у разі застосування, проміжне оцінювання результатів навчання учнів здійснювати за рівневою шкалою, а його результати позначати словами або відповідними літерами:

«початковий (П)»,

«середній» (С),

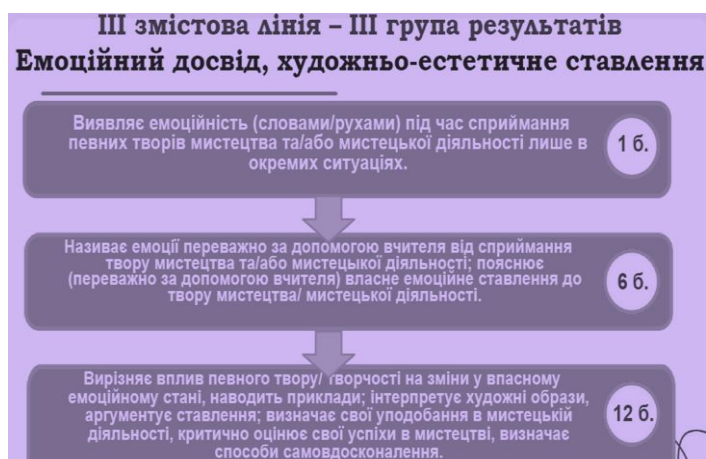
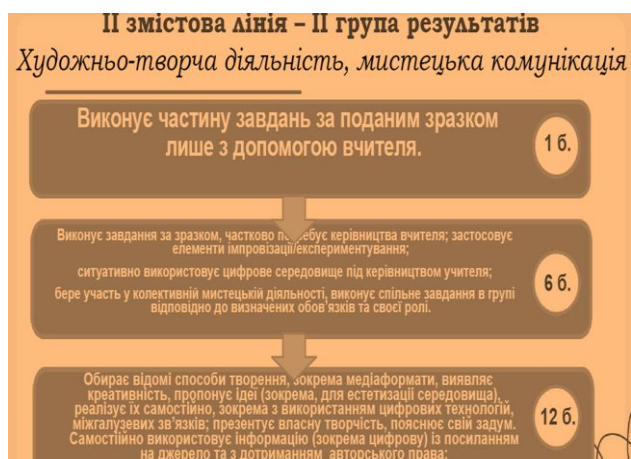
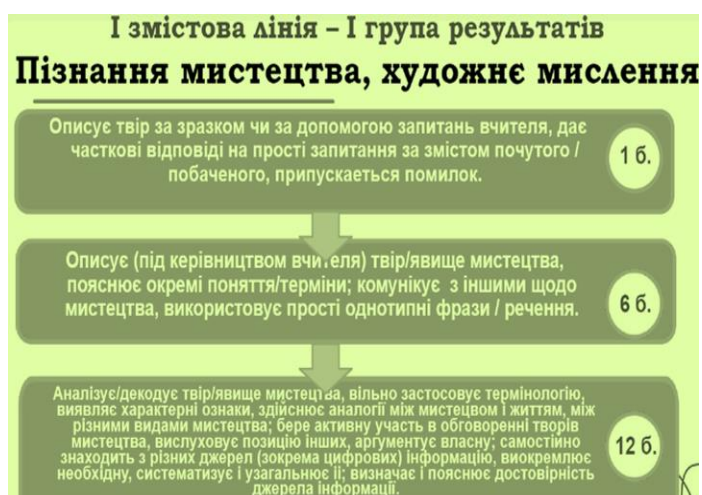
«достатній» (Д),

«високий (В)» та супроводжувати вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня / учениці (а не на помилки або невдачі).

При переході від підсумкового оцінювання за рівневою шкалою в I семестрі до оцінювання за бальною шкалою в II семестрі рекомендуємо при виставленні річної оцінки орієнтуватись на оцінку за II семестр, а можливу різницю між рівнями результатів навчання у I та II семестрах враховувати шляхом виставлення річної оцінки, що відповідає вищому показнику [34].

Якщо рівень результатів навчання учня / учениці визначити неможливо через тривалу відсутність учня / учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)). Для розроблення та/або оцінки вже розроблених власних критеріїв і шкали оцінювання заклад освіти може використати Орієнтовні вимоги до критеріїв та шкал оцінювання. Ці орієнтовні вимоги мають допоміжний характер і не є обов'язковими до використання [34].

Оцінювання навчальних досягнень учнів в мистецькій освітній галузі має відбуватися за групами:

У базовій загальній середній освіті передбачено такі види оцінювання:

📌 **поточне та формувальне оцінювання** з метою відстеження особистісного розвитку учнів, їх навчального поступу, процесу здобуття навчального досвіду як основи компетентності для розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учнів;

📌 **підсумкове оцінювання**, під час якого результати навчання здобувачів освіти співвідносяться з обов'язковими результатами, визначеними цим Державним стандартом.

ПІДСУМКОВЕ (СУМАТИВНЕ) ОЦІНЮВАННЯ

Усні та письмові індивідуальні контрольні роботи

Тематичне (рубіжне) оцінювання

Семестрове оцінювання

Річне оцінювання

Підсумкова державна атестація

Зовнішнє незалежне оцінювання

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Самооцінювання
Взаємооцінювання
Оцінка вчителя

Усні та письмові,
індивідуальні та
групові поточні
роботи

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Словесне
оцінювання

Усні та письмові,
індивідуальні та
групові поточні
роботи

Самооцінювання
Взаємооцінювання
Портфоліо

Зворотний зв'язок

Діагностичне оцінювання в 1-2 та 3 пілотних
класах НУШ

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Мета: співвіднесення результату учня з обов'язковими результатами, визначеними Державним стандартом.
2. Враховує вимоги **Державного стандарту**.
3. Використовуємо на **заключних** етапах вивчення теми.
4. Передбачає тільки **оцінювання з боку вчителя**.
5. Учні **не беруть участі** у визначенні цілей навчання, розробленні критеріїв оцінювання.
6. Використовуємо на контрольних уроках.
7. Стосується навчання.
8. **Зворотний зв'язок – після виставлення оцінки в журнал** (робота над помилками, скарга, апеляція; роботу НЕ ДАЮТЬ учневі на доопрацювання).

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Мета: **внесення змін у процес його навчання** (виявлення труднощів, встановлення шляхів подолання труднощів, заохочення, мотивація).
2. Враховує **освітні потреби учня**.
3. Використовуємо на **початкових та проміжних** етапах вивчення теми.
4. Передбачає **самооцінювання та взаємооцінювання учнів**.
5. Учні **беруть участь** у визначенні цілей навчання, розробленні критеріїв оцінювання.
6. Використовуємо на уроках, перервах, у позаурочній діяльності
7. Стосується навчання й виховання.
8. **Зворотний зв'язок – перед виставленням оцінки в журнал** (коментування, словесне оцінювання, інші техніки формульованого оцінювання; роботу ДАЮТЬ учневі на доопрацювання).

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Оцінку **не ставлять** в офіційний журнал («формульовану оцінку» поставити в журнал спостережень)
2. Критерії розробляє учитель разом із учнями.
3. Формульоване оцінювання може здійснюватися:
 - учителем (одноосібно);
 - учнями (колективно, командою, лідером команди);
 - самим учнем (**рефлексія**).
4. Для здійснення само- і взаємооцінювання **учитель має переконатися, що всі учні зрозуміли критерії**.
5. Учня залучають до процесу оцінювання самого себе та однокласників, щоб розвинути його вміння ставити перед собою цілі і на цій основі оцінювати свої навчальні досягнення, поведінку, а також підвищувати мотивацію до навчання.

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Оцінку **ставлять** в офіційний журнал
2. Критерії розробляє учитель або користується критеріями МОНУ.
3. Поточне оцінювання може здійснюватися:
 - учителем (одноосібно);
 - учнями (колективно, командою, лідером команди);
 - самим учнем (**самооцінювання з обов'язковим виступом опонентів**).
4. Для здійснення само- і взаємооцінювання **учитель має ознайомити учнів з критеріями**, що відповідають певним балам (це можуть бути інформаційні картки).
5. Школярі, які залишилися без оцінки, але відчувають потребу в ній, **можуть виступити з пропозицією самооцінки**. Для уникнення можливості занизити або завищити бали слово має надаватися і опонентам.

**Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів мистецької освітньої галузі,
що розміщені у додатку 20 ДСБО [1]**

Загальні результати	5—6 класи		7—9 класи	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
Пізнає мову різних видів мистецтва [МІО 1.1]	розпізнає базові засоби художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва, наводить приклади творів [6 МІО 1.1.1]	описує особливості мови різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-1]	пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів і стилів мистецтва [9 МІО 1.1.1]	характеризує засоби виразності у створенні цілісного художнього образу творів різних жанрів [9 МІО 1.1.1-1]
		пояснює засоби виразності художнього образу у творах різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-2]		розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва, зокрема художньої літератури [9 МІО 1.1.1-2]
		наводить приклади творів різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-3]		
		виокремлює жанрові ознаки творів різних видів мистецтва [6 МІО 1.1.1-4]		виявляє стилеві особливості твору мистецтва, наводить приклади із знайомих творів за стилевими ознаками

Науковці вбачають різні підходи до ФО і подають різноманітні інструменти [41; 42].

Такими інструментами в інтегрованому курсі «Драматургія і театр» можуть бути:

- ✓ Формувальне опитування;
- ✓ Щоденник самооцінки;
- ✓ Журнал самооцінки;
- ✓ Зворотний зв'язок;
- ✓ Словесна оцінка;
- ✓ Перевірка неправильних висловів;
- ✓ Письмові коментарі;
- ✓ 4 квадрати;
- ✓ Міні тест;
- ✓ Форматований тест;
- ✓ Елективний тест;
- ✓ Узагальнення в одному слові;
- ✓ Узагальнення в одному реченні;
- ✓ Подвійне коло та інші.

[19. Модельна навчальна програма «Драматургія і театр. 7-9 класи» (авт.: Старагіна І.П., Чужинова І.Ю., Івасюк О.М.) [URL:https://lib.imzo.gov.ua](https://lib.imzo.gov.ua)].

- навчитися аналізувати власну навчальну діяльність – рефлексувати;
- вчитися на власних помилках;
- навчитися корегувати свої підходи до навчання для покращення власних досягнень;
- бути відповідальним за своє навчання;
- з'ясування та розуміння очікуваних результатів та критеріїв успіху.

- відстеження найдрібніших змін в навчальному поступі учнів та прогресу кожного окремого учня;
- підтримання постійного зворотного зв'язку: «вчитель-учень-батьки»;
- корегування навчального матеріалу та прийомів його подачі для поліпшення навчальних досягнень учнів;
- зробити учня суб'єктом освітньої та оцінювальної діяльності.

- підтримання постійного ефективного зворотного зв'язку з вчителем та власною дитиною;
- з'ясування та розуміння очікуваних результатів та критеріїв успіху в навчанні;
- здійснення постійної мотивації дитини, з метою покращення її досягнень;
- відстеження сильних і слабких сторін дитини.

Бондар Оксана Олегівна,
заступник директора з навчально-виховної роботи
Конотопської спеціалізованої школи I-III ступенів № 9
Конотопської міської ради Сумської області

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ І МЕТОДИ

У Концепції Нової української школи задекларовано зміни підходів до оцінювання результатів навчання. Одним із таких підходів є формувальне оцінювання, яке вважають оцінюванням для поліпшення навчання.

Формувальне оцінювання створює можливість учителю відслідковувати процес просування учня до навчальних цілей і вчасно вносити корективи в навчальний процес. Для здобувачів освіти формувальне оцінювання слугує рекомендацією до дії, а не педагогічним вироком.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є невід'ємною складовою освітнього процесу. Тому концептуальні зміни у вітчизняній освітній системі неможливі без перегляду й реалізації принципово нових підходів до оцінювання поступу навчання учнів. В Україні проголошено курс на компетентнісну освіту, в умовах якої затребуваним стає такий підхід до оцінювання досягнень здобувачів освіти, який дає можливість виключити негативні моменти в навчанні, сприяє індивідуалізації навчального процесу, підвищенню навчальної мотивації й самостійності учнів.

У політичній пропозиції до проекту Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України від 08 грудня 2016 року № 11/1-15 серед першочергових кроків входження української системи початкової і загальної середньої освіти до європейського освітнього простору зазначено такий: «Запровадження об'єктивного оцінювання навчальних досягнень учнів...» [1].

Чи означає це, що оцінювання, здійснюване педагогами донині, позбавлене об'єктивності?

Аналіз освітньої практики та її нормативного забезпечення підводить до висновку про традиційну нерозривність понять «оцінювання» та «перевірка» і «контроль». Так, у рекомендаціях

Міністерства освіти і науки України щодо контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів (2014 рік) зазначено: «...Перевірка й оцінювання передбачає систематичне й об'єктивне визначення рівня навчальних досягнень учнів відповідно до програмових вимог. ...Результати контрольної діяльності мають виховне значення. Об'єктивно і методично правильно організований контроль розкриває невикористані резерви, можливості дитини, стимулює учнів до систематичної наполегливої праці, зумовлює формування важливих якостей особистості: відповідальності, здатності до подолання труднощів, самостійності» [2].

Ставимо під сумнів виховне значення сучасної контрольної діяльності, яка здійснюється виключно педагогом і подекуди для учня є вироком на протигагу стимулу. Та й оновлене трактування процедури оцінювання в щорічних рекомендаціях МОН України передбачає суб'єкт-об'єктний характер взаємодії: «Структурними компонентами контролю навчальних досягнень учнів є перевірка та оцінювання результатів навчальної діяльності... Оцінювання – процес встановлення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних навчальних програм. Його результатом є педагогічна оцінка, яка відображається в оцінювальних судженнях і висновках учителя вербально, або в балах. Виставлення балів обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями» [6].

Отже, маємо суперечність між усталеною формою контролю навчальних досягнень здобувачів освіти, що зводиться до накопичення оцінок у журналі та фіксації рівня знання-незнання, уміння-невміння, та прагненням побудувати процес навчання в загальній середній освіті на компетентнісних засадах, педагогіці партнерства. Вирішення проблеми полягає в імплементації сучасної світової практики проведення формуального оцінювання у вітчизняне освітнє середовище: «Визначальною тенденцією у шкільній освіті країн ЄС є підвищення значення формуального оцінювання, яке сприяє встановленню повноцінного зворотного зв'язку між вчителями й учнями, формуванню в учнів вміння вчитися та загальної культури оцінювання вчителів» [8].

Успіх реформування полягає, насамперед, у психологічній, теоретичній, фаховій підготовці його учасників. Для розробників освітньої політики та педагогів-практиків важливими є дослідження європейського досвіду оцінювання навчальних досягнень, проведені О.Локшиною, І. Булах [4]. Теоретичні підходи до практики оцінювання навчальних досягнень розкрито групою авторів. На сьогодні маємо публікації із прикладних досліджень щодо організації формуального оцінювання. Так, технологія формуального оцінювання з інформатики досліджена Н. Морзе, О. Барною, В. Вембером, приклади використання різних видів формуального оцінювання в реалізації програми Intel «Шлях до успіху» наведено Н. Дементієвською, оцінювальна діяльність учителя початкових класів на засадах компетентнісного підходу описана О. Поляковою. Для науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, методистів і педагогів-практиків, зацікавлених у розробленні нових підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів, інтерес складають науково-методичні праці зарубіжних колег М. Пінської, І. Фішман і Г. Голуб, Р. Шакірова, А. Буркітової та ін., Н.Гронлунда та ін. Маємо результати участі вітчизняних педагогів у реалізації міжнародних проєктів з освітніх вимірювань [7].

Більшість публікацій із педагогічного оцінювання зводиться до розгляду методів сумативного (підсумкового) оцінювання, зокрема, тестового. Автори надають рекомендації щодо підготовки, проведення й аналізу результатів тестового вимірювання навчальних досягнень. Водночас питання формуального оцінювання у закладі залишається малодослідженим. Педагогічна практика потребує методичного супроводу й ресурсної підтримки, тобто учителів шкіл потрібно забезпечити належними ресурсами й технологіями для застосування формуального оцінювання в освітньому процесі.

Сьогодні в Україні в умовах модернізації змісту освіти широко обговорюється важливість створення нових підходів до оцінки освітніх результатів учнів. Причому ця оцінка повинна стати засобом мотивації учня до досягнення високих освітніх результатів.

У сучасній дидактиці виділяють два базових види оцінювання:
– зовнішнє (стандартизоване) оцінювання;

– внутрішнє (формувальне) оцінювання.

Зовнішнє оцінювання завжди виконується суб'єктом, який не бере безпосередньої участі у процесі навчання. Це є порівняння одного учня з іншим шляхом порівняння кожної роботи з еталоном. Під час такого оцінювання важливо, щоб всі учні були в рівних умовах. Прикладами такого оцінювання є ДПА, ЗНО, різні моніторинги, річні контрольні роботи та ін. *Внутрішнє (формувальне) оцінювання* передбачає оцінку досягнень учня разом з вчителем, який його навчає, тобто людиною, яка знаходиться в процесі навчання. Цей спосіб спрямований на визначення індивідуальних досягнень кожного учня та не передбачає порівнювання результатів, продемонстрованих іншими учнями, та висновків адміністрації за результатами навчання школярів [3].

Формувальне оцінювання – процес пошуку та інтерпретації даних, які учні та вчителі використовують для того, щоб з'ясувати, як далеко учні просунулись у вивченні предмета, куди їм треба рухатись і як це зробити найкращим чином; усвідомлення самим учнем дистанції між тим, чого він хоче досягти, і тим, де він знаходиться в даний момент; планування того, що учень повинен зробити, щоб цю дистанцію скоротити;

– відбувається під час навчання і є його частиною; формувальне оцінювання можна розглядати як оцінювання для навчання;

– використовується для того, щоб з'ясувати, чи досягнута мета навчання.

Базовими принципами формувального оцінювання є:

1. Центрованість на учневі. У центрі уваги – здобувач освіти. Головна мета – як покращувати і розвивати навчання.

2. Спрямовується вчителем. Автономія, академічна свобода і високий професіоналізм вчителя, так як саме він визначає, що оцінювати, яким чином, як реагувати на інформацію, отриману в результаті оцінювання.

3. Різномісна результативність. Співучасть учня в оцінюванні розвиває навички самооцінювання, здобувачі освіти глибше занурюються в матеріал, краще його засвоюють.

4. Впливає на навчальний процес. Мета формувального оцінювання – покращити якість навчання, воно не пов'язане з певною бальною шкалою та може бути анонімним.

5. Визначається контекстом. Форми і критерії оцінювання залежать від конкретної ситуації.

6. Неперервність. Використовуючи набір простих технік, вчитель організує зворотний зв'язок: листи самооцінювання, ментальні карти, оцінювання за результатом та ін.

7. Опора на якісне викладання. Формувальне оцінювання повинно базуватися на високому професіоналізмі вчителя [5].

Отже, формувальне оцінювання дає можливість учням усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати подальші кроки з допомогою учителя. Для педагога формувальне оцінювання означає бути поруч з учнем і вести його до успіху. Учителі використовують інформацію з оцінювання для корегування навчання та забезпечення правильного виконання учнями завдань. Коли наставники регулярно залучають учнів до збирання та перевірки інформації про своє навчання, вони допомагають їм ставати відповідальними та самостійними.

У 1998 році П. Блек і Д. Уільям проаналізували 21 дослідження і близько 580 статей та розділів книг про вплив формувального оцінювання на досягнення учнів. Вони з'ясували, що «інновації, спрямовані на впровадження практики формативного оцінювання, ведуть до істотних результатів навчання». Результати дослідження були представлені у праці «Чорний ящик: що там усередині? Оцінювання знань учнів як засіб підвищення ефективності навчально-виховного процесу» [5].

Учені виокремили такі компоненти успішного застосування формувального оцінювання: забезпечення вчителем ефективного зворотного зв'язку з учнями; активна участь учнів/учениць у процесі власного навчання; корегування процесу навчання з урахуванням результату оцінювання; визнання вагомого впливу оцінювання на мотивацію та самоутвердження учнів, які, своєю чергою, впливають на навчання; уміння учнів оцінювати свої знання самостійно.

Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання можна представити у вигляді такої послідовності дій:

1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей.
2. Створення ефективного зворотного зв'язку.
3. Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання.
4. Ознайомлення учнів із критеріями оцінювання.
5. Забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія).
6. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Існують такі етапи:

Навчальні цілі. У процесі навчання об'єктом оцінювання є діяльність учня для досягнення цілей навчання. Отже, розроблення навчальної цілі є основою всіх видів оцінювання. На початковому етапі вчитель розробляє, доводить до відома й обговорює зі школярами цілі уроку. Регулярні обговорення в майбутньому мають перерости у традиційну спільну роботу вчителя з учнями.

Оцінювання може виміряти, на якому рівні досягнута ціль. Це можливо за умови, що ціль є вимірною. На жаль, досить часто на практиці цілі формулюються надто широко, абстрактно, їх неможливо виміряти.

Виходом із ситуації є правило формулювання цілей за принципом SMART (аббревіатура англійських слів, що вказують на характеристики навчальної цілі – конкретна (Specific), вимірна (Measurable), досяжна (Achievable), відповідна (Relevant), визначена в часі (Timed/Timed-bound) [2].

До прикладу, формулювання цілі уроку за традиційним підходом є таким: «покращити знання з математики»; SMART-ціль визначається так: «навчитися розв'язувати задачі двома способами протягом двох тижнів». Інший приклад взято з посібника О. Пінської про формулювання цілі окремої теми курсу з основ здоров'я: «учень розуміє значення гігієни ротової порожнини» (ціль загальна, невимірна) та «учень може ідентифікувати активний інгредієнт зубної пасти, пояснює, чому необхідно двічі на рік робити чистку зубів у стоматолога, описує, як погана гігієна ротової порожнини призводить до погіршення стану здоров'я в цілому» (конкретні, вимірні цілі).

У формулюванні конкретних навчальних цілей, тобто очікувань щодо рівня засвоєння навчальної інформації, за основу доцільно брати таксономію, запропоновану Б. Блумом. Ученим визначено шість категорій навчальних цілей: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання.

Знання – перша категорія цілей навчання, адже запам'ятовування є частиною й базою для більш складних процесів порівняння, співвіднесення, реорганізації, оцінювання тощо.

Розуміння як категорія таксономії, на думку Б. Блума, відображається у трьох типах поведінки: трансляції (від конкретного до абстрактного) – тобто використанні інших термінів, символів у перекладі, переказуванні тощо; інтерпретації (реорганізація ідей, виокремлення серед відомих ідей значимих, тлумачення зв'язків, узагальнення, пояснення, стислий переказ тощо); перенесенні знань (прогнозування, засноване на розумінні напрямів, тенденцій, правил). Засвоєння навчального матеріалу на рівні *застосування* означає, що учень буде правильно застосовувати знання в ситуації, що є відмінною від тієї, у якій він отримував це знання.

Аналіз спрямовано на виявлення окремих частин матеріалу, визначення зв'язків між ними і принципів організації, з'ясування передумов, висновків, концепцій, яких автор тексту дотримується, проте не висловлює.

Категорія *синтезу* означає вміння комбінувати елементи так, щоб отримати нове ціле, що характеризується новизною й оригінальністю.

Оцінювання як категорія таксономії передбачає вміння оцінювати значення певного матеріалу (твердження, художнього твору, дослідницьких даних тощо) із застосуванням чітко визначених критеріїв [5].

Ефективний зворотний зв'язок.

Він має бути чітким, зрозумілим, своєчасним, відбуватися в атмосфері доброзичливості і взаємоповаги.

Пропонуємо розглянути окремі техніки формувального оцінювання для розширення діапазону інструментарію, який використовується педагогами для вимірювання навчальних досягнень учнів (табл. 1).

Таблиця 1

ТЕХНІКИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Техніка	Процедура використання техніки
Індекс-картки для узагальнення або запитань	<p>Учитель періодично роздає учням картки із завданнями, зображеними з обох боків (почергово перевертаючи певним боком):</p> <p>1: Назвіть основні ідеї вивченого матеріалу, узагальніть їх.</p> <p>2: Визначте, що з вивченого ви недостатньо зрозуміли. Сформулюйте свої запитання</p>
Сигнали рукою	<p>Учитель просить учнів показувати сигнали, що позначають розуміння або нерозуміння матеріалу (у ході пояснення понять, принципів, процесу тощо). Попередньо потрібно домовитися з учнями про використання таких сигналів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Я розумію ____ і можу пояснити (великий палець руки спрямовано вгору). – Я все ще не розумію ____ (великий палець руки спрямовано в сторону). – Я не зовсім упевнений у _____ (помахати рукою). <p>Після ознайомлення із сигналами учитель опитує учнів кожної групи: Що саме Ви не зрозуміли? У чому відчуваєте невпевненість? Що ви зрозуміли й можете пояснити?</p> <p>За результатами отриманих відповідей учитель приймає рішення про повторне вивчення, закріплення теми або продовження вивчення тем за програмою</p>
Світлофор	<p>У кожного учня є картки трьох кольорів світлофора. Учитель просить учнів показувати картою відповідного кольору розуміння (зелений), неповне розуміння (жовтий), нерозуміння (червоний) матеріалу. Після сигналу учитель з'ясовує: що зрозуміли? Що не зрозуміли?</p>
Однохвилинне есе	<p>Техніка, яка використовується з метою представлення учнями зворотного зв'язку про вивчене з теми.</p> <p>Для написання есе вчитель може поставити такі запитання:</p> <p>Що найголовніше ти дізнався сьогодні?</p> <p>Які питання залишилися для тебе незрозумілими?</p>
Вимірювання температури	<p>Метод використовують для виявлення того, наскільки учні правильно виконують завдання. Для цього діяльність учнів призупиняється запитанням: «Що ми робимо?». Відповідь на поставлене запитання – демонстрація розуміння завдання або процесу його виконання.</p> <p>У разі роботи в парах або групах учитель просить пару або групу продемонструвати процес виконання завдання. Інші спостерігають</p>
Мовні зразки (підказки)	<p>Учитель періодично дає учням мовні зразки (вислови, підказки), які допомагають будувати відповідь.</p> <p>Наприклад: Основною ідеєю (принципом, процесом) є ____, тому що ____</p>
Трихвилинна пауза	<p>Учитель надає учням трихвилинну паузу, яка дає можливість учням обдумувати поняття, ідеї уроку, пов'язати з попереднім матеріалом, знаннями, досвідом, а також визначитися із незрозумілими моментами.</p> <p>Я змінив/змінила своє ставлення до....</p> <p>Я дізнався/дізналася більше про....</p> <p>Я здивувався/здивувалася тому, що ...</p> <p>Я відчув/відчула...</p> <p>Я ставився/ставилася до ...</p>
Дві зірки й побажання (взаємооцінювання)	<p>Застосовується для оцінювання творчих робіт учнів, творів, есе. Учитель пропонує перевірити роботу однокласника. Коли учні коментують роботи один одного, вони</p>

	не виставляють оцінки, а вказують на два позитивні моменти – «дві зірки» – і на один момент, який потребує доопрацювання – «побажання»
Техніка «Тижневий звіт»	У кінці навчального тижня кожному учневі пропонується дати відповіді на запитання «Чому я навчився за тиждень?», «Що для мене залишилося нез'ясованим?», «Які запитання я б поставив учням, якби був учителем?» тощо
	<i>Продовження таблиці 1</i>
Мініогляд	В кінці уроку учні на окремих листках відповідають на питання: – Що на уроці було найважливішим? – Який етап уроку був найбільш зрозумілим? – Що взагалі залишилось незрозумілим? – Які поняття хотілось би зрозуміти краще?
Розшифровка	Учні своїми словами дають розшифровку тих понять, які були опрацьовані на уроці.
Резюме в одному реченні	Учні одним реченням дають характеристику основних понять, розібраних на уроці.
Карти додатків	Учні наводять приклади з життя на застосування вивченого матеріалу, таким чином відбувається перенос знань з теорії на практику.
Шкала	На полях зошита учень креслить шкалу і відзначає хрестиком на якому рівні, на його думку, виконана робота. Внизу – не впорався, посередині – впорався, але виникли проблеми, вгорі – все вийшло. Під час перевірки вчитель обводить хрестик, якщо згоден з оцінкою учня, або малює свій, якщо не згоден.
Рефлексивний екран	Було цікаво...Було важко...Тепер я можу...Я навчився...Я зміг...Я спробую...Мене здивувало...Урок дав мені для життя...

Отже, зворотний зв'язок є позитивним. Позитивно налаштований учитель пропонує учневі допомогу у виконанні завдання. Чим більше інформації отримує вчитель про те, що учні знають, як міркують, що вчать і як, тим більше має можливостей для корегування процесу. Розглядають ще групові форми оцінювання та вимірювання навчальних результатів за допомогою портфоліо.

Наступна дія алгоритму організації формуального оцінювання – *забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання*. Щоб знання ставало інструментом, учень має з ним працювати: застосовувати, шукати умови й межі застосування, перетворювати, розширювати, доповнювати, знаходити нові зв'язки і співвідношення тощо. Це забезпечується різноманіттям прийомів, форм і методів роботи з навчальним матеріалом [3].

Знання й розуміння учнями критеріїв оцінювання. Практика показує, що розроблення критеріїв робить процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх суб'єктів. Укладання критеріїв спільно з учнями сприяє позитивному ставленню до процесу оцінювання. Критерії, розроблені для поточного, або формуального, оцінювання мають описувати те, що заявлено в освітніх цілях. Важливим є ознайомлення учнів із критеріями до початку виконання завдання, а також представлення критеріїв у вигляді градації – опису різних рівнів досягнення очікуваного результату. Чим конкретніше сформульовані критерії, тим зрозумілішою для учнів є діяльність щодо успішного виконання завдання.

Можливість і вміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія). Учні мають учитися **самооцінюванню** для того, щоб бачити мету навчання й досягати успіху. Для самостійного оцінювання можна використовувати різні форми карт, таблиці самооцінки тощо. Самооцінювання передують оцінюванню роботи вчителем. Із метою формування адекватного самостійного оцінювання застосовується порівняння двох самооцінок: прогностичної та ретроспективної. Водночас самооцінювання передбачає не лише оцінювання учнем власної роботи, але й визначення проблем і способів їх вирішення. Доцільно також використовувати взаємооцінювання, однак без надмірного захоплення цією формою [5].

Останнім етапом організації формуального оцінювання є *корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання*. Формувальне оцінювання

уможлиблює відстеження вчителем процесу просування учня до навчальних цілей, корегування навчального процесу на ранніх етапах, а учневі – усвідомлення більш високої відповідальності за самоосвіту.

Отже, у педагогіці існує поняття формувального та підсумкового оцінювання, причому формувальне оцінювання дозволяє оцінити і скоригувати процес навчання, а підсумкове – результат навчання. Підсумкове оцінювання проводиться наприкінці навчання, найчастіше, у вигляді тесту або контрольної роботи. Формувальне оцінювання здійснюється в процесі навчання, і необхідне для того, щоб з'ясувати, чи успішно учні справляються, а також визначити, як необхідно будувати процес навчання в подальшому.

Навчання й оцінювання – нероздільні процеси. Як бачимо, педагогічне оцінювання є одним із найважливіших елементів сучасного навчального процесу. Від правильної організації оцінювання більшою мірою залежить ефективність управління освітнім процесом. Формувальне оцінювання – це цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням учнів; воно є необхідною умовою інтерактивного навчання, у процесі якого формується культура спільного обговорення у класі, розвиваються навички критичного і творчого мислення, а також формується середовище, що заохочує учнів запитувати.

Формувальне оцінювання підтримує впевненість здобувачів освіти у тому, що кожен із них здатен покращити свої результати, оскільки учням наводяться приклади того, що від них очікують. Активне застосування сучасними педагогами методики формувального оцінювання є одним із ключових чинників якісної освіти.

Список використаних джерел

1. Політична пропозиція до проекту Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Сайт МОН України. [URL: http://mon.gov.ua/about/kolegiya-ministerstva/rishennya-kolegiyi-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini](http://mon.gov.ua/about/kolegiya-ministerstva/rishennya-kolegiyi-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini)

2. Дементієвська Н. Формує оцінювання в курсі допрофільної підготовки за програмою Intel «Шлях до успіху» / Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2012. № 2. С. 60–69.

3. Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання : навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. 102 с.

4. Локшина О. Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів у шкільній освіті країн Європейського союзу / Порівняльно-педагогічні студії. 2009. № 2. С. 107–113.

5. Морзе Н. В. Формувальне оцінювання : від теорії до практики / Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2013. № 6. С. 45–57.

6. Методичні рекомендації щодо формувального оцінювання учнів (До листів МОН України від 18.05.2018 № 2.2-1250 та від 21.05.2018 № 2.2-1255)

7. Полякова О. Реалізація компетентнісного підходу в оцінювальній діяльності вчителя початкових класів / Рідна школа. 2013. № 11. С. 69–72.

8. Щербак О.І. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: навчально-методичний посібник / Щербак О.І., Софій Н.З., Бович Б.Ю. ; за наук. ред. О.І. Щербак. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2014. 136 с.

Сєрих Лариса Володимирівна,

завідувачка кафедри теорії і методики змісту освіти

КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,

кандидат педагогічних наук, доцент

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Сьогодні ми маємо дати відповідь на запитання:

Що потрібно розвивати в учнів 7-9 класу?

- Цифрові навички
- Комунікативні навички
- Робота з інформацією

- Самостійність
- Підприємницькі нахили

Інструментами досягнення результатів навчання в мистецькій освітній галузі є:

- засоби та методи, що використовуються в освітньому процесі для досягнення поставлених цілей;
- методики викладання, технології, дидактичні матеріали, оцінювальні завдання, тестування

тощо.

Важливо отримувати досвід роботи в групі, яка *принесе значні результати за умови готовності вчителя до більш відкритого демократичного стилю роботи, усвідомлення своєї нової ролі в освітньому процесі, правильному психологічному супроводі колективної творчості.*

У груповій роботі має бути чітка мета кожного завдання; покрокова інструкція; гнучкий розподіл ролей в групі; обмежений час на виконання певних завдань; зрозумілий учням очікуваний результат; виділений час на надання результатів і рефлексію.

Досвід світових та українських наукових досліджень доводить, що застосування формувального оцінювання є важливою умовою підвищення мотивації учнів до навчання та набуття ними високих результатів. Застосування формувального оцінювання дозволяє розкритися учневі у безпечному, безбар'єрному, комфортному середовищі, критично мислити, діяти, вирішувати надскладні завдання.

Серед загально визнаних дидактичних принципів, до формувального оцінювання базовими є:

✓ принцип гуманізації й демократизації, що дозволяє розглядати освіту на ідеях рівності й вільного розвитку здобувачів освіти;

✓ принцип системності й комплексності, що передбачає цілісність організації процесів оцінювання на всіх етапах різних видів, а також спільну цілеспрямовану взаємодію учасників освітнього процесу;

✓ принцип розвивального навчання, який дозволяє на перший щабель вивести особисті інтереси й запити здобувачів освіти, що активізує самостійну діяльність, їхні когнітивні, творчі здібності, уміння, навички планувати, корегувати свою діяльність, здійснювати самооцінювання і взаємооцінювання;

✓ принцип виховуючого навчання, що дозволяє розглядати форми й технології формувального оцінювання в освітньо-виховному середовищі здобувачів освіти у взаємозв'язку, партнерстві, взаємодії в колективі, повазі до думок інших, толерантному спілкуванні, адекватній оцінці;

✓ принцип індивідуалізації, за якого в процесі оцінювання враховуються індивідуальні педагогіко-психологічні особливості здобувачів освіти, їхні особливості сприйняття, вміння працювати в команді, природні задатки, швидкість реагування, темперамент, результативність тощо;

✓ принцип партнерства, закладений НУШ, дозволяє визначати характер стосунків між учителем й учнями, їхніми батьками на засадах добровільного рівноправного учасника освітнього процесу, системної взаємодії вчителів під час організації контролю й оцінювання та свідомого навчання учнів за доцільної підтримки батьків;

✓ принцип професійної компетентності педагога, що дозволяє педагогові поряд із традиційними видами оцінювання активно використовувати інструменти та техніки формувального оцінювання, бути здатним до переосмислення системи оцінювання та впровадження технологій формувального оцінювання.

Формувальне оцінювання надає можливість *учневі / учениці:*

- ✓ самостійно або спільно з учителем визначати цілі навчання і планувати його результат;
- ✓ розвивати навички самооцінювання і взаємооцінювання;
- ✓ адекватно оцінювати свої результати;
- ✓ ефективно співпрацювати з учителем і однокласниками;
- ✓ проявляти ініціативу і творчість;

- ✓ відчувати себе успішним учнем / успішною ученицею і партнером / партнеркою вчителя у процесі навчання [4, с. 12].

Формувальне оцінювання дозволяє *вчителю*:

- ✓ чітко формулювати освітні результати відповідно до поставлених конкретних цілей, які підлягають формуванню та оцінюванню у процесі спільної з учнями діяльності;
- ✓ здійснювати взаємодію з учнем/ученицею на основі суб'єкт-суб'єктної діяльності;
- ✓ усвідомити важливість самоаналізу педагогічної діяльності й постійного підвищення професійної кваліфікації;
- ✓ ефективно цілеспрямовувати й супроводжувати розвиток учня / учениці, сприяти їхньому прогресу в навчанні;
- ✓ мати об'єктивну інформацію щодо навчальних досягнень учня / учениці, їх труднощів у засвоєнні кожної теми;
- ✓ формувати реальні плани подолання перешкод під час набуття учнем / ученицею ключових і предметних компетентностей, і відповідно до них організовувати свою роботу [4, с.12].

Формувальне оцінювання дозволяє *батькам*:

- ✓ розуміти цілі навчання дитини та об'єктивно оцінювати її можливості й результати;
- ✓ краще розуміти процес розвитку дитини, відстежувати та спрямовувати його;
- ✓ урахувати інтереси школяра/школярки під час навчання;
- ✓ активно долучатися до навчального процесу разом з дитиною;
- ✓ уникнути зайвої опіки над дитиною, розвивати її самостійність;
- ✓ свідомо й результативно співпрацювати з учителем [4, с.13].

Отже, визначені переваги є спільними для всіх учасників навчального процесу. У тому разі, якщо учитель, учні та батьки однаково розуміють цілі й результати навчання, усвідомлюють, на якому етапі вони перебувають, здатні оцінити виконані дії, скорегувати їх, зрозуміти, чи досягнуто запланований результат відповідно до вироблених критеріїв, то процес навчання стає більш якісним і ефективним [4, с.13].

Однією з головних цілей загальної середньої освіти є формування в учнів таких ключових компетентностей: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична; компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій; інноваційність; екологічна; інформаційно-комунікаційна; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні; культурна; підприємливість та фінансова грамотність. Характерними ознаками ключових компетентностей називають такі: □

- ✓ поліфункціональність (дозволяють розв'язувати широке коло особистісно й соціально значущих завдань і проблем);
- ✓ міждисциплінарність (застосовуються не лише в освітньому процесі, а й у позашкільній діяльності, у родині тощо);
- ✓ багатокomпонентність;
- ✓ спрямованість на розвиток критичного мислення, рефлексії, визначення власної позиції (самовизначення), поєднання особистісного й соціального досвіду;
- ✓ ситуативність виявлення [1].

Науковець О. Локшина [2] звертає увагу на те, що ключові компетентності постають як предметно-незалежні освітні результати, оскільки не формуються окремими предметами. Вони надають можливість індивідууму інтегруватись у суспільство (у знайомих та незнайомих ситуаціях), при цьому зберігаючи його незалежність; сприяють постійному вдосконаленню знань і навичок особистості відповідно до потреб часу.

Початком упровадження ідеї вимірювання навчальних досягнень учнів відповідно до чітко визначених педагогічних цілей праця середини ХХ століття «Таксономія освітніх цілей» [6]. Її автори на чолі з Б. Блумом обґрунтували класифікацію цілей навчання за трьома сферами: когнітивною (Cognitive Domain), афективною (Affective Domain) та психомоторною (Psychomotor Domain).

Ці сфери описано в різних наукових джерелах, як слова «знаю», «відчуваю», «створюю».

Перша група цілей – когнітивна – охоплює вимоги щодо засвоєння змісту навчального предмета. Вони розподілені на такі категорії: знання фактологічного матеріалу, володіння термінологією, фактами, означеннями тощо; розуміння, що передбачає вміння пояснити, інтерпретувати, екстраполювати елементи змісту навчання; застосування знань і вмінь у нових обставинах; аналізування взаємозв'язків, принципів; синтезування, яке виявляється через уміння складати план або комплекс дій, будувати системи абстрактних відношень; порівняльне оцінювання, що визначається вмінням формувати судження на основі наявних даних або зовнішньо заданих критеріїв.

Друга група цілей – афективна – стосується виявів емоційно-ціннісних ставлень до опанованого навчального змісту. Їх реалізація відбивається в таких проявах: спрямованість уваги та прагнення учня (довільна чи вибіркова увага, усвідомленість у діяльності, бажання досягнути якогось рівня); зворотна реакція в навчанні (бажання відповідати на запитання вчителя, задоволення відповіддю); ціннісні орієнтації (прийняття певної цінності як особистісно значущої, надання переваги якійсь цінності, дотримання або сповідання цінності); укладання цінностей у систему (концептуалізація цінностей, вироблення системи цінностей); виявлення пріоритетів у навчанні на основі цінностей.

Третя група – психомоторна – стосується розвитку рухової, нервово-м'язової активності [6].

«Наразі в міжнародному досвіді таксономію цілей визначають через низку навчальних дій, які мають реалізовувати виконавці. За ієрархією розумових процесів їх можна розподілити за цілями й розумовими процесами нижчого порядку (упізнавання, ідентифікація навчального змісту, просте його відтворення, застосування знань або способів дії у звичних навчальних умовах і типових ситуаціях) і за цілями й розумовими процесами вищого порядку (творче застосування навчального досвіду в ситуаціях, наближених до життєвого контексту)» [3, с. 24].

У вітчизняній педагогіці описана таксономія навчальних цілей, котра донедавна впроваджувалася передусім у розробках для вимірювання результатів навчання, зокрема в тестових роботах для зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) і державної підсумкової атестації (ДПА); в адаптованих роботах міжнародних моніторингових досліджень (TIMSS, PISA).

Поняття контролю результатів навчання учнів пов'язане із двома процесуальними компонентами – перевіркою (виявлення та вимірювання) й оцінюванням. Цими складниками передбачається одержання об'єктивної інформації про досягнуті учнями результати навчальної діяльності, міри їх відповідності вимогам стандартів освіти й освітніх програм; відстеження індивідуального розвитку кожної дитини в навчанні; визначення позитивних і негативних тенденцій у діяльності вчителя, ефективності застосованих методик і технологій навчання; з'ясування чинників, що впливають на зростання або зниження рівня досягнень учнів із метою подальшої корекції освітнього процесу тощо [3].

«Контроль здійснюється на всіх етапах процесу навчання шляхом перевірки (виявлення) й оцінювання (вимірювання) результатів навчання; за їх допомогою встановлюються зв'язки між запроєктованими, реалізованими та вихідними рівнями освіти, оцінюються досягнення учнів, виявляються недоліки в їхніх знаннях і вміннях. Оскільки ці компоненти нерозривно пов'язані, то часто використовується категорія оцінювання як така, що поглинає перевірку.

Оцінювання навчальних досягнень по суті є процедурою визначення результатів навчання здобувачів освіти. Це діагностувальний складник контрольно-оцінювальної діяльності учасників освітнього процесу, пов'язаний із виявленням здобутків в оволодінні змістом предмета чи навчального курсу, якості результатів навчання – знань, розуміння, вмінь, цінностей, інших особистісних властивостей, компетентностей, які набуває та здатна продемонструвати особа на певному етапі навчання. Підставою для оцінювання є результати перевірки рівня навченості здобувача освіти, обсягу його навчальної діяльності, внутрішніх утворень. У контексті сучасної ідеї освіти під перевіркою навчальних досягнень будемо розуміти систему дій і операцій, необхідних для визначення засвоєних учнями компонентів змісту, тенденцій у їх розвитку» [3, с.63].

Оцінювання – процедура формування кількісної та якісної характеристики досягнутих учнями в навчанні результатів, яка регулюється принципами об'єктивності, систематичності, диференційованості, конфіденційності, індивідуального підходу [3, с.63].

О. Онопрієнко наводить параметри, що у визначенні критеріїв оцінювання, обґрунтованих у дидактиці, означають такі «характеристики:

- ✓ повнота – визначається обсягом засвоєних знань і умінь, передбачених освітньою програмою;

- ✓ глибина – наявність знань і вмінь, які відображають зв'язки й закономірності у змісті навчального курсу;

- ✓ дієвість – готовність застосувати знання і вміння в подібних (типових) ситуаціях, у тому числі життєвих;

- ✓ гнучкість – здатність знаходити варіативні способи застосування знань і вмінь у змінених умовах;

- ✓ конкретність і узагальненість – наявність узагальнених знань, здатність підводити конкретні знання під узагальнені;

- ✓ стислість і розгорненість – здатність виявити свої знання і вміння компактно або, навпаки, розгорнуто показати покрокові операції, необхідні для досягнення певної навчальної мети;

- ✓ систематичність – спроможність осмислити наявні знання і вміння як базову сукупність для інших знань і вмінь;

- ✓ системність – здатність об'єднати в певну структуру знання, вміння й навички, засвоєні в різний час;

- ✓ усвідомленість – розуміння зв'язків між елементами знань, розрізнення суттєвих і несуттєвих зв'язків, засвоєння способів здобування знань, вміння їх застосовувати;

- ✓ міцність – тривале утримання в пам'яті знань, умінь і навичок, готовність їх застосувати за необхідності.

Зазначені орієнтири використовують для вироблення загальних критеріїв оцінювання. Вони розкривають загальні підходи до визначення рівня навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти та встановлюють відповідність між вимогами до знань, умінь і навичок учнів і показником оцінки в балах відповідно до рівнів навчальних досягнень» [3, с. 81-82].

Нова українська школа пропонує орієнтовні вимоги до критеріїв і шкал оцінювання (додаток 3): критеріями є:

- ✓ чіткість і зрозумілість критеріїв;

- ✓ чіткість розмежування між рівнями досягнень;

- ✓ надійність шкали оцінювання;

- ✓ обізнаність учнів про критерії та шкалу оцінювання;

- ✓ підтримка розвитку метакогнітивних навичок учнів;

- ✓ участь учнів у розробленні та застосуванні критеріїв і шкали оцінювання.

Якщо розглядати шкали оцінювання від 1 «Незадовільно» до 4 «Відмінно», то «Незадовільно» є, якщо:

- ✓ критерії є незрозумілими, не стосуються змісту навчальної програми або за змістом істотно перекривають один одного;

- ✓ неможливо або майже неможливо розрізнити рівні досягнень між собою;

- ✓ перехресне оцінювання часто призводить до істотних відмінностей у результатах;

- ✓ учні не знають про критерії та шкалу оцінювання;

- ✓ учні не знають про критерії та шкалу оцінювання і не можуть використовувати її для регулювання власної навчальної діяльності;

- ✓ учні не беруть участі ні в розробленні, ні в застосуванні критеріїв і шкали оцінювання в процесі навчання.

«Відмінно» можемо підтвердити, якщо

- ✓ кожен критерій є виразним і чітко окресленим, повністю відповідає змісту навчальної програми й виду навчальної діяльності;
- ✓ кожен рівень досягнень є чітко окресленим і кожен наступний рівень відрізняється від попереднього за чіткими й логічними ознаками;
- ✓ результати перехресного оцінювання є послідовно однаковими;
- ✓ критерії та шкала оцінювання є предметом обговорення й постійного супроводу учнів у процесі навчальної діяльності;
- ✓ критерії та шкала оцінювання постійно перебувають у фокусі уваги і використовуються як інструмент, що допомагає учням зрозуміти, чого вони навчаються, що їм вдається добре, а над чим треба попрацювати;
- ✓ учителі й учні разом відповідають за розроблення критеріїв і шкал оцінювання; учні постійно застосовують їх для самооцінювання й взаємооцінювання в процесі навчання [5] (додаток 3).

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О.В. Овчарук. Київ. 2004. 112 с.
2. Локшина О.І. «Компетентнісна» ідея в освіті зарубіжжі: успіхи та проблеми реалізації. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матер. методологічного семінару 03 квітня 2014 р. Київ. У 2-х ч. Ч.1. С.51–59.
3. Онопрієнко О.В. Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 208 с.
4. Фідкевич О.Л. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах загальної середньої освіти» для педагогічних працівників / О.Фідкевич, Н. Богданець-Білокаленко. Київ. Генеза. 2020. 96.
5. *Формувальне оцінювання. Методичні рекомендації.* Юлія Романенко, Олена Підгорна – експертки «Команди підтримки реформ» при Міністерстві освіти і науки України.
[URL:https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-osoblyvostej-organizatsiyi-osvithogo-protseesu-5-klasah-nush/](https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-osoblyvostej-organizatsiyi-osvithogo-protseesu-5-klasah-nush/)
6. Bloom B.S. Taxonomy of Educational Objectives. Book 1. Cognitive Domain. Ney.York, 1956. 207 p.
7. Серих, Л. В. (2021). НУШ: оцінювання навчальних досягнень учнів (Серих Л.В., завкафедрою теорії і методики змісту освіти, кандидат педагогічних наук, доцент КЗ СОІППО). Суми, 2021, 62. [URL: http://ir.soippo.edu.ua/bitstream/123456789/343/1/Sierykh_Sumy_NUS_Assessment_Schoolchildren.pdf](http://ir.soippo.edu.ua/bitstream/123456789/343/1/Sierykh_Sumy_NUS_Assessment_Schoolchildren.pdf)

Мельник Світлана Анатоліївна,

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», кандидат педагогічних наук;

Чуркіна Вікторія Григорівна,

доцент кафедри виховання й розвитку особистості

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» кандидат мистецтвознавства

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НЕПЕРЕРВНІЙ ОСВІТІ ПЕДАГОГІВ

У контексті оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти розглядаються ключові аспекти впровадження компетентнісного підходу в умовах неперервної педагогічної освіти. Особлива увага приділяється питанню здібностей та структурі професійних компетентностей в умовах модернізації вітчизняної освіти та науки. Визначено, що при цьому актуалізується питання результативності та якості освіти, а також креативність, творчість, критичне та емоційне мислення і дидактична культура викладача.

Ключові слова: компетентність, здібності, креативність, творчість, мислення.

Однією з сучасних тенденцій оцінки якості освіти, є оцінка сформованих компетентностей педагогічних працівників ВНЗ та ІППО. Такий підхід має ряд переваг, бо педагогічна та освітня діяльність (формальна, неформальна, інформальна відповідно до ухваленого 05.09.2017 Верховною Радою закону «Про освіту»), визначає ряд специфічних вимог, серед яких значущими є не тільки

професійна педагогічна компетентність і дидактична культура, а й здібності, креативність, творчість, критичне та емоційне мислення тощо.

Метою дослідження є виявлення особливостей впровадження компетентнісного підходу у неперервній освіті педагогічних працівників в ІППО та ВНЗ.

Сьогодні актуалізується питання неможливості об'єктивної оцінки виявленої викладачем чи експертом компетентності, бо яким би підготовленим не був викладач чи експерт, все одно буде здійснена його суб'єктивна оцінка якості знань. Дійсно всі оцінки знань є суб'єктивними і спрямовані на аналіз здібностей.

Здібності в їх традиційному розумінні – це сукупність властивостей людини, які відповідають вимогам діяльності та забезпечують високі її досягнення. Є.П. Ільїн обґрунтував функціонально-генетичний підхід до визначення здібностей [1, с. 37-47]. Його ідея полягає у тому що ознаками здібностей є якість психічних функцій, зокрема вроджених, тобто, відзначається генетична зумовленість здібностей.

За А.К. Марковою, структура професійних компетентностей та здібностей викладача може бути структурована за рівнями: професійні знання, професійні уміння, психологічні і педагогічні знання; психологічні позиції, установки, особистісні особливості [7, с. 26].

Актуальними є висновки і В. Лозової, що виокремлює ряд складників, зокрема дидактичні здібності (здібності передавати студентам навчальний матеріал, надавати матеріал або проблему ясно і зрозуміло, викликати інтерес до предмета, активізувати пізнавальну активність студентів.

Академічні здібності – здібності до відповідної галузі наук. Викладач знає предмет не тільки в обсязі навчального курсу, а й вільно володіє матеріалом, забезпечує науково-методичну роботу в освітньому закладі.

Перцептивні здібності – внутрішній світ студента, вихованця, слухача психологічна спостережливність, пов'язана з тонким розумінням особистості студента і його тимчасових психічних станів. Здібний викладач, вихователь враховує внутрішній стан студента.

Мовні здібності – здібності ясно і чітко виражати свої думки, почуття за допомогою мови, а також міміки і пантоміміки. Мова викладача вирізняється внутрішньою силою, переконаністю, зацікавленістю темою розмови. Вираження думки має бути ясне, просте, зрозуміле для учнів.

Організаторські здібності – здібності організувати групу студентів, згуртувати її, надихнути на вирішення важливих завдань, здібності правильно організувати власну роботу, що припускає уміння правильно планувати і самому контролювати її.

У досвідчених викладачів вироблено почуття часу – уміння правильно розподіляти роботу, укладатися в намічений термін. На нашу думку автор обґрунтовує здібності до менеджменту (за В. Лозовою «авторитарні здібності») – здібності безпосереднього емоційно-вольового впливу на студентів, авторитет. Менеджерські здібності залежать від цілого комплексу особистісних якостей викладача, зокрема його вольових якостей (рішучості, витримки, наполегливості, вимогливості тощо). Комунікативні здібності – здібності до спілкування зі студентами, уміння знайти правильний підхід до них, установити з ними доцільні з педагогічної точки зору взаємини, наявність педагогічного такту. Педагогічна уява (чи прогностичні здібності) – це здібність, що виражається в передбаченні наслідків своїх дій, у виховному проектуванні особистості студентів, пов'язаному з уявленням про те, що зі студента вийде в майбутньому, в умінні прогнозувати розвиток тих або інших якостей вихованця, здібність до розподілу уваги одночасно між декількома видами діяльності, а також визначення змісту та форми викладу матеріалу [6, с.96-99].

Згідно із гіпотезою Н. Кузьміної, педагогічні здібності взаємопов'язані із педагогічним уміннями: гностичними, умінням планувати, конструктивними, організаторськими, комунікативними тощо. Тому, оцінка якості освіти здійснюється за допомогою вимірювання заходів вираження цих та інших умінь. Н. Кузьміна виокремлює два рівні педагогічних здібностей: перцептивно-рефлексивні та

проективні.

Перший рівень педагогічних здібностей, – перцептивно-рефлексивні здібності – містить «три види чутливості»: почуття об'єкта, пов'язане з емпатією і оцінкою збігу потреб студентів і вимог, пропонувананих до них ВНЗ; почуття міри, чи такту, і почуття причетності. Ці прояви чутливості є основою педагогічної інтуїції [5, с. 157]. Ці здібності забезпечуються, чотирма факторами: здібністю до ідентифікації, чутливістю до індивідуальних особливостей студентів, добре розвиненою інтуїцією, сугестивними властивостями та мовною культурою (змістовність, впливовість). Організаторські здібності виявляються у виборчій чутливості до способів організації студентів у групі, в освоєнні навчального матеріалу, самоорганізації студентів, самоорганізації власної діяльності викладача [5, с. 160].

Відзначаючи важливість оцінки компетентності педагогічних працівників ВНЗ та ІППО при оцінюванні якості освіти, необхідно виокремити здатності до освітньої діяльності в умовах модернізації вітчизняної освіти та науки. Якість освіти не можливо визначати мірою, оскільки відбувається процес «розробки та затвердження 125 стандартів вищої освіти освітнього рівня бакалавра; 127 стандартів вищої освіти освітнього рівня магістра; 117 стандартів освітньо-наукового рівня доктора філософії», у створенні Національного репозитарію академічних текстів, підвищення рейтингових показників якості менеджмент-освіти за результатами Глобального індексу конкурентоспроможності Світового економічного форуму тощо [2].

Якість освіти пов'язують з оцінюванням універсальних і професійних знань; педагогічних знань і умінь. Але традиційна оцінка знань піддається формалізації та містить у собі певну градацію оцінок. Щодо оцінки компетентності фахівців сфери освіти (фахові знання та практика), передбачає теж наявність певних рівнів та складників. Одним зі складників є прояв педагогом особистого життєвого досвіду і досвіду професійної практики. Він може запропонувати відповідь, в якій досить якісно може бути віддзеркалена одна з компетенцій згідно із ключовими компетентностями: навчання впродовж життя; грамотність (Literacy competence); мовна компетентність (Languages competence); математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії (Mathematical competence and competence in science, technology and engineering); цифрова компетентність (Digital competence); Особиста, соціальна та навчальна компетентність (Personal, social and learning competence); Громадянська компетентність (Civic competence); Підприємницька компетентність (Entrepreneurship competence); Компетентність культурної обізнаності та самовираження (Cultural awareness and expression competence) , однак в них неможливо відокремити продукт освітньої діяльності та особистий досвід [3]. Також треба відзначити, що якість виявлених компетенцій залежить від здібностей до педагогічної діяльності. На питання про роль здібностей як проявлених педагогом компетенцій варто зупинитися в силу невизначеного розуміння в психології ознак професійних здібностей.

Значущим є поняття «педагогічна освіта – система підготовки до професійного зайняття педагогічною діяльністю» [4], вона пов'язана зі створенням системи неперервної педагогічної освіти – це крок на шляху до становлення економіки, заснованої на знаннях; організації навчання протягом життя – з раннього дитинства до глибокої старості в різних умовах: формальних – у навчальних закладах і неформальних – у соціальному житті. Зі здатністю оперувати інформацією є неможливою без здатності творити інформацію та знання. Таку здатність ототожнюють із процесами творчості, креативності, нелінійного мислення, критичного мислення тощо. Тема креативності та творчості, емоційного інтелекту безпосередньо актуалізується через проблему вимірів людського буття. У даному контексті цікаві думки зустрічаємо у М.В. Поповича, який виокремлює три виміри людського буття й три виміри комунікації («розум, воля, почуття») [8, с.69]. Творчості, креативності, нелінійного мислення, критичного мислення мають наповнювати освітній процес. Лише вступивши у проблемні ситуації, які спонукують творчість чи креативність, можна набути її як певну якість, що відзначає

дипломованого спеціаліста. У реальній практиці освітнього процесу це означає творчу комунікацію та взаємодію учителя й учня, викладача й студента, педагогічного працівника й слухача.

Таким чином, включення до взаємодії з іншими людьми, у педагогічній комунікації передбачає залучення нових рівнів освітньої діяльності, а також легкість, адекватність встановлення контактів зі співрозмовниками, уміння стежити за реакціями слухачів, адекватно реагувати на неї, одержувати задоволення від спілкування.

Результативність та якість викладацької діяльності передбачають продукти діяльності (заняття, методики, технології). А також психологічні продукти діяльності є сам учень, студент, слухач (розвиток його особистості, здібностей, знань і навичок). Рівень професіоналізму викладача ІППО та ВНЗ залежить від його компетентності, а також від ступеня розвитку професійно-педагогічного мислення. Педагогічна творчість ефективна тоді, коли вона спирається на високу професійно-педагогічну компетентність.

Список використаних джерел

1. Ильин Е.П. Проблема способностей: два подхода к ее решению // Психологический журнал. 1987. Т.8. 2. С. 37.
2. Календар реформи освіти і науки. URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/kalendar-reformi-osviti-i-nauki>
3. Ключові компетентності для навчання впродовж життя 2018. Цифрова компетентність. URL:<http://dystosvita.blogspot.com>
4. Концепція розвитку педагогічної освіти (Проект). URL:<https://mon.gov.ua/.../kontseptsii-rozvitku-pedagogichnoi-osviti>
5. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения: монограф. М.: В. школа, 2013. 184 с.
6. Лозова В.І. Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів освіти // Педагогічна підготовка вищих навчальних закладів : матер. міжвуз. наук.-практ. конф. Х.: ОВС, 2002. 164 с.
7. Маркова А.К. Психологический анализ профессиональной компетентности // Педагогика. 1990. 8. С. 26-29.
8. Попович М.В. Рациональность і виміри людського буття. К.: Сфера, 1997. 290 с.
9. Proposal for a COUNCIL RECOMMENDATION on Key Competences for Lifelong Learning. URL:<https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>

Паламарчук Валентина Валентинівна,

*учитель початкових класів Охтирської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5
Охтирської міської ради Сумської області*

МЕТОДИ, ІНСТРУМЕНТИ, ТЕХНІКИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Динамічний розвиток світу та зміни, що відбуваються в системі освіти України, вимагають від педагога запровадження нових технологій та засобів навчання, що допоможуть школярам вирішувати складні проблеми, інтегруватись у сучасне суспільство й знайти своє місце в житті.

Вітчизняна система освіти пов'язана із напрямками її модернізації впровадженням ідей концепції Нова українська школа на всіх рівнях, які реалізуються засобами впровадження державних освітніх стандартів нового покоління, упровадженням компетентнісного підходу, застосування інструментарію формуального оцінювання. Це дозволить забезпечити формування в процесі освіти конкурентоспроможного випускника, готового до безперервного процесу саморозвитку, самоосвіти, до створення та запровадження інновацій.

Усвідомлення здобувачами освіти результатів власної діяльності, трансформація їх у діяльнісний компонент, спроможність діяти, творити уможливорюється при застосуванні методів, інструментів формуального оцінювання.

Багатогранний практичний досвід оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти дозволяє дуже стисло поділитися деякими вправами формувального оцінювання в початковій школі на уроках мистецької освітньої галузі, зокрема образотворчого мистецтва.

«Сортування слів» – учні розподіляли зображення у дві групи, які відносяться до декоративних натюрмортів та реалістичних натюрмортів, потім відбувалося обговорення.

«Візьми і передай» – учні по колу передавати аркуш паперу, щоб кожен учень намалював частину малюнка передаючи потім іншому, таким чином утворюючи груповий малюнок.

«Тестування» – учні у формі тестів самостійно перевіряли отримані знання з певної теми.

«Відповідь хором» – учні відповідали хором на запропоноване вчителем завдання «Мистецтво навколо нас».

«Найзаплутаніший момент» – учні вказували найбільш заплутаний момент під час пояснення теми уроку, що здалося незрозумілим у поняттях.

«Самооцінювання» – учні, побачивши результат, заповнювали карту самооцінки.

«Швидкий запис» – за 2-3 хвилини учні мали відповісти на відкриті запитання або твердження. «Які є види архітектури?», «Які є види декоративно-ужиткового мистецтва».

«Спінер ідей» – учні давали відповідь за крилом спінера. «Що вас вразило в темі уроку?»

«Концептуальна карта» – за допомогою карти учні склали картину понять з композиції у декоративно-ужитковому мистецтві, зокрема у візерунку.

«Рішення-рішення» – учні, на кожне запропоноване твердження піднімали картки, якщо «так», то – зелену, якщо «ні», – червону.

«Аналіз робіт учнів» – учні під час виставки робіт голосуванням визначали найкращу роботу.

«Блеф – турнір» – учні або погоджувались, або спростовували твердження, відповівши «так» або «ні». Якщо вони були не згодні з твердженням, то – пояснювали, чому саме.

«Парашутисти» – учні працювали в парах, де на різнокольорових парашутах було записано початок поняття з образотворчого мистецтва, що розкладалося учням по одному на парту. На дошці – квадрати. На білому тлі – написані правильні твердження – відповіді. Діти в парі обговорювали й знаходили правильне продовження твердження, поняття. Кожен парашут треба «посадити» у свій квадрат. Квадрат перевертають і, якщо кольори парашута й квадрата збігаються – відповідь правильна.

«Рюкзак» – у вчителя є рюкзак, на столі – картки із зображенням різних речей для подорожі. На звороті кожної картки – початок речення, поняття. Потрібно скласти (знайти) всі речі. Хто вирушає в подорож, той завжди візьме із собою необхідні речі в рюкзак. Завершуючи урок, зберемо рюкзак (наплічник), щоб взяти в дорогу знання, уміння та добрий настрій.

«Сигнали рукою». Учитель заздалегідь домовляється з учнями про певні рухи, якими сигналізуватимуть – розуміють вони навчальний матеріал чи ні. Наприклад:

✓ Я зрозумів і можу пояснити – великий палець, спрямований у гору;

✓ Я не зовсім зрозумів – помахати долонею;

✓ Я не зрозумів – великий палець, спрямований униз.

«Хибні завдання». Учитель навмисно дає учням завдання з типовими помилками, робить передбачувані помилки, робить передбачувані помилкові судження тощо. Учні мають відшукати помилки й неточності судженнях, яких припустився вчитель.

«Портфоліо». У формувальному оцінюванні умовні позначки, значки різних кольорів, матеріали, зібрані у портфоліо, фіксують навчальні досягнення учнів та дають змогу вчителю відстежувати їхню динаміку, а відтак – визначити потреби в навчанні кожного конкретного учня та надавати йому якісну педагогічну підтримку.

«Лінійка». Учитель роздає учням лінійки й пропонує учням оцінити події, своє ставлення, відмічаючи відповідний бал на лінійці. Також можна застосовувати при взаємооцінюванні.

«Незакінчені речення». Перед учнями аркуші, на яких написані незакінчені речення: Я знаю... Я вмію... Мій настрій.....тому що.... Кожен учень висловлює свою думку щодо уроку.

«Мистецький словник». Учитель називає літеру, а учні мають пригадати термін, який вивчили на уроці і пояснити його значення:

«Кубик». Учитель має шість запитань до уроку (бо граней у куба саме 6). Об'єднує учнів у групи по 4 учні. У кожній групі є один кубик, кожен учасник кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнює попередню відповідь чи кидає кубик ще раз.

«Запитання до уроку». Учитель ставить запитання, які спільно обговорюються.

- ✓ Мистецтво спорудження та проектування будівель а також комплексів називається...
- ✓ Відповідно до призначення архітектура поділяється на...
- ✓ Засоби виразності архітектури...
- ✓ Мегаполіс – це...
- ✓ Види архітектури...
- ✓ Основні вимоги до архітектурних споруд:

«Газетний заголовок». Учні підбирають влучний заголовок, який відповідає темі, меті та завданням уроку. «Космічна подорож до іншої галактики», «Дослідники відбувають на Марс».

«Збір ідей». Учитель ставить завдання: «Ми дослідники. На цій планеті ще не ступала нога людини. Треба вивчити поверхню та скласти мапу, вивчити тваринний світ, оцінити загрози. Запропонуйте ваші ідеї що нам потрібно для дослідів та що саме треба дослідити».

«Підсумок одним реченням». Учні роблять висновки і висловлюють свої думки одним реченням.

«Розминка-експромт». Учням, які об'єднані в групи за рядами, пропонується поставити одне одному по три запитання на задану тему. Наприклад: запитання на тему «Декоративно-прикладне мистецтво», або можна використати усне опитування, тестування.

«Подумай – занотуй – обговори в парі – поділись». Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу.

«Обмін інформацією». Це форма формувального оцінювання, за якої за 1-2 тижні до уроку учням дають завдання попрацювати в бібліотеці, підібрати книги, в яких би в тій чи іншій спосіб було висвітлено тему уроку; відібрати матеріал для свого виступу й розрахувати його на 1-5 хв. Учні можуть підготувати екскурси в історію дослідження, схеми, малюнки, таблиці, відомості з історії мистецтв тощо.

«Мистецький словник» – учитель називає літеру, а учні мають пригадати термін, які починаються з цієї літери, і пояснити їх.

«Запитую – відповідай» – учитель задає питання, учні відповідають. «Які символи для розпису писанок ви запам'ятали? Які символи вишивок ви запам'ятали? На які групи поділяються килими?».

«Підбиття підсумків» – учень розмірковує про спосіб їх виконання, результати діяльності, можливість подальшого застосування набутих знань і навичок.

Це невелика частина вправ, ігор, інструментів, які забезпечують якісне формувальне оцінювання навчальної, пізнавальної освітньо-виховної діяльності здобувачів освіти. Справа ця дуже цікава, корисна й ефективна. Спробуйте і ви отримаєте якісні результати.

Список використаних джерел

1. Романенко Ю., Підгорна О. *Методичні рекомендації*. Команда підтримки реформ при Міністерстві освіти і науки України. URL:<https://www.schoolife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-osoblyvostej-organizatsiyi-osvitnogo-protsehu-5-klasah-nush/>

ОЦІНЮВАННЯ В 5-9 КЛАСАХ НУШ

Основні функції оцінювання:

- *формувальна* (забезпечує відстеження динаміки навчального поступу);
- *констатувальна* (забезпечує встановлення рівня досягнення результатів навчання);
- *діагностувальна* (надає інформацію про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причини виникнення утруднень);
- *коригувальна* (надає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес);
- *орієнтувальна* (надає змогу відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток);
- *мотиваційно-стимулювальна* (активізує внутрішні й зовнішні мотиви до навчання);
- *розвивальна* (мотивує до рефлексії та самовдосконалення);
- *прогностична* (ставить цілі навчання на майбутнє);
- *виховна* (сприяє вихованню в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку).

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація.

Формувальне оцінювання спрямоване на відстеження динаміки навчального поступу учнів, визначення їхніх навчальних (освітніх) потреб і скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням встановлених результатів навчання.

Підсумкове оцінювання показує результат навчання та розвитку.

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту.

Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оціночних судженнях.

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягли учні.

Загальні критерії оцінювання (додаток 1) визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою **критеріїв оцінювання за освітніми галузями** (додаток 2).

Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові.

Критерії оцінювання дають змогу здійснювати оцінювання результатів навчання у 12-бальній шкалі оцінювання.

Опис кожного балу шкали оцінювання подано в додатках з урахуванням структури компетентності (знання, уміння, цінності, ставлення) і наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно й письмово, критично й системно мислити, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми, творчість, ініціативність, здатність співпрацювати з іншими людьми).

За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання учнів. У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до 12-бальної шкали оцінювання.

Правила і процедури

Оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове).

Під час організації оцінювання результатів навчання здобувачів освіти рекомендуємо:

- визначати форми поточного і підсумкового оцінювання під час планування освітнього процесу на семестр;

- формулювати об'єктивні та зрозумілі для учнів навчальні цілі; основою для формулювання таких навчальних цілей є обов'язкові / очікувані результати навчання, визначені Державним стандартом / відповідними модельними навчальними програмами;

- ознайомлювати учнів із критеріями та засобами оцінювання, за якими буде встановлюватися рівень досягнення ними результатів навчання на кінець навчального семестру та року, та ознайомлення із засобами оцінювання, якими буде встановлено результати навчання;

- надавати учням зворотний зв'язок щодо їхніх результатів навчання за певний період, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним; важливо не протиставляти учнів / учениць одне одному; доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень; труднощі в навчанні варто обговорювати з учнями / ученицями індивідуально; зворотний зв'язок можна надавати в письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності, інших умов;

- створювати умови для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія); під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям; важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання;

- коригувати освітній процес з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета / інтегрованого курсу, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів:

- усного опитування (індивідуальне, групове тощо);

- спостереження;

- аналіз портфоліо;

- письмових завдань (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);

- практичних завдань (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; навчальний проєкт;

- робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо);

- завдань із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);

- самооцінювання, взаємооцінювання;

- комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання.

Оцінювання здійснюється із застосуванням завдань різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо.

Частотність та процедури проведення оцінювання, а також види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, визначають педагогічні працівники з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом та етапу досягнення очікуваного результату навчання.

Оцінювання результатів навчання учнів потребує гнучкості. Підходи до оцінювання в різних класах закладу загальної середньої освіти можуть мати відмінності, спрямовані на реалізацію освітньої програми закладу освіти та автономії вчителя.

Під час навчання в дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку.

Під час оцінювання результатів навчання важливо враховувати дотримання здобувачами освіти принципів академічної доброчесності (самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей).

У разі порушення учнями принципів академічної доброчесності, зокрема, списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання під час певного виду навчальної діяльності), учитель / учителька може ухвалити рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню / учениці повторне проходження оцінювання.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учнівства та його батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватися під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових / електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтві досягнень.

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання.

Формувальне оцінювання результатів навчання учнів / учениць виконує діагностувальну, коригувальну, орієнтувальну, мотиваційно-стимульовальну, розвивальну, прогностичну та виховну функції.

Формувальне оцінювання (оцінювання в процесі навчання) є важливим складником освітнього процесу, оскільки воно відображає як процес навчання учнівства, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату, так і результат його навчальної діяльності на певному етапі навчання та дозволяє вчителю / вчительці зрозуміти, як краще підготувати учнів / учениць до підсумкового оцінювання та відслідковувати їхній прогрес протягом навчального року.

Формувальне оцінювання передбачає використання різноманітних методів збору інформації і повинне відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета / інтегрованого курсу. Його здійснюють у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання вчителем / учителькою із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учня / учениці тощо).

Окремі завдання з для з формувального – оцінювання можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності (завдання початкового рівня передбачають уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання; завдання середнього рівня – розуміння та застосування елементів змісту навчання; достатнього – уміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати); високого – уміння оцінювати (навчальну інформацію та власну навчальну діяльність), рефлексувати, перекодовувати інформацію (з текстової у схематичну, графічну та навпаки), створювати, продукувати).

Кожний наступний рівень (від початкового до високого) охоплює показники результатів навчання попереднього рівня та містить нові показники результатів навчання.

Завдання для оцінювання добираються так, щоб можна було отримати об'єктивну інформацію про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі.

За потреби, для отримання інформації щодо рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями, визначених в окремому елементі навчальної програми (тема / розділ тощо), здійснюється тематичне оцінювання. Результати тематичного оцінювання можуть бути використані для коригування освітнього процесу.

Підсумкове оцінювання. Метою підсумкового оцінювання є співвіднесення фактичних результатів навчання, яких досягли здобувачі освіти, з обов'язковими / очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом / модельною навчальною програмою за певний період навчання.

Підсумкове оцінювання здійснюють періодично. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель / учителька може встановлювати самостійно.

Підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення одного, декількох або всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті, у межах вивченого впродовж певного періоду, і мають забезпечувати об'єктивність оцінювання.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями (додаток 2), з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності.

Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр вчитель / учителька може запропонувати учнівству: 1) виконати комплексну підсумкову роботу, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; 2) виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями.

Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу.

У Свідоцтві досягнень виставляють **семестрові оцінки за групами результатів**. На підставі оцінок за групами результатів виставляють **загальну оцінку за семестр** з кожного навчального предмета / інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу освіти. Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці протягом року.

Річне оцінювання також може бути скоригованим. Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень (далі – Свідоцтво). Результати ДПА – у класному журналі та додатку до Свідоцтва про здобуття базової середньої освіти. За умови використання власної шкали оцінювання заклад має визначити та описати в освітній програмі правила переведення загальної оцінки результатів навчання за рік у систему, визначену законодавством (12-бальну систему), для виставлення у Свідоцтво досягнень.

Свідоцтво досягнень (додаток 3) складається з двох частин і передбачає характеристику навчальної діяльності учнів та фіксацію результатів навчання за групами результатів, визначеними Державним стандартом для певних освітніх галузей, з переліку навчальних предметів та інтегрованих курсів, визначених навчальним планом освітньої програми закладу освіти.

Список використаних джерел

1. Оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів НУШ.

[URL:https://osvita.ua/school/estimation/89059/](https://osvita.ua/school/estimation/89059/)

ЗАПОВНЕННЯ КЛАСНОГО ЖУРНАЛУ: ІНТЕГРОВАННИЙ КУРС «МИСТЕЦТВО » (5-6; 7-11 класи)

Для учнів 5–9 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, оцінювання здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». Основними видами оцінювання результатів навчання учнівства на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» є формувальне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне).

За рішенням педагогічної ради заклад освіти визначив адаптаційний період (I семестр), упродовж якого не здійснюється поточне та тематичне оцінювання. У цей період учителем при заповненні журналу фіксується облік відвідування учнями навчальних занять предмета «Мистецтва», здійснюється запис дати проведення уроку, його зміст і завдання додому.

У кінці вивчення кожної теми вчитель мистецтва можуть провести оцінювання результатів навчання за допомогою певного формату завдання (усне опитування, онлайн-тести, проєктна робота, комплексна робота, творче завдання, експрес-контроль тощо).

Перевірочні роботи містять завдання для контролю знань з теми та за обраною вчителем групою результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання.

До журналу кожної/окремої теми вчителі записують групу результатів (згідно календарного планування) та виставляють оцінки у колонку без дати. Зразок заповнення сторінок журналу подано в таблицях 1-3

Письмові тематичні перевірки (контрольні, самостійні роботи) на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» (музичне мистецтво, образотворче мистецтво) **не проводяться**.

Ведення учнями зошитів з інтегрованого курсу «Мистецтво», виконання письмових домашніх завдань **є недоцільним і несприятливим** для організації творчої мистецької діяльності.

У кінці кожного семестру, після теми останнього уроку, у колонці «Дата» записати групи результатів (для мистецької освітньої галузі), а у графі «Зміст уроку» – зафіксувати групи результатів навчання відповідно до Свідоцтва досягнень учня, а саме:

ГР 1 – Пізнання мистецтва, художнє мислення

ГР 2 – Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація

ГР 3 – Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення

Відповідно до груп результатів навчання сторінки журналу з предмету (інтегрованого курсу (Мистецтво)) оформлювати таким чином (таблиця 1, 2, 3).

З предмету інтегрованого курсу Мистецтва відповідно до груп результатів навчання сторінки журналу оформлюються за зразком **Таблиця 2** та **Таблиця 3**.

Приклад заповнення лівої сторінки класного журналу I семестру з адаптаційним періодом у **5 класі** подано в **таблиці 1**.

Таблиця 1

Приклад оформлення лівої сторінки журналу з інтегрованого курсу «Мистецтво» в 5 клас в I семестрі з адаптаційним періодом (без оцінювання)

Облік навчальних досягнень учнів

Число і місяць	групи результатів навчання													I семестр	Скоригована			
	0 2 0 9	...	ГР 1	Тематична	Тематична	ГР 2	Тематична	ГР 1	ГР 2	ГР 3	ГР 1	ГР 2	ГР 3					
Прізвище та ім'я учня (учениці)	09					0												
Бортко Олена	н																	
Велес Богдан		н																

Таблиця 2

Приклад оформлення лівої сторінки журналу з інтегрованого курсу «Мистецтво» II семестрі (семестрове і річне оцінювання)

Облік навчальних досягнень учнів

/ п	Число і місяць	групи результатів навчання													II семестр	Скоригована	Річна	Скоригована
		6	7	8	9	0	1	ГР 1	Тематична	ГР 2	Тематична	ГР 1	ГР 2	ГР 3				
Прізвище та ім'я учня (учениці)	5	5	5	5	5	5												
Бортко Олена									0					0				
Велес Богдан				0		0	0	0		0	0	1	0	0		0		

На лівій сторінці журналу виставляються оцінки (5 клас з II семестру) за певний вид роботи у колонці з датою.

На правій сторінці журналу в «Зміст уроку» прописується проведена підсумкова робота чи інший спосіб оцінювання (самостійна робота, експрес-контроль, онлайн завдання), а також без дати та порядкового номера прописуються групи результатів.

Протягом теми вчителі проводять контроль за певною групою результатів та виставляють оцінки на лівій сторінці журналу у колонку без дати із записом ГР 1, ГР 2 чи ГР 3. У кінці семестру виставляють оцінки за всі три групи результатів та семестрова, року-річна, яка може бути скоригована.

Основним видом домашніх завдань є завдання на слухання та інтерпретацію музики в навколишньому середовищі, спостереження та замальовки ескізного характеру з природи, з пам'яті предметів, краєвидів, а також завдання творчого спрямування.

Наприклад: прослухати музичний твір (назва твору); свої враження від прослуханого твору зобразити у малюнку; розповісти вдома про враження від твору мистецтва (назва) тощо (табл. 3).

Розробка, затверджена педагогічною радою КУ Сумської загальноосвітньої школи №8 Сумської міської ради.

Приклад оформлення правої сторінки журналу з інтегрованого курсу «Мистецтва» у I та II семестрі

№ з/п	Дата	Зміст уроку	Завдання додому
	02/ 09	Пісенна скарбниця. Пісня «Ой у лузі червона калина» у різних інтерпретаціях (гурт, соло)	Прослухати українські народні пісні у різних інтерпретаціях (1-2 пісні)
	05/ 09	Орнаментальні мотиви. Виконання рослинного орнаменту у стрічці. Проектна робота. Контроль пізнання мистецтва, художнього мислення (ГР 1)	Зробити фото або ескіз орнаменту у вашому побуті
	12/09	Декоративно-прикладне мистецтво. Видовий поділ. Композиція, символ, стилізація.	Виконати стилізоване виконання розпису тарелі. Опрацювати презентацію
	20/ 09	Камерно-вокальна музика, хорова музика. Народна, естрадна, академічна манера співу.	Підготувати плей лист до зазначених жанрів вокальної музики.
	ГР 1	Пізнає мистецтво та художнє мислення	
	12/ 03	Народне музичне мистецтво. Народна інструментальна музика та вокальна музика. Українські народні обряди.	Опрацювати презентацію. Підготувати презентацію одного із українських обрядів
	13/ 05	Витоки українського ужиткового мистецтва. Народні обереги. Оберегова символіка. Поняття берегиня. Лялька мотанка. Проектна робота. Контроль художньо-творчої діяльності, мистецької комунікації (ГР 2)	Опрацювати презентацію. Завдання за покликом (Майстерка з виконання ляльки мотанки)
	20/ 05	Узагальнення. Народна пісня, танець, інструментальна музика в професійній музиці.	Презентувати власний проєкт «Народна музика мого краю»
	22/ 05	Узагальнення. Застосування методу загородження задля створення ілюзії глибини простору в живопису.	За допомогою ШІ створити колаж пейзажної роботи «Весняні мотиви» (пейзаж за уявою)
	ГР 1	Пізнає, аналізує та інтерпретує твори мистецтва	–
	ГР 2	Здійснює практичну мистецьку діяльність	
	ГР 1	Пізнає, аналізує та інтерпретує твори мистецтва	
	ГР 3	Виявляє естетичне ставлення: емоційне, оцінне, критичне	

Розробка, затверджена педагогічною радою КУ Сумської загальноосвітньої школи №8 Сумської міської ради.

II. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ, ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ

У цьому підрозділі презентовано матеріали з досвіду тренерів-педагогів освітньої галузі «Мистецтво» Сумської області

Зайченко Людмила Костянтинівна,
тренер-педагог, учитель образотворчого мистецтва
Краснопільського ліцею №1 Краснопільської сільської ради

ВПРАВИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ «ВІЗУАЛЬНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

Тема: Візуальні символи України

Мета: Навчальна: – поглибити знання дітей про культурну матеріальну, нематеріальну спадщину України;

- учити розрізняти зразки архітектурних споруд занесених до міжнародної спадщини ЮНЕСКО;
- повторити колористику різних декоративних розписів (петриківський, самчиківський і косівський розписи, орьнек)

Розвивальна: – удосконалювати вміння планувати малюнок на площині аркуша, врівноважувати композицію, розміщувати об'єкти на колажах, плакатах;

- продовжувати формувати в дітей уміння сприймати й аналізувати співвідношення колористики і шрифту в плакаті;

Виховна: – виховувати естетичне сприйняття учнями навколишнього світу;

- стимулювати розвиток допитливості;
- виховувати бажання берегти і примножувати культурні традиції свого народу, почуття гордості за унікальні мистецькі символи своєї країни.

ВПРАВИ ДЛЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

- 1. ВПРАВА «ЗХД».** Культурна спадщина мого народу. Вправа передбачає аналіз учнями власних знань із теми, що вивчається на уроці. Діти ставлять запитання із цієї теми, які виявляють їх зацікавленість. У таблицю стисло записуємо «Що Знаємо», «Що Хочемо дізнатися» і в кінці уроку знову повертаємося до таблиці, щоб заповнити останній стовпчик «Що Дізналися» впродовж уроку.

ЗНАЄМО	ХОЧЕМО ЗНАТИ	ДІЗНАЛИСЯ

2. ВПРАВА «СОРТУВАННЯ СЛІВ»

Розклади слова у відповідні мистецькі скриньки. Які слова слід розмістити в обох скриньках?

Музична скринька

Символ

Візуальне мистецтво

ЮНЕСКО

Орнамент

Образ

Кавер-версія

Фольклорист

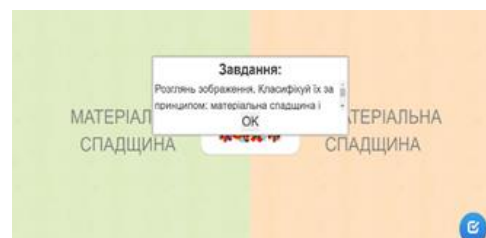
«Рече та стогне Дніпр широкий»

Софійський собор

Образотворча скринька

3. ВПРАВА «ІНТЕРАКТИВНА ГРА»

Покликання: <https://learningapps.org/view31571750>

4. ВПРАВА «МІЙ ПЛАКАТ «КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА» з використанням інтерактивної дошки.

<https://www.thinglink.com/scene/1907841648780378789>

Латіфова Неллі Григорівна,
тренер-педагог, учитель образотворчого мистецтва,
КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ст. №27
м. Суми Сумської області

РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Мета:

Навчальна: поглиблювати знання дітей про мистецтво; учити розрізняти види мистецтва

Розвивальна: удосконалювати вміння з образотворчої грамотності; продовжувати формувати уміння сприймати й аналізувати мистецькі твори;

Виховна: виховувати естетичне сприйняття учнями навколишнього світу; стимулювати розвиток емоційної компетентності; виховувати бажання берегти і примножувати культурні традиції українців.

Техніка «5-4-3-2-1»

- 5 речей, які ти зараз бачиш.
 - 4 речі, які ти зараз чуєш.
 - 3 речі, запах яких ти зараз відчуваєш.
 - 2 речі, до яких ти можеш доторкнутися.
 - 1 річ, яку ти можеш спробувати на смак.
- 5 кольорів, які ти бачиш у творі.
 - 4 фігури, які ти бачиш у творі.
 - 3 м'які речі, які ти можеш побачити у творі.
 - 2 людини, яких ти бачиш у творі.
 - 1 книга, яку ти бачиш.
- 5 кольорів, які ви бачили або прочитали.
 - 4 місця події, де побували герої.
 - 3 смаколики, які їли герої.
 - 2 небезпеки, які переслідували героїв.
 - 1 мрія, яка здійснилася.

П'ЯТЬ ПАЛЬЦІВ

• Використовується після проведеної роботи або як проміжний результат. Учень/учениця може називати вголос або писати на намальованій долоні

• Інший варіант рефлексії 5 пальців:

1. Що я робив/робила (читання, письмо, аналіз тощо)?
2. З якою метою?
3. Чому я робив/робила це саме так?
4. Який результат я отримав/отримала?
5. Який варіант кращий?

КУБИК БЛУМА

Розробка Олени Залізняк. Матеріал із відкритих джерел

ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА

7 клас. Тема уроку: Медіа, мас-медіа, мультимедіа...

Мета уроку: ознайомити учнів із поняттями *медіа*, *мас-медіа*, *мультимедіа* через призму музичного мистецтва та розглянути їх вплив на музичну культуру в цілому

Очікувані результати:

П.: здатність пояснювати та визначати поняття: *медіа*, *мас-медіа*, *мультимедіа*; розуміння ролі музики в медіа та осмислення їх впливу на спосіб, яким музика створюється, розповсюджується і споживається.

Д.: здатність аналізувати використання музики в різних медіаформатах, обговорювати та порівнювати вплив медіа на розвиток музичного мистецтва від давніх епох до сьогодення ; виявлення творчості у створенні власних проєктів, що включають відео, аудіо та графіку, відображають сучасні засоби медіа та їх вплив на сприйняття музики.

С.: глибоке розуміння зв'язків музичної культури з медійним середовищем та усвідомлення важливості впливу музики на сучасне суспільство; розвиток навичок критичного мислення, оцінюючи переваги та недоліки використання медіа в музичному мистецтві, а також його вплив на сприйняття музики.

Мотивація навчальної діяльності (**ТЕХНОЛОГІЯ «ЧЕК-ЛИСТ»**)

Пропонуємо учням кожному для себе позначити запитання, на які він / вона знає відповідь, а в кінці уроку повернутися до цього чек-листа, щоб з'ясувати, чи знайшов / знайшла відповіді на запитання, відповіді на які не знав/не знала на початку уроку.

Медіа, масмедіа, мультимедіа

- Що означає поняття медіа?
- Що таке масмедіа?
- Які групи медіа за носіями інформації тобі відомі?
- Чи можеш назвати складові мультимедіа?
- Як змінювалися медіаносії та звуковідтворююча техніка в музичній культурі?

Виклад матеріалу «ВСТАВ ПРОПУЩЕНІ СЛОВА В РЕЧЕННЯ»: _____ – це безпосередня взаємодія осіб, а _____ – інформаційний обмін у суспільстві.
(Слова для довідок: спілкування, комунікація)

Підбиття підсумків уроку. Рефлексія

Створення ХМАРИНИ СЛІВ за допомогою сервісу Mentimeter

Медіа, масмедіа,
мультимедіа

Waiting for responses ...

Пилипенко Світлана Анатоліївна,
тренер-педагог, учитель мистецтва
Комунальної установи Сумська спеціалізована школа I-III ступенів №9
Сумської міської ради

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КАРТОК

Мета: з'ясувати рівень володіння учнів мистецькими предметними навичками відповідно до певної теми навчального курсу 7-9 класу;

розвинути природні здібності, інтереси, обдарування учнів; виховувати відповідальне, шанобливе ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

КАРТКИ ОЦІНЮВАННЯ очікуваних результатів навчання

Заповніть 1 та 2 колонку на початку вивчення теми/розділу, а 3 колонку в кінці		
Ім'я та прізвище	Тема/розділ	
Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався/дізналася

Діаграма Венна
м'я та прізвище _____ Тема/розділ _____

Використання інструменту «НЕЗАКІНЧЕНЕ (НЕЗАВЕРШЕНЕ) РЕЧЕННЯ»

Після вивчення теми, розділу	
Ім'я та прізвище	
Тема/розділ	
1	Найкраще мені вдалося (що саме, вкажи конкретно)
2	У мене були труднощі, коли (вкажи які і під час якого виду роботи)
3	Мене вразило (що саме у вивченому творі чи при роботі з ним)
4	Я навчився/навчилася (чого саме, вкажи конкретно)
5	Тепер я можу (як ти можеш застосувати свої знання)
6	Мені захотілося (чого саме, на основі вивченого)
7	Я потребую допомоги, бо (якщо є те, що тобі досі не зрозуміло)
8	Наступного разу я хочу (твої побажання)

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ «РОК-МУЗИКА»

Тема уроку. Рок-музика

Мета: ознайомити учнів із рок-музикою, історією її виникнення та розвитком, стилістичними особливостями, із творчістю зарубіжних та українських рок-гуртів; розвивати вміння учнів характеризувати рок-музику, розпізнавати її на слух, розвивати вміння виконувати вокальні імпровізації в рок-музиці; виховувати естетичні смаки; формувати інтерес до рок-музики.

ГАЗЕТНИЙ ЗАГОЛОВOK

Завдання: вигадати газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

Завдання: виконати вправу «Класифікація» за QR code

ШКАЛА ЛАЙКЕРТА

Учитель наводить кілька тверджень, які не є відверто істинними або помилковими, але є спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над висловлюванням, а потім обговорити його з однокласниками.

Завдання: висловити свої думки щодо висловлювань:

- «Рок-музика згубно впливає на підлітків, розбещує їх».
- «Рок-музика – музика минулого».

Сметаніна Олена Михайлівна,
тренер-педагог, учитель мистецтва
Конотопського ліцею №1 Конотопської міської ради Сумської області

ВИКОРИСТАННЯ КАРТОК НА УРОЦІ З ДИЗАЙНУ

Тема: Дизайн

Мета: вчити застосовувати математичні поняття і категорії як інструменти під час створення художніх робіт;

використовувати математичні знання для пояснення художньої виразності творів, логіки, структури художньої форми;

здійснювати розрахунки для встановлення пропорцій, відношень між величинами, створення об'ємно-просторових композицій, запису ритму, створення сценічних композицій;

аналізувати твори мистецтва та створювати власні художні твори за правилами художньої композиції тощо.

Встановити ВІДПОВІДНІСТЬ МІЖ ПОНЯТТЯМ та його визначенням (розділ 3 «Дизайн»)

Дизайн	зовнішнє оформлення будівлі
Екстер'єр	художнє конструювання предметів побуту, формування гармонійного предметного середовища, створеного засобами промислового виробництва, для забезпечення найкращих умов праці побуту та відпочинку людей
Моушндизайн	складання квіткових композицій, букетів, декорування приміщень живими рослинами
Інтер'єр	проектна діяльність дизайнера з художнього оформлення різноманітних заходів
Дизайн подій	це процес створення анімаційних графічних елементів, які допомагають передати інформацію або ідею через рух
Фітодизайн	мистецтво фігурного різання овочів і фруктів та створення з них об'ємних композицій
Карвінг кулінарний	архітектурно й художньо оформлений внутрішній простір будівлі
Топіарі	рухливий витвір мистецтва зазвичай з легкого металу і пластиків, що змінює свою форму при русі повітря або за допомогою механічних пристроїв
Мобіль	фігурна стрижка дерев і чагарників для надання їм геометричних форм, створення реалістичних і фантастичних образів

Оберіть з поданих зображень архітектурні пам'ятки України та назвіть їх

 1	 2
 3	 4

Харченко Валентина Юрївна,
тренер-педагог, учитель мистецтва
Комунальної установи Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів №27
м. Суми Сумської області

ТЕХНІКИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ З МИСТЕЦТВА 7-9 КЛАСУ

Мета: спостерігати і відтворювати довіклля в художніх образах засобами різних видів мистецтва; аналізувати роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві; використовувати технічні засоби для втілення художніх ідей з урахуванням постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; розширювати діапазон емоційних переживань через сприйняття довіклля.

Моє ім'я та прізвище _____ . Я зможу:

ПЕРЕДБАЧИТИ	ОЦІНИТИ
ПОЯСНИТИ	УЗАГАЛЬНИТИ

ТЕХНІКА «4 ВІКНА»

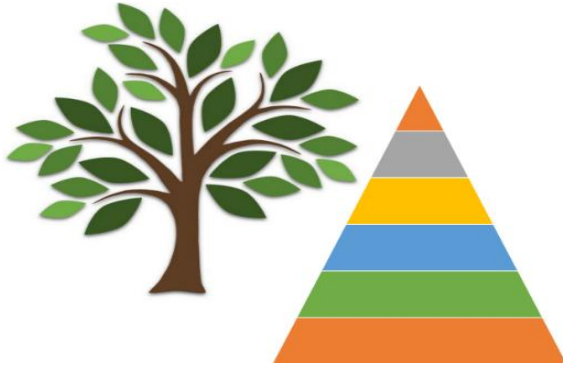
Техніка використовується після подання нового матеріалу. Кожен учень/ учениця має 4 вікна і обирає те вікно, яке може заповнити після прочитання, слухання або перегляду твору. Усі разом у команді аналізують відповіді. Це може бути і самооцінювання.

ТЕХНІКА «2 ЗІРКИ + БАЖАННЯ»

Техніка використовується на будь-якому етапі уроку як самооцінювання, взаємооцінювання, а також для оцінювання на уроці роботи вчителя. Можна використати для характеристики художнього, музичного твору. Зірки – що сподобалося, метелик – бажання, що треба змінити.

ТЕХНІКА «СИГНАЛЬНІ КАРТКИ» – МИТТЄВЕ ОЦІНЮВАННЯ

ТЕХНІКИ КОЛЕКТИВНОЇ РЕФЛЕКСІЇ ДЕРЕВО ОЧІКУВАННЯ / ДЕРЕВО ПЕРЕДБАЧЕНЬ / ПІРАМІДА ПЕРЕДБАЧЕНЬ

На імпровізоване дерево (піраміду, скриньку, грядку) учні наклеюють або прикріплюють різними способами СТИКЕРИ зі своїми РЕФЛЕКСІЯМИ. Робота може відбуватися на завершальному етапі уроку – рефлексії.

Щербань Ліна Григорівна,
тренер-педагог, учитель мистецтва
Комунальної установи Сумська спеціалізована школа I-III ступенів №9
Сумської міської ради

ФЛЕШ-КАРТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

1. ФЛЕШ-КАРТА

Варіант 1. Дітям пропонується картка з зображенням мистецького твору чи архітектури, потрібно висловити свої думки.

Варіант 2. Дітям (в групах) пропонується картки. З одного боку малюнок з іншого запитання. Певний час діти обговорюють ці запитання, а потім один з представників дає відповідь.

Варіант 3. Після вивчення нової теми роздаєм учням невеликі щільні картки. Діти з одного боку пишуть, що вони зрозуміли (основну думку, 2-3 пропозиції), з іншого – що залишилося незрозумілим. Збираємо картки і аналізуємо відповіді. За певних умов картки можна не підписувати. Діти можуть обмінятися і проаналізувати самі.

2. КАРТКА САМООЦІНЮВАННЯ

На початку уроку дітям роздають картки які вони заповнюють протягом уроку. В кінці уроку вчитель чи діти їх аналізують.

Тема		
ЗНАЄМО	ХОЧЕМО ДІЗНАТИСЯ	ДІЗНАЛИСЯ
ПІБ 		

2.1 ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»

У підрозділі презентовано матеріали з досвіду роботи вчителів мистецтва Сумської області

Левченко Віталія Віталіївна,
учитель мистецтва

Грунського ліцею імені Андрія Діхтяренка Грунської сільської громади

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

На уроці мистецтва з темою "Музичні символи України: Гімн та історичні пісні" інструменти формувального оцінювання можна застосувати на різних етапах, щоб допомогти учням глибше зрозуміти матеріал та розвинути критичне мислення. Ось пропозиції щодо етапів і конкретних методів:

1. Актуалізація знань

Метод "Знаю – Хочу дізнатися – Дізнався": попросіть учнів визначити, що вони знають про гімн України та історичні пісні, і що хотіли б дізнатися. Це допоможе встановити попередні знання учнів.

1. Метод "Кубування"

Дайте учням завдання "кинути кубик", де кожна грань містить питання або завдання на обміркування гімну або історичних пісень:

- **Описати**, про що йдеться у гімні чи пісні.
- **Порівняти** гімн з іншими патріотичними піснями.
- **Застосувати** – де ще могли б використовуватися такі пісні?
- **Проаналізувати** зміст та значення певних слів або рядків.
- **Оцінити** важливість пісні для українського народу.

2. Подання нового матеріалу

Відкрите запитання: після розповіді про історію гімну України або аналізу історичних пісень запитайте, чому ці твори стали символами країни, та що в них об'єднує українців. Це дасть змогу оцінити розуміння основної ідеї.

1. **Вхідне опитування:** короткий тест або запитання про український гімн та історичні пісні.
2. **Метод "Знаю – Хочу дізнатися – Дізнався":** учні записують свої знання та очікування перед уроком, а в кінці – нові відкриття.
3. **Аналіз тексту гімну/ пісень:** учні обговорюють ключові слова й їхній символізм.
4. **Взаємооцінювання:** обмін думками про значення символів.
5. **Підсумкова рефлексія:** учні описують в одному реченні, чому музичні символи є важливими

МУЗИКА ТЕАТРУ. 7 КЛАС

Мета. Ознайомитися жанрами та особливостями театральної музики. Розглянути класифікацію жанрів опери та оперети. Відвідати віртуальну екскурсію сучасними театрами, проаналізувати їх спільні та відмінні риси. Ознайомитися з творчістю І. Кальмара. Розлучити пісню " Тече вода з - під явора".	Завдання уроку: 1. Ознайомити учнів з творчістю І. Кальмара та О. Злотника. 2. Розкрити роль музики у житті людини, її вплив на емоції та почуття. 3. Формувати в учнів естетичний смак та вміння аналізувати музичні твори. 4. Розвивати творчі здібності учнів через виконання музичних завдань.	У підсумковому уроці вчитель розробляє та використовує інструменти оцінювання (види робіт, критерії шкали) для встановлення якості результатів навчання. Можна провести тести, кросворди, ребуси, музичні відгадайки.
---	--	--

Домніч Олена Євгенівна,

учитель інтегрованого курсу «Мистецтво»

Ворожбянського ліцею Ворожбянської міської ради Сумської області

МИСТЕЦТВО В ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ

Тема: Музика і візуальні мистецтва. Синтез мистецтв в архітектурі

Мета: розширити знання учнів про візуальні види мистецтва, розвивати увагу, сприймання музичних творів, творчі здібності, виховувати естетичне ставлення до творів мистецтва.

Формування ключових компетентностей:

- загальнокультурна компетентність: оволодіння досягненнями культури;
- міжпредметна естетична компетентність: виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини;
- вміння вчитися: організувати своє робоче місце, планувати свої дії;
- предметних компетентностей:

Завдання:

виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;

формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;

розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; **розвиток** художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;

формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Формувальне оцінювання на різних етапах уроку:

Перебіг уроку(фрагментарно)

АО (актуалізація опорних знань).

I. Завдання: (*Робота в групах*) **«ВІДПОВІДЬ У ТЕМПІ ALLEGRO»** (повторення матеріалу).

Клас поділений на 2 групи: **«Художники»** та **«Музиканти»**; кожній групі роздані картки із запитаннями (також можна вивести на екран).

А)). Художники ⇒ **Музикантам:**

1). Художні образи, які відображають унікальність і красу певної культури (**Відповідь:** візуальні мистецькі символи)

2). Відеоряд: у яких традиціях розписані декоративні тарілки? (Зображення на екрані).

(Відповідь:

Петриківський розпис

Косівська кераміка

Орнамент орьнек

3). Характерний елемент зображення, що постійно використовується у художньому творі? (**Відповідь:** **мотив**)

Б). Музиканти ⇒ **художникам:**

1. Найпростіша ритмічна одиниця мелодії часто з двох-трьох звуків?

(Відповідь: **мотив**).

2. Музична тема, пов'язана з певним образом, ідеєю, що неодноразово повторюється в опері, балеті, симфонії? (**Відповідь:** **лейтмотив**).

3. Просторова композиція, що створюється із різних елементів – побутових предметів, промислових виробів?

4. (**Відповідь:** **інсталяція**)

II. Завдання: (*Фронтальна робота*) **«МУЗИЧНА ВІКТОРИНА»**

Виконують всі! (*систематизація знань*).

(Письмові відповіді: 1-3); 2-1); 3-5); 4-2); 5-3)

Сприймання: 1. Георг Фрідріх Гендель. Органні твори (на вибір);

2. Клод Дебюссі. Прелюдія «Затонулий собор»;

3. Жор Бізе. Симфонія «Рим». III частина;

4. Леся Дичко. Фрески «Джерело» (фрагменти на вибір);

5. Джакомо Пуччіні. Арія Ч Чіо-сан з опери «Чіо-Чіо-сан» (у виконанні С. Крушельницької):

3). <https://www.youtube.com/watch?v=s30TA1Z5xGE>

1). <https://www.youtube.com/watch?v=lbFRNFORysE>

5). <https://www.youtube.com/watch?v=MPpn8IPzso&pp=ygU80JHRitC30LUuINCh0LjQvNGE0L7>

[QvdGW0Y8gwqvQoNC40LzCuy4g0IbQhtCGINGH0LDRgdGC0LjQvd](https://www.youtube.com/watch?v=MPpn8IPzso&pp=ygU80JHRitC30LUuINCh0LjQvNGE0L7QvdGW0Y8gwqvQoNC40LzCuy4g0IbQhtCGINGH0LDRgdGC0LjQvd)

2). <https://www.youtube.com/watch?v=apbQvr2U-ns>

4). https://www.youtube.com/watch?v=mNrJkN_RNYg

III. Завдання (Творче завдання): «РЕЖИСЕР» (вивчення нового матеріалу).

На екрані зображення архітектурних споруд. Звучить Токата ре мінор Й.С. Баха:

<https://www.youtube.com/watch?v=XaKTAm110SY>

Озвучуємо архітектуру: 1). Читає вірш учень/учениця (підібраний заздалегідь, – індивідуальне завдання):

*Семиоктавний водоспад щедрот
І архітравний витончений грот
Заповнили береги химерні,
Нашепотіли відблиски феєрні.*

*Наворожили різьблені фронтони
Величності звивисті колони,
Собор шпильями чеше буйні хмари
В молочному тумані-дня примари.*

2). Відеоряд: («архітектура звучить», обираємо варіант до музики Баха та вірша).

Музичний будинок у Німеччині

Музичний будинок у Китаї

Головний орган церкви Сен-Сюльпіс у Парижі

Кожна думка має право на існування! Обґрунтуй!

Забара Оксана Олександрівна,

учитель мистецтва

Глухівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №6

Глухівської міської ради Сумської області

НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ

Тема уроку: Народна творчість, що вражає світ. Петриківський розпис — декоративно-орнаментальне народне малярство, мистецький символ України. Традиції косівської кераміки.

Орнамент орнек – стародавнє декоративне мистецтво кримськотатарського народу.

Мета: розвивати мистецькі художні інтереси, естетичні потреби; формувати систему мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; стимулювати здатність учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвивати художні мистецькі здібності, креативне мислення, творчий потенціал;

виховувати в учнів емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та дійсності; виховувати в учнів почуття любові до прекрасного, естетичний смак.

Завдання уроку: розвивати інтерес до пізнання українського народного мистецтва; виховувати повагу до виробів, створених руками народних умільців, учити цінувати красу.

Перебіг уроку

I. Організація учнів до уроку.
II. Актуалізація опорних знань
Застосування інструментів
формульованого оцінювання

«ВІДПОВІДЬ ХОРОМ»

– Яку назву мають предмети:

III. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми і мети уроку.

Вивчення нового матеріалу

Презентація: https://www.canva.com/design/DAGM4QPhJCI/cK6qgA_Viri9Nm8BwsVfhQ/view?utm_content=DAGM4QPhJCI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

«ВІЗЬМИ І ПЕРЕДАЙ»

Робота в групах. По колу передавати аркуш паперу, щоб кожен учень намалював елементи декоративно-орнаментального малярства, передаючи потім іншому. Таким чином, утворюється груповий малюнок.

Сьогодні на уроці ми поговоримо про декоративно-ужиткове мистецтво та про витвори народних майстрів.

У кожного народу переважають певні види мистецтва, що зумовлено природним середовищем, особливостями побуту, традиціями, які розвивалися протягом століть. В Україні поширені вишивка, килимарство, різьблення, гончарство, писанкарство та інші види народної творчості.

Мистецьким символом України визнано петриківський розпис – декоративно-орнаментальне народне малярство, яке виникло на Дніпропетровщині в селищі Петриківка у XVII столітті. Цей розпис сьогодні ми можемо побачити скрізь: на стіні сільської хати й міської багатоповерхівки, на меблях і посуді, на дерев'яній іграшці й електронній флешці, на вітальній листівці й автомобілі.

– Як ти думаєш, чому петриківський розпис упродовж століть подобається і дорослим, і дітям?

Мабуть, тому, що цей розпис відображає красу й розмаїття української природи. Рослини в розписі є стилізованими та набувають незвичних у природі фантастичних форм «цибулюк», «кучерявок», що оточені гнучкими травами й різьбленими листочками. Серед розмаїття квітів і трав хизуються своєю стиглістю полуниця й виноград. Поширеним є зображення рослин, що стали загальновідомими символами України – калини, чорнобривців, барвінку, мальв. Часто серед рослинних мотивів можна побачити фантастичну жар-птицю. Кольорова гама композицій утворюється із жовтого, червоного, синього, зеленого кольорів.

Традиція косівської кераміки зародилася на Гуцульщині у місті Косові. Цей різновид гончарства впізнають за оригінальними малюнками на кахлях, складними переплетіннями рослинних орнаментів на посуді, обрядових речах, іграшках. Косівську кераміку оздоблювали стилізованими зображеннями квітів, дерев, тварин і людей. На кахлях змальовували цілі по-бутові сцени. Традиційні кольори – зелений, жовтий і коричневий на білому тлі

Гончарі виготовляли миски й тарілки різного призначення, форми, розмірів. Вони були повсякденні, обрядові і такі, що їх виставляли на полиці над дверима помешкання. Дзбани та глечики призначалися для води, молока, квасу, горнята – глечики меншого розміру – для води. Калачі та горщики.

Одним із найдавніших досягнень культури кримськотатарського народу є національний орнамент орнек. Сьогодні знання і досвід створення орнаментів застосовують майстри в різних ремеслах: гончарстві, ювелірній справі, різьбленні по дереву, розписі скла та стін. Орнаментом орнек прикрашають предмети побуту, одяг, взуття, меблі.

Національний банк України випустив срібні пам'ятні монети, що належать до серії «Українська спадщина» і присвячені петриківському розпису й косівській кераміці.

Пам'ятні монети «Петриківський розпис» і «Косівський розпис»

Інструмент «ГАЗЕТНИЙ ЗАГОЛОВОК»

Розгляньте уважно картинку. З яким видом мистецтва ми сьогодні познайомилися?

Олена Щербань.
Петриківський
розпис на папері

Побутові предмети
з елементами петриківського розпису

Мурал
на багатоповерхівці

Мистецька скарбничка

Стилізація – спрощене (узагальнене) зображення зі збереженням загальної форми.

Кераміка – художні вироби, виготовлені з випаленої глини.

Кольорова гама — гармонійно взаємопов'язані відтінки кольору, що використовуються під час створення художніх творів.

Орнамент орнек – стародавнє національне декоративне мистецтво кримськотатарського народу.

Узагальнюю, аргументую, систематизую

На етапі узагальнення й систематизації знань, умінь і навичок доцільно використовувати інструмент формувального оцінювання «ДОПОВНИ ДУМКУ».

Підсумок уроку «КАРТКА НА ВИХІД»

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ В АРХІТЕКТУРНОМУ АНСАМБЛІ

Тема: Синтез мистецтв в архітектурному ансамблі

Мета: формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;

розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб, формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті;

стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Привітання:

Навчання стає легким коли в людини гарний настрій. Притуліться долоньками одне до одного. Нехай тепло сердець передається одне одному, а іскорки добра долетять до кожного із нас. Посміхніться собі, посміхніться товаришу. Гарного всім настрою на сьогоднішньому уроці.

II. Актуалізація опорних знань і вмінь

1. «РІШЕННЯ-РІШЕННЯ»:

Для того, щоб здогадалися, про що йтиметься мова сьогодні на уроці, проведемо опитування.

На кожне запропоноване моє твердження ви повинні *підняти картки*, якщо «так» – зелену, якщо «ні» – червону.

- **Чи можна сказати, що архітектура — це мистецтво будівництва?**
Відповідь: Так
- **Чи використовуються кольори в архітектурі для прикраси будівель?**
Відповідь: Так
- **Чи існують будівлі, де немає жодного декоративного елемента?**
Відповідь: Ні
- **Чи можна зустріти скульптури на фасадах деяких будівель?**
Відповідь: Так
- **Чи є вітражі лише елементом сучасної архітектури?**
Відповідь: Ні
- **Чи є головна мета архітектурного ансамблю — створити красивий простір?**
Відповідь: Так
- **Чи може архітектура поєднувати в собі різні види мистецтва?**
Відповідь: Так

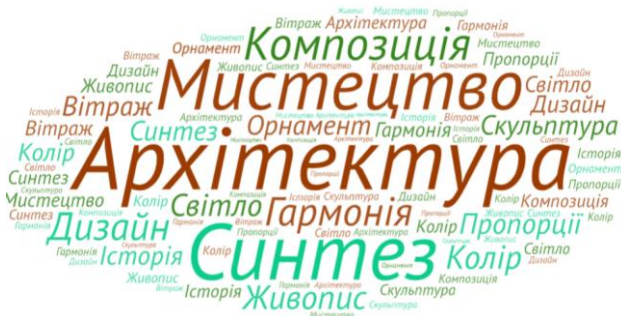
III. Робота за темою уроку

Техніка «СВІТЛОФОР» використовується на будь-якому етапі уроку, ми використовуємо при ознайомленні з новим матеріалом.

У кожного учня є картки трьох кольорів світлофора. Учитель просить учнів показувати карткою відповідного кольору розуміння, жовтим – неповне розуміння, червоним – нерозуміння матеріалу. Після «сигналу» світлофора учитель з'ясовує, що є зрозумілим учням, а що – ні.

«ХМАРА СЛІВ»

<https://wordart.com/create>

IV. Постановка навчального завдання

V. Практична робота

VI. Підведення підсумків уроку

Корнієнко Юлія Олександрівна,

учитель мистецтва Глухівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2
Сумської області Шосткинський район

Анімація

Тема «Анімація»

Мета: розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;

виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Тип уроку: засвоєння, формування та застосування знань.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Вправа «ВГАДАЙ МУЛЬТФІЛЬМ ЗА ПІСНЕЮ»

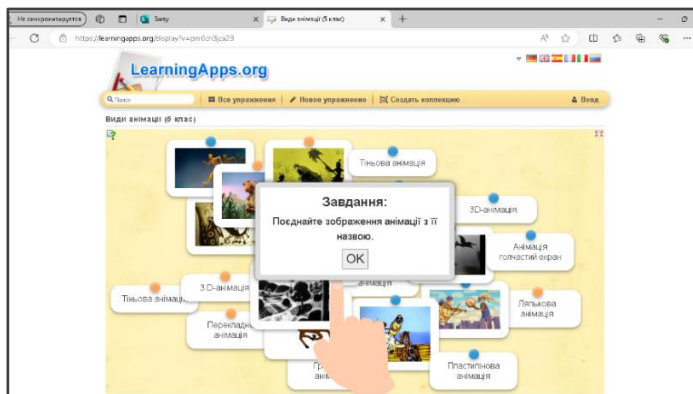

II. Мотивація навчальної діяльності

А чи відомо вам, що задовго до винайдення братами Люм'єрами кінематографу, було знайдено принцип відомого вам з раннього дитинства виду кіномистецтва, назва якого зашифрована у цьому **РЕБУСІ**.

III. Актуалізація опорних знань

Вправа «ПОЄДНАЙ ЗОБРАЖЕННЯ АНІМАЦІЇ З ЇЇ НАЗВОЮ»

<https://learningapps.org/display?v=pm0cn3jca23>

IV. Вивчення нового матеріалу (презентація)

https://sway.cloud.microsoft/pC4zG5ijme5eQROY?ref=Link&loc=play&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CM TAAAR12uic3ZTciqPitIMMH3u3BW0oAEQqDzfZu3GcBFxxVeOGCdU4mUAvBb3o_aem_CsxqRrM8zj83 CdPuRyD2Rw)

Техніка «СВІТЛОФОР»

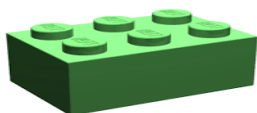
VI. Закріплення вивченого

Техніка «РЮКЗАК»

Зібрати досягнення, здобуті на уроці. Від учня до учня передається «рюкзак», у який кожен «кладе» свої досягнення здобуті на уроці.

V. Підсумок

Техніка «ЦЕГЛИНКИ»

Зелений – було легко працювати. **Жовтий** – були незначні помилки. **Червоний** – було важко працювати, припустилися помилок.

VI. Рефлексія

«ОЦІНИ СВОЮ РОБОТУ»

«ЗАПИТАННЯ ВІД ВІРТУАЛЬНОГО ДРУГА»

РЕКЛАМА

Тема уроку «Реклама» (7 клас)

Мета уроку: ознайомити учнів з основними функціями реклами, її засобами поширення та впливом на суспільство, культуру і економіку. Розвивати критичне мислення щодо мистецтва реклами та її ролі в сучасному світі. Навчити учнів оцінювати вплив реклами на споживача.

Завдання уроку:

1. Пояснити основні функції реклами:
2. Ознайомити з засобами поширення реклами:
 - Традиційні медіа (телебачення, радіо, преса)
 - Інтернет (соціальні мережі, контекстна реклама, банери)
 - Вулична реклама (щити, білборди, вивіски)
 - Реклама в громадських місцях (транспорт, магазини)
3. Дослідити зв'язок реклами з мистецтвом:
 - Реклама як форма творчого самовираження
 - Візуальний та текстовий дизайн реклами
 - Вплив реклами на популярну культуру
4. Проаналізувати вплив реклами:
 - Вплив на свідомість і споживчі звички
 - Соціальний вплив (формування стандартів краси, стереотипів, поведінки)
 - Етичні аспекти реклами (маніпуляції, обман)
5. Розвивати вміння критично оцінювати рекламу:
 - Проводити аналіз реклами, визначати її мету та ефективність
 - Обговорювати позитивні та негативні аспекти реклами для споживача та суспільства

Очікувані результати:

- Учні зрозуміють роль реклами в сучасному світі.
- Здатність ідентифікувати різні форми реклами та їхні функції.
- Розпізнаватимуть вплив реклами на свідомість та поведінку людей.
- Зможуть оцінювати етичні та культурні аспекти рекламних кампаній.

Вправу «ЗАЗИРНІТЬ У МАЙБУТНЄ»

доречно провести на початку уроку для мотивації навчальної діяльності та зацікавленості учнів у даній темі (друковані картки для очного уроку або у форматі Гугл-презентація для дистанційного уроку).

Зробіть передбачення, як тема уроку може вплинути на ваше майбутнє?

Вправа «ЕТИЧНІ ПИТАННЯ РЕКЛАМИ»:

• **Завдання:** Обговорити з учнями, чи можуть деякі рекламні матеріали бути етичними, і як реклама може маніпулювати людьми. Учні повинні знайти приклади реклами, які можуть бути образливими або маніпулятивними, і подискутувати, як можна покращити таку рекламу.

Вправа «ВСТАНОВИ ВІДПОВІДНІСТЬ»

Необхідно встановити відповідність між зображенням реклами та видом.

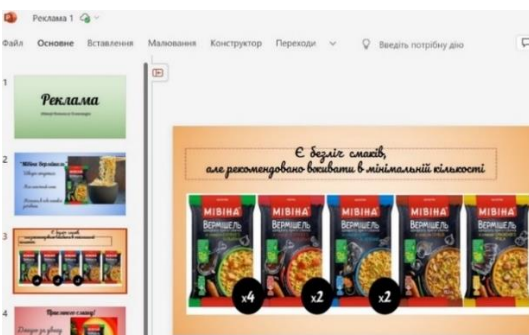

<https://view.genially.com/672a8b8f9bb485ae4be74f74/interactive-content-reklama-vidi-reklami>

Практична частина

Вправа «РЕКЛАМНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ»:

- **Завдання:** Учні повинні створити коротку презентацію рекламного продукту чи послуги, в якій використовують різні візуальні елементи (фото, графіка, текст). Вони мають пояснити, чому вибрали ці елементи для реклами, як вони допомагають досягнути бажаного ефекту.

Оцінюється правильність використання візуальних елементів реклами, ясність і логічність подачі ідеї, здатність до ефективної комунікації через візуальне мистецтво.

Або

Вправа «РЕКЛАМНИЙ ПЛАКАТ»

- **Завдання:** Учням пропонується створити рекламний плакат для будь-якого продукту чи послуги. Вони мають використовувати принципи композиції, кольору, типографії та візуальних образів, щоб зробити рекламу привабливою і зрозумілою.

Учитель оцінює креативність, використання художніх елементів (колір, шрифт, композиція), відповідність ідеї реклами.

МОЇ УСПІХИ

Ім'я, прізвище: _____

Занотуйте свої успіхи на уроці на стікерах нижче:

На підсумок уроку **вправа «МОЇ УСПІХИ»** (друковані картки для очного уроку або у форматі Гугл-презентація для дистанційного уроку).

НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ

Тема 2. Народна творчість, що вражає світ (самчиківський розпис)

Мета: ознайомити учнів з унікальним видом українського народного мистецтва – самчиківським розписом, його особливостями, технікою виконання, символікою; розвивати творчі здібності, уяву, асоціативне мислення, здатність розуміти закономірності самчиківського розпису; виховувати повагу до національної культури та традицій.

Очікувані результати

Учень / учениця

П: виявляє пізнавальну активність, зацікавленість різноманітними способами художньо-творчої діяльності, здатність до самостійного мислення й самопізнання.

Д: демонструє практичні вміння в царині декоративного розпису, готовність до творчої діяльності та співпраці.

С: виявляє відповідні емоції та почуття, шанобливе ставлення до народної творчості, національних, культурних і духовних надбань.

КК: культурна, інформаційно-комунікаційна, соціальна складові.

Перебіг уроку

Актуалізація опорних знань

- Розгляньте елементи петриківського розпису. Пригадайте особливості малювання квітів, листків. Ознайомтеся з творчістю народних майстрів і майстринь «Петриківки».

- Порівняйте косівську кераміку з опішнянською за кольором тла, орнаментами, малюнками тощо.

Практична діяльність

Учні продумують композицію та намалюють олівцем ескіз.

За основу беруть квітку, птаха, тварину або опрацьовують сюжет казки, пісні, колядки тощо. Визначають центральні елементи композиції та елементи, що їх оточують. На цьому етапі учень має приблизно знати, які частини малюнка будуть найтемнішими чи найсвітлішими, які деталі використати як акцент. Головне правило – нанесення основної фарби починаємо зі світлих кольорів, а завершуємо – темними. Завдяки темним кольорам можна орієнтуватися на загальну гамму роботи. Тут завжди є колір, що об'єднує композицію і, зазвичай, він темний. Часто використовуємо саме чорний – він розділяє два кольори, розташовані поруч, та створює глибину. Малюнок може мати різну композицію: дзеркальну, симетричну, асиметричну. Чергуємо гострі, схожі на полум'я лінії («гусячі лапки») зі звивистими, хвилеподібними лініями («котячі лапки»).

Наприклад, схема квітки: 1 – осердя; 2 – «гусяча лапка»; 3 – «котяча лапка» (тобто, гострі лінії оточуємо хвилеподібними, а хвилеподібні – гострими. На цих елементах базується самчиківський розпис). Розміщуємо дрібні деталі ближче до країв, або на тих елементах, що хочемо виділити. Найчастіше для фону майстри використовують білий колір — символ чистоти, краси, молодості та радості. Якщо орнамент малюємо на сірому, чорному або підсиненому тлі, то білий обов'язково додаємо в основний орнамент. Самчиківський розпис можна використовувати як основу для проєктів, коли дітям необхідно створити дизайн одягу чи інтер'єру.

Рефлексія

Оцініть роботу за допомогою фразеологізмів. **Вправа «ФРАЗЕОЛОГІЗМИ»**

УРОК «ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН» З ВПРАВАМИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ (7 КЛАС)

Тема уроку: Ландшафтний дизайн: як створити стильний та функціональний простір.

Мета уроку:

1. **Ознайомити** учнів з основами ландшафтного дизайну .
2. **Вчити** учнів планувати та організовувати простір для саду чи парку, враховуючи різні функції та зони.
3. **Розвивати** творчі навички через створення ескізів ландшафтного дизайну.

Завдання:

- Ознайомити з принципами зручного, красивого та екологічного дизайну.
- Розвивати навички планування та зонування простору.
- Зробити акцент на сучасних тенденціях у ландшафтному дизайні, зокрема використанні екологічних матеріалів і мінімалістичних рішень.

Обладнання:

- Презентація (слайди/відео) на тему ландшафтного дизайну.
- Папір для малювання, кольорові олівці, фломастери.

1 вправа(організаційний момент уроку)

Коротка інтерактивна розминка: «Що таке народна творчість?»

"МОЗКОВИЙ ШТУРМ"

Мета: Активізувати попередні знання учнів і визначити рівень їхнього розуміння теми.

Опис:

Учитель ставить відкриті питання, наприклад:

- Що таке ландшафтний дизайн?
- Які елементи входять до ландшафтного дизайну?
- Що важливо враховувати при створенні дизайну саду або парку?

Учні намагаються відповісти на ці питання, висловлюючи свої думки та ідеї. Всі варіанти записуються на дошці

Формувальне оцінювання:

Учитель оцінює рівень попередніх знань учнів і може коригувати подальший хід уроку, додаючи інформацію за потребою. Це також дає учням змогу побачити, як багато вони вже знають, і налаштувати їх на тему уроку.

Практична робота

Створити проект ландшафтного дизайну для обраної території. Це може бути:

- Сад для приватного будинку.
- Сучасний сільський парк.

2 вправа (презентація та обговорення робіт)

«МОЗАЙКА ІДЕЙ»

Мета: Розвиток критичного мислення та комунікативних навичок.

Опис Кожен учень презентує свій ландшафтний проект, а його однокласники дають конструктивний зворотний зв'язок за наступними категоріями:

- Що в проєкті учня виглядає гармонійно?
- Які елементи, на їхню думку, можуть бути вдосконалені?
- Як би вони змінили цей проєкт, якщо б могли?

Формувальне оцінювання: Вчитель слухає обговорення, звертаючи увагу на здатність учнів давати конструктивні зауваження і використовувати правильну термінологію.

3 вправа(підсумок уроку)

«3-2-1»

Опис: Учні дають короткий зворотний зв'язок за допомогою цієї техніки.

Приклад: Після уроку учні пишуть:

3 речі, які вони дізналися на уроці;

2 речі, які їм було цікаво або незрозуміло;

1 питання, яке вони хочуть обговорити.

Вправа допомагає учням рефлексувати і структурувати свої думки, дає вчителю можливість оцінити, що учні засвоїли, і над чим потрібно працювати далі.

Нестеренко Оксана Іванівна,

учитель мистецтва

Вільшанського ліцею Вільшанської сільської ради

САКРАЛЬНА МУЗИКА

Урок № 13 з музичного мистецтва, 7клас, за підручником «Мистецтво, інтегрований курс», автори: Л.М.Масол, О.В.Гайдамака, Г.В. Кузьменко, Н.А. Лемешева

Тема уроку: Сакральна музика

Мета уроку: **вчити** учнів оволодівати досягненнями світової культури; організувати своє робоче місце, планувати свої дії; знайомити учнів з поняттям «сакральне мистецтво», втіленням образу Богоматері у творах композиторів-класиків (різноманітних творах);

виховувати естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини; інтерес та любов до музики, образотворчого мистецтва як виду мистецтва;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Перебіг уроку

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Гра «Це нам відомо!»

Клас об'єднаний у дві команди. Учитель кожній команді дає по два конверти, в яких містяться запитання та відповіді.

В першому конверті містяться запитання до гри, в другому – відповіді на запитання.

Учням надається можливість знайти відповідності між музичними творами та архітектурними спорудами, що вивчалися на минулому уроці та висловити думку учителеві.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Створення проблемної ситуації.

Духовна музика, або сакральна (тобто «священна») чи релігійна... Такі характеристики дедалі частіше можна почути в музичній культурі сучасності. Релігійними називають твори, що виникли в рамках церковно-співочої традиції. А ось під «духовним» розуміють значно ширші музичні явища, віднесені і до церковного вжитку, і світські, концертні. Адже такі твори охоплюють усе, що стосується

душі людини, глибин її внутрішнього світу. У духовній музиці «Божественне» гармонійно поєднується із «земними» загальнолюдськими цінностями. Саме про це ми сьогодні будемо говорити.

IV. Повідомлення теми і мети уроку.

Тема уроку: «Сакральна музика.», сьогодні ми познайомимося з поняттям «сакральне мистецтво», втіленням образу Богоматері у творах композиторів-класиків (різножанрових творах).

V. Вивчення нового навчального матеріалу.

1. Розповідь вчителя з елементами бесіди:

Сакральна музика – проміжна характеристика між двома попередніми, вона спрямована від суєтного й тяжіє до вічного.

У легендах і міфах багатьох народів є образ, сповнений безмежною мудрістю і любов'ю – образ Богині-Матері. У стародавніх слов'ян вона звалася Берегинею.

Християнська культура дала людству свій образ Матері, наділила його неповторними рисами. У східному православному обряді – це Богородиця, у західному католицькому – Мадонна. Її вважали заступницею, покровителькою родини, народження дітей. Світлий образ Богоматері – один із найбільш шанованих й улюблених багатьма народами, він отримав натхненні втілення в поетичних, живописних, музичних творах. Це – одна з «вічних тем» у мистецтві.

Музичні твори, присвячені Діві Марії, охоплюють широке коло жанрів, насамперед вокальних, хорових («Ave Maria» чи «Богородице Діво, радуйся»), а також інструментальних, оркестрових і театральних. Тематика творів пов'язана із сакральною подією – Благовіщенням. Від початкової фрази-привітання архангела Гавриїла до Марії виникла відома молитва, яка згодом перетворилася на знаменитий християнський гімн «Ave Maria» (з латинської – «Радуйся, Маріє»).

На слова молитви або на вільний текст за цією сюжетною канвою виникло більше 40 музичних творів, а саме: Палестрині, Т. Альбіноні, Ф. Шуберта, Дж. Верді, Ф. Ліста, А. Дворжака, П. Масканьї, Й. Брамса, К. Сен-Санса, Ж. Бізе, Г. Форе, І. Стравінського.

Хорова мініатюра «Богородице Діво, радуйся» написана Ігорем Стравінським на канонічний текст молитви для православного обряду богослужіння, але згодом композитор створив нову, католицьку версію композиції – «Ave Maria» з латинським текстом. У сучасній музиці «Радуйся, Маріє» звучала у виконанні безлічі співаків і гуртів, навіть у рок-опері «Нотр-Дам де Парі» є фрагмент цієї молитви-гімну.

На основі інструментального твору – Маленької прелюдії Йоганна Себастьяна Баха до мінор французький композитор Шарль Гуно створив цікаву вокальну версію музики. Вона звучить у мінорі, хоча передусім пов'язана з радісною подією Благовіщення, що передбачає просвітлений характер. Надзвичайна популярність цієї музики – яскравий приклад, коли аранжування твору набуває нового життя.

2. Слухання музичних творів.

Грецький розспів XVII ст. «Богородице Діво, радуйся».

Сергій Рахманінов «Богородице Діво, радуйся» («Всенощна»).

Йоганн Себастьян Бах. Шарль Гуно. «Ave Maria».

Джуліо Каччіні. «Ave Maria» в різних інтерпретаціях.

Обговорення після прослухання музичних творів.

– Якими рисами наділили композитори музичні образи?

– Зверніть увагу на ритмічний рисунок мелодії (плавність, пластичність, гнучкість), передайте лінію (графічно або уявно – рукою) розвиток мелодії.

3. Випереджальне завдання: «МИСТЕЦТВОЗНАВЦІ»

До речі, факт належності музики «Ave Maria» Джуліо Каччіні є сумнівним.

Існує версія про альтернативного автора – композитора Володимира Вавілова.

На платівці з першим записом цього твору спочатку було позначено «Невідомий автор XVI століття», а згодом він став з'являтися у світ під авторством Дж. Каччіні. Хто підставив ім'я італійця до талановито стилізованого під старовину твору, наразі невідомо. Через певний час у дослідників виникли сумніви.

Виконавці в концертах інколи стали оголошувати вже подвійне авторство: Каччіні – Вавілов. Проте деякі професіонали однозначно вважають, що автор – В. Вавілов. За твердженням доньки композитора, містифікація трапилася з огляду на побоювання, що твори нікому не відомого автора, до того ж на релігійну тему, в радянські часи не мали шансів на публікацію. Одним із перших композиторів, хто втілює релігійний образ Діви Марії в інструментальній музиці, був угорський композитор Ференц Ліст.

Для цього він звернувся до свого улюбленого інструмента – фортепіано.

Авторська фортепіанна транскрипція включена до циклу «Релігійні та поетичні гармонії» (п'єса № 2). Розкрити зміст образу суто інструментальними засобами, без тексту, – сміливий крок композитора. Слова (канонічний текст молитви) були підписані під нотами без ритмічної деталізації з метою проникнення у відповідний духовний стан внутрішньої глибокої зосередженості. Не менш новаторським втіленням образу стала друга фортепіанна п'єса «Ave Maria» з уточнюючим програмним підзаголовком «Дзвони Рима», створена в період, коли композитор жив у цьому італійському місті. Можливо, саме римський церковний передзвін маленьких дзвіночків і великих дзвонів надихнув композитора на картинне відтворення свята Благовіщення.

Окрім оригінальних композицій, Ференц Ліст створив також інструментальну транскрипцію «Ave Maria» відомого вокального твору Франца Шуберта.

4. Слухання музичних творів

Франц Шуберт. «Ave Maria».

Франц Шуберт. Ференц Ліст. «Ave Maria».

Ференц Ліст. «Дзвони Рима» (для фортепіано).

Обговорення після прослухання музичних творів.

– Охарактеризуйте динаміку й інструментальну фактуру твору.-

– Яке, на вашу думку, значення має прийом зіставлення регістрів для створення звукової картини?

5. Робота з підручником: с. 117

6. Слухання музичних творів

Алемдар Караманов. Концерт для фортепіано з оркестром № 3 «Ave Maria» (фрагмент).

Обговорення після прослухання музичних творів

– Охарактеризуйте головну мелодію, що звучить кілька разів на початку твору.

– Чи можна стверджувати, що вона випромінює Світло і Благодать?

7. Мистецька скарбничка

Сакральний – священний, який належить до релігійного культу і ритуалу, обрядовий.

VI .Вокально-хорова робота

Розспівування. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу.

Розучування твору Дж. Каччіні «Ave Maria».

Робота над змістом пісні

а) Під час виконання великих тривалостей звуків та довгих фраз використовуйте прийом ланцюгового дихання.

б) Для уникнення «відкритого» звучання, зверніть увагу, що виконання звуку «а» має бути наближеним до «о».

VII. Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку

«ЗНАЙДИ СЛОВСПОЛУЧЕННЯ»

– Поясніть, як ви розумієте значення словосполучень «сакральна музика», «релігійна музика», «духовна музика».

VII. Домашнє завдання

Поміркуйте, чим відрізняється розкриття цієї духовної теми в класичній і сучасній інтерпретаціях.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО: 7 КЛАС

Тема уроку: Будинок та інтер'єр. Зображення кутового інтер'єру житлового приміщення або класної кімнати. Створення ескізу кутового інтер'єру

Мета уроку: формувати ключові компетентності:

• **загальнокультурну компетентність:** роль мистецтва у житті, засвоєння художньої картини світу;

• **вміння вчитися:** організувати своє робоче місце, планувати свої дії, доводити роботу до кінця;

• **соціальну компетентність:** ефективно співпрацювати з іншими;

• **міжпредметну естетичну компетентність:** виявлення естетичного ставлення до мистецтва;

• **предметні мистецькі компетентності:** **поглибити** знання про закони лінійної перспективи; **виробити** практичні навички зображення інтер'єру з різних точок зору, уміння бачити і розуміти особливості будови форми замкнутого простору; розвивати образно-просторове мислення та уяву; **виховувати** працьовитість у роботі, естетичний смак, стимулювати розвиток допитливості.

Етапи уроку:

- Організація уроку
- Актуалізація опорних знань
- Повідомлення теми і мети
- Робота над реалізацією теми уроку
- Самостійна творча робота
- Підсумок

Інструменти формувального оцінювання можна застосувати на етапі самостійної творчої роботи та на етапі підсумковому. Таке оцінювання орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня/учениці.

Серед багатьох інструментів можна вибрати прості та ефективні:

– **«АНАЛІЗ РОБІТ УЧНІВ»** (де учні під час виставки робіт голосуванням визначали найкращу роботу) ;

– **«СПОСТЕРЕЖЕННЯ»** (вчитель спостерігає та оцінює самостійність виконання роботи, комунікативність, сприйняття ідей учнів);

– **«БЛЕФ-ТУРНІР»** (де учні мали погодитись або заперечити твердження, відповівши «так» або «ні». Якщо вони були не згодні з твердженням, то повинні пояснити, чому саме);

– **«САМООЦІНЮВАННЯ»** (де учні, побачивши результат, заповнювали карту самооцінки);

– **«ВІЗЬМИ І ПЕРЕДАЙ»** (де потрібно було по колу передавати аркуш паперу, щоб кожен учень намалював частину малюнка, передаючи потім іншому й утворюючи груповий малюнок).

Осипенко Людмила Володимирівна,
учитель мистецтва Глухівська ЗОШ I-III ступенів N 1
Глухівської міської ради Сумської області

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»

Тема уроку: Статичні візуальні мистецтва. Фотомистецтво

Мета уроку: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, **розвиток** мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької

грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Актуалізація опорних знань.

Можна використати інтерактивні вправи або «Мозковий штурм»

Чи доводилося вам колись спостерігати, як багато статичної візуальної інформації нас оточує? Поміркуйте, наведіть приклади.

2. Сприйняття нового матеріалу.

АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ (створюють учні)

Фотографія – це...

"Фотографія - це спосіб відчувати, торкатися, любити. Те, що ви зняли на плівку, залишається назавжди... Вона пам'ятає дрібниці навіть після того, як ви все забули".
Альфред Айзенштедт

3. Закріплення вивченого матеріалу

Метод «П'ЯТЬ ПАЛЬЦІВ»

Узагальнюю, аргументую, систематизую

Наведи приклади статичних медіа. У яких сферах культури застосовуються статичні медіа? Які поради фотографів найбільше стали тобі в пригоді?

Самостійне дослідження, медіапошук

Поцікався своїм родоводом. Створи електронний фотолітопис своєї родини.

Фантазую, експериментую, дію

Створи фотокілаж «Мій клас — моя родина».

4. Рефлексія

РЕФЛЕКСІЯ

НА УРОЦІ ...

1. Я дізнався...
2. Я зрозумів...
3. Мені сподобалось...
4. Мені не сподобалось...
5. Я навчився...
6. Мене зацікавило...
7. Я відчув труднощі...
8. Я не вмів, а тепер умію...
9. Мене надихнуло на...

ЖИТТЯ В ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ: ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН

Розділ V. Діалог між мистецтвом і навколишнім світом

Урок 27.

Тема. Життя в гармонії з природою: ландшафтний дизайн

МЕТА:

- **навчальна:** ознайомити учнів із ландшафтною дизайном як видом візуального мистецтва; ознайомити учнів із стилями ландшафтних парків; ознайомити із світовими шедеврами ландшафтного мистецтва; збагачувати та закріплювати вміння дітей сприймати, розрізняти та аналізувати характерні особливості ландшафтних стилів;

- **розвивальна:** розвивати творчу і пізнавальну активність учнів, спостережливість, уяву, вміння виділяти головне, відчуття рівноваги на площині при виконанні ескізу куточку відпочинку;

- **виховна:** виховувати ціннісне ставлення до мистецтва, почуття прекрасного, естетичне сприйняття навколишнього світу, прагнення до особистої творчості, інтерес до вивчення світової культурної спадщини.

ТИП УРОКУ: комбінований, урок вивчення нового матеріалу.

НАОЧНИЙ МАТЕРІАЛ: зображення композицій парків різних стилів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ: створення ескізу ландшафтного дизайну куточку відпочинку власного двору, дачі.

МАТЕРІАЛИ ТА ІНСТРУМЕНТИ: графічні матеріали (*прості або кольорові олівці, гелеві ручки, фломастери*) гумки, альбом.

ОБЛАДНАННЯ: ТЗН, мультимедійна презентація, підручник «Мистецтво» 7 клас (автор Масол Л.)

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Віра в те, що десь на Землі існує куточок, де немає прикрас, де квітуча природа прихильна до людини, де між всіма істотами панує мир і злагода, передавалася з покоління в покоління з найдавніших часів, в Біблії, в Корані, в інших священних писаннях розповідається про перших людей – Адама і Єву. Вони жили в раю, в чудовому саду і не знали ні горя, ні хвороб, ні старості. Люди у марних пошуках раю на землі, стали відтворювати його самотужки. І яких успіхів вони досягли в цьому, ми сьогодні дізнаємося на уроці.

3. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ ЗАНЯТТЯ

Сьогодні ми спробуємо поєднати такі види образотворчого мистецтва, як архітектура, скульптура, живопис; поринемо у світ краси і неповторності світового садово-паркового мистецтва – побачимо, як організовували природне і культурне середовище для правителів держав; навчимося створювати ескізи куточку відпочинку для прикрашання власного двору, дачі «Сад моєї мрії».

4. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

«МИСТЕЦЬКА СКАРБНИЧКА»

Ландшафтний дизайн – мистецтво гармонійного поєднання природного ландшафту з місцевістю, освоєною людиною.

Традиції ландшафтного дизайну сягають сивої давнини. Варто згадати лишень про легендарні «висячі сади Семіраміди» у Вавилоні, сади Стародавнього Риму з водоймами та фонтанами серед зелені внутрішніх двориків, сади Стародавнього Китаю та Японії з їх поклонінням природі. Ще з тих часів продовжуються традиції намагання людини узгодити своє життя із красою навколишнього світу.

Зазвичай композиція парку пов'язана з рельєфом місцевості. Історично в Європі склалися два напрями ландшафтного дизайну: **англійський** та **французький**.

«Висячі сади Семіраміди»
у Вавилоні

Зимовий сад Стародавнього
Риму

Сад Стародавнього Китаю

Англійський парк вільно вписується в природне середовище або відтворює його. В Україні яскравим прикладом англійської школи є парковий ансамбль «Олександрія» у м. Білій Церкві.

Інший – **французький парк**, він сформований за рахунок геометрично вивіреного плану дизайнера.

Парковий ансамбль «Олександрія», м. Біла Церква

Композиція парків має чіткий план і виглядає як величезний геометричний орнамент, створений із зелених насаджень.

Типовим прикладом французького паркового мистецтва, що набуло розвитку в багатьох європейських країнах, є палацово-парковий ансамбль Версаль.

Версальський парк (ландшафтний архітектор А. Ленотр)

Традиції ландшафтного дизайну в країнах Сходу зовсім інші. Тут головним є глибоке філософсько-поетичне усвідомлення ролі природи в житті людини. У країнах Сходу дизайнери, створюючи парк або сад, намагалися підкреслити його природність, адже саме в цьому вони вбачати особливу виразність.

Природність лише підкреслювали альтанки, будиночки дня чайних церемоній, місточки й арки.

Такий

Японський парк

дизайн

зливається воедино із порослим мохом камінним, плутаними доріжками, старовинними скульптурами та спеціально вирощеними мініатюрними деревами. У японських садах існують навіть особливі місця для самозаглиблення і молитов – Сад каміння.

– Визначте матеріали, з якими працює ландшафтний дизайнер, об'єкти й компоненти паркового мистецтва.

Перегляд демонстраційного матеріалу. Композиції парків різних стилів.

Ландшафтний дизайнер упорядковує або перетворює навколишнє середовище. У своїй роботі він використовує природні матеріали – воду, рослинність, каміння, ґрунт, ураховує особливості природного рельєфу. Ландшафтний дизайнер працює з простору.

До малих архітектурних форм ландшафтного дизайну належать

- **декоративні споруди** (містки, сходи, фонтани, альтанки),

- **меморіальні об'єкти** (обеліски, пам'ятники);

- ⊖ **власне ландшафт** (створення клумб, упорядкування газонів).

Перегляд демонстраційного матеріалу. Зразки малих архітектурних форм ландшафтного дизайну.

Фізкультхвилинка

5. **«СХОДИНКА ТВОРЧОСТІ».** Виконання творчого завдання.

Учитель. Сьогодні я пропоную вам створити проект ландшафтного дизайну куточку відпочинку власного двору чи дачі. Під час планування використайте об'єкти малих архітектурних форм (фонтани, лави, ліхтарі, клумби), а також рослини (кущі, дерева квіти).

- ⊕ Продумайте композицію й виконайте ескіз основних частини ландшафтного середовища (водойми, доріжки, рослинність) куточку відпочинку.
- ⊕ При використанні архітектурних споруд малих форм (альтанки, мости тощо), враховуйте масштаб і пропорції частин композиції.
- ⊕ Під час виконання свого ескізу обов'язково врахуйте правила лінійної та повітряної перспективи.

Самостійна художньо-творча діяльність учнів

6. **УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ. РЕФЛЕКСІЯ**

Бесіда

⊕ **У чому полягає основне завдання ландшафтного дизайну?** (Гармонійно поєднати природний ландшафт з місцевістю, освоєною людиною.)

⊕ **Які напрями ландшафтного дизайну історично склалися в Європі? Чим вони різняться?** (Англійський і французький. Англійський парк вільно вписується в природне середовище або відтворює його. Композиція французьких парків має чіткий план і виглядає як величезний геометричний орнамент, створений із зелених насаджень.)

⊕ **Що ви можете сказати про традиції ландшафтного дизайну в країнах Сходу?** (У країнах Сходу дизайнери, створюючи парк або сад, намагалися підкреслити його природність.)

⊕ Перегляньте композицію парків різних стилів та зробіть висновок до якого типу парків вони відносяться.

7. ПІДСУМОК УРОКУ

Перегляд і **ОЦІНЮВАННЯ РОБІТ**.

✦ Демонстрування учнівських робіт.

Завдання для самоосвіти

✦ Пофантазуйте: як буде розвиватися ландшафтний дизайн у майбутньому.

✦ Завершіть творчу роботу по створенню проекту ландшафтного дизайну куточку відпочинку власного двору чи дачі.

Савінкіна Інна Сергіївна,

учитель мистецтва

Ворожбянського ліцею №1 Ворожбянської міської ради Сумської області

КІНОМИСТЕЦТВО ТА КІНОІНДУСТРІЯ

Тема уроку: «Кіномистецтво та кіноіндустрія» (7 клас, НУШ)

Мета уроку:

- **Ознайомити** учнів з основними поняттями кіномистецтва та кіноіндустрії;
- **Розвивати** в здобувачів освіти критичне мислення та вміння аналізувати твори кіно;
- **Виховувати** естетичний смак та інтерес до кіномистецтва.

Завдання уроку:

- Ознайомити учнів з історією виникнення кіно та його розвитком;
- Пояснити основні поняття: кадр, сцена, монтаж, режисер, оператор, актор;
- Розкрити особливості різних кіножанрів (драма, комедія, трилер, фантастика тощо);
- Розглянути вплив кіно на культуру та суспільство.

На уроці з теми «Кіно та кіноіндустрія» ФО можна використовувати на різних етапах:

1. На початку уроку

БЕСІДА: задавати відкриті запитання, які стимулюють учнів до міркувань та висловлення власної думки. Наприклад: «Які фільми ви дивилися останнім часом? Що вам сподобалося більше за все?» Це дозволить зрозуміти рівень знань учнів та їхні інтереси.

«АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ»: запропонувати учням записати всі слова та поняття, які у них асоціюються зі словом «кіно». Це допоможе з'ясувати початковий рівень знань та створити основу для подальшого вивчення теми.

2. Під час вивчення нового матеріалу

МІКРОТЕСТИ: короткі тести з 2-3 запитань після вивчення кожної нової теми. Це дозволить перевірити, чи зрозуміли учні матеріал і чи є в них якісь питання.

ІНТЕРАКТИВНІ ВПРАВИ: використання онлайн-платформ або інтерактивних дошок для виконання завдань, які дозволяють відразу отримати зворотний зв'язок.

ОБГОВОРЕННЯ В ПАРАХ АБО ГРУПАХ: запропонувати учням обговорити певні питання або завдання в парах або невеликих групах. Це допоможе їм краще зрозуміти матеріал і розвинути навички спілкування.

3. Наприкінці уроку:

Рефлексія: Запропонувати учням відповісти на запитання: «Що нового я дізнався сьогодні? Що було найцікавішим? Які труднощі я відчував?». Це допоможе учням осмислити отримані знання і виявити теми, які потребують додаткового пояснення.

«СВІТЛОФОР»: Запропонувати учням оцінити своє розуміння матеріалу за допомогою кольорів: зелений – все зрозуміло, жовтий – є деякі питання, червоний – нічого не зрозуміло.

Гра «КІНОПРОФЕСІЇ» <https://learningapps.org/view36199738>

Гра «КІНОМИСТЕЦТВО» <https://wordwall.net/play/9282/386/468>

ТРАДИЦІЙНІ НАРОДНІ ІГРАШКИ УКРАЇНИ

Тема: Традиційні народні іграшки України, сучасні еко іграшки. Вплив іграшки на розвиток дитини.

Мета: залучати учнів до народного мистецтва, ознайомити з народною іграшкою як з одним із видів народної творчості. Розвивати навички виготовлення народної іграшки та творчі здібності, вміння створювати художній образ. Виховувати любов та повагу до краси, створеної руками майстра.

Обладнання: презентація з образами народних іграшок, папір, графічні матеріали.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організація уваги учнів

Привітання: Добрий день, діти! Сонячні промені так наповнили клас, що потрібно одягнути чарівні сонячні окуляри, через які видно лише добре. Передаючи уявні окуляри один одному, кажіть компліменти.

II. Актуалізація опорних знань і вмінь

1. «ПИТАННЯ-ВІДПОВІДЬ»:

Для того, щоб ви здогадалися про що йтиме мова сьогодні на уроці, пропоную вам надати відповіді на такі питання:

- Їх виготовляли з природних матеріалів глини, деревини, тканини;
- Їх купували та одягали, вони були оберегами, їх продавали;
- І найбільше їм раділи діти.

Правильно діти – це народна іграшка!

В українській народній іграшці багата історія, що зумовлена її популярністю у різні часи. Вона виховує дитину з самого народження. Слов'яни завжди вірили в магічну силу іграшок, у їхню здатність оберігати від злих сил і хвороб. Історія народної іграшки розпочинається у сиву давнину.

2. Гра в парях (на картках) «ТАК-НІ»:

Перегляньте слайди на яких будуть зображені іграшки. Вам необхідно поставити позначку, де знаходяться народні іграшки, а де сучасні.

III. Мотивація навчальної діяльності:

За призначенням народні ляльки-мотанки поділяють на..... (проведіть **ПРОМЕНИ ДО ПРАВИЛЬНИХ ВІДПОВІДЕЙ**):

За призначенням народні ляльки-мотанки є:

- **Обрядові** (Масляна, Купавка, Коляда, Покосниця, Нерозлучниця, Зольна, Куватка, Пеленашка, Весільна, Круп'яничка, Вербниця, Пасхальна голубка, Веснянки);
- **Оберегові** (Куватка, Лихоманки, Травниця, Безсонниця, Берегиня, Вузлова, Десятиручка);
- **Ігрові** (зайчик на пальчик, Вузлова, Куватка);
- **Авторські** художні ляльки, які відображають особливості індивідуального ставлення автора до навколишнього світу, стан його душі;
- **Сувенірні** промислові ляльки які виробляють згідно з соціальними стандартами і попитом на ринку.

IV. Підсумок уроку

Аналіз робіт учнів. «ВИСТАВКА РОБІТ»

Пропоную самостійно оцінити свої досягнення:

– Сьогодні в «Місті закоханих в мистецтво» нас супроводжували усміхнені смайлики. Я хочу дізнатися, як змінився у всіх учнів настрій? Намалюйте у своєму альбомі один зі смайликів, який відповідає вашому настрою: цілком упевнений 😊; готовий до творчої праці 😄; спокійний, зосереджений 😏; не зовсім упевнений, стурбований 😟. Будь ласка, прокоментуйте свій вибір.

Сліпченко Тетяна Петрівна,
учитель мистецтва

Гімназії №9 Охтирської міської ради Сумської області

МИСТЕЦТВО У ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Тема – Мистецтво у житті людини

Мета: актуалізація музичного досвіду учнівства щодо мови й видів музичного мистецтва, визначення освітніх втрат; розвиток культурної компетентності.

Очікувані результати:

- називає жанри музичного мистецтва, визначає яскраві характеристики деяких музичних жанрів; описує твори мистецтва;
- старанно виконує вокальний твір; виявляє ініціативність у виконанні творчих завдань; бере активну участь в обговоренні творів мистецтва;
- виражає власні емоції, ставлення до творів мистецтва.

Завдання уроку:

- Ознайомити учнів з творчістю видатних композиторів В.А. Моцарта та Й.С. Баха.
- Розкрити роль музики у житті людини, її вплив на емоції та почуття.
- Формувати в учнів естетичний смак та вміння аналізувати музичні твори.
- Розвивати творчі здібності учнів через виконання музичних завдань.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Емоційне налаштування

Вправа «СЛУХОВІ АСОЦІАЦІЇ».

Завдання – прослухати музику, після поділитися своїми думками:

- Чи знайома постать із банера?
- Що, якби Тарас Шевченко писав вірші для популярних музикантів? Якою б була музика? – діти висловлюють свої припущення стосовно.

Після обговорення, переходимо безпосередньо до слухання. Порівнюємо чи співпали слухові очікування.

Продовжуючи тему уроку, для актуалізації знань та повторення матеріалу, який вивчався у попередні роки, можна запропонувати дітям вправу на <https://learningapps.org/28727188>

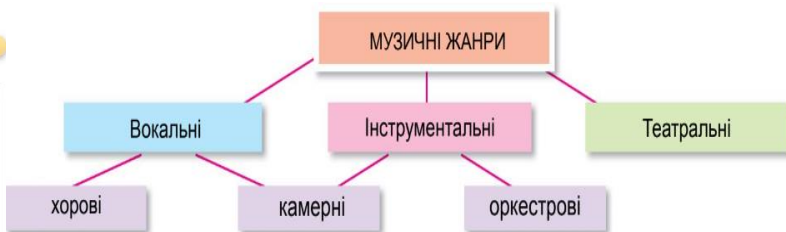
Після інтерактивної вправи доцільно розглянути схему та **ПОПРАЦЮВАТИ В ГРУПАХ**

LearningApps.org

Жанри музичного мистецтва, 6 клас

Завдання:
Знайди у філворді заховані слова, які стосуються теми "Жанри музичного мистецтва"

1. Твір задумовано, сумного характеру.
2. Жанр драматичної музики, масштабний за змістом багаточастинний твір для опери, соліста й оркестру.
3. Жанр камерно-інструментальної музики, невеликий ліричний твір мрійливого настрою.
4. Вокальний жанр, сольний вокал з опер, балет, який виконується співачкою (супроводжується музичною характеристикою оперного персонажа).

Робота в групах. Оберіть музичний твір (з тих, що знайомилися в попередні роки, або той, що найбільше подобається нині). Схарактеризуйте його відповідно до поданої схеми.

На завершальному етапі уроку можна застосувати **«МЕТОД П'ЯТЬ ПАЛЬЦІВ»** (ідею запозичено з сайту <https://ru.pinterest.com/pin/1900024835110758/>)

Метод "П'ять пальців"

Метод «П'ять пальців» запропонував **Лотар Зайверт**, професор, керівник Інституту стратегії використання часу (м. Гейдельберг, Німеччина)

Застосовується в психології
Принцип методу простий

Потрібно лише поглянути на долоню правої руки і по перших буквах назв пальців пригадати і назвати ті принципи, на підставі яких здійснюватиметься ...
самоаналіз

Адаптовано для школи

Застосування на етапі РЕФЛЕКСІЇ

Самопочуття
Яким був мій настрій?
Яке завдання сподобалося найбільше?

Близькість до мети
Що я зробив сьогодні?
Чого досяг?

Мої надбання
Яких знань я сьогодні набув?
Які нові ідеї мене осяяли?

Взаємодія
Чим я сьогодні допоміг іншим?
Чи покращилися мої стосунки з оточуючими?

Важливо дізнатися
З якими труднощами я сьогодні зіткнувся?
Над чим мені варто поміркувати?

Усно чи

письмово...

МІЗИНЕЦЬ – Мої надбання (набуті знання, нова інформація, нові ідеї)
БЕЗІМВЕННИЙ – Близькість до мети (результати діяльності)
СЕРЕДНІЙ – Самопочуття (настрій, внутрішні переживання та емоції)
ВКАЗВНИЙ – Взаємодія (допомога іншим, робота в команді)
ВЕЛИКИЙ – Важливо дізнатися (прогалини в знаннях, труднощі)

І РУШНИК ВИШИВАНИЙ НА ЩАСТЯ, НА ДОЛЮ ДАЛА

Тема уроку: «І рушник вишиваний на щастя, на долю дала...»

Мета уроку :

ознайомити учнів з основними поняттями декоративно-прикладного мистецтвом; *навчати* стилізувати та декорувати природну форму;

розвивати уміння сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; *стимулювати* здатність учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; *розвивати* художні мистецькі здібності, художні інтереси, естетичні потреби, креативне мислення, творчий потенціал;

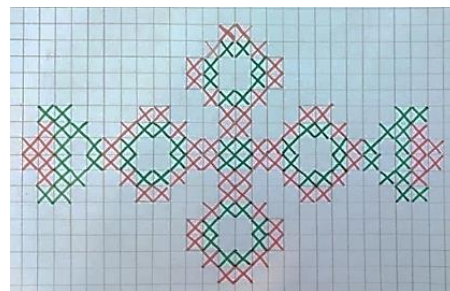
виховувати емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та дійсності.

Обладнання: мультимедійний комплект, фломастери, маркери.

На уроці формувальне оцінювання можна використовувати на різних етапах:

1. На початку уроку. Обговорення теми уроку, пояснення значення рушника в українській культурі. Можна використати інтерактивні вправи або «**МОЗКОВИЙ ШТУРМ**»: «Що таке народна творчість? Що таке стилізація? Мотив?»

2. На етапі виконання творчої роботи формувальне оцінювання може включати **САМООЦІНЮВАННЯ ТА ВЗАЄМОЦІНЮВАННЯ** за певними критеріями (креативність, техніка виконання, відповідність темі).

3. Рефлексія. Обговорення того, що учні навчилися, які труднощі виникали під час роботи і як вони їх подолали.

ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Тодавчич Оксана Миколаївна,
учитель мистецтва

Волошнівської гімназії – ЗЗСО I-II ступенів Андріївської сільської громади

ТАНЦЮВАЛЬНІ ТА ПОРТРЕТНІ СТИЛІЗАЦІЇ

Тема. «Танцювальні та портретні стилізації»

Мета: **ознайомити** з особливостями сучасної обробки музики, зі стилями музики, розглянути особливості сучасної вокальної та інструментальної музики, ознайомити з поняттями «сучасна обробка пісні» та «стилізація».

Розвивати вміння учнів уважно слухати музику, аналізувати, розвивати вміння виразно виконувати пісні.

Виховувати ціннісне ставлення до музики, інтерес до творчості українських композиторів.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організаційний момент

Вправа: Скласти «АСОЦІАТИВНЕ ГРОНО»

2. Актуалізація опорних знань.

Вправа «ПОЄДНАЙ ЗОБРАЖЕННЯ» анімації з її назвою»

<https://learningapps.org/watch?v=ph7gmdsxc24>

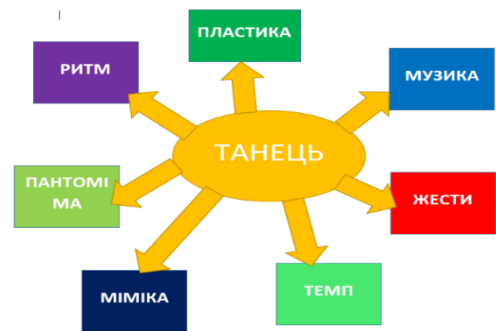
<https://learningapps.org/view36180178>

3. Закріплення вивченого

Техніка «РЮКЗАК»

Зібрати досягнення, здобуті на уроці. Від учня до учня передається «рюкзак», у який кожен «кладе» свої досягнення здобуті на уроці.

Цегельська Віра Михайлівна,

учитель мистецтва

Воронізької загальноосвітньої школи I-III ст. ім. П.О. Куліша

Шосткинської міської громади

АРАНЖУВАННЯ

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета: **Ознайомити** з особливостями аранжування, розглянути особливості понять «обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція»; із творчістю видатних композиторів і виконавців. **Розвивати** вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристику композиціям. **Виховувати** ціннісне ставлення до музичного мистецтва, інтерес до творчості видатних композиторів.

Основні поняття для засвоєння: обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція.

Твори, що вивчаються на уроці: М. Паганіні, «Каприс»; Ф. Ліст, «Етюд №6»; М. Скорик, «Каприс №24 для симфонічного оркестру»; В. Зінчук, «Каприс №24».

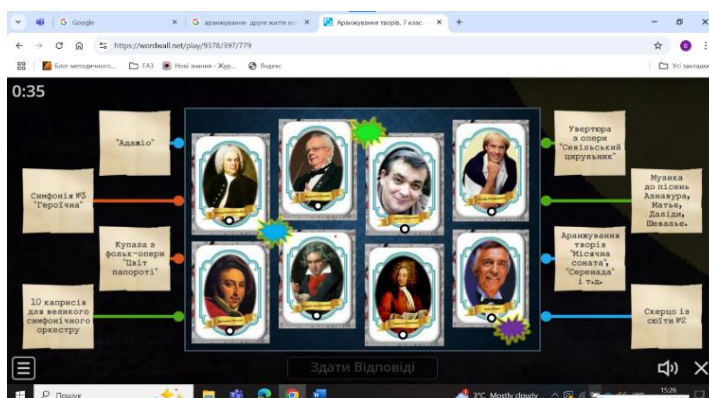
Перебіг уроку (фрагментарно)

При повторенні матеріалу попереднього уроку використано **ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ**.

При знайомстві із творчістю М. Скорика складаємо **ПАЗЛИ** портретів композиторів (наприклад, М. Скорика). <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=2269d9fee563>

Для закріплення отриманих знань доцільно скористуватися **WORLWALL**

<https://wordwall.net/play/9378/397/779>

Домашнє завдання до цього уроку може бути таким: «Відчути себе в ролі композитора, створивши свою музику за допомогою програми **GROOVEPAD**».

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.easybrain.make.music&hl>

7 КЛАС. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Тема: Нове життя народних мелодій в інструментальній музиці.

Мета: **формувати** ключові та предметні компетентності учнів у процесі опанування інструментальних обробок музичних творів, зокрема зразків народної творчості; **виховувати** шанобливе ставлення до української музики, музичної культури різних народів.

1. **Актуалізація опорних знань.** Мотивація навчальної діяльності.

Вправа «ЗХД»

ЗНАЮ	ХОЧУ ДІЗНАТИСЯ	ДІЗНАВСЯ НА УРОЦІ

2. Розкриття теми уроку.

Вправа «СИГНАЛИ РУКАМИ»

Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття.

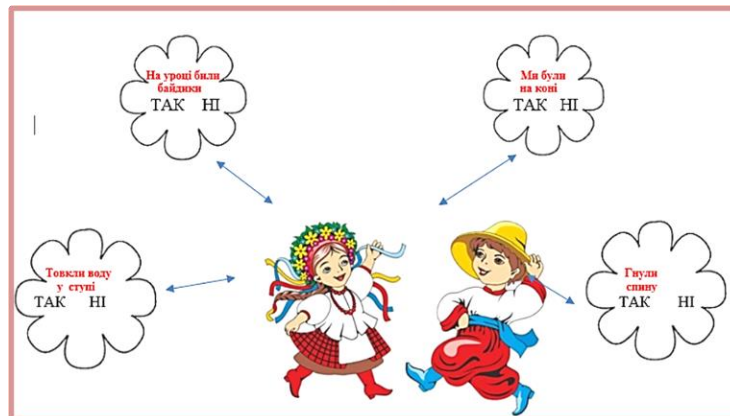
- Розумію і можу пояснити

- Ще не зовсім розумію

3. Рефлексія.

Вправа «ТАК – НІ»

Шпилька Наталія Миколаївна,

учитель мистецтва Гришинського НВК: ЗЗСО I-II ступенів – заклад дошкільної освіти
Роменської міської ради Сумської області

КЛАСИЧНИЙ КРОССОВЕР – МУЗИКА СУЧАСНОСТІ

Тема уроку: Класичний кросовер – музика сучасності

Тип уроку. Поглиблення теми.

Форма уроку: урок-дискусія.

Мета уроку: На прикладі одного з напрямів рок-музики – класичного кроссовера, сформувати в учнів уявлення про тенденції розвитку сучасної музики.

Завдання уроку:

Навчальні:

Сформувати в учнів уявлення про напрям рок-музики – класичний кросовер. Через зіставлення з творами класичної музики вчити аналізувати сучасні музичні явища, інтерпретувати сучасну музику з позицій музичних традицій, наступності музики минулих століть і сучасності.

Виховні:

Формувати навички оцінки рок-музики з духовно-моральних та естетичних позицій, виховувати толерантне ставлення до іншої думки.

Розвиваючі:

Розвивати музичне сприйняття зразків сучасної музики.

Розвивати критичне мислення школярів у процесі аналізу сучасної музики.

Музичний матеріал. Rainbow «Ball of Mountain Ling», Metalika, Л.Бетховен 5 симфонія, Й.С.Бах. Прелюдія C-dur, А. Вівальді. Пори року.

Обладнання: Презентація № 1, № 2, відеоматеріали, комп'ютер, фортепіано, синтезатор, фонохрестоматія

Перебіг уроку (фрагментарно)

Методи і прийоми:

1. У ході **вікторини «МУЗИЧНА ВІДГАДАЙКА»** використовується метод ретроспективи, тобто повторення знань, спираючись на які буде викладено новий матеріал.

2. **Гра «МОРСЬКИЙ БІЙ»**, спрямована на створення ситуації зацікавленості, змагання і передбачає ненав'язливе повторення матеріалу, пройденого на початку навчального року.

3. У процесі викладу нового матеріалу при створенні проблемно-пошукових ситуацій, шляхом методу роздумів та дискусій про музику, діти аналізують і порівнюють музику минулого і сучасності.

4. Виконання пісні «Червона рута» спрямоване на розвиток вокально-хорових навичок, інтересу до творчості українських авторів, виховання естетичного смаку.

Учні повинні засвоїти: поняття – класичний кроссовер, основні характеристики класичного кроссовера, познайомитися з творчістю рок-груп «Rainbow», «Metalika».

Гайдиш Альона Анатоліївна,
учитель образотворчого мистецтва
Куземинського ліцею імені Василя Шаренка

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

Тема: декоративно-прикладне мистецтво. Нові форми образотворчого декору. Декоративно-графічна композиція «Тризуб».

Мета: **формуванню** уявлення про особливості декоративно-ужиткового мистецтва України, його сучасність і актуальність; **ознайомити** з видами, знаками-символами; розвиток умінь стилізації, добору кольорових поєднань; **формування** культурної, соціальної та громадянської компетентності.

Тип уроку: комбінований.

Техніка виконання: графіка.

Наочні матеріали та обладнання: підручник, картки з давніми знаками-символами, відео «Види декоративно-ужиткового мистецтва» <https://youtu.be/0DJcYrJ-QmY?si=lth5zpexKNEdyzQi>

Поняття: декоративно-ужиткове мистецтво, символ, знак.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. **Емоційне налаштування: Прийом «ВЕСЕЛКА МОГО НАСТРОЮ».** Кожен учень/кожна учениця обирає колір свого настрою і пояснює свої емоції та настрої.

2. Розповідь учителя.

Веселка – символ миру та злагоди. У давніх літописах її називали «райською дугою». Тлумачили червоний колір як Божий гнів, оранжевий – радість, жовтий – щедрість, зелений – надія, блакитний – щастя, синій – заспокоєння природи, а фіолетовий – велич.

Також розповідь та роз'яснення давніх знаків – символів.

3. Опитування учнів. Орієнтовні запитання:

- Що вирізняє декоративно-ужиткове мистецтво з поміж інших видів мистецтва? Яка його мова?
- Як перекладається слово декор?
- Що пам'ятаєте про стилізацію?
- Що таке орнамент?
- Де його можна зустріти?
- Чим особливе декоративно-ужиткове мистецтво України?

4. **БЕСІДА** про тризуб. Тризуб – знак графічно красивий, лаконічний, самобутній. Дізнаємося й **ДОСЛІДИМО** в чому його феномен, коли і як з'явився.

- Що вам відомо про тризуб?
- Що символізує цифра три?
- Що можна дізнатися з медіатекстів про тризуб?

5. Мистецька діяльність

Малювання декоративно-графічної композиції «Тризуб» із давніми символами України

Гапич Світлана Миколаївна,

учитель музики,

Липоводолинського ліцею Липоводолинської селищної рад

АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема уроку: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета уроку:

Ознайомити учнів з поняттям «аранжування музики», сучасне електронне аранжування академічної музики та визначити їхні характерні особливості, познайомити з творчістю Н. Паганіні та Ф. Ліста на прикладі їхніх творів.

Розвивати вміння учнів уважно слухати музику, знаходити спільні та відмінні риси між творами та їхнім аранжуванням; розвивати вміння аналізувати музичні твори та їхні аранжування,

вдосконалювати вміння вірно виконувати мелодію пісні та надавати характеристику засобам її музичної виразності.

Виховувати ціннісне ставлення до музичної культури минулого і сучасності, до творчості відомих композиторів та видатних виконавців інструментальних творів; стимулювати пізнавальний інтерес до академічних творів у сучасному аранжуванні, а також творчості композиторів; виховувати ціннісне ставлення до шедеврів світової музики.

Тип уроку: засвоєння нових знань і вмінь

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Актуалізація знань

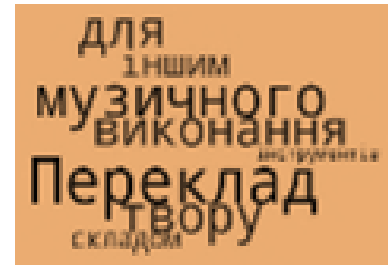
Сьогодні ми будемо вчитися розрізняти види аранжування, знаходити спільне та відмінне між оригінальними творами та їх аранжуванням. Але для початку пригадаємо:

- Що таке аранжування?

Вірна відповідь знаходиться у хмарі слів.

Зверніть увагу! Повинні бути використані усі слова!

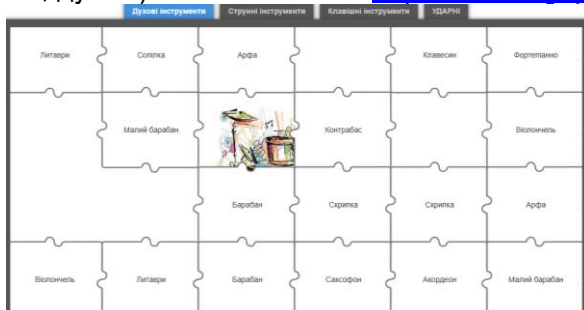
(Це переклад музичного твору для виконання іншим складом інструментів)

2. Слухання музики

Оркестровою транскрипцією вважають 24 каприси Нікколо Паганіні – Мирослава Скорика. Склад симфонічного оркестру, доповнений великою групою ударних інструментів, створює різнобарвний колорит. У деяких каприсах, наприклад, знаменитому № 24, відчувається естрадний тип оркестровки, сучасні ритми. Хореографічним аранжуванням автора є балет «Каприси долі», поставлений у Києві.

Пропоную вам **РОЗТАШУВАТИ ІНСТРУМЕНТИ ЗА ГРУПАМИ** в оркестрі.(струнні, ударні, клавішні, духові) за покликанням: <https://learningapps.org/view13334271>

3. Підсумок уроку. ДОПОВНИ РЕЧЕННЯ:

- Аранжування це.....
- Видатними аранжувальниками були
- Улюблений музичний інструмент Н. Паганіні
- Для якого музичного інструменту Ф. Ліст написав етюд на тему каприса № 24
- Видатний український композитор, який створив оркестрову транскрипцію каприсів Н. Паганіні

Герасименко Тетяна Миколаївна,
учитель мистецтва
Ліцею№3 Тростянецької міської ради

Тема. Музика і візуальні мистецтва

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності;

розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; розвиток художніх мистецьких

здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;

стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації.

Перебіг уроку (фрагментарно)

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

«ВІДПОВІДЬ ХОРОМ»

Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо.

ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ. Інструмент «ТРИХВИЛИННА ПАУЗА»

Учитель надає учням трихвилинну паузу, яка дає можливість обдумувати поняття, ідеї уроку, пов'язати з попереднім матеріалом, знаннями, досвідом, а також визначитися із незрозумілими моментами.

- Я змінив/змінила своє ставлення до....
- Я дізнався/дізналася більше про....
- Я здивувався/здивувалася тому, що ...
- Я відчув/відчула...
- Я ставився/ставилася до ...

На етапі слухання та обговорення музичних творів Ремо Джадзотто (Томазо Джованні Альбіноні). Адажіо соль мінор для струнних інструментів та органа (диригент Г. Караян). Йоганн Себастьян Бах. Токата і фуга ре мінор для органа використано **інструмент «СКАЖИ ЩОСЬ»**

Учні по черзі обговорюють у групі переглянуте відео

На підсумковому етапі використано **інструмент «КУБИК РЕЗУЛЬТАТІВ»**

Кубик результатів

ЩО З ЦЬОЇ ТЕМИ Є ДЛЯ ТЕБЕ ВАЖЛИВИМ?			
ЩО З ЦЬОЇ ТЕМИ СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ?	ЯК НА ТВОЮ ДУМКУ, НАЙКРАЩЕ НАВЧИТИ КОГОСЬ ЦЬОЇ ТЕМИ?	ЯК ТИ ВИКОРИСТАЄШ ЦЮ ТЕМУ В ЖИТТІ?	ЩО У ЦЬОЇ ТЕМИ БУЛО ДЛЯ ТЕБЕ ВІДКРИТТЯМ?
		ЩО ЩЕ ТИ ХОЧЕШ ДІЗНАТИСЯ З ЦЬОЇ ТЕМИ?	

Карпенко Галина Станіславівна,
вчитель мистецтва 7 класу НУШ,
Межиріцький ЗЗСО I-III ступенів, Кролевецька міська громада

НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Тема: Народна творчість що вражає світ

Мета: **ознайомити** учнів з технікою виконання петриківського розпису, розширювати знання здобувачів освіти про види українського народного декоративно-прикладного мистецтва;

розвивати творчі здібності, просторові уявлення, художній смак;
виховувати почуття прекрасного, гордість за спадщину предків.

Завдання уроку: ознайомити учнів з поняттям «декоративно-ужиткове мистецтво»; з такими видами декоративно-ужиткового мистецтва як: петриківський розпис, косівська кераміка та орьнек; з основними просторовими орієнтирами та розміщенням предметів на аркуші; вчити змішувати фарби на палітрі для утворення відтінків кольорів, малювати квіти в техніці петриківського розпису.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Методи та прийоми формувального оцінювання:

1. ІНТЕЛЕКТ-КАРТА

Створіть Інтелект-карту «Види декоративно-ужиткового мистецтва»

2. «ОДНА ХВИЛИНА»

Протягом хвилини запишіть все, що вони знаєте про використання природних барвників в декоративно-прикладному мистецтві.

3. «ЗНАЙДИ ВІДПОВІДНІСТЬ»

З'єднайте вид декоративно-прикладного мистецтва з регіоном, де воно зародилося.

4. ПІДСУМОК «А-Б-В»

Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою.

А – Автономна Республіка Крим (орьнек)

Б – барвінок (рослина, що є поширеною у Петриківському розписі)

В – вишивка (вид декоративно-прикладного мистецтва)

Г – гончарство (вид декоративно-ужиткового мистецтва)

5. РЕПОРТАЖ ІЗ МУЗЕЙНОЇ ВИСТАВКИ

Оберіть будь-який вид декоративно-прикладного мистецтва та підготуйте повідомлення про його виникнення від імені мистецтвознавця.

Петриківський розпис – це декоративно-прикладне візерункове народне малярство України, яке зародилося в с. Петриківка, що на Дніпропетровщині.

Свою назву петриківський розпис отримав від назви села Петриківка (сьогодні – центр Петриківського району Дніпропетровської області), заснованого 1772 року на березі річки Чаплинка гетьманом Петром Калнишевським.

Розпис Є. Евенбах
Баклага. Н. Коваленко, 2001

Художню основу петриківського малярства склали традиції декоративного розпису внутрішніх приміщень селянських хат. Декоративний стінопис був поширений в багатьох регіонах України. На Дніпропетровщині існувала традиція декорувати стіни хат багатим рослинним орнаментом. Особливими художніми якостями відзначалися стінописи в селі Петриківка. Малюнки на стінах хат не були довговічними. Перед великими святами стіни оселі білили і заново наносили нові квіткові орнаменти. Цим видом мистецтва займалися переважно жінки. В селі були відомі одна-дві народні художниці, які мали особливий хист до малювання. Їх сусіди часто запрошували розмальовувати свої оселі. Так поступово виокремилися спеціалісти, для яких декоративний розпис перетворювався на художній промисел.

Котьолкін Богдан Олександрович,
учитель музичного мистецтва,
Миколаївський ліцей Миколаївської сільської громади

ПИСАНКА ЯК ВИД НАРОДНОГО МІНІАТЮРНОГО ЖИВОПІСУ

Тема: Декоративно-прикладне мистецтво. Писанка як вид народного мініатюрного живопису України. Виготовлення писанки «Святкова».

Мета: сформувати уявлення про писанкарство як вид декоративно-прикладного мистецтва; розвинути зацікавленість учнів у пізнанні витоків багатогранної культури українського народу, навички розпису яєць воском; виховувати любов та повагу до народних традицій, краси, створеної власними руками.

Тип уроку: комбінований

Техніка виконання: техніки писанок

Наочні матеріали та обладнання: виставка літератури за темою, ілюстрації традиційних писанок різних регіонів України, роздавальний матеріал, довідкові видання, плакати із зображенням символів писанкарства, барвники, писачок, яйце, ложка, серветки, оцет, свічка

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Актуалізація нових знань

«КРІСЛО АВТОРА» використовується під час перевірки домашнього завдання.

1. Автор книги (відомості про джерела інформації щодо української писанки).
2. Мандрівники (розповідає про Україну, природу, звичаї, територіальні особливості).
3. Експерти з певного питання.

II. Мотивація навчальної діяльності.

Гра «КОЛЬОРИ ТА АСОЦІАЦІЇ»

Для кращого розуміння цього визначення учням пропонується випереджальна гра. Учитель демонструє і називає колір, а учні називають власні асоціації, що пов'язані з цим кольором. Наприклад: червоний колір. Відповіді учнів:

- помідор;
- яблуко;
- сором.

АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема. Аранжування – друге життя музичного твору

Мета. **Ознайомити** з особливостями аранжування, розглянути особливості понять «обробка, оркестровка, транскрипція, аранжування, переклад». Познайомити із творчістю видатних композиторів і виконавців. **Розвивати** вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристику композиціям. **Виховувати** ціннісне ставлення до музичного мистецтва, інтерес до творчості видатних композиторів.

Завдання. На прикладі Каприса №24 Н.Паганіні познайомитися з різними видами аранжування музичних творів.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Інструменти формувального оцінювання

1. Під час слухання та аналізу музичного твору.

«ДОПОВНИ ДУМКУ»

Мені сподобалася/не сподобалася ця музика тим, що...

Музика за характером...

В цьому творі звучали інструменти...

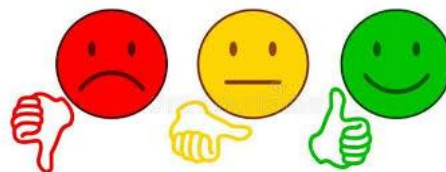
2. На етапі закріплення вивченого матеріалу – **техніка «СИГНАЛИ РУКАМИ»**

Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу:

«Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору).

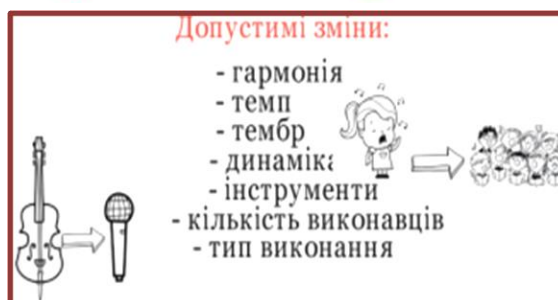
«Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вбік).

«Мені незрозуміло _____» (наприклад, великий палець вниз)

3. **Техніка «ОДНОХВИЛИННЕ ЕСЕ»**

Техніка, яка використовується з метою представлення учнями зворотного зв'язку про вивчене з теми. Що змінюється при аранжуванні?

Мельниченко Надія Сергіївна,

учитель мистецтва Лебединського ЗЗСО I-III ступенів №6
Лебединської міської громади

ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА

Тема: «Нове життя народних емоцій в інструментальній музиці»

Мета уроку: **вчити** учнів оволодівати досягненнями світової культури; організувати своє робоче місце, планувати свої дії; знайомити учнів з кращими зразками обробок народних пісень композиторами-класиками, порівнювати різножанрові види використання народних тем в класичній музиці, нагадати основні жанрові ознаки концерту, симфонії, форми варіацій;

виховувати естетичне ставлення, інтерес та любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Формувальне оцінювання

- вироблення зрозумілих учням цілей на певний період навчання;
- надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- коригування вчителем навчального процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. «ВНУТРІШНЄ / ЗОВНІШНЄ КОЛО»

Учні стають у два кола, обличчям одне до одного та ставлять запитання одне до одного по темі, яку попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. (Що відомо з даної теми, що б хотіли дізнатися, які українські сучасні і народні пісні знають, як розуміють «інструментальна музика»....)

2. «ДОПОВНИ ДУМКУ»

Ця музика мені сподобалася тому що.....

Мелодія цього твору мала характер.....

Я почула в цьому творі звучання інструмента.....

Цєю музикою композитор хотів нам передати.....

3. «П'ЯТЬ ПАЛЬЦІВ»

«Великий» – мій настрій.

«Вказівний» – що цікавого я вивчив сьогодні.

«Середній» – якщо було важко, то які мав труднощі.

«Безіменний» – мені не сподобалося сьогодні.

«Мізинець» – що б я хотів ще вивчити.

Миколенко Людмила Василівна,
учитель початкових класів, соціальний педагог,
Миколаївський ЗЗСО I-III ст. Роменської міської громади

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПЛАКАТ

Тема: Плакат. Види плакатів. Екологічний плакат як один із видів плакатного мистецтва. Створення плакату «Екологія»

Мета: розширити уявлення учнів про плакат як вид графіки; познайомити з видами плакатів; вчити створювати екологічний плакат; розвивати асоціативно-образне мислення засобами мистецтва, виховувати екологічну культуру.

Завдання :

- з'ясувати з чого складається плакат;
- ознайомити з видами плакатів;
- навчити створювати плакат на екологічну тематику;
- розвивати навички групової роботи;
- формувати ціннісне ставлення до природи.

Мистецька абетка:

Плакат – вид тиражної графіки. *Види плакатів:* політичний, рекламний, соціальний, культурологічний, навчально-інструктивний, афіша.

Екологія – це наука про взаємодію живих організмів і їх спільнот між собою та із навколишнім середовищем.

Клін-арт (від англ. *ClipArt*) – набір графічних елементів дизайну для складання цілісного графічного дизайну.

Обладнання для вчителя: фарби, графічні матеріали (*фломастери, олівці, маркери*); ноутбук, проектор, вірші про природу.

Обладнання для учнів: фарби, графічні матеріали (*фломастери, олівці, маркери*); ватман для чотирьох учнів.

Зоровий ряд: учнівські плакати, презентація «Плакат».

Музичний ряд: запис звуків природи з музичним оформленням.

Тип уроку: комбінований.

Техніка виконання: малюнок фарбами і графічними матеріалами.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Повідомлення теми, завдань уроку.

Добрий день, творчі діти! Сьогодні ми з вами продовжимо нашу екскурсію в світ фарби і пензля.

Тема нашого уроку: «Плакат, Види плакатів. Екологічний плакат як один із видів плакатного мистецтва «Екологія». Що таке плакат? (*Плакат це вид тиражної графіки.*)

Що зображують на плакаті? (*Малюнки і написи*).

Пригадаємо, які види графіки ми знаємо? (*Станкова, тиражна, промислова.*) Плакат має привертати увагу глядача та коротко передавати інформацію за допомогою знаків, малюнків шрифту. Все на землі, все треба берегти – і птаха й звіра, і оту рослину. Не чванися тим, що цар природи ти – Бо врешті, ти його частинка. Друже мій, люби життя, Люби людей, природу, А кривду кинь у забуття, Як камінь в тиху воду. Які асоціації у вас виникли після слухання вірша? Який образ намалювала ваша уява? Передайте його у композиції плакату. Тематикою плакату може бути: захист тварин або лісів, заклик до боротьби за чисте повітря чи воду, заклик проти засмічування нашої планети. Ваші роботи ми обов'язково розвісимо у відповідних місцях нашого села, щоб вони виконували свою функцію – агітацію. Використайте усі засоби графіки та живопису, щоб привернути увагу суспільства до проблем екології аби не сталося так, як це змалювала у своєму вірші Ліна Костенко «Ще назва є, а річки вже немає». Ще назва є, а річки вже немає. Усохли верби, вижовклі рови, і дика качка тоскно обминає рудиментарні залишки багви. І тільки степ, і тільки спека, спека, і озеравин проблизки скупі. І той у небі зморений лелека, і те гніздо лелече на стовпі. Куди ти ділась, річенько? Воскресни! У берегів потріскались вуста. Барвистих лук не знають твої весни, і світить спека ребрами моста. Стоять мости над мертвими річками. Лелека зробить декілька кругів. Очерети із чорними свічками ідуть уздовж колишніх берегів.

I. Організація класу:

- ✓ познайомитись з видами плакатів;
- ✓ створити плакат на екологічну тематику;
- ✓ вчитись працювати у групах.

Перегляд презентації з коментарем вчителя.

Плакат це вид друкованого мистецтва та різновид тиражної графіки, що виконується у різних графічних та живописних техніках, є потужним засобом масової інформації та впливу на свідомість людей. Його можна зустріти де завгодно: на вулиці, на рекламних щитах, у закладах освіти та підприємствах, біля кінотеатрів чи концертних залів, у вітринах магазинів. Він може бути досить великим, від кількох метрів до кількох сантиметрів у вигляді сірникової етикетки та поштової марки.

Засоби які допоможуть вам створити плакат це великий розмір формату, яскраві кольори, лаконічна інформація (*текст, малюнок*).

Виділяють декілька **видів плакатного мистецтва**: політичний, рекламний, соціальний, культурологічний, навчально-інструктивний, афіша.

Політичний плакат має бути пов'язаний з конкретною особою, легко запам'ятовуватися, нести позитивний вплив.

Рекламний плакат складається з малюнка та короткого тексту, які доповнюють один одного. Для створення плакату використовуються контрастні поєднання кольорів, які добре помітні на відстані.

Соціальний плакат відповідає соціальним потребам суспільства і торкається питань здоров'я нації, профілактика хвороб, соціальної підтримки людей.

Культурологічний плакат відображає питання, пов'язані з самовизначення нації, історичною спадщиною, етнонаціональними цінностями, історико-культурними пам'ятками та визначними постатями.

Навчально-інструктивний плакат пропагує наукові знання, методи праці, різні правила. На відміну від інших видів плаката, містить значну кількість тексту, серію малюнків і призначений для тривалого використання.

Афіші рекламують шоу, концерти, вистави, спортивні заходи, презентації, виставки.

Тема нашої роботи «Екологія» – надзвичайно актуальна. Давайте пригадаємо, що означає термін «екологія» (відповіді дітей). **Екологія** – це наука про взаємодію живих організмів і їх спільнот між собою та із навколишнім середовищем. Розвинути ваші асоціації та створити композицію плакату допоможе вірш Б. Лепкого та фото прекрасних пейзажів нашої планети, серед яких ви упізнаєте місцеві краєвиди.

Про що розповідається у вірші? Які образи виникли у вашій уяві після прослуханого твору?

Перегляньте зразки шрифтів та кліп-артів, які можна використати для створення графічної композиції.

IV. Самостійна РОБОТА У ГРУПАХ над плакатами.

V. Аналіз та оцінювання робіт. Підсумок уроку.

Недайхліб Людмила Вікторівна,
учитель мистецтва 7 класу НУШ,
Лікарська гімназія Миколаївської сільської громади

ВИТВОРИ НАРОДНИХ МАЙСТРІВ

Тема: Витвори народних майстрів. Українські народні іграшки, опішнянська кераміка, витинанка. Виготовлення витинанки «Дерево життя»

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності; розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організація класу. Створення позитивного психологічного клімату класу.

Вправа «ГРУПОВИЙ МАЛЮНОК»

Мета: дослідження та усвідомлення міжособистісних взаємин.

Обладнання: папір формату А-3, кольорові олівці, фарби.

Робота в колі тільки з учнями. Перший учасник починає малюнок, потім інший за порядком продовжує і та ін. Тема роботи може бути будь – якою, її задає ведучий, або вибирається учасниками спонтанно. Тема малюнку «Дружба».

По завершенні потрібно звернути увагу на гармонійність, завершеність, прояви взаєморозуміння відтворені на малюнку.

Обговорення:

-які враження від проведеної роботи?

-що найбільше сподобалось?

2. Актуалізація опорних знань

«ПЕРЕВІРКА НЕПРАВИЛЬНОГО РОЗУМІННЯ»

Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»

3. Вивчення нового матеріалу

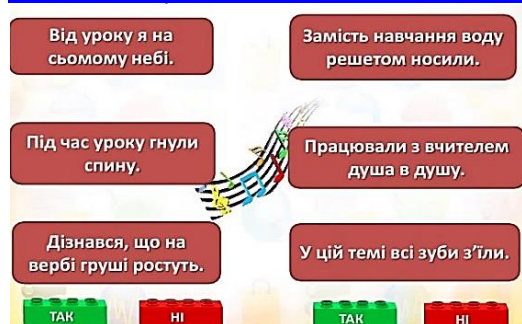
«ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ ДО МУЗЕЇВ»

«Відкрий Київ» – «Державний музей іграшок» (28.04.2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=Z9JSd99Wcuk>

Музей у Лондоні зібрав дитячі іграшки різних часів і народів

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=J7hjPQK4ZY0&feature=youtu.be>

4. Підсумок

5. Рефлексія

Оцініть роботу за допомогою фразеологізмів

Ольсевич Вікторія Валеріївна,

соціальний педагог/ практичний психолог,

Лебединський ЗЗСО І-ІІІ ст. № 3 Лебединська міська громада

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ У ХРАМІ: КУЛЬТОВА АРХІТЕКТУРА

Тема: Культова (сакральна) архітектура у багатокультурному світі. Типи храмів: православні церкви, католицькі костели, буддійські пагоди, іудейські синагоги, ісламські мечеті.

Мета: **ознайомити** учнів з поняттям «культова (сакральна) архітектура»; з такими типами храмів як: православні церкви, католицькі костели, буддійські пагоди, іудейські синагоги, ісламські мечеті; і як різні види мистецтв поєднуються в храмі, створюючи єдиний образ, основні елементи храму та їхнє символічне значення; **розвивати** вміння аналізувати різні храми, визначаючи їхній стиль, призначення та культурно-історичне значення; **вчити виражати** емоційно-естетичне ставлення та приймати участь у дискусіях з тем мистецтва, висловлюванню власних емоційних вражень, ціннісних ставлень, критичних суджень щодо художніх творів; презентувати власні робіт, здійснювати самооцінювання і взаємооцінювання.

ХТД: виконання аплікації «Силует храму» (акварель і чорний папір, чорний і кольоровий папір).

СВМ: фото храмів різних конфесій.

Обладнання: мультимедійний комплект, акварель, чорний папір, чорний і кольоровий папір.

Перебіг уроку (фрагментарно)

ОК (організація класу). Створення позитивного психологічного клімату класу: уявити, що в долонях сконцентрована сакральна сила натхнення, любові та миру, якою можна поділитися.

Фото з сайту: <https://fs02.vseosvita.ua/0200vy98-1671-1376x768.jpg>

АОЗ (актуалізація опорних знань)

1. На етапі актуалізації опорних знань використати метод «**ПОБУДОВА АСОЦІАТИВНОГО КУЩА**», «**ТАК-НІ**».
https://naurok.com.ua/uploads/files/2410327/334196/375424_images/5.jpg

ВНМ (вивчення нового матеріалу). В процесі викладення нового навчального матеріалу методи «**ДІАЛОГ**», «**СЛОВЕСНИЙ МАЛЮНОК**», «**МАЛЮНОК У ПОВІТРІ**».

На етапі **актуалізації набутих знань** – прийом «**МОЗКОВИЙ ШТУРМ**», інтерактивні методи «**ВІДКРИТИЙ МІКРОФОН**», «**НЕЗАКІНЧЕНЕ РЕЧЕННЯ**».

2. Встановити відповідність:

Кельнський собор
(Німеччина)

Андріївська церква
(м. Київ, Україна)

Блакитна мечеть
м. Стамбул, Турція

Велика синагога
м. Пльзень, Чехія

Буддйський храм
Сенсо-дзі
(м. Токіо, Японія)

Завершуючи урок – прийом «**РЮКЗАК**», метод «**МІКРОФОН**», запропонувати учням здійснювати **САМООЦІНЮВАННЯ І ВЗАЄМОЦІНЮВАННЯ**.

Критерії оцінювання:

- ✓ Розуміння термінів і теоретичних аспектів (правильність відповідей).
- ✓ Уміння аналізувати архітектурні споруди (глибина аналізу).
- ✓ Креативність у процесі ХТД.
- ✓ Здатність висловлювати свої думки (рефлексія).

Сосєдко Алла Василівна,

*учитель музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво»
Лицею № 3 Охтирської міської ради*

ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ

Тема уроку: Жартівливі пісні

Мета: узагальнити значення музичного фольклору як провідника цінностей українського народу; формування культурної компетентності.

Очікувані результати:

учень/учениця:

- пояснює роль і місце ліричних пісень в житті народу і в сучасному мистецтві;
- характеризує твори мистецтва, визначає характерні музичні риси ліричних пісень, їхнє змістове наповнення;
- виявляє і пояснює ставлення до творів мистецтва, характеризує емоції.

Поняття: жартівливі пісні, коломийка, жанрові групи музичного фольклору(узагальнення)

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. **Актуалізація опорних знань:** метод «**ПРОДОВЖ РЕЧЕННЯ**» з попередньої теми «Ліричні пісні»

2. **Мотивація навчальної діяльності** учнів застосовую методи стимулювання інтересу до вивчення матеріалу: створення ситуацій зацікавленості. Міні бесіда про важливість позитиву, почуття гумору в житті людини.

3. Вивчення нового матеріалу Слово учителя...

Сприймання та аналіз-інтерпретація творів музичного мистецтва. Українські народні пісні «Чи я не хазяйка», «А мій милий вареничків хоче».

Визнач характерні музичні ознаки жартівливих пісень. Микола Лисенко. Скерцо; Богдана Фільц. Скерцо з «Української сюїти».

- Пригадай, якому інструментальному жанру притаманні жвавий темп, грайливий характер.

- Схарактеризуй музичні твори Миколи Лисенка і Богдани Фільц.

- Чи відповідає зміст музики їх назві? Поясни. (ці запитання можна прописувати в загальному чаті і отримувати відповіді). **СПІЛКУВАННЯ В ЧАТІ.**

Порівняти твори образотворчого мистецтва та музичного мистецтва

4. Робота з підручником.

Сприймання та аналіз творів образотворчого мистецтва картини Вікторії Проців.

– Чи можна сюжети картин Вікторії Проців назвати гумористичними? Поясни.

Мистецька грамотність: **коломийки** (учні розшифровують слово «Миколойки» на **Коломийки**), ставлячи літери у відповідному порядку. Дослідження і порівняння коломийок у різних інтерпретаціях. Коломийки з танцем. Гурт «Даха Браха». «Карпатський реп» (фрагменти)

Міні бесіда «КОЛОМИЙКИ: традиції і сучасність»

5. Творча діяльність учнів: РОБОТА В ГРУПАХ. Виконання і створення жартівливих коломийок про шкільне життя (**Спів** В. Івасюк «Червона рута»)

Підсумок уроку. Рефлексія:

– Про що ми сьогодні дізналися?

«КАРТКА НА ВИХІД»

Учні отримують картку із запитаннями по темі, відповідають, здають учителеві.

Навести приклади народних пісень різних жанрових груп;	
Поясніть зв'язки і впливи народної та сучасної естрадної /академічної музики	
Про які риси й цінності українців свідчить музичний фольклор?	
Висловіть своє ставлення до музики минулого і сучасності	

Стоцька Ірина Олександрівна,

учитель-предметник 7 класу НУШ, Ліцей Боромлянської сільської ради

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО: ПИСАНКА

Тема: Декоративно-прикладне мистецтво. Писанка як вид народного мініатюрного живопису України. Виготовлення писанки «Святкова».

Мета: **сформувати** уявлення про писанкарство як вид декоративно-прикладного мистецтва; **розвивати** зацікавленість учнів у пізнанні витоків багатогранної культури українського народу, навички розпису яєць воском; **виховувати** любов та повагу до народних традицій, краси, створеної власними руками.

Тип уроку: комбінований.

Техніка виконання: техніки писанок.

Наочні матеріали та обладнання: виставка літератури за темою, ілюстрації традиційних писанок різних регіонів України, роздавальний матеріал, довідкові видання, плакати із зображенням символів писанкарства, барвники, писачок, яйце, ложка, серветки, оцет, свічка.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Актуалізація нових знань.

«**КРІСЛО АВТОРА**» використовується під час перевірки домашнього завдання.

1. Автор книги (відомості про джерела інформації щодо української писанки).

2. Мандрівники (розповідає про Україну, природу, звичаї, територіальні особливості).

3. Експерти з певного питання.

II. Мотивація навчальної діяльності.

Гра «КОЛЬОРОВІ АСОЦІАЦІЇ»

Для кращого розуміння цього визначення учням пропонується випереджальна гра.

Учитель демонструє і називає колір, а учні називають власні асоціації, що пов'язані з цим кольором. Наприклад: червоний колір. Відповіді учнів: яблуко; помідор; сором; кохання; троянда...

III. Формування нових знань, умінь, навичок.

Гра «УПІЗНАЙ КВІТКУ»

Наприклад: тема «Весняний букет».

У дітей на партах лежать квіточки. Вчитель називатиме рослину, а учні повинні показати квіточку із цієї рослини.

Тернівська Анна Павлівна,

учитель музичного мистецтва, етики та естетики,

Лебединська гімназія з початковою школою №4 Лебединської міської громади

МЕДІА, МАСМЕДІА, МУЛЬТИМЕДІА В МИСТЕЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема: Медіа, масмедіа, мультимедіа...

Види комунікації: міжособистісна, групова, масова. **Класифікації медіа:** традиційні (старі) та сучасні; статичні (листівки, фотографії, білборди, комікси), динамічні (радіо, кіномистецтво, телебачення, відео). **Інтерактивність** – властивість мультимедіа. **Медіа і музика** (медіа-носії в історії музики)

ХТД: О. Смик «Жити в Україні»

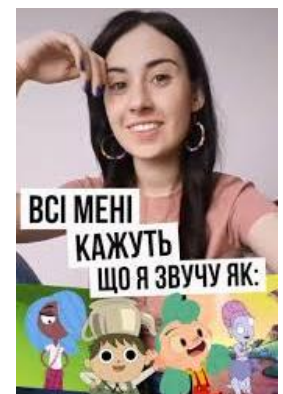
Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва й дійсності, розвиток мистецьких інтересів, естетичних потреб; формування мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації, оцінювання творів мистецтва, художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, участі в соціокультурному житті.

Обладнання: мультимедійний комплект

Перебіг уроку (фрагментарно)

Інструменти формувального оцінювання

«ЗВУЧУ ЯК...»

Учні експериментують у галузі дубляжу, уявляючи себе актором дубляжу. Вживаючись у роль улюбленого анімаційного мультгероя, озвучують фрагмент мультфільму.

«НОВИНИ НАШОГО КЛАСУ»

Групова робота, яка полягає у тому, щоб учні підготували короткий випуск новин для радіостанції. Діти поділяються на групи по 3 учні, розподіляючи обов'язки: диктор, сценарист і звукооператор. Кожен з учнів чітко знає свої обов'язки, встановлює зв'язок і комунікує з іншими учасниками групи.

«МЕДІАПОШУК»

Зробити аналіз пісні «Жити в Україні».

Створити за допомогою додатку «Запис голосу» власне виконання твору.

Фоміна Антоніна Василівна,

учитель мистецтва

Тростянецького ліцею №1 Тростянецької міської громади

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема: Музичні символи України

Мета: Допомогти учням усвідомити важливе значення музичних творів-пісень, що стали державним та духовними символами українського народу; розкриття значення мови, пісні, Державного Гімну України в становлення громадянської позиції учнів; розвивати образне мислення, уяву, загальні та музичні здібності учнів; формувати повагу до державних та духовних символів України, виховувати патріотизм, любов до мови та музики українського народу.

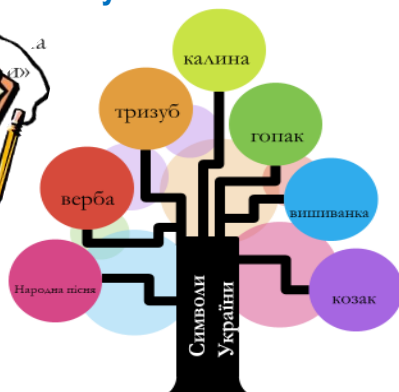
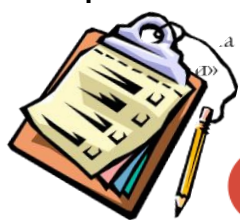
Завдання: Продовжити знайомство з музикою М. Лисенка, М. Леонтовича. Через творчість К. Цисик та Л. Ревуцького порівняти поняття «кавер» та обробка народної. Вивчити пісню В. Дроботенка «Колиска майбуття»

На етапі мотивації навчальної діяльності провести вправу «ІНТЕЛЕКТ КАРТА»

На ватмані створити інтелектуальну карту від слів «Символи України»

Перебіг уроку (фрагментарно)

На етапі слухання та обговорення музичного твору Л. Ревуцького Симфонія №2 використати техніку «НЕЗАКІНЧЕНЕ РЕЧЕННЯ»

**Техніка
«Незакінчене речення»**

*Ця музика мені сподобалася тому що.....
Мелодія цього твору мала характер....
Я почула в цьому творі звучання інструмента.....
Цією музикою композитор хотів нам передати.....
В цій музиці я почула інтонації народної пісні....
Музика Ревуцького мені була схожа.....*

На етапі закріплення й повторення вивченого використати вправу «СПИСОК ТОП-5»

Учень повинен назвати 5 фактів які він запам'ятав на уроці

Наприклад:

1. Обробку народної пісні «Щедрик» написав відомий український композитор Леонтович.

2. Обробка пісні – це її відозмінення за допомогою музичних прийомів; творче перевтілення для різного жарну.

3.Символ – це знак певних ідей, понять, термінів (може бути слово, зображення, пісня...)

4.Кавер – це переспів пісні.

5.Народна пісня є духовним символом нашого народу.

Хвораєва Ірина Миколаївна,

вчитель мистецтва

КУ Сумська ЗОШ № 8 I-III ступенів СМР м. Суми

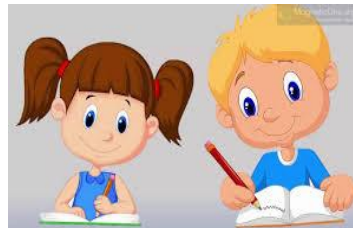
РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА 7 КЛАС НУШ ТЕМА «МІСТО ЯКЕ ЗВУЧИТЬ»

Укладаємо «КЛАСНИЙ КОНТРАКТ»

На початку навчального року ми поговорили із дітьми про те, яким вони хочуть бачити свій клас – дружнім та успішним чи таким, де всі одне одного ображають, шумним і некомфортним. Питання риторичне, але воно підштовхне учнів до спільного формування критеріїв поведінки для досягнення цілі. Далі спільно розробили мету та критерії і обговорили їх. За результатами спільного голосування визначили 6 основних.

- бути відповідальним за своє навчання;
- поважати себе, своїх друзів, учителів;
- виконувати завдання;
- допомагати однокласникам;
- ставити запитання;
- мати право робити помилки тощо.

Ці критерії записали на папері. Запросили усіх учнів підписати “документ”, підписала сама й розмістила у класі на видному місці. (Нажаль, документ не залишився) на початку війни, багато дітей жили у школі (сховище) – цим та іншим тішила учнів. Також жила із своїми дітьми у школі.....

Фактично, це був класний контракт – один із дієвих інструментів формуального оцінювання: коли хтось з учнів порушував правила, його однокласники самі звертаються до цього документа. Як результат, розвивалося їхні самостійність, навички рефлексії, самодисципліни тощо.

Мета уроку: **Ознайомити** учнів з різними музичними стилями, що пов'язані з міською тематикою, **розвивати** уявлення учнів про звуковий ландшафт міст, **сприяти** розвитку творчих здібностей через музичну діяльність.

Обладнання: Аудіозаписи різних музичних стилів (джаз, поп, електронна музика тощо), відео з музичними виступами, пов'язаними з містами, інструменти для виконання (якщо є можливість), папір і кольорові олівці для малювання.

Перебіг уроку (фрагментарно)

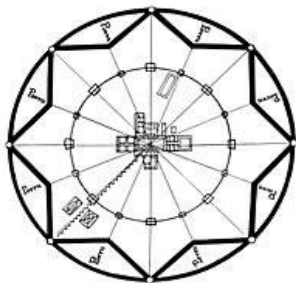
1.МІРКУЄМО....(перейдіть за посиланням, виконайте завдання)

<https://ua.izzi.digital/DOS/1041960/1072411.html#block-13687498>

2.НАВЧАЄМОСЬ (перейдіть за посиланням виконайте завдання)

<https://ua.izzi.digital/DOS/1041960/1072411.html#block-13687543>

Проаналізуй старовинний план «Ідеального міста» з вулицями, що розходяться від центру міста.

Филарете. Ідеальне місто. Сфорцинда. Модель міста. Мілет, запроєктовано ГО Гіпподамом, Пергамон музей, Берлін

Виконай завдання скориставшись кодом «ТВОРЧА МАЙСТЕРНЯ»

<https://ua.izzi.digital/DOS/1041960/1072411.htm>

[#block-13687585](#)

«ЖИВИЙ МУЗЕЙ»

Ця творча підсумкова стратегія оцінювання фактично представляє собою підготовку виставки, на якій учні виступають у ролі експонатів музею, а вчитель – у ролі відвідувача. Запропонуйте учням обрати ключові ідеї з вивченої теми та підготувати коротку (на 2-3 хвилини) презентацію чи доповідь.

На початку уроку учні (або групи учнів) розходяться класом та завмирають, а вчитель розпочинає екскурсію. Біля кожного експонату вчитель зупиняється, натискає уявну кнопку, «оживляючи» експонат. Учень проводить презентацію та завмирає, а педагог продовжує екскурсію.

РЕПОРТАЖ ІЗ МУЗЕЙНОЇ ВИСТАВКИ

Завдання: Треба обрати будь-який музейний експонат та підготувати повідомлення від імені мистецтвознавця. А на наступному уроці «відкрийте» художню галерею та проведіть презентацію

робіт. Або можна запропонувати учням виступити від імені відомої особистості, не називаючи, а лише описуючи її.

Перевіряємо результати навчання

Коли учень після уроку розуміє, з чого починати подальшу роботу над темою, прагне спробувати новий підхід на практиці чи має ідеї для обговорення в класі, це означає, що ми досягли мети.

«ВИХІДНИЙ КВИТОК»

Після вивчення нового матеріалу ви задаєте кілька питань по темі, пропонуючи на вибір кілька правильних відповідей. Учні можуть відповідати за допомогою карток з номерами (піднімають картку з номером 1, якщо правильний перший варіант, картку з номером 2, якщо правильний другий варіант, і так далі). Ті, хто відповість правильно на питання, пересідають в кінець класу, і виконують наступне завдання. Ті, хто відповів неправильно, сідають ближче до вас. Після чого ви пояснюєте їм складні моменти, і знову задаєте питання. Ті, хто відповів правильно – пересідають в кінець класу. Решта пересуваються ближче до вас, і так далі, поки все не засвоять тему.

«ДАЙ П'ЯТЬ»: наприкінці уроку учні обирають цифру від 1 до 5, що означає кількість речей, яких дитина навчилася під час заняття;

Визначаємо маркери успіху

Це інструмент, що закріпить навички самооцінювання, рефлексії та самостійної роботи. Важливо, аби ці маркери вчитель розробляв спільно з учнями. Кожен учасник навчального процесу має бути обізнаний із ними та розуміти їхню суть. Наприклад, учневі набагато легше буде писати твір, якщо він або вона:

- ✓ подумає про обрану тему і зрозуміє її;
- ✓ складе план, про що він / вона може написати;
- ✓ напише твір на чернетці;
- ✓ перевірить, що твір має початок, середину й кінець;
- ✓ покаже чи прочитає твір двом друзям і отримає від них поради;
- ✓ порадиться з учителем і виправить помилки;
- ✓ перепише твір у чистовик.

Такий план можна записати на папері, а учень під час роботи відмічатиме пункти, які були виконані. Візьмемо інший приклад: клас вчиться додавати в межах 50. Що може бути критеріями успіху?

- ✓ Дитина рахує і знає всі числа до 100;
- ✓ правильно визначає десятки й одиниці у двозначних числах;
- ✓ використовує різні стратегії додавання (числову лінійку, лічильники, таблиці чисел тощо);
- ✓ знаходить правильну відповідь;
- ✓ однокласники підтверджують правильність розв'язання прикладів.

Отримуємо зворотний зв'язок (фідбек)

Це детальна і вчасна порада вчителя учню. Вона дозволяє поглибити знання з предмета й покращити якість роботи, зокрема й самостійної. Наприклад, аби підштовхнути учня до глибшого вивчення теми, може поставити йому такі питання:

- ✓ Твоя екскурсія містом має чудові початок і середину, але подумай, як можна блискуче завершити його.
- ✓ Чи це тобі нагадує картину яку ви малювали самі? Що є спільне, а що – відмінне

ГРУПОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Прізвище, ім'я: _____

1 = згоден (згодна), 2 = не зовсім згоден (згодна), 3 = абсолютно не згоден (не згодна)

1. Група добре працювала.
2. Кожен взяв на себе відповідальність за виконання завдання.
3. Ми змогли легко домовитися про свої ролі.
4. Вважаємо, що завдання були легкими.
5. Вважаємо, що завдання були звичайного рівня складності.
6. Вважаємо, що завдання були складними.

	1	2	3

7. Що було найкращим у цьому методі роботи? _____
8. Подумай, чи можна цей метод роботи покращити. Як? _____
9. Напиши, що ти дізнався (дізналася) про цю тему _____
10. Повідомлення вчителю _____

Як правило, таке оцінювання здійснюється по завершенні проєктної діяльності. Дитина не лише відповідає на питання **“ТАК-НІ”**, але й може лишити розгорнутий коментар для вчителя. Проте тут важливо, аби дитина почувалася комфортно та довіряла педагогу.

Хорошуля Наталія Миколаївна,
учитель-предметник 7 класу НУШ,

Лутищенська філія Хухрянського ліцею Чернеччинської сільської громади

АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

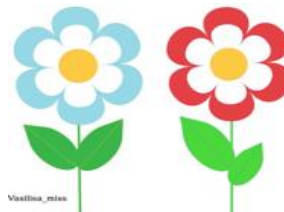
Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета. **Ознайомити** з особливостями аранжування, розглянути особливості понять «обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція», ознайомити із творчістю видатних композиторів і виконавців. **Розвивати** вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристику композиціям. **Виховувати** ціннісне ставлення до музичного мистецтва, інтерес до творчості видатних композиторів.

Перебіг уроку (фрагментарно)

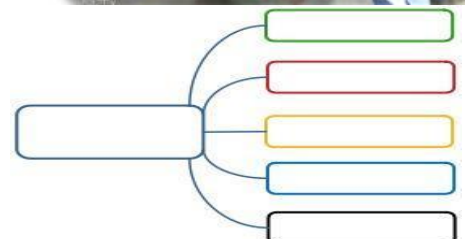
I. Організація учнів до уроку «БУКЕТ НАСТРОЮ»

На початку уроку вчитель роздає дітям паперові квіти, наприклад червоного і блакитного кольорів. Учні обирають квіти й збирають їх у спільний букет на початку та в кінці уроку. Це дає змогу визначити, як змінився їхній настрій упродовж уроку.

II. Актуалізація опорних знань учнів

Які асоціації викликає в тебе слово «аранжування»? Як воно пов'язано з квітами, з музикою? Склади **АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ**.

III. Вивчення нового матеріалу

ОДНОХВИЛИННЕ ЕСЕ

Педагог може використовувати цей прийом для зворотного зв'язку з учнями після вивчення нового матеріалу. У своїх есе учні мають відповідати на кілька запитань учителя, приміром:

- Що найголовніше ти дізнався сьогодні?
- Які питання залишилися для тебе незрозумілими?

IV. Рефлексія.

«ДРАБИНА УСПІХУ», «ЛІНІЙКА УСПІХУ»

Чухненко Олена Володимирівна,

учитель-предметник 7 класу НУШ,

Межиріцький ЗЗСО I-III ступенів Лебединської міської громади

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МУЗИКИ

Тема: Музичні символи України

Завдання уроку: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; **розвиток** художніх мистецьких здібностей.

Завдання формульовального оцінювання

- ✓ вироблення зрозумілих учням цілей на певний період навчання;
- ✓ надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- ✓ коригування вчителем навчального процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів.

Інструменти ФО: **РИТМІЧНІ ВПРАВИ, РИТМІЧНИЙ МАЛЮНОК, «ЗНАЙТИ ІГРАШКУ».** <https://surl.li/jpyztx>

Шелепова Лариса Петрівна,

учитель музики і методист ВР,

Лебединський ЗЗСО I-III ступенів №5 Лебединської міської громади

АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору, урок музичного мистецтва у 7 класі

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; **формування** системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу.

Завдання уроку:

1. **Освітні:**

- Пояснити, що таке аранжування та які його основні функції.
- Ознайомити з прикладами аранжування у різних музичних жанрах і стилях.
- Продемонструвати, як один і той самий музичний твір може змінюватися завдяки аранжуванню.

2. Розвивальні:

- Розвивати слухове сприйняття учнів через аналіз аранжування музичних творів.
- Сприяти формуванню здатності порівнювати оригінальний твір і його аранжування, виявляючи зміни та нові акценти.
- Розвивати творчу уяву через обговорення ідей для власного аранжування.

3. Виховні:

- Виховувати повагу до творчої праці композиторів і аранжувальників.
- Формувати естетичний смак через ознайомлення з варіантами виконання одного твору.
- Заохочувати до експериментів і креативності у музичній діяльності.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Завдання для формувального оцінювання уроку музичного мистецтва в 7 класі на тему «Аранжування – друге життя музичного твору»:

Завдання 1: Теоретична частина (Розуміння понять)

- Визначення аранжування.** Дайте визначення поняття «аранжування». Чому його називають «другим життям» музичного твору?
- Склади приклади.** Наведіть приклади відомих аранжування популярних творів (із сучасної або класичної музики).

Завдання 2: Аналіз музичного твору

Прослухайте музичний твір у двох версіях: оригінал і аранжування. Порівняйте їх: **КАРТКА**.

- Які інструменти використані в оригіналі та аранжуванні?
- Чим відрізняється характер звучання? Як змінився стиль?
- Як зміни впливають на сприйняття твору?

Завдання 3: Практичне завдання

- Створіть власне аранжування (усно або письмово).** Візьміть відому мелодію та опишіть, які інструменти ви використали б, у якому стилі її можна аранжувати (наприклад, джаз, рок або класика).
- Гра В РОЛІ «АРАНЖУВАЛЬНИКА».** Уявіть, що ви аранжувальник. Як ви перетворили б дитячу пісню «Жили у бабусі два веселих гуси» в стилі рок або реп? Опишіть зміни.

Завдання 4: Рефлексія

- Яке значення має аранжування в сучасній музиці?
- Що нового ви дізналися про аранжування на уроці?

Критерії оцінювання:

- Розуміння термінів і теоретичних аспектів (правильність відповідей).
- Уміння аналізувати музичні твори (глибина аналізу).
- Креативність у створенні власного аранжування.
- Здатність висловлювати свої думки (рефлексія).

Ці завдання допоможуть учням усвідомити суть і значення аранжування, а також розвивати креативність і музичну чутливість.

МУЗИКА І ТЕАТР

Тема: Музика і театр. Мистецтво. 7 клас. Масол Л.М. Урок 5

Мета: ознайомлювати учнів з театральним мистецтвом, розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів, емоційну сферу, уяву, увагу, творчі здібності учнів, виховувати естетичне ставлення та інтерес до мистецтва.

Завдання уроку:

- Вивчити основні жанри, де поєднуються музика і театр
- Ознайомитися з історією розвитку цих жанрів.
- Переглянути і прослухати приклади з різних жанрів.
- Порівняти елементи театру і музики в різних творах.
- Створити власний проект, поєднуючи музику та театральні елементи.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку з використанням інструментів формувального оцінювання:

Етап 1: Вступне слово вчителя – **«ГАЗЕТНИЙ ЗАГОЛОВОК»** (Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події)

Етап 2. Знайомство з новим матеріалом. Опрацювання нового теоретичного матеріалу з урахуванням залишкових знань учнів (самостійна робота)

Етап 3. Слухання та сприймання музичних творів – **ФАСИЛІТОВАНА БЕСІДА**

Етап 4. Творча робота – **вправа «ОПЕРА»** <https://wordwall.net/play/52009/218/230>

Етап 5. Рефлексія - Перевірка засвоєння теоретичних знань учнями за допомогою вправи **«ТАК ЧИ НІ» АБО НАЙЗАПЛУТАНІШИЙ (АБО НАЙЯСНІШИЙ) МОМЕНТ** (Це варіант одноквилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоднішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті ОПЕРА?»)

Богдан Оксана Іванівна,
учитель мистецтва,

Конотопський ліцей 12, Конотопської міської ради

ІНТЕРНЕТ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ

Тема: Інтернет як засіб комунікації та пізнання мистецтва. Медіабезпека в інтернет-середовищі.

Мета уроку:

✓ **Зрозуміти** багатогранну роль Інтернету як потужного інструменту комунікації та джерела мистецького знання.

✓ Оцінити можливості та обмеження Інтернету як засобу отримання інформації.

✓ Сформувати навички безпечної поведінки в мережі, розуміючи потенційні ризики та способи їх уникнення.

✓ **Розвинути** критичне мислення щодо інформації, що надходить з Інтернету, навчилися її аналізувати та перевіряти.

✓ **Сформувати** відповідальне ставлення до використання Інтернету та його можливостей.

Завдання уроку

Для досягнення поставленої мети під час уроку можуть бути поставлені такі завдання:

1. **Теоретичні:**

- Дати визначення поняттям "інтернет", "комунікація", "мистецтво".

- Охарактеризувати різноманітні способи комунікації в Інтернеті (соціальні мережі, форуми, чати тощо).
- Розглянути можливості Інтернету для пізнання різних видів мистецтва (музика, література, образотворче мистецтво тощо).
- Визначити поняття «медіабезпека» та її значення в сучасному світі.
- Описати основні загрози, що підстерігають користувачів Інтернету (кібербулінг, шахрайство, віруси тощо).
- Сформулювати правила безпечної поведінки в мережі.

2. Практичні:

- Провести аналіз різних веб-ресурсів, що стосуються мистецтва.
- Створити презентацію або відеоролик на тему "Моє улюблене мистецтво в Інтернеті".
- Розробити пам'ятку "Правила безпечного користування Інтернетом".
- Виконати тестові завдання для перевірки засвоєння матеріалу.
- Обговорити реальні ситуації, пов'язані з безпекою в Інтернеті.

3. Розвиваючі:

- Розвивати навички пошуку інформації в Інтернеті.
- Формувати вміння аналізувати та оцінювати достовірність інформації.
- Розвивати критичне мислення та вміння приймати обґрунтовані рішення.
- Виховувати інформаційну культуру.

Форми роботи на уроці:

- ✓ Лекція з елементами бесіди;
- ✓ Робота в групах;
- ✓ Інтерактивні вправи;
- ✓ Презентації;
- ✓ Обговорення реальних ситуацій.

Перебіг уроку (фрагментарно)

На початку уроку:

"ЗНАЮ – ХОЧУ ДІЗНАТИСЯ – ДІЗНАВСЯ": Учні записують, що вже знають про тему, що хотіли б дізнатися і що дізналися в кінці уроку.

Під час уроку:

Музичний КРОСВОРД АБО РЕБУС: Це може бути пов'язано з термінами, композиторами, інструментами або жанрами.

Створення МУЗИЧНОЇ ВІЗИТІВКИ: Учні створюють невелику презентацію про улюбленого виконавця, композитора або музичний стиль. Це розвиває дослідницькі навички та вміння презентувати інформацію.

Музична гра "ТАК/НІ": Вчитель задає запитання про музику, а учні відповідають "так" або "ні". Це допомагає закріпити матеріал в ігровій формі.

В кінці уроку:

МУЗИЧНИЙ ЩОДЕННИК: Запропонуйте учням вести музичний щоденник, де вони записують свої враження від прослуханих творів, нових термінів та цікавих фактів.

Створення музичної колаборації: Розділіть клас на групи і запропонуйте створити спільну музичну композицію, використовуючи

різні інструменти або програми для створення музики. **Рефлексія у формі музичної композиції:** Учні можуть створити невелику музичну композицію, яка відображає їхні емоції та враження від уроку.

Головна мета формувального оцінювання – не поставити оцінку, а допомогти учням краще зрозуміти матеріал та розвинути свої музичні здібності.

Демченко Інна Леонідівна,
учитель мистецтва

Кролевецька гімназія №2 імені М.О. Лукаша Кролевецької міської ради

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета: розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. МОТИВАЦІЯ. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАНЬ.

Техніка **«ВХІДНИЙ КВИТОК»**

Запропонувати учням написати як вони розуміють слово «аранжування», які асоціації викликало.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Сприймання творів музичного мистецтва. Обговорення прослуханих творів

Техніка **«ГРА В КУБИК»**

Учні об'єднуються в групи по 4, у кожній групі є кубик. Вчитель пропонує дітям відповісти на 6 запитань. Кожен учень кидає кубик та відповідає на запитання. Якщо номер випав ще раз, учень може доповнити відповідь або кинути кубик ще раз.

Запитання:

1. Що таке аранжування?
2. Як змінилось звучання і характер твору після аранжування?
3. Як називається пристосування музичного тексту для виконання на інших інструментах?
4. Як змінюється тема Н. Паганіні в різних аранжуваннях?
5. У чому, на твою думку, особливості транскрипцій Ф. Ліста?
6. Як відбувається оркестрове «осучаснення музики» М. Скориком?

3. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ.

Техніка **«КАРТКА САМООЦІНЮВАННЯ»**

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СТВОРЕННЯ АБСТРАКТНИХ КОМПОЗИЦІЙ

Тема: Абстрактне мистецтво: вираження емоцій через кольори та форми

Мета уроку:

Познайомити учнів із принципами абстрактного мистецтва, розвинути навички роботи з кольоровими контрастами та формами для вираження емоцій.

Завдання уроку:

1. **Пояснити** основні принципи абстракціонізму.
2. **Ознайомити** з різними методами створення абстрактних композицій.
3. **Розвинути** вміння виражати емоції через кольори та форми.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку з використанням інструментів формувального оцінювання (ФО):

1. Мотивація

Використовуємо **метод «ВХІДНИЙ КВИТОК»** – учні на початку уроку пишуть, як вони розуміють термін «абстрактне мистецтво». Це допоможе зрозуміти їх початковий рівень знань.

2. Вивчення нової теми

Пояснення та демонстрації абстрактних робіт

Використовуємо **метод «ВІДКРИТІ ЗАПИТАННЯ»** – учні висловлюють свої враження від робіт та описують емоції, які у них виникають при погляді на кольори та форми.

3. Практична робота

Використовуємо **«САМООЦІНЮВАННЯ ЗА ЧІТКИМИ КРИТЕРІЯМИ»** – учні створюють власну абстрактну композицію, а потім заповнюють чек-лист, де оцінюють, наскільки їм вдалося виразити задуману емоцію через кольори та форми.

ІЛЮСТРАЦІЯ. Для мотивації можна показати картину Казимира Малевича «Чорний квадрат» або Василя Кандинського «Композиція VIII», щоб учні побачили приклади абстрактного мистецтва й обговорили, які емоції ці роботи у них викликають.

Інструменти ФО:

1. **«ВХІДНИЙ КВИТОК»**
2. **«ВІДКРИТІ ЗАПИТАННЯ»**
3. **«САМООЦІНЮВАННЯ ЗА КРИТЕРІЯМИ»**

Використання ФО допоможе учням краще зрозуміти та опанувати тему, а також розвинути вміння виражати свої емоції через творчість.

Ковган Наталія Олександрівна,
учитель мистецтва
Конотопський ліцей №7 імені Григорія Гуляницького Конотопської міської ради

ВІЗУАЛЬНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема: Візуальні символи України. *Візуальні мистецькі символи. Матеріальна і нематеріальна спадщина. Явища української культури нематеріальної культурної спадщини людства в списку ЮНЕСКО, у Національному переліку.*

ХТД:

Варіант 1. *Виготовлення рекламного просвітницького плакату «Візуальні мистецькі символи України» (техніка на вибір).*

Варіант 2. Створення календаря для свого класу на наступний рік. (робота в групах)

Мета:

- ✓ **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб;
- ✓ **формування** системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- ✓ **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу; розвиток художніх здібностей, креативного мислення.

Обладнання: мультимедійний комплект, матеріали на вибір.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Інструмент формувального оцінювання «СОРТУВАННЯ СЛІВ»

Розподілити зображення на дві групи, на народні та державні символи.

Україна як суверенна й незалежна держава має власні національні державні символи.

Державні символи – закріплені в законодавстві країни офіційні знаки, чи звукові вираження, що в короткій формі виражають одну чи кілька ідей політичного або історичного характеру і символізують суверенітет держави.

Народні символи України — це святині українського народу.

<https://learningapps.org/view31164902>

1. «ХИБНІ ЗАВДАННЯ»

Учням надаються завдання з помилками, спотвореними судженнями тощо. Учні мають відшукати помилки й неточності в судженнях, які допущені в завданнях.

2. Інструмент формувального оцінювання «ТЕСТУВАННЯ»

Перевірка отриманих знань за урок у формі тестів.

3. Рефлексія за допомогою електронного ресурсу Wordwall.

ВИПАДКОВЕ КОЛЕСО «НА УРОЦІ Я...» <https://wordwall.net/uk/resource/52025238>

Кордовська Олена Чеславівна,

учитель мистецтва,

Конотопський ліцей №10 Конотопської міської ради Сумської області

МИСТЕЦТВО. 7 КЛАС. МАСОЛ Л.М. УРОК 3

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; **стимулювання** здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу.

Завдання уроку:

- ✓ Ознайомитися з особливостями аранжування.
- ✓ Розглянути особливості понять «обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція».
- ✓ Познакомити із творчістю видатних композиторів і виконавців.
- ✓ Надати характеристику прослуханим композиціям.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку з використанням інструментів формувального оцінювання:

Етап 1: Актуалізація опорних знань учнів: Які асоціації викликає в тебе слово «аранжування»?

Як воно пов'язане з квітами, з музикою?

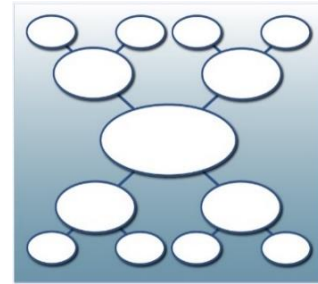
Склади АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ

Етап 2. Вивчення нового матеріалу. Опрацювання нового теоретичного матеріалу, засвоєння основних понять.

Створи «**ЗІРКОВІ СХОДИНКИ**» біографії Н. Паганіні і Ф. Ліста, сповнені цікавими фактами, непересічними подіями, легендами.

Етап 3. Слухання та сприймання музичних творів – **ФАСИЛІТОВАНА БЕСІДА**

Етап 4. Рефлексія – Перевірка засвоєння теоретичних знань учнями за допомогою вправи «**ПЕРЕПЛУТАНІ СТЕЖКИ**»: правильне поєднання понять «аранжування, обробка, переклад, оркестровка, транскрипція» з їх визначеннями.

Коротич Наталія Григорівна,
учитель образотворчого мистецтва
КЗ Сумської обласної ради – Штепівський навчально-реабілітаційний центр

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ ОМ У 7 КЛАСІ НУШ

Тема. Дизайн і його види

Мета: **вчити** розрізняти різні види дизайну, виконувати художньо-творчі роботи із різних видів дизайну, закріпити вміння дітей досліджувати візуальні об'єкти (ескізи, фотографії, відео) з метою естетизації середовища; **розвивати** творчу уяву, асоціативне мислення, пізнавальні інтереси, комунікативні здібності; **виховувати** естетичний смак, відчуття гармонії композиції, етику спілкування.

Завдання:

1. Закріпити поняття дизайну.
2. Учити визначати та розрізняти види дизайну.
3. Учити виконувати творчу роботу, використовуючи різні види дизайну.
4. Формувати навички самооцінювання та взаємооцінювання.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організація учнів до заняття «МЕЛОДІЯ НАСТРОЮ»

У кожного з учнів є нота-стікер. Пропоную розмістити її на нотному стані по висоті в залежності від вашого настрою: чим краще настрої, тим вище буде розміщена нота. (Коли діти виконають завдання, можна заграти «мелодію настрою» на музичному інструменті).

II. Актуалізація опорних знань учнів

Інтерактивні вправи – РОБОТА В ГРУПАХ

Посилання на вправи в застосунку Learning Apps:

<https://learningapps.org/view30329638> та <https://learningapps.org/view32646774>

III. Вивчення нового матеріалу «КОНЦЕПТУАЛЬНА КАРТА»

У центрі дошки (екрана) слово «дизайн». Учні відповідають на питання «Які види дизайну ви знаєте?» Розміщую названі слова на дошці (екрані). Пропоную дітям розмістити зображення, що символізують промисловий, графічний, комп'ютерний, дизайн середовища, іміджу людини, арт-дизайн тощо поруч з назвами цих видів дизайну.

IV. Практична робота. «ПРОГУЛЯНКА ГАЛЕРЕЄЮ»

Учні виконують художньо-творчу роботу з різних видів дизайну за вибором. Усі роботи розміщую на дошці (або по всій кімнаті), роздаю дітям стікери, щоб вони написали своє враження, похвалу (чи запитання) автору.

V.

Підсумок уроку. Рефлексія «КОМП'ЮТЕР»

Учні характеризують свою роботу на уроці, розкриваючи значення різних частин комп'ютера:

- «монітор» – що побачив(ла) нового на уроці;
- «клавіатура» – чого навчив(ла)ся;
- «системний блок» – що зрозумів(ла);
- «мишка» – який був настрій.

Котенко Лариса Борисівна,
учитель мистецтва

КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів №24, м. Суми, Сумської області

МИСТЕЦТВО В ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ

Тема: Як народжуються архітектурні образи

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання

здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; **розвиток** художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Завдання уроку:

1. Ознайомити учнів з основними видами архітектури.
2. Пояснити роль планування міста для комфортного життя людей.
3. Розвивати художні мистецькі здібності та креативне мислення через кольорову гаму почуттів та емоцій.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку з використанням інструментів формувального оцінювання:

1. Мотивація: Використовуємо **метод «ВХІДНИЙ КВИТОК»** – учні на початку уроку пишуть, як вони розуміють термін «Архітектура». Цей метод допоможе також учителю зрозуміти їх початковий рівень знань.

2. Актуалізація знань: Гра «ПАРКОВКА»

Вивчення нової теми:

На етапі вивчення нової теми використовується **техніка «ІЛЮСТРАЦІЯ/ЕСКІЗ»**.

Для мотивації можна показати ілюстрації з зображенням прикладів архітектурного мистецтва.

<p>Сьогодні 12.11.2024</p> <p>Порівняйте архітектурний ескіз із побудованою спорудою.</p> <p>Чи збереглися форми та пропорції в реалізованому проєкті?</p> <p>Як виділено вхід, розміщено вікна, виражено ритм?</p> <p>Київський залізничний вокзал, ескіз Олександра Вербичього</p>	<p>Сьогодні 12.11.2024</p> <p>Проаналізуйте старовинний план «Ідеального міста» з вулицями, що розходяться від центру міста.</p> <p>Джордже Вазарі. Ідеальне місто</p> <p>Місто-фортеця Пальманова. Італія</p>
---	---

Учні висловлюють свої враження від ілюстрацій і дають відповіді на запитання: Проаналізуйте старовинний план «Ідеального міста» з вулицями, що розходяться від центру міста. Порівняйте архітектурний ескіз із побудованою спорудою. Чи збереглися норми та пропорції в реалізованому проєкті?

4. Практична робота:

1. Створіть начерк «Архітектурна фантазія» (крейда, вугілля, пастель). Орієнтовні теми: «Будинок-спіраль», «Фортеця-черепаха», «Вежа-кипарис».

5. Рефлексія:

Техніка «ЯБЛУЧНИЙ НАСТРІЙ». Обери емотикон, який відповідає твоєму настрою в кінці уроку.

Сьогодні 12.11.2024

Рефлексія «Яблучний настрій». Обери емотикон, який відповідає твоєму настрою в кінці уроку

Я з усім справився

Все було легко та просто

Мене урок розлютив

Більше сміху ніж навчання

Буду складно та нічого не зрозуміло

Чекаю наступний урок

МИСТЕЦТВО ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ

Тема: Сучасне образотворче мистецтво та його роль в житті людей. Образотворче мистецтво, яке оточує людей, зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань

ХДТ: Тематична композиція «Моя Україна». Техніка на вибір

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу; розвиток художніх здібностей, креативного мислення; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Обладнання: мультимедійний комплект, гуаш або акрилові фарби, щіточки, ємність для води.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. ОК (організація класу)

Створення позитивного психологічного клімату класу.

2. МНД (мотивація навчальної діяльності)

3. АОЗ (актуалізація опорних знань)

Слайд3. Давайте повторимо які види візуального мистецтва ми знаємо

<https://www.slideshare.net/slideshow/ss-72085530/72085530>

4. ВНМ (вивчення нового матеріалу)

Демонстрація навчальної презентації.

Слайд4-6. Слово вчителя

Слайд7. Перегляньте відеоролик «Образотворче мистецтво в житті людини».

Слайд8. Обговоріть.

Слайд9-10. Слово вчителя

Слайд11-13. Розгляньте зображення шедеврів українського образотворчого мистецтва.

Пригадайте назви цих творів та прізвища авторів. Перевірте себе, скориставшись застосунком **Lens**.

Слайд14. Розгляньте **КАРТУ-СХЕМУ**. Поміркуйте, про що ви дізнаєтеся на кожній станції.

Слайд15. У мистецькій подорожі вам знадобиться

Слайд16. Гімнастика для очей

5. Практична діяльність учнів

Слайд17. Створіть тематичну композицію «Моя Україна». Пригадайте, які символи має наша держава, які квіти і птахи асоціюються з нею, чим вона багата. Виразіть в цій роботі свої почуття до Батьківщини. Техніка виконання – гуаш або акрилові фарби.

Слайд18. Послідовність виконання

Слайд19. Продемонструйте власні роботи.

6. ЗВ (закріплення вивченого)

Слайд20. Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо

7. Підсумок

Слайд21. На дозвіллі ...

8. Рефлексія

Слайд22. Оцініть роботу за допомогою **ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ**

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема: Музичні символи України

Мета уроку:

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; **формування** потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Вікторина

1. Національний символ України. Його дарують, ним обмінюються на Великдень. (Писанка)
2. Дерево, яке оспівано у народних піснях, у віршах. Воно освячується в церкві перед Великоднем як засіб від злих сил. (Верба)
3. Куц, оспіваний в українських народних піснях, символ дівочої вроди. (Калина)
4. Національний символ України. Матері дарують його своїм дітям на щастя, на долю, відряджаючи у далеку дорогу. (Рушник)
5. Яку назву мала козацька держава, створена за дніпровськими порогами? (Запорозька Січ)
6. Автор слів Гімну України. (П. Чубинський)
7. Яка назва Гімну України? («Ще не вмерла України»)
8. Як називається Основний Закон України? (Конституція)
9. Назвіть композитора, який поклав вірші Павла Чубинського, що стали гімном, на музику? (Михайло Вербицький)

Ритмічні вправи

<https://www.youtube.com/watch?v=6ekdlvJGT6k>

https://www.youtube.com/watch?v=dzF_5xCpKNM

Підсумок уроку

1. <https://learningapps.org/view36162221>

або **ОДНОХВИЛИННЕ ЕСЕ** – пишуть 2-3 реченнями про підсумок своєї роботи.

– Що найголовніше ти дізнався сьогодні?

– Які питання для тебе залишилися незрозумілими?

Дитина може це озвучувати, може і ні.

МУЗИКА І ТЕАТР

Тема. Музика і театр

Мета. розвивати мистецькі інтереси, естетичні потреби і креативного мислення учнів у процесі сприйняття, аналізу та оцінювання музично-театральних творів; заохочувати до музично-творчого самовираження.

Поняття: опера, лейтмотив, сценографія, хабанера.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. МОТИВАЦІЯ. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАТЬ

БЛИЦ-ОПИТУВАННЯ

— Що таке театр, які види театрів ви знаєте?
— Чому театр є найяскравішим виявом мистецького синтезу, які види мистецтв поєднуються в театрі?

— Що ви знаєте про музичний театр?

— Чи розумієте ви значення терміну «сценографія»?

— Пригадайте, що таке опера.

«ВІДПОВІДЬ ХОРОМ»: дайте відповіді на запитання кросворда «Опера». Пригадайте й назвіть складові оперної вистави.

1. Форма колективного оперного співу.

2. Вокальний жанр в опері.

3. Оркестровий вступ до опери.

4. Сольний оперний номер.

5. Хореографічний жанр в опері.

II. ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

2.1. СПРИЙНЯТТЯ ТА АНАЛІЗ. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

Перегляд відеоролика «Найкращі театри світу».

Розповідь учителя про синтез мистецтв у театрі, про екстер'єр та інтер'єр театральної будівлі, мистецтво сценографії, роль художників, зокрема українських, у створенні костюмів і декорацій.

Розповідь про композитора Жоржа Бізе і його оперу «Кармен».

Хабанера (з іспанської – «танок Гавани») – народний танок-пісня, який виник на Кубі, а пізніше отримав широку популярність в Іспанії.

Прослуховування Хабанери з опери «Кармен».

«ШВИДКИЙ ЗАПИС» за 2-3 хвилини відповісти на відкриті запитання:

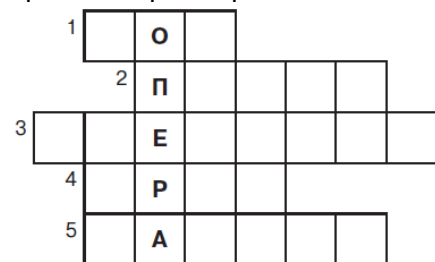
– Опишіть враження від хабанери. Якими засобами виразності композитор передав характер Кармен?

– Пригадайте, які тембри співацьких голосів вам відомі? Який тембр голосу, на вашу думку, у виконавиці ролі Кармен?

Увертюра опери побудована на двох контрастних сферах: 1) народна сфера, представлена темою маршу й допомагає слухачеві поринути в колоритну атмосферу Іспанії, та музикою приспіву з куплетів Ескамільйо, яка стала лейтмотивом Тореодора; 2) сфера образів гострих людських переживань, передана в темі рокової пристрасті Кармен, яка звучить наприкінці увертюри й готує слухачів до трагічної розв'язки опери – смерті Кармен.

Прослуховування увертюри до опери, куплетів Тореодора.

– Чи знайома вам ця музика?

Схарактеризуйте кожний із прослуханих номерів. Які засоби виразності застосував композитор у розкритті образів опери?

2.2. ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Вокально-хорова робота

Виконання ритмічного супроводу до хабанери на ударно-шумових інструментах. Виконання в групах – хорівій та оркестровій з обранням диригента.

Обговорення: **ВПРАВА «КУБИК»** (Шість запитань, в кожній підгрупі кубик. Кожен учасник кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнює попередню відповідь чи кидає кубик ще раз.)

1. Що вдалося у процесі виконання?
2. Які виникли труднощі?
3. На що варто звернути увагу?
4. Легко чи складно взаємодіяти у процесі практичної діяльності?
5. Які емоції виникли у вас у процесі виконання?
6. Яку музику ще хотілося б виконати разом?

Розповідь про хореографічну інтерпретацію опери в «Kyiv Modern-Ballet Theatre» (балетмейстер Радуга Поклітару), екранізації твору (фільми-опери «Кармен», 1967, 1983) та різні інструментальні аранжування.

Прослуховування: Франц Вагнер. «Кармен-фантазія» для скрипки і фортепіано.

Фантазії на теми «Кармен» на ксилофоні, в інтерпретації квартету «Амадеус».

III. РЕФЛЕКСІЯ. ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкові запитання.

- У чому, на вашу думку, секрет популярності опери «Кармен» Ж. Бізе?
- Чи допомагає сценографія (костюми і декорації) розкрити зміст опери та балету?
- Що найбільше зацікавило вас в опері?
- Образ якого героя опери вам найближчий?
- Чи вплинув урок на ваше

бажання подивитися живу постановку

в музичному театрі?

САМООЦІНЮВАННЯ роботи на уроці (заповнення чекліста)

Прізвище, ім'я учня _____ Клас _____

Мої робочі навички	Завжди	Майже завжди	Часто
Слухала / слухав настанови вчителя та виконувала / виконував запропоновані завдання			
Старалася / старався на уроці			
Дотримувалась / дотримувався встановлених правил			
Брала / брав активну участь у виконанні пісні, ритмічної вправи, створенні шумового оркестру			
Брала / брав участь в обговоренні творів мистецтва, аналізі творів			
Відчувала та пояснювала / відчував та пояснював власні емоції			

Рефлексія

Які емоції виникли в кінці уроку?

«МИСТЕЦТВО»: АВТОРИ Л. МАСОЛ, О. КАЛІНІЧЕНКО

Тема: Музичні символи України. Народна пісня – виразник історії і культури українців. Пісенні скарби України в ЮНЕСКО. Діяльність фольклористів.

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Завдання уроку:

- Вивчити жанр пісня.
- Дізнатися, що таке музичні символи
- Ознайомитися з Всесвітньою спадщиною ЮНЕСКО
- Прослухати приклади народної пісні і хорових обробок народних пісень

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку з використанням інструментів формувального оцінювання:

1. Організація класу

Створення позитивного психологічного клімату класу.

2. Вступне слово вчителя:

- Які музичні символи нашої держави ви знаєте?
- Пригадайте, що вам відомо про історію створення Державного Гімну України, його автора?

3. Вивчення нового матеріалу СММ:

«Боже, великий, єдиний». Музика М. Лисенка, вірші О. Кониського. Пісня «Рече та стогне Дніпр широкий...», музика Д. Крижанівського, вірші Т. Шевченка. Українські народні пісні в хоровій обробці Миколи Леонтовича: «Щедрик» різними мовами та інші (на вибір). Музика В. Верменича, вірші М. Сингаївського. «Чорнобривці» (у виконанні О. Пономарьова). Музика В. Михайлюка, вірші М. Юрійчука. «Черемшина» (у виконанні Квітки Цісик). Левко Ревуцький. Симфонія № 2 мі мажор (фрагменти).

ПОРТРЕТНА ГАЛЕРЕЯ: Лев (Левко) Миколайович Ревуцький

4. Слухання та сприймання і ОБГОВОРЕННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ.

5. Закріплення вивченого

- Що найбільше запам'яталося на уроці?
- Хто з українських композиторів здійснював хорові обробки народних пісень?
- Хто із сучасних виконавців активно пропагує українську музику у своїй творчості?
- Яка організація опікується збереженням світової культурної спадщини?

6. Підсумок Самостійне дослідження, **МЕДІАПОШУК**

- Виберіть відому українську пісню, яка стала музичним символом України.
- Дослідіть, які існують варіанти її обробок, порівняйте (**ДОСЛІДЖЕННЯ**).

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕСТІВ НА РОКАХ МИСТЕЦТВА

Прізвище ім'я: Клас: Дата:

ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА, 7 клас

Вміст тесту:

№1: На встановлення відповідності / 7 з 36 балів

Підпишіть портрети композиторів.

1

Нікколо Паганіні

2

Ігор Стравинський

3

Людвиг Ван Бетховен

4

Мирослав Скорик

5

Євген Станкович

6

Йоган Себастьян Бах

7

Астор П`яццола

№2: На встановлення відповідності / 3 з 36 балів

Підпиши портрети виконавців.

1

Тріо Мареничів

2

Руслана Лижичко

3

Ніна Матвієнко

№3: На встановлення відповідності / 2 з 36 балів

Підпишіть портрети відомих аранжувальників.

1

Річард Клайдерман

2

Поль Моріа

№4: 3 однією правильною відповіддю / *1 з 36 балів

Форма хореографічного мистецтва, художні образи, що створюються рухами і положенням тіла людини.

- опера
- балет
- танець

№5: 3 однією правильною відповіддю / 1 з 36 балів

Загальна назва бальних і народних танців, що сформувалися на території Латинської Америки.

- латиноамериканські танці
- народні танці
- карнавальні танці

№6: 3 кількома правильними відповідями / 5 з 36 балів

Оберіть всі танці, які належать до латиноамериканських.

- джайв
- самба
- болеро
- румба
- ча-ча-ча
- пасодобль

№7: На встановлення відповідності / 4 з 36 балів

Встановіть відповідність.

Музичний твір – автор.

1 Зекінья де Абреу

Гуантанамера

2 Хосеїто Фернандес

Лібертанго

3 Астор П`яццола

Тіко-тіко

4 Руслана Лижечко

Дикі танці

№8: 3 однією правильною відповіддю / 1 з 36 балів

Театралізоване свято, учасники якого одягають яскраві костюми і маски.

- карнавал
- бал
- маскарад

№9: На встановлення відповідності / 4 з 36 балів

Встанови відповідність.

1

Жан-Батист Арбан

2

Венеціанський карнавал

3 Бразильський карнавал

Бразильський карнавал

4 Карнавал у Венеції

Сержіо Абреу

№10: На встановлення відповідності / 2 з 36 балів

Обери відповідність

1 Євген Станкович

"Весна священна"

2 Ігор Стравинський

"Цвіт папороті"

№11: 3 однією правильною відповіддю / 1 з 36 балів

Пристосування, переклад музичного твору, написаного для певного інструменту (голосу, співака чи ансамблю) для його виконання в іншому складі музичних інструментів (голосів)

аранжування в музиці

аранжування в популярній музиці

варіації

№12: 3 однією правильною відповіддю / 1 з 36 балів

Створення інструментального супроводу до мелодії твору.

Аранжування в музиці

Аранжування в популярній музиці

обробка

№13: На встановлення відповідності / 3 з 36 балів

Встановіть відповідність.

Твір – автор

1 Рапсодія на тему Паганіні з Концерту для фортепіано з оркестром №1.

Нікколо Паганіні

2 Музичний цикл "24 каприси для великого симфонічного оркестру"

Сергій Рахманінов

3 Каприс №24" ля мінор

Мирослав Скорик

№14: 3 однією правильною відповіддю / 1 з 36 балів

Відомий французький піаніст, який підкорив Європу витонченим аранжуванням, у яких разом із фортепіано звучать електрогітари, сучасні ударні, синтезатори.

Мирослав Скорик

Поль Морія

Річард Клайдерман

Опис, який учні побачать після проходження тестування

1 семестр.

? **№4** (з однією правильною відповіддю) / Форма хореографічного мистецтва, художні образи, що створюються рухами і положенням тіла людини.

А) опера

Б) балет

В) танець

? №5 (з однією правильною відповіддю) / Загальна назва бальних і народних танців, що сформувалися на території Латинської Америки.

- А) латиноамериканські танці
- Б) народні танці
- В) карнавальні танці

? №6 (з кількома правильними відповідями) / Оберіть всі танці, які належать до латиноамериканських.

- А) джайв
- Б) самба
- В) болеро
- Г) румба
- Ґ) ча-ча-ча
- Д) пасодобль

№7 (на встановлення відповідності). Встановіть відповідність.

Музичний твір – автор.

1)	Зекінья де Абреу	А)	Гуантанамера
2)	Хосеїто Фернандес	Б)	Лібертанго
3)	Астор П`яццола	В)	Тіко-тіко
4)	Руслана Лижечко	Ґ)	Дикі танці

Вкажіть відповідність:

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

? №8 (з однією правильною відповіддю). Театралізоване свято, учасники якого одягають яскраві костюми і маски:

- Б) бал
- В) маскарад

№9 (на встановлення відповідності)

Встанови відповідність.

- 1) А) Жан-Батист Арбан
- Б) Венеціанський карнавал
- В) Бразильський карнавал
- Г) Сержіо Абреу
- 2) Бразильський карнавал"
- 3) "Карнавал у Венеції" Вкажіть відповідність:

ХОРЕОГРАФІЯ І МУЗИКА В ЕМОЦІЙНОМУ СТАНІ УЧНЯ

Тема уроку: Вплив хореографії і музики на емоційний стан дитини

Мета:

а) навчальна:

розвиток рухливих здібностей та підвищення працездатності організму;
розвиток осмисленого виконання рухів;
стимулювання пізнавальних інтересів і творчого потенціалу учнів.

б) розвивальна:

розвиток музичності та почуття ритму;
розвиток виворотності ніг та стійкості;
зміцнення опорно-рухомого апарата;
розвиток витривалості і поставлення дихання.

в) виховна:

створення емоційного настрою у дітей під час заняття;
формування естетичного смаку;
формування почуття відповідальності;
активізація творчих здібностей.

Методи та прийоми: наочний, словесний, інтерактивний, здоров'язберігаючий.

Тип уроку: комбінований з використанням гри, змагання, імпровізації, урок закріплення знань, умінь і навичок.

Обладнання: музичний інструмент (піаніно), музичний центр, хореографічні станки, дзеркала, гімнастичні мати.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Вступна частина.

Основна частина:

комбінації класичного танцю біля станка; вправи з акробатичної підготовки; вправи для м'язів ніг та розтяжка; стрибова розминка.

Рефлексія

Заклучна частина

Оцінювання

Завдання

Кутенко Сергій Олександрович,

учитель мистецтва

Кролевецький ліцей 1 Кролевецької міської громади

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема. Музичні символи України

Мета. **Ознайомити** учнів із музичними творами та символами, які відіграють важливу роль в українській культурі та ідентичності.

Завдання. **Розвиток** почуття національної гордості, розширення знань про культурну спадщину та **виховання** інтересу до музики як важливого елемента національної свідомості.

Основні завдання уроку:

1. **Ознайомлення з музичними символами** – розповісти про історію та значення ключових музичних творів, таких як національний гімн України та інші відомі композиції.

2. **Аналіз та обговорення** – аналіз змісту та музичної структури цих творів, обговорення їх впливу на українську культуру.

3. **Розвиток музичних здібностей** – виконання або прослуховування музичних творів з метою розвитку слуху та емоційного сприйняття.

4. **Формування патріотичних почуттів** – підвищення усвідомлення ролі музики як об'єднуючої сили в житті нації.

Інструменти формувального оцінювання можна застосовувати на різних етапах уроку для забезпечення зворотного зв'язку та активної участі учнів у навчальному процесі.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Мотиваційний етап (вступна частина)

Опитування та обговорення: Використання швидких питань для виявлення попередніх знань учнів щодо теми уроку. Це може бути, наприклад, коротке опитування чи обмін ідеями у формі **«МОЗКОВОГО ШТУРМУ»**.

КАРТКИ АБО ЦИФРОВІ ОПИТУВАЛЬНИКИ: Використання карток з відповідями чи онлайн-інструментів для перевірки очікувань учнів.

2. Основна частина уроку

СПОСТЕРЕЖЕННЯ І САМООЦІНКА: Під час аналізу музичних творів учні можуть оцінювати власну участь за допомогою чек-листів або таблиць спостережень.

РОБОТА В ГРУПАХ: Застосування групових завдань, під час яких учні діляться думками, а вчитель проводить формувальне оцінювання, спостерігаючи за їхньою активністю і розумінням матеріалу.

РЕФЛЕКСИВНІ ПАУЗИ: Після прослуховування музичного твору учні можуть коротко записати свої враження.

3. Заключна частина уроку (підбиття підсумків)

ВИХІДНІ КАРТКИ: Учні пишуть на картках або в електронному форматі, що нового дізналися та які запитання у них залишилися.

ОЦІНКА ОДИН ОДНОГО: Парне оцінювання, де учні дають зворотний зв'язок своїм однокласникам стосовно виконаних завдань.

ФІДБЕК «ТРИ ЗІРКИ ТА БАЖАННЯ»: Учні вказують три позитивні моменти уроку та одну рекомендацію щодо покращення.

4. Домашнє завдання

ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ: Використання платформ для перевірки розуміння теми, де учні можуть виконати невеликі завдання та отримати миттєвий зворотний зв'язок.

На уроці "Музичні символи України" можна використовувати різні вправи, методи та способи, які допоможуть зробити навчання цікавим і ефективним.

1. Вправи для активізації знань

МОЗКОВИЙ ШТУРМ: Обговорення питання «Що ви знаєте про музичні символи України?» для актуалізації попередніх знань.

КАРТКИ ІЗ ЗАПИТАННЯМИ: Використання карток з фактами або питаннями про відомі музичні твори для перевірки знань.

2. Інтерактивні вправи

АНАЛІЗ МУЗИЧНОГО ТВОРУ: Прослуховування відомого музичного символу (наприклад, гімну України чи творів Миколи Лисенка) та його аналіз. Учні можуть обговорювати, що вони відчули під час прослуховування, та які елементи музики привернули їхню увагу.

ВПРАВА «ЗНАЙДИ ПАРУ»: Учні отримують картки з назвами музичних творів і мають знайти картки зі зображенням чи описом відповідного символу.

3. Групова робота та співпраця

ПРОЄКТИ У ГРУПАХ: Учні діляться на групи і досліджують різні музичні символи України, готуючи короткі презентації.

РОЛЬОВІ ІГРИ: Виступи у ролі композиторів чи відомих музикантів, де учні представляють історію створення певних творів.

4. Творчі вправи

МАЛЮВАННЯ ПІД МУЗИКУ: Після прослуховування музичного твору учні створюють малюнки, що відображають їхнє сприйняття композиції.

НАПИСАННЯ ВІДГУКУ ЧИ ЕСЕ: Учні пишуть короткий відгук про почутий твір, висловлюючи свої думки щодо його значення для української культури.

5. Ігрові методи

ВІКТОРИНИ ТА КОНКУРСИ: Організація вікторин на знання музичних символів з використанням інтерактивних платформ.

КРОСВОРДИ ТА ПАЗЛИ: Створення тематичних кросвордів із запитаннями про відомі українські музичні твори та їхніх авторів.

6. Рефлексивні методи

РЕФЛЕКСИВНІ КАРТКИ: Учні заповнюють картки з питаннями «Що нового я дізнався?», «Що мені найбільше сподобалося?» після уроку.

СЕМІНАРИ-ДИСКУСІЇ: Обговорення значення музичних символів для національної ідентичності в невеликих групах чи класом.

<https://youtu.be/nW2piloq-xM?si=mQ--qaW7B4IWIUP2>

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-do-binarnogo-uroku-simvoli-ukra-ni-12923.html>

Немировська Олена Антонівна,
учитель мистецтва

Конотопський ліцей №5 Конотопської міської ради Сумської області

МУЗИКА І ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

Урок №6. Тема: **Музика і візуальні мистецтва. Музика в сузір'ї мистецтв** (архітектура, скульптура, живопис, кіно).

Мета: Розкрити взаємозв'язок між музикою та візуальними мистецтвами, вивчити їх спільні риси та особливості, а також розвинути вміння учнів використовувати елементи обох видів мистецтва для вираження емоцій та творчих ідей. Формувати навички мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв. Розвивати художні мистецькі здібності, креативне мислення, творчий потенціал. Формувати потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Тип уроку: поглиблене вивчення теми

Обладнання: мультимедійний комплект.

СММ: Ремо Джадзотто (Т. Альбініні). Адажіо соль мінор для струнних інструментів та органу (Г. Караян). Й.С. Бах. Токата і фуга ре мінор для органу. Л. Дичко. Фрески «Джерело»; балет «Катерина Білокур»(фрагменти на вибір).

Портретна галерея: Леся Дичко.

ХТД: «Біля тополі», музика Петра Солодухи, Павла Солодухи, слова Петра Солодухи.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Організація класу. Привітання. Створення позитивного психологічного клімату класу. Перевірка готовності учнів до уроку.

Мотивація навчальної діяльності:

Сьогодні ми з вами будемо говорити про те, як музика не тільки звучить, а й як вона *візуалізується* в інших видах мистецтва. Може здатися, що музика та живопис або архітектура – це зовсім різні речі. Але насправді вони взаємопов'язані! Уявіть, що ви – художник, режисер або архітектор, і вам потрібно створити щось нове. Яка музика буде звучати в театрі, де відбувається ваша вистава? Який ритм музики підходить до вашого художнього твору чи архітектурного проекту? Сьогодні ви дізнаєтесь, як поєднувати різні види мистецтва, щоб ваші ідеї були ще виразнішими та цікавішими для інших.

Навички поєднання різних видів мистецтва знадобляться вам не тільки в шкільному навчанні, але й у подальшому житті. Наприклад, розуміння того, як музика може підсилити ефект картини чи фільму, допоможе вам бути більш креативними, коли ви будете працювати в різних творчих сферах – від дизайну до кіно або реклами.

Чи готові ви спробувати поєднати музику з іншими видами мистецтва? Чи хочете дізнатися, як музику можна *побачити* або як картини можуть бути *почуті*? Сьогодні ви дізнаєтесь, як це працює на практиці. Може бути дуже цікаво!"

Актуалізація опорних знань:

-Що ми розуміємо під поняттям *візуальне мистецтво*? Наведіть приклади.

-Як ви вважаєте, чи може музика бути частиною візуального мистецтва? Якщо так, то в яких формах?

-Чи можна за допомогою музики передати кольори або форми? Як це проявляється у творах мистецтва?

Пояснення нової теми:

✓ Вчитель розповідає про сузір'я мистецтв і як музика взаємодіє з іншими видами мистецтва. Пояснюється, що мистецтва — це система, де кожен вид мистецтва може взаємодіяти з іншими, створюючи нові художні форми.

✓ Музика в архітектурі: як звук і музичні елементи можуть впливати на архітектурний простір (наприклад, звуковий дизайн концертних залів).

✓ Музика в скульптурі: використання музичних форм та ритмів у композиціях скульптур (наприклад, статуї, що виражають рух або ритм).

✓ Музика в живописі: співвідношення кольору і звуку, як музика може надихати художників (наприклад, картини, що передають музику через колір, форму, композицію).

✓ Музика в кіно: роль музики в створенні атмосфер та посиленні емоційних ефектів (наприклад, саундтреки до фільмів).

Ілюстрація матеріалу: Перегляд відео- або аудіо фрагментів, де музика тісно пов'язана з іншими видами мистецтва.

Слухання:

-Ремо Джадзотто (Томазо Джованні Альбіноні). Адажіо соль мінор для струнних інструментів та органа;

-Йоганн Себастьян Бах. Токата і фуга ре мінор для органа.

-Леся Дичко. Фрески «Джерело».

-Леся Дичко. Сюїта №2 з балету «Катерина Білокур».

Гімнастика для очей

Основна частина:

Завдання 1: Обговорення і аналіз. Учні обговорюють у групах наступні питання:

-Як ви вважаєте, чому музику часто використовують у театральних виставах і кінематографі?

-Як музика змінює сприйняття візуальних образів?

-Чи можуть звуки та музика передавати емоції, які виникають при сприйнятті живопису і скульптури? Наведіть приклади.

-Як архітектура може відображати ритм або музику? (Наприклад, конструкція органів в архітектурі чи хорових залів).

Завдання 2: Практична діяльність

Групова робота: Учні діляться на групи. Кожна група отримує картину, скульптуру або кадр з фільму та завдання.

-Спільно обговорити, який музичний стиль або твір найбільше підходить до цього образу.

-Презентувати класу свою ідею та пояснити, чому саме цей музичний твір найбільше підходить до зображеного об'єкта (картини, скульптури, кадру з фільму).

-Наприклад, якщо група отримала картину, що зображує місто вночі, вони можуть підібрати музику, яка передає атмосферу цього міста.

Заключна частина

1. Обговорення результатів:

- Кожна група презентує свої результати. Вчитель допомагає учням зробити висновки, звертаючи увагу на те, як музика може змінювати або доповнювати сприйняття інших мистецьких творів.

2. Рефлексія: Вчитель ставить питання:

-Яким чином ви поєднуєте в своїй роботі музику і візуальні мистецтва?

-Як цей урок допоміг вам краще зрозуміти взаємозв'язок між різними видами мистецтва?

3. Підсумки уроку:

-Узагальнення основних моментів, які були розглянуті на уроці.

-Домашнє завдання: Написати есе або підготувати презентацію на тему: "Як музика може впливати на сприйняття інших видів мистецтва (живопису, архітектури, скульптури, кіно)?"

Оцінювання:

✓ **Завдання 1 (ОПИТУВАННЯ):** Оцінка за правильність та змістовність відповідей.

✓ **Завдання 2 (АНАЛІЗ):** Оцінка за глибину роздумів, здатність аргументувати зв'язок між музикою та візуальними образами.

✓ **Завдання 3 (ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ):** Оцінка за творчий підхід, відповідність виконаного завдання емоційному та змістовому навантаженню музики.

✓ **Завдання 4 (ОБГОВОРЕННЯ В ГРУПАХ):** Оцінка за активність у груповій роботі, здатність чітко викладати думки та аргументи.

Тимошенко Сергій Володимирович,

учитель мистецтва

Конотопський ліцей №2 Конотопської міської ради Сумської області

МИСТЕЦТВО 7 КЛАС

Тема уроку: Музика і театр

Мета уроку: **Ознайомити** учнів з музично-драматичними жанрами, такими як опера, балет, мюзикл. **Розвинути** вміння аналізувати взаємодію музики та театру, а також **усвідомлення** їхньої ролі в історії та сучасному мистецтві.

Завдання уроку:

— Вивчити основні жанри, де поєднуються музика і театр: опера, балет, мюзикл.

— Ознайомитися з історією розвитку цих жанрів.

— Переглянути і прослухати приклади з різних жанрів.

- Порівняти елементи театру і музики в різних творах.
- Створити власний проект, поєднуючи музику та театральні елементи.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку та можливості застосування інструментів формувального оцінювання:

Етап 1: Вступне слово вчителя – Використання усного опитування для активації попередніх знань учнів. Наприклад, запитання: "Що ви знаєте про оперу та мюзикл?"

Етап 2: Ознайомлення з матеріалом – Створення "Інтелектуальної карти" (за допомогою вправи для групового обговорення, щоб проаналізувати різні жанри театральнo-музичного мистецтва).

Етап 3: Прослуховування уривків з опери, балету, мюзиклу – Використання спостереження та оцінювання через діалог з учнями.

Етап 4: Обговорення та аналіз творів – Використання самостійної та групової оцінки (учні обговорюють, як музика та театр поєднуються в різних творах).

Етап 5: Творча робота – Рольова гра або міні-вистава: Учні можуть самостійно або в групах підготувати коротку рольову гру або сценку, в якій вони втілюють різні персонажі з опери, балету або мюзиклу.

Три інструменти формувального оцінювання для 7 класу:

— **Оцінка через ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ КАРТУ:** Учні створюють інтелектуальну карту, де вони систематизують інформацію про оперу, балет та мюзикл. Вони зазначають основні елементи кожного жанру, такі як характерні особливості музики, театральних вистав, типи персонажів, костюми, дії та сюжети.

— **Метод ВЗАЄМООЦІНЮВАННЯ:** Під час творчих завдань учні можуть оцінювати роботи своїх однокласників, вказуючи на сильні сторони та можливості для покращення.

— **САМООЦІНКА через рефлексію:** Наприкінці уроку учні оцінюють, наскільки вони зрозуміли та засвоїли матеріал, заповнивши короткий анкетний лист чи "Картку досягнень".

Ілюстрації, фото або посилання:

— Примітки, фото або посилання на уривки з відомих опер, балетів або мюзиклів можна знайти на таких платформах, як:

- [YouTube](#) для прослуховування уривків з опер та мюзиклів
- <http://inform1.yakistosviti.com.ua/mystetstvo> додаткові матеріали

Тимошина Алла Вікторівна,
учитель мистецтва

Конотопський ліцей №10 Конотопської міської ради Сумської області

РАДІО – ДИНАМІЧНИЙ ВИД МЕДІА

Тема уроку: Радіо – динамічний вид медіа

Мета уроку: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; **розвиток** художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно). Інструменти ФО

ВПРАВА «ВІТАННЯ». Подарувати один одному усмішку (передавати поіменно) – для поліпшення внутрішнього стану.

Актуалізація знань. ВПРАВА «СВІТЛОФОР» (формувальне оцінювання) «Статичні та динамічні медіа»

Професії на радіо. Створити фотоколаж із зображеннями професій радіо індустрії або створити свою розумову карту з теми «Професії на радіо» <https://mapify.so/>

Робота в групах «РАДІОСПЕКТАКЛЬ» (озвучити казку)

САМООЦІНЮВАННЯ роботи в групах

ОЦІНІТЬ СЕБЕ ЗА КОЖНИМ НАПРЯМКОМ ВІД 0 ДО 2 БАЛІВ

1.	Ви брали активну участь у роботі групи	
2.	Ви вносили вдалі пропозиції, які врахувала група	
3.	Ви надавали підтримку іншим членам групи, заохочували їх до роботи	
4.	Ви вдало пропонували створення звуків в озвученні радіо-казки	
5.	Ви були одним з організаторів роботи групи	
6.	Ви брали участь в озвученні радіо-казки	

Рефлексія

Виконай **онлайн-вправу «МЕДІЙНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ»**

<https://learningapps.org/view37317645>

Прощання. Вправа «СТАН МОЄЇ ДУШІ».

Малюється **ДРАБИНКА** з 5 сходами:

1) *вкрай кепсько*, 2) *погано*, 3) *добре*, 4) *упевнений в своїх силах*, 5) *комфортно*.

Учень малює чоловічка і ставить на сходинку, яка відповідає його стану душі.

Товчигречко Наталя Володимирівна,

учитель мистецтва

Коржівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів

УРОК МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Тема. Етнічні мотиви у класичній і сучасній музиці. Музика Сходу, Африки, традиційні музичні інструменти. Електронне аранжування.

ММ за підручником "Мистецтво". Авторів: Л. Масол, О. Калініченко.

<https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/7-kl-nush/Mystectvo%207kl%20Block%20IMZO.pdf>

Мета

-**розвинути** вміння і навички слухання музичних творів;

-**навчити** дітей інтерпретувати етнічні мотиви у класичній і сучасній музиці;

-**пояснити** новий теоретичний матеріал про етнічні мотиви у класичній і сучасній музиці;

-**виховати** в учнів емоційні почуття сприймання етнічної музики.

Очікувані результати:

Пізнавальна: пізнають різні види мистецтва: етнічні мотиви в класичній та сучасній музиці; вивчають традиційні музичні інструменти; цікавляться створенням електронних аранжувальних композицій.

Діяльнісна: характеризують особливості етнічних мотивів у класичній та у сучасній музиці; досліджують історію етнічних мотивів; грають у музично-дидактичні ігри; створюють електронні аранжувальні композиції.

Становлення: висловлюють свої думки стосовно етнічних мотивів, класичної та сучасної музики; аналізують згенеровану ШІ.

Формування ключових компетенцій: вільно володіють державною мовою; гарно навчаються; інноваційні; культурно компетентні.

Міжгалузеві зв'язки: мовно-літературна освітня галузь; історична освітня галузь.

Обладнання: етнічні мотиви, класична музика, сучасна музика, електронне аранжування, традиційні музичні інструменти.

Перебіг уроку

Організаційна частина.

Сьогодні, як і раніше, ми дистанційно подорожуємо, а отже, потрапимо до дуже неймовірних етнічних мотивів, які звучатимуть і в класичній музиці, і в сучасній музиці. Спробуємо дослідити етнічні мотиви.

ДОСЛІДЖЕННЯ: «ЕТНІЧНІ МОТИВИ У КЛАСИЧНІЙ І СУЧАСНІЙ МУЗИЦІ»

Зібрано корисне і цікаве: «Тестування», «Флеш карти», тестова гра – «Симфонічний оркестр», «Музичний ребус», «Анаграма», «Українські народні інструменти», «Аранжування творів», «Аранжування. Перевіряємо досягнення», «Музичні інструменти. Класифікація».

На уроці будемо слухати музику, співати пісню, переглядати презентацію по темі, звучатиме традиційна східна музика: Томіта Ісао – саундтрек до кінофільму - «Сутінковий самурай», Клод Дебюссі- «Місячне сяйво, Кара Караєв – танець із балету – «Стежкою грому», Шакіра – «Waka Waka». https://www.youtube.com/watch?v=2FAjBBfDAtE&t=5s&ab_channel=%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%B0%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE

Художньо-творча діяльність

«Арабська ніч» з к/ф «Аладін»

Давайте пригадаємо особливості пентатоніки. Що лежить в основі музики народів Сходу. На яких клавішах легко зіграти цей лад? Давайте поринемо і ми у захопливу красу східного музикування. https://www.youtube.com/watch?v=OVYWakjMekc&t=18s&ab_channel=SelectedRelaxingMusic

Китайська традиційна музика. Для медитації:

https://www.youtube.com/watch?v=sX9ZKKYKnMk&t=8s&ab_channel=AwesomeMoviesМузика

Актуалізація:

«ТЕСТУВАННЯ», «ФЛЕШ КАРТКИ»

<https://naurok.com.ua/test/testing/9d9f4f88-32fd-409e-bec0-7a2489dacdfa>

Повідомлення нового матеріалу:

<https://www.youtube.com/watch?v=2FAjBBfDAtE&t=5s&ab>

Ти вже знаєш, що означає слово «пентатоніка», яке походить від грецьких слів pente – «п'ять» і tonos – «звук». Цей лад застосовують у народній і сучасній музиці країн Азії, Африки, Америки. Елементи пентатоніки є і в деяких українських піснях, у блюзі, сучасній рок-і попмузиці.

Існують різні *типи пентатоніки*: безпівтонова (китайський лад), півтонова (у японській та індійській музиці), змішана, що поєднує риси перших двох (у музиці деяких африканських народів) тощо. Ісао Томіта (1932-2016) – японський композитор, відомий у галузі електронної музики й кіномузики. Народився у місті Токіо. Ще в шкільні роки він самотужки опановував музику. Студював історію мистецтв в університеті. Томіта створював власні електронні композиції та аранжував твори

європейських композиторів. Ісао Томіта – Саундтрек до кінофільму «Сутінковий самурай»
https://www.youtube.com/watch?v=Sst2cB51I7I&t=105s&ab_channel=GlennReturns

Як європейська музика набуває східних рис в електронній версії японського аранжувальника. Схарактеризуйте екологічні, фантастичні, космічні мотиви.

Метод стимулювання та активності:

Інтерактивна гра «ВОКАЛЬНА МУЗИКА. ТИПИ ГОЛОСІВ».

<https://wordwall.net/uk/resource/>

«Арабська ніч». <https://www.youtube.com/watch?v=9FNeyHdCktM&ab>

Азербайджанський композитор Кара Караєв у танці з балету «Стежкою грому» відтворив дух і ритм африканської обрядової музики. Головна інтонація багаторазово повторюється, ніби заклинання https://www.youtube.com/watch?v=ZC_vANxmqFc&t=5s&ab_channel

На якому інструменті виконується головна тема танцю? Як у танці змінюються динаміка, темп, ритм? Які етнічні мотиви використано в пісні Шакіри? Виконай її як «руханку» разом зі співачкою і танцівницями з кліпу.

Перегляньте фільм, давайте вивчимо пісню українською мовою. Перед виконанням простукаймо ритм, зверніть увагу на інтонаційно складні фрагменти мелодії, які проспівасмо окремо. Давайте виконаємо пісню «Арабська ніч» з виразними рухами (пластичне інтонування) https://www.youtube.com/watch?v=9FNeyHdCktM&ab_channel

Узагальнюю, аргументую, систематизую:

Чи все ви зрозуміли на уроці? Яка інформація виявилася складною? Який своєрідний лад використовується в музиці східних народів? Чому, на твою думку, для релаксації рекомендують слухати саме східну музику? **Самостійне дослідження, МЕДІАПОШУК** Поцікався музичними інструментами різних народів світу. Віднайди оригінальні зразки, звучанням і формою яких ти здивуєш однокласниць та однокласників. Поділіться своїми знахідками в мережі. Фантазую, експериментую, дію Імпровізуй на ударних інструментах різні ритми африканських танців.

Інтерактивна гра: «МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ. ПІДБЕРИ АУДІО»

<https://learningapps.org/view8731566>

Узагальнення вивченого матеріалу:

- ✓ Поясніть, чи сподобались вам етнічні мотиви?
- ✓ Що більш запам'яталось при слуханні музики?
- ✓ Порівняйте етнічні мотиви у класичній та сучасній музиці.
- ✓ Поміркуйте, чому саме така ваша думка.

Підведення підсумків:

Рефлексія: У наш час східну музику дедалі частіше використовують для релаксації, чимало таких добірок поширюють в інтернеті. Заспокійливі японські мелодії уявно переносяться у знамениті японські сади, де кожен звук, мов ніжний подих квітки сакури, резонує з природою, її витонченою гармонією https://www.youtube.com/watch?v=SisyqWFkJ_M&t=4s&ab_channel=MusicRelax

САМООЦІНЮВАННЯ:

Визначте свій рівень навчальних досягнень за допомогою таблиці.

Початковий рівень (1-3 бали)	Визначаю, запам'ятовую, можу розказати...
Середній рівень (4-6 бали)	Можу пояснити, переказую своїми словами...
Достатній рівень (7-8 бали)	Застосовую, пояснюю, досліджую Встановлюю послідовність, порівнюю, визначаю ознаки...
Високий рівень (10-12 бали)	Узагальнюю, створюю, розробляю, висловлюю власну думку

Домашнє завдання

Навчіться інтонувати пісню: Ендрю Андерберг «Арабська ніч». Послухайте музику: Клод Дебюссі «Місячне сяйво (в електронному аранжуванні).

ТЕСТОВА РОБОТА №3 З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
учня/учениці 7 класу _____

1. Одним із значень поняття «адажіо» в музиці є
а) повільний темп; б) помірний темп; в) швидкий темп
2. Поняття «авторський стиль» - це
а) використання певних елементів національної культури;
б) стиль того чи іншого композитора або виконавця;
в) своєрідні засоби музичної виразності
3. На основі яких культур виник джаз, як напрям в музиці?
а) латино-американської та африканської;
б) європейської та африканської;
в) азійської та африканської
4. Напрями та стилі «диксиленд», «соул», «свінг», «прогресив» відносяться до
а) рок-н-ролу; б) поп-музики; в) джазу
5. Термін «рок-н-рол» запровадив
а) Р. Чарлз; б) Дж. Бенсон; в) Е. Фрід
6. Титул «король рок-н ролу» належить
а) Е. Преслі; б) К. Річарду; в) Р. Брауну
7. Популярна, загальнодоступна музика, яка охоплює різноманітні стилі –
а) рок-музика; б) поп-музика; в) джаз
8. Колектив людей, об'єднаних спільною роботою, що пов'язана з музикою –
а) гурт; б) музичний колектив; в) хор
9. Американська співачка в стилі «диско», яка завоювала титул «королева диско» -
а) Д. Саммер; б) Д. Росс; в) Даліда
10. Країна, в якій зародився жанр «шансон» -
а) Великобританія; б) Франція; в) США
11. Автор-виконавець «авторської» пісні –
а) шансоньє; б) поет; в) бард
12. Український бандурист, кобзар, лірник, поет, бард, виконує-реконструює кобзарсько-лірницький репертуар у супроводі вересаївської кобзи -
а) Е. Драч; б) В. Жданкін; в) Ю. Візбор

Відповіді: 1 – а, 2 – б, 3 – б, 4 – в, 5 – в, 6 – а, 7 – б, 8 – б, 9 – а, 10 – б, 11 – в, 12 - а

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України

Мета уроку:

познайомити учнів із музичними символами України,
виховувати естетичне ставлення, інтерес і любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;
розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів і навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Обладнання: підручник, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Тип уроку: вивчення нової теми.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Етапи формувального оцінювання

II. Актуалізація опорних знань

1. «ВІДПОВІДЬ ХОРОМ»

- ✓ Які музичні символи ви знаєте?
- ✓ Назвіть авторів гімну України?
- ✓ Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

2. Обговорення після прослуховування музичного твору.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (відповіді на запитання)

- ✓ -Який характер музики? Чи відчуваєте ви піднесеність?
- ✓ Поміркуйте, чому «Молитва за Україну» є музичним символом духовності українського народу?
- ✓ Як ви розумієте слова вірша Анатолія Грицяя, написані під впливом «Молитви за Україну»?

3. «ДОПОВНИ ДУМКУ»

Пригадайте українські народні і сучасні пісні у яких згадуються образи-символи. Наспівай і доповни ці приклади:

«Ой у лузі червона калина....»

«Чорнобривців насіяла мати...»

«Знов зозулі голос...»

4. Підсумок уроку

«КАРТКА НА ВИХІД»

Чайка Юлія Володимирівна,
учитель мистецтва
Конотопський ліцей №10 Конотопської міської ради Сумської області

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ЕТЮД

Тема: «Робота над танцювальним етюдом.»

Мета:

навчальна: вчитися працювати в командній роботі, підбирати хореографічний матеріал до музичного супроводу, звертати увагу на виразність та образність хореографічних рухів, навчитися дослуховувати до методичних рекомендацій вчителя та правильно виконувати хореографічні рухи

класичного танцю, орієнтуватися у зміні положень корпусу під час виконання хореографічного елемента.

виховна: прищеплювати любов до музичного та хореографічного мистецтва, формувати естетичний смак.

розвивальна: розвивати координацію рухів, орієнтацію в просторі, гарну поставу та силу м'язів ніг, музичний слух, зорову та слухову пам'ять, виворітність, відчуття ритму, музичність, відчуття правильного положення корпусу.

Хід уроку

I Вступна частина:

1. Організаційний момент: емоційне привітання. (Визначення емоційного та фізичного стану учнів на початку уроку).

Вчитель: добрий день! Сьогоднішнє наше з вами заняття буде спрямоване розучування комбінації для етюду. Але давайте для початку виконаємо уклін та розминку для всього тіла і пригадаємо що ми з вами вивчали минулого уроку.

Виконання уклону в характері українського танцю.

2. Розминка під музику.

3. Техніка по діагоналі.

- ✓ шене;
- ✓ нахили корпусу;
- ✓ вальсова доріжка по одному;
- ✓ вальсова доріжка в парі;
- ✓ великі кидки;
- ✓ великі кидки зі сторони в сторону.

II. Основна частина.

1. Теоретична частина.

Український народ протягом століть створював самобутню культуру, яка відбиває його багатогранне життя. Одним з її найцінніших скарбів є танцювальне мистецтво. Кращі художні зразки народних танців збереглися і дійшли до наших днів. Вони стали невід'ємною частиною художнього життя України.

Історія українського танцю. Перші танці виникли як засіб спілкування між людьми, та між людьми та богами. Танцювальні рухи розвивалися також і внаслідок імітації рухів тварин, птахів, а пізніше – жестів, що відображали певні трудові процеси. Найдавнішими слідами танцювального мистецтва в Україні можна вважати малюнки трипільської доби, де зображені фігури людей, котрі одну руку кладуть на талію, а другу заводять за голову. Такі рухи зустрічаються в сучасних українських танцях.

Український народний танець формувався і вдосконалювався протягом віків та був тісно пов'язаний із життям народу, його побутом, працею, певним художнім смаком. Народ трепетно зберігав і розвивав кращі зразки танцювального мистецтва, передаючи від покоління до покоління

Гопак – традиційний український народний танець запорізького походження. Виконується соло або групами в швидкому темпі з використанням віртуозних стрибків. Гопак виник у побуті Війська Запорозького. Гопак танцюють чоловіки й жінки, однак чоловіча партія залишається провідною.

Козачок – український масовий танець швидкого темпу, дводольного розміру. Виконується парами, рядами, солістами. Його танцювальні фігури мають багато спільного з гопаком, але характер танцю більш легкий.

Метелиця – масовий танець жвавого характеру і темпу, який виконують у парі, з переплетінням рук і швидким кружлянням, що нагадує снігову заметіль (метелицю). Танець супроводжується співом із жартівливими текстами.

Танцювальна лексика танців Центральної України.

Аркан – старовинний український чоловічий танець, який виконують зімкнутим колом або півколом з топірцями в руках. Він є головним елементом обряду посвячення молодого гуцула в легіні (парубки), після чого той отримував право носити топірець та підперізуватися широким паском.

Найпопулярніші танці центральних областей України – “Гопак”, “Козачок”, “Метелиця”, “Повзунець”, “Запорожці”, Ліричний дівочий танець”. Танець “Гопак” являється візитною картою України!

- ✓ Кроки: простий танцювальний крок, перемінний крок, пружинний крок
- ✓ Біг: бігунець, легкий біг, біг з підскоком, біг-жете
- ✓ Тинок (падебаск): низький, середній, високий
- ✓ Припадання
- ✓ Вихилясник
- ✓ Притупи, дрібушки
- ✓ Верьовочка
- ✓ Голубці
- ✓ Доріжки
- ✓ Присядки
- ✓ Чоловічі рухи: повзунець, млинок, підсічка, розніжка, кабріоль

Жіночі: різні обертання і обертаси

2. **Розучування** танцювальної комбінації українського танцю на середині зали під рахунок та музичний супровід.

3. **Повторення** українських чоловічих рухів та відпрацюванням їх під рахунок та музичний супровід.

4. **Виконання** позицій ніг в українському танці.

5. **Виконання** танцювальної комбінації для дівчат під рахунок та музичний супровід.

6. «**Танцювальна скульптура**». Учні мають на час продемонструвати фігури, які зображені на фото.

III Заключна частина уроку.

1. Перевірка знань (Рефлексія). **ОПИТУВАННЯ**.

2. Виконання вправи на розслаблення та зняття напруги. (релаксація).

Отже, український народний танець – це справжнє мистецтво, поєднання фольклору та музики. Воно відоме не лише в Україні, але і по всьому світу. Українська народна творчість ввібрала в себе найкращі традиції та звичаї і звісно ж результати становлення українського народу як нації. (Визначення емоційного та фізичного стану наприкінці уроку).

Диференційоване Д/З: Відпрацювати танцювальну комбінацію. Вивчити назви українських танців. **РОБОТА В ГРУПАХ** I гр. 32 такти; II гр. 16 тактів. Виконання уклону в характері українського танцю.

Акименко Ірина Анатоліївна,

учитель музичного мистецтва

Краснопільського ліцею №2 Краснопільської селищної ради

УРОК №02: МУЗИЧНА КУЛЬТУРА РІДНОГО КРАЮ

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, **розвиток** мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; **стимулювання здатності** учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Обладнання: мультимедійний комплект

СММ: «Гуцульська фантазія» композитора П. Терпелюка у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України. Л. Ревуцький. Симфонія №2 (фінал). О. Яковчук. Уривок із симфонії «Нескорені» (у виконанні Заслуженого академічного зразково-показового оркестру ЗСУ).

ХДТ: «Ми з України!» Слова: Артур Железняк, Маша Лічі Музика: Артур Железняк

Перебіг уроку (фрагментарно)

ОК (організація класу)

МНД (мотивація навчальної діяльності)

АОЗ (актуалізація опорних знань)

ВНМ (вивчення нового матеріалу)

Послухайте: П. Терпелюк «Гуцульська фантазія» (у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів України)

Обговоріть прослуханий твір **«ЛИСТ ДРУГОВІ»** написати листа другові, пояснивши ключові ідеї твору або коротку характеристику музичного образу, використовуючи емоджі. Можна намалювати ескіз, щоб візуально представити художній образ твору.

Слово вчителя

Прослухайте: Левко Ревуцький. Симфонія № 2 (фінал) (у виконанні симфонічного оркестру)
Обговоріть.

Прослухайте: О. Яковчук. Уривок із симфонії «Нескорені» (у виконанні Заслуженого академічного Зразково-показового оркестру ЗСУ). Обговоріть.

Гімнастика для очей

Виконання пісні «Ми з України!» (Слова: Артур Железняк, Маша Лічі: Музика: А. Железняк)

Прочитайте вірш про рідний край Платона Воронько. **ПРИДУМАЙТЕ МЕЛОДІЮ** і заспівайте свою пісню друзям. Попросіть їх створити музичний супровід на маракасах.

ЗВ (закріплення вивченого)

Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо

Підсумок

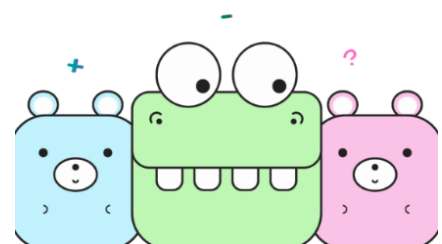
САМОСТІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ, МЕДІАПОШУК.

Рефлексія. «ПЛЮС-МІНУС-ЦІКАВО»

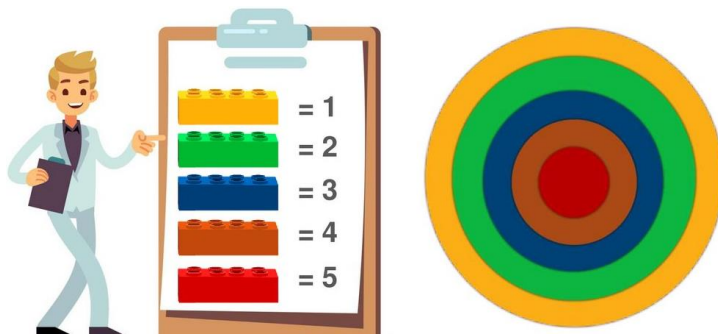
«+» – факти, що викликали позитивні емоції та зацікавили

«-» – що з теми уроку залишилося незрозумілим

«?» – хотілося б дізнатися про це більше

РЕФЛЕКСІЙНА МІШЕНЬ. «Влуч» цеглинкою LEGO в мішень та оціни урок

Балюра Наталія Віталіївна,

учитель музичного мистецтва

Бацманівський навчально-виховний комплекс: заклад загальної середньої освіти I-III ступенів – заклад дошкільної освіти Роменської міської ради Сумської області

7 КЛАС НУШ: УРОК МИСТЕЦТВА

Тема: Музичні символи України (Музичне мистецтво. 7 клас)

Мета уроку:

допомогти учням усвідомити важливе значення музичних творів – пісень, що стали державним та духовними символами українського народу;

закріплювати розуміння учнями понять «гімн», «музичний образ», «державний Гімн»; розвивати вміння працювати самостійно і в колективі, уміння дотримуватися правил під час виконання співу та музичних вправ; інтерес до патріотичних образів у музичних творах;

виховувати патріотизм, кращі моральні та духовні якості особистості.

Корекційні завдання: корекція та розвиток музичного слуху та почуття ритму.

- ✓ корекція фонематичної і музичної пам'яті, уваги.
- ✓ корекція музичного слуху.
- ✓ корекційний розвиток особистості дитини із ЗПР.

Наочні посібники: портрет М. Лисенка, Г.М. Макаренко «Музичне мистецтво 7 клас»

Музичний матеріал: М. Вербицький, П. Чубинський «Ще не вмерла Україна», О. Кониський, М. Лисенко «Молитва за Україну», Т. Петриненко «Україна».

Перебіг уроку (фрагментарно)

Організація учнів до уроку.

МУЗИЧНЕ ВІТАННЯ

Посміхнись до всіх навколо

Добрий ранок люба школа

І веселий той дзвінок

Кличе всіх нас на урок

Урок музики, урок музики, урок музики, урок.

Вступне слово вчителя .

На уроках літератури ви дізналися, що таке «літературний образ», який можна уявити за допомогою описання зовнішності героя, особливостей його мовлення, вчинків. Іноді навіть опис природи допомагає уявити настрій героя, його почуття, думки. Чи може, на вашу думку, музика створити образи? Цьому питанню ми присвятимо всі наші уроки впродовж семестру.

Кожен вид мистецтва – література, театр, кіно, музика, живопис – має на меті передати людям задум митця, його думки та почуття, ставлення до навколишнього світу, життя.

У мистецтві дійсність відображається через художні образи. Особливість художніх образів полягає у тому, що вони є точною копією життя. Митець відбирає те, що його найбільше вразило, захопило, і свої враження втілює в художніх творах. Музики поза образів не існує. У свідомості композитора зароджується музичний образ, що потім утілюється в музичному творі. Для того щоб зрозуміти музичний образ, потрібно виявити його виразно – змістовну сутність та розкрити для себе, що і як у ньому відображається. Зрозуміти музичний твір означає зрозуміти його життєвий задум, як композитор «переплавив» його у своїй творчій свідомості, чому втілював саме в цю, а не в якусь іншу художню форму.

Яке різноманіття музичних образів! У межах одного твору цей образ може змінюватися під час варіаційного, поліфонічного розвитку, може виявитися в єдності кількох тем, музичний твір може складатися з декількох взаємопов'язаних образів. Музичний образ – це узагальнене віддзеркалення в музиці явищ дійсності та духовного світу людини. Музичний образ – це світ уявлень, що формується у свідомості слухача (уявлень про самий твір, докільця, людей, автора і виконавців).

Під час слухання та виконання творів ми дізнаємося про ставлення композитора до життєвих явищ, і завдяки цьому можемо визначити образний зміст твору. У багатьох українських піснях відображається образ нашої Батьківщини. Найголовнішою такою піснею для кожного громадянина України є Державний Гімн.

У давнину гімнами називали музичні твори, написані на слова з Біблії, їх виконували церковні хори. Уперше гімни з'явилися у XVI ст. Національний гімн – особлива пісня тієї або іншої держави. Національний Гімн України – урочиста пісня – символ нашої державної єдності. Державний Гімн – це урочиста пісня, прийнята як офіційний національний символ держави, що символізує і пропагує національні ідеї та ментальність країни, якій належить.

Слухання музики

Слова національного гімну нашої держави «Ще не вмерла Україна» написав у 1850-х роках відомий український поет, етнограф, фольклорист П. Чубинський (1839-1884). Поезія, уперше надрукована 1863 року, невдовзі розійшлася серед інтелігенції, студентів, гімназистів. Певний час її автором уважали Т. Шевченка. Цей вірш «ще не вмерла Україна» одразу впав в око царським властям. Через рік Чубинський потрапив до заслання за свою надмірну любов до України, а заборонений вірш впродовж тривалого часу потайки читали і співали на різні мелодії.

Музику написав видатний західноукраїнський композитор і диригент Михайло Вербицький (1815-1870). Він тонко відчував дух і настрої громадськості, чим пояснюється популярність його творів, особливо пісню-хору «Ще не вмерла Україна».

24 серпня 1991 року на церемонії затвердження «Акту проголошення незалежності України» у залі Верховної ради було виконано національний гімн «Ще не вмерла Україна». Статусу державного гімну України ця пісня набула 6 березня 2003 року. У статті 1 Закону «Про Державний Гімн України» записано, що Державним гімном України є національний Гімн на музику М.М. Вербицького зі словами першого куплету та приспіву твору П. Чубинського. Конституція України затвердила статус пісні як офіційного державного музичного символу. Мелодія гімну звучить під час урочистих заходів, державних свят, демонстрацій, військових парадів, ушанування переможців на міжнародних спортивних змаганнях.

Гімн «Ще не вмерла Україна» поряд із Державним Гербом – тризубом – і синьо-жовтим Прапором є офіційним символом держави. За своїм змістом він є відображенням ідей боротьби за національну незалежність, гарячої любові до своєї землі, її героїчної історії.

Слухання державного Гімну України «Ще не вмерла Україна»

Поряд із твором «ще не вмерла Україна» другим національним духовним гімном є Молитва за Україну – «Боже Великий Єдиний».

Пісня «Молитва за Україну» є символом духовно-патріотичних почуттів. Цей твір також здолав довгий історичний шлях. Вірш Олександра Кониського, написаний у 1890-х рр. був призначений для дітей, для українських шкіл Галичини, Буковини та Закарпаття. Водночас, покладений на музику

Миколою Лисенком, лунав на релігійних святах у церквах Галичини, хоча й не належав до канонізованих релігійних текстів.

Спочатку пісня називалась «Боже Великий, Єдиний» і мала примітку композитора «Дитячий гімн», а згодом отримала назву «Молитва за Україну». У передмові до видання твору автори написали: «вкласти... хотіли передусім в «неложні уста» дітей, від яких Всевишній найскоріше міг почути це благання».

«Молитва за Україну» є одним із шести творів духовної музики М. Лисенка. У ній поєднані ніжно-ліричне та піднесено-величне звучання;

Уважно прослухайте пісню М. Лисенка та О. Кониського « Молитва за Україну».

– Поміркуйте, чому «Молитва за Україну» є образом-символом духовності українського народу.

Слухання духовно гімну «Молитва за Україну»

IV. Розучування пісні Т. Петриненка «Україна»

Багатьох сучасних українських композиторів образ України надихає на творчість. Серед таких композиторів – Тарас Петриненко, талановитий український композитор-пісняр, патріот своєї країни. Одним із найвідоміших його творів є пісня «Україна», що стала сучасним музичним символом України. Послухайте цю пісню.

– Як виражає композитор любов до України у своєму творі?

Слухання пісні.

– За допомогою яких засобів музичної виразності замальовується образ України?

Розспівування. Розучування пісні. Робота над літературним та музичним текстом пісні (визначення структури мелодії, руху кожної фрази, приспівуванням голосних та чіткою вимовою приголосних звуків.)

V. Підсумок уроку

Кожна українська пісня має свою історію. Доля багатьох із них схожа на долю нашого народу. Патріотичні українські пісні суворо забороняли, однак знищити їх не змогли.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Оберіть правильну відповідь.

Державний гімн – це:

а) народна пісня;

б) урочиста пісня, прийнята як офіційний національний символ держави, що символізує і пропагує національні ідеї та ментальність країни, якій належить;

в) музичний твір наспівного характеру.

Домашнє завдання

Назвати інші твори, що за своїм духовним і патріотичним значенням можуть стати музичними символами українського народу.

Говоруха Юлія Олександрівна,

учитель музичного мистецтва

Буринського міського ліцею №1 імені В.М. Кравченка

ТРАДИЦІЇ ТА НОВЕ ТРАКТУВАННЯ В МИСТЕЦТВІ

Тема: Традиції та нове трактування в мистецтві

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності; розвитку мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу.

Інструмент формувального оцінювання, який би я застосувала:

1. АОЗ

Пригадай, що ти дізнався з теми “Аранжування та стилізація у мистецтві”.

Інструмент «ЗХД», можна виконати в таблиці

ЗНАЮ	ХОЧУ ДІЗНАТИСЯ	ДІЗНАВСЯ

2. Підсумок уроку

Отримання **МЕДАЛІ** за значні успіхи:

Що було вашою особистою перемогою на сьогоднішньому уроці?

Інструмент «ФІНАНСОВИЙ ПЛАН»

Інструмент «ОЦІНОЧНЕ ВІКНО»

ФІНАНСОВИЙ ПЛАН *Ім'я, прізвище:* _____

Як гадаєте, скільки ви “заробили” сьогодні на уроці завдяки своїй активності? Зафарбуйте потрібну кількість банкнот на шкалі (максимальна кількість - 10). Поміркуйте та запишіть поруч на банкноті фінансовий план на майбутнє, як ви плануєте використовувати отримані на уроці знання і вміння.

ОЦІНОЧНЕ ВІКНО *Ім'я, прізвище:* _____

Оцініть отримані на уроці знання і вміння за 4-ма критеріями, поданими нижче. Впишіть короткі речення у кожній секції вікна.

Зрозуміло	Не зрозуміло
Одразу зможу застосувати	Ніколи не зможу застосувати

Гупало Юлія Олександрівна,
учитель мистецтва

Садівський ліцей Садівської сільської ради Сумського району Сумської області

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА: 7 КЛАС, НУШ

Тема: Традиції та нове трактування в мистецтві

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Завдання уроку:

- дізнатися про етапи виготовлення художньої кераміки;
- поглибити свої знання про зародження й розвиток гончарного ремесла в Україні;
- створити апікаційну роботу із зображенням керамічного посуду зі стилізованим опішнянським розписом.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організація класу

Створення позитивного психологічного клімату класу. **КУБИК СПОДІВАНЬ**

2. Мотивація навчальної діяльності

3. Актуалізація опорних знань

		ЩО ТЕБЕ ЗАЦІКАВИЛО У ЦЬОЇ ТЕМИ?	
ЯКІ У ТЕБЕ Є ЗАПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ЦЬОЮ ТЕМОЮ?	ПРО ЩО, НА ТВОЮ ДУМКУ, БУДЕ ЦЕЙ УРОК?	ЯК ТИ ПОЯСНИШ ІНШОМУ УЧНЕВІ, ЩО ЦЯ ТЕМА ВАЖЛИВА?	ЩО ТИ ВЖЕ ЗНАЄШ НА ЦЬОЇ ТЕМУ?
		ДЕ, У КОГО ШУКАТИ ІНФОРМАЦІЮ НА ЦЬОЇ ТЕМУ?	

Зворотній зв'язок акцентує увагу на зоні найближчого розвитку учня.

Зворотній зв'язок має дати **ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ:**

- ✓ Куди я йду (мета/критерії успіху)
- ✓ Як я йду? (самооцінка / взаємооцінка)
- ✓ Що далі? (прогрес/нова мета)
- ✓ Зворотній зв'язок відбувається через 4 складові:
- ✓ Виділення позитивних елементів роботи учня.
- ✓ Визначення того, що учневі слід покращити.
- ✓ Підказки для виправлення недоліків.
- ✓ Підтримка у реалізації навчальних цілей.

КУБИК РЕЗУЛЬТАТІВ

- ✓ Що з цієї теми для тебе є важливим?
- ✓ Що з цієї теми слід запам'ятати?
- ✓ Як, на твою думку, навчити когось цієї теми?
- ✓ Як ти використовуєш цю тему в житті?
- ✓ Що у цій темі для тебе було відкриттям?
- ✓ Що ще ти хочеш дізнатися з цієї теми?

4. Рефлексія. РЕФЛЕКСІЙНА МІШЕНЬ

«Влуч» цеглинкою LEGO в мішень та оціни урок.

		ЩО З ЦЬОЇ ТЕМИ Є ДЛЯ ТЕБЕ ВАЖЛИВИМ?	
ЩО З ЦЬОЇ ТЕМИ СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ?	ЯК, НА ТВОЮ ДУМКУ, НАЙКРАЩЕ НАВЧИТИ КОГОСЬ ЦЬОЇ ТЕМИ?	ЯК ТИ ВИКОРИСТАШ ЦЮ ТЕМУ В ЖИТТІ?	ЩО У ЦЬОЇ ТЕМИ БУЛО ДЛЯ ТЕБЕ ВІДКРИТТЯМ?
		ЩО ЩЕ ТИ ХОЧЕШ ДІЗНАТИСЯ З ЦЬОЇ ТЕМИ?	

Довбенко Віра Іванівна,
учитель музики

Андрияшівський лицей – ЗЗСО I-III ступенів Андрияшівської сільської громади

АРАНЖУВАННЯ ТА СТИЛІЗАЦІЯ

Тема: Аранжування та стилізація в мистецтві

Мета: **з'ясувати** поняття «аранжування», «стилізація», **розвивати** вміння працювати в команді, **шанувати** досягнення і творчість кожного.

Використані інструменти формульовального оцінювання

Перебіг уроку (фрагментарно)

1.РЮКЗАК

Зібрати досягнення, здобуті на уроці. Від учня до учня передається «рюкзак», у який кожен «кладе» свої досягнення здобуті на уроці.

2.ЦЕГЛИНКИ

Зелений – було легко працювати.

Жовтий – були незначні помилки.

Червоний – було важко працювати, припускалися помилок.

3.СИГНАЛИ РУКОЮ

Учитель просить учнів показувати сигнали, що позначають розуміння або нерозуміння матеріалу (у ході пояснення понять, принципів, процесу тощо).

Попередньо потрібно домовитися з учнями про використання таких сигналів.

Після ознайомлення із сигналами учитель опитує учнів кожної групи: Що саме ви не зрозуміли? У чому відчуваєте невпевненість? Що ви зрозуміли й можете пояснити? (Рис. Презентації Серих Л.В.).

НОВА
УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА

✓ СИГНАЛИ РУКАМИ

Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу:

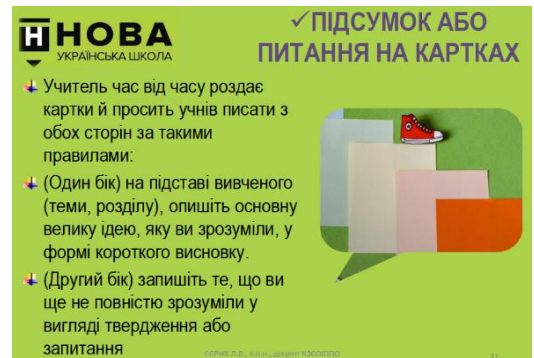
- «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору).
- «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз).
- «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)

За результатами отриманих відповідей учитель приймає рішення про повторне вивчення, закріплення теми або продовження вивчення тем за програмою

4.ІНДЕКС-КАРТКИ

Учитель періодично роздає учням картки із завданнями, зображеними з обох боків (почергово перевертаючи певним боком):

1. Назвіть основні ідеї вивченого матеріалу, узагальніть їх.
2. Визначте, що з вивченого ви недостатньо зрозуміли. Сформулюйте свої думки.
(Рис. Презентації Серих Л.В.).

Жинжир Ірина Юріївна,

учитель інтегрованого курсу «Мистецтво»

Басівської гімназії Юнаківської сільської ради Сумського району Сумської області

АРАНЖУВАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема уроку: Аранжування – друге життя музичного твору. 7 клас

Перебіг уроку (фрагментарно)

Інструменти формувального оцінювання, які можна застосувати на цьому уроці

На етапі **Актуалізації опорних знань учнів**

«АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ»

Які асоціації викликає у вас слово «Аранжування»?

На етапі **Повідомлення теми та мети уроку**

«ГАЗЕТНИЙ ЗАГОЛОВОК»

Учням пропонують вигадати газетний заголовок, який може бути написаний до даної теми

На етапі **рефлексії**

«НАЙЗАПЛУТАНИШИЙ МОМЕНТ»

Питання учням: – що вам здалося незрозумілим у понятті «Аранжування»?

(Рис. Презентації Серих Л.В.).

ЕСЕ «ХВИЛИНКА»

Есе на тему: «Що найголовніше ти дізнався сьогодні»

На початку наступного уроку можна провести

«СЕМІНАР ЗА СОКРАТОМ»

Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми.

(Рис. Презентації Серих Л.В.).

Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань.

НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ, ЩО ВРАЖАЄ СВІТ

Тема: Народна творчість що вражає світ

Мета: ознайомити учнів з поняттям «Лінія горизонту», з основними просторовими орієнтирами та розміщенням предметів на аркуші; розвивати вміння змішувати фарби на палітрі для утворення відтінків кольорів, малювати дерево, розглядаючи його будову; виховувати в учнів почуття любові до природи, естетичний смак.

Очікувані результати: здобувач освіти сприймає твори мистецтва, розуміє поняття «лінія горизонту»; змішує фарби на палітрі для утворення відтінків кольорів; бере участь в обговоренні вражень, описує власні враження.

Формування ключових компетентностей:

вільне володіння державною мовою: усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності;

екологічної: спостереження, дослідження та явищ природи засобами мистецтва;

навчання впродовж життя: формування уміння визначати власні художні інтереси, прагнення доцільно використовувати свій час для творення мистецтва;

громадянської та соціальної: співпраці з іншими, використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан)

Обладнання: мультимедійний комплект, ємність для води, ватна паличка, олівець, серветка, поролон.

Презентація:

https://www.canva.com/design/DAGM4QPhJCI/cK6ggA_Viri9Nm8BwsVfhQ/view?utm_content=DAGM4QPhJCI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

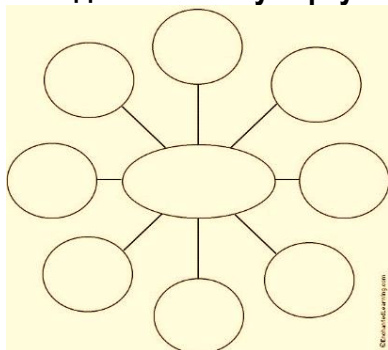
Перебіг уроку (фрагментарно)

I Організація учнів до уроку

II Актуалізація опорних знань учнів

Які види українського декоративного мистецтва найпоширеніші в Україні? Які з них розвиваються у твоєму рідному краї в наш час?

Склади ментальну карту «Види декоративно-ужиткового мистецтва»

III Повідомлення теми і мети уроку

Сьогодні на уроці ми поговоримо про декоративно-ужиткове мистецтво, про витвори народних майстрів

IV Вивчення нового матеріалу

У кожного народу переважають певні види мистецтва, що зумовлено природним середовищем, особливостями побуту, традиціями, які розвивалися протягом століть. В Україні поширені вишивка, килимарство, різьблення, гончарство, писанкарство та інші види народної творчості.

Мистецьким символом України визнано петриківський розпис – декоративно-орнаментальне народне малярство, яке виникло на Дніпропетровщині в селищі Петриківка у XVII столітті. Цей розпис сьогодні ми можемо побачити скрізь: на стіні сільської хати й міської багатоповерхівки, на меблях і посуді, на дерев'яній іграшці й електронній флешці, на вітальній листівці й автомобілі.

Як ти думаєш, чому петриківський розпис упродовж століть подобається і дорослим, і дітям?

Мабуть, тому, що цей розпис відображає красу й розмаїття української природи. Рослини в розписі є стилізованими та на бувають незвичних у природі фантастичних форм «цибулюк», «кучерявок», що оточені гнучкими травами й різьбленими листочками. Серед розмаїття квітів і трав хизуються своєю стиглістю полуниці й виноград. Поширеним є зображення рослин, що стали загальновідомими символами України – калини, чорнобривців, барвінку, мальв. Часто серед рослинних мотивів можна побачити фантастичну жар-птицю. Кольорова гама композицій утворюється із жовтого, червоного, синього, зеленого кольорів

Кожен майстер петриківського розпису творить композицію на свій смак і дотримується лише загальних правил. Головним елементом «петриківки» є хвиляста лінія – бігунець, на якому по черзі з'являються листки, квіти та ягоди. Він символізує любов і щастя в сім'ї, благополуччя в житті. Розпис починається саме з промальовування бігунця: для цього зелену фарбу розводять до стану сметани і проводять хвилясту лінію. Малюнок виконується послідовно, елементи візерунка ніколи не накладаються один на одного.

Розглянь елементи петриківського розпису. Пригадай особливості малювання квітів, листків. Ознайомся з творчістю народних майстрів і майстринь «петриківки».

В.Д. Тезик, 1983 р.

Косівські кахлі, 1978 р.

Традиція косівської кераміки зародилася на Гуцульщині у місті Косові. Цей різновид гончарства впізнають за оригінальними малюнками на кахлях, складними переплетіннями рослинних орнаментів на посуді, обрядових речах, іграшках. Косівську кераміку оздоблювали стилізованими зображеннями квітів, дерев, тварин і людей. На кахлях змальовували цілі по-бутові сцени. Традиційні кольори – зелений, жовтий і коричневий на білому тлі.

Поміркуй, які природні умови сприяли розвитку гончарства саме в Косові.

Гончарі виготовляли миски й тарілки різного призначення, форми, розмірів. Вони були повсякденні, обрядові і такі, що їх виставляли на полиці над дверима помешкання. Дзбани та глечики призначалися для води, молока, квасу, горнята – глечики меншого розміру – для води. Калачі та горщики-двійнята мали особливу конструкцію. Згадайся навіщо.

Які образи переважають на виробих із Косова? Як ти гадаєш, чому серед сюжетів косівської кераміки поширені зображення музики і танцюристів? Порівняй косівську кераміку з опішнянською за кольором тла, орнаментами, малюнками тощо.

Одним із найдавніших досягнень культури кримськотатарського народу є національний орнамент **орьнек**. Сьогодні знання і досвід створення орнаментів застосовують майстри в різних ремеслах: гончарстві, ювелірній справі, різьбленні по дереву, розписі скла та стін. Орнаментом орьнек прикрашають предмети побуту, одяг, взуття, меблі.

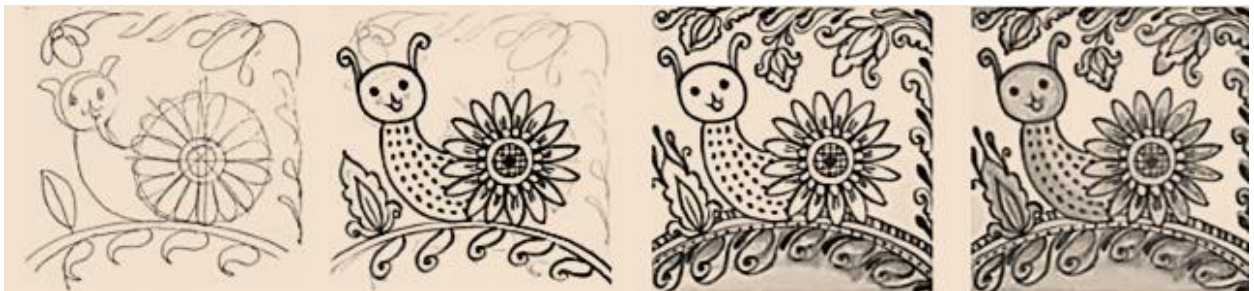
Пам'ятні монети «Петриківський розпис» і «Косівський розпис»

Національний банк України випустив срібні пам'ятні монети, що належать до серії «Українська спадщина» і присвячені петриківському розпису й косівській кераміці.

Практична робота

Варіант 1. Виконай розпис предмета за мотивами «петриківки» для подарунка. Оціни свою роботу щодо відповідності традиціям цього розпису.

Варіант 2. Уяви себе гончарем і створи ескізи оздоблення каміня косівськими кахлями (акварель по-мокрому).

Мистецька скарбничка

Стилізація – спрощене (узагальнене) зображення зі збереженням загальної форми.

Кераміка – художні вироби, виготовлені з випаленої глини.

Кольорова гама – гармонійно взаємопов'язані відтінки кольору, що використовуються під час створення художніх творів.

V Узагальнюю, аргументую, систематизую

ПОДУМАЙ-ЗАПИШИ-ОБГОВОРИ В ПАРІ

Яка роль кольору та орнаменту в українському декоративно-прикладному мистецтві? Як декоративне мистецтво впливає на почуття та емоції людини? Наведи приклад твору декоративно-прикладного мистецтва, який викликає в тебе позитивні емоції. Чим відрізняються художні декоративні вироби від звичайних предметів, які ми використовуємо в повсякденному житті?

(Рис. Презентації Серіх Л.В.).

НОВА
УКРАЇНСКА ШКОЛА

✓ ПОДУМАЙ – ЗАПИШИ –
ОБГОВОРИ В ПАРІ –
ПОДІЛИСЯ

✚ Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу

Робота в парах

VI Самостійне дослідження, МЕДІАПОШУК

Досліди особливості видів декоративного мистецтва, поширених у твоєму краї. Поміркуй, що може сприяти розвитку традицій національного декоративно-прикладного мистецтва і яка в цьому роль школярства.

VII Фантазую, експериментую, дію

Відвідай сайт Національного музею українського народного декоративного мистецтва в Києві. З'ясуй, чи є вироби народних майстрів твого регіону в експозиції музею.

Дізнайся імена народних майстрів і майстринь.

ЦІННОСТІ ЛЮДИНИ В МИСТЕЦТВІ

Тема. В мистецтві – цінності людини

Мета: **Ознайомити** з особливостями вокальної музики, історією її розвитку та характерними ознаками, ознайомити учнів з творчістю Лучано Паваротті та Хосе Каррераса.

Розвивати вміння учнів уважно слухати ліричну музику та знаходити на слух характерні ознаки романсів, серенад, висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, вміння на слух впізнавати жанрові ознаки музичного твору й характерні засоби музичної виразності та розвиток музичного образу.

Виховувати інтерес до слухання ліричної, бардовської музики та виконання сучасних пісень різної тематики, виховувати інтерес та любов до музики як виду мистецтва. Через музику виховувати інтерес до інших видів мистецтва, зокрема образотворчого.

Обладнання: комп'ютер, аудіозаписи, презентація, відеозаписи.

Тип уроку: комбінований.

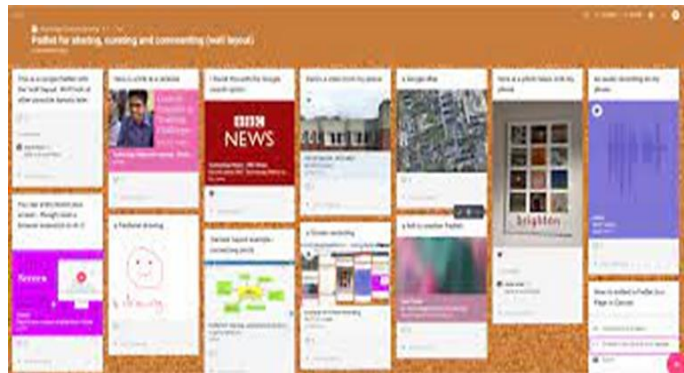
Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організація класу

Музичне вітання.

Перевірка домашнього завдання.

На **ДОШКУ PADLET** додайте відео романсів, серенад які тобі сподобалися.

II. Актуалізація опорних знань

ГРА «ТАК ЧИ НІ»

Діти грають в онлайн-гру та відповідають на питання по темі: **ЛІРИЧНІ** пісні – «так», **НАРОДНІ** – «ні».

III. Мотивація навчальної діяльності

Повідомлення теми та мети уроку.

Вступне слово вчителя.

Запитання до учнів:

– Пригадайте вокальні твори, **ВІДГАДАЙТЕ ЗАГАДКИ.**

IV. Портрет митця

Відео про виконавців романсів та виконавців сучасних треків

Вправа «ХТО НА ВІДЕО?..»

Навмисні помилки у відео. Учні мають дати правильну відповідь у дискусії-обговорювання

V. Слухання Л. Паваротті, Д. Дасена, О. Пономарьова

Запитання до учнів:

- ✓ Охарактеризуйте прослухану музику
- ✓ Спробуйте співати разом з вокалістами.

VI. Слухання Р. Лагідзе хор «Басіані» та І. Шамо «Києве мій»

Запитання до учнів:

- ✓ -Охарактеризуйте прослухану музику
- ✓ -Спробуємо це твор проплекати

Вправа «СЕЛФІ»

Учні показують емоції, які відображають:

- 👉 я все зрозумів
- 👉 я не все зрозумів
- 👉 нічого не зрозумів

VII. Вокальна робота

1. Розспівування.
 2. Розучування пісні «Україна це ти» Т. Кароль
- Виконання пісень вивчених на попередніх уроках.

VIII. Підсумок уроку

Руханка

Рефлексія.

Оцінка за допомогою **ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ**

Любчик Світлана Андріївна,

учитель інтегрованого курсу мистецтва

Бобриського ЗЗСО Роменської міської громади Сумської області

ФУТУРИСТИЧНИЙ ДИЗАЙН – ПОГЛЯД В МАЙБУТНЄ

Тема: Футуристичний дизайн – погляд в майбутнє. Розробка ескіз-проекту «Вулиця майбутнього», «Транспорт ХХХ століття».

Мета:

Знаннєвий компонент:

- розширювати знання про дизайн;
- знайомитися з найважливішими досягненнями національної, європейської та світової культури;

Діяльнісний компонент:

- розширювати поняття про види дизайну;
- розкрити особливе ставлення до нового в мистецтві, поєднання факторів споглядання й пізнання, природного та рукотворного з врахуванням сучасних вимог;
- розвивати художньо-образне мислення, окомір, розвивати художні смаки, вміння сприймати та відчувати красу;
- **виховувати** почуття до прекрасного, любов до творчості, інтерес до вивчення світової культурної спадщини.

Термінологічний словник: футуристичний дизайн

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент (підготувати гуаш, пензлі, папір, альбом, палітру)

Сьогодні на уроці ми узагальнимо знання про дизайн та місто та виконаємо панно «Місто майбутнього».

II. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку

- Як часто ви ловили себе на думці, що мрієте про майбутнє, уявляєте що буде через десятиліття, чи навіть сто, тисячу років?
- Які приклади з історії ви знаєте, коли люди мріяли, розробляли техніку, яка випереджала час? (Леонардо да Вінчі), уявляли і описували майбутнє (Артур Конан Дойл, Жюль Верн, Герберт Уельс), архітектори-фантасти...

Споруди Роберта Ошатса

Споруди Оскара Німейєра

Оскар Німейєр приніс в сучасну архітектуру пластику «вільного вигину», що перевернула уявлення сучасників про форму і функціональність, створив понад 400 споруд у 18 країнах світу. А ще великий архітектор, за його власними словами, все своє життя любив дивитися на хмари, «чекаючи одкровення в їх постійно мінливих формах».

III. Вивчення нового матеріалу

Будинок майбутнього... Місто майбутнього... Яким чином вони будуть розвиватися? Найчастіше про це думають архітектори. Технічна вигадка, своєрідність, містобудівне винахідництво архітекторів – футурологів («футурум» – майбутнє) буквально не знають меж фантазії. Єдине світове місто, міста – мости, перекинуті над протоками, що розділяють континенти й острови, міста – кратери, гори – лабіринти, підводні та плаваючі поселення та жилі штучні супутники Землі... – неможливо перелічити все різноманіття їх проєктів.

94-річний футуролог з Флориди *Жак Фреско* пропонує людям всієї Землі відмовитися від грошей, урядів, бізнесменів і рекламних агентів, та стати мешканцем ідеального життя в ідеальних містах за його проєктами.

Архітектор і промисловий дизайнер, виробничий інженер і винахідник, соціолог і футуролог – все в одній особі. І у всьому самоучка. Жак Фреско дивиться в наше спільне майбутнє і бачить там тільки гарне. В абсолютно ідилічному майбутньому Фреско немає бідних і немає багатих, усі рівні, живуть в одному світі без кордонів і ніщо не затьмарює їхнього існування. Якщо робота, то тільки та, що приносить радість, і на благо всього людства. Земна куля – спільний дім для всіх, затишний і куди більш комфортабельний, ніж зараз. Працювати в Нью-Йорку, а ввечері на швидкісному підземному експресі (6500 км/год) повертатися до Києва. За квиток не платити ні копійки. Жити в хмарочосі посеред океану і не платити за оренду. А можна взагалі не працювати і хоч до старості вчитися у найкращих університетах світу.

Проект «Венера»

За даними статистики, 50% людей у світі – жителі міст. Можливо, ця цифра буде збільшуватися рік від року, а може бути ... міста почнуть зникати з лиця планети! Принаймні, такий варіант розвитку подій не виключає футуролог *Данила Медведєв*. То якими ж вони будуть – мегаполіси майбутнього?

На цей рахунок у Данила прогнози, практично, фантастичні: «Найбільші міста планети будуть більше пов'язані один з одним, ніж з власними країнами. Глобальні мегаполіси (так званий клуб елітарних міст) будуть центрами інновацій, розваг, туризму і просто людського спілкування».

Ці «столиці світу» будуть пропонувати не товари і навіть не послуги, а спосіб життя. Вони розділять між собою обов'язки: попрацювавши у фінансовій столиці, людина зможе підлікуватися в медичній, а на вихідні виїхати в театральну. Власні квартири в таких містах стануть пережитком минулого.

Динамічні і мобільні професіонали будуть часто і легко переїжджати з місця на місце. Різниця – інший район або інший континент – для них зникне.

Ті ж, кого не влаштує неймовірний темп життя нових надміст, зможуть перебраться в невеликі поселення. У них збережеться звичний спосіб життя, але повністю зміниться технічне забезпечення. Будинки будуть оснащені сонячними і вітряними генераторами, а машини – їздити на біопаливі, зробленому зі сміття. У будинках буде панувати розумна техніка. Розвиток віртуальної реальності дозволить більшості людей працювати дистанційно.

Промисловість, навколо якої колись і виникли наші мегаполіси, більше не гратиме у житті міст ніякої ролі. Десь на Землі залишаться заводи і фабрики, але оскільки працювати там будуть тільки роботи, то мало хто буде навіть знати, де вони розташовані. Роботи заповнять і вулиці міст.

Пробки зникнуть: «По-перше, літаючі автомобілі вже на підході. Дослідні зразки існують, і, думаю, приблизно через десять років ми побачимо перші *летомобілі*. Також, за прогнозами Данила, вулиці будуть забудовані *будинками-трансформерами*: «Перетворення будівлі з університету в офіс, а з театру – в житло дозволить задовольняти швидкозростаючі і часто мінливі потреби жителів».

Розглянемо футуристичні малюнки сучасного художника Вадима Дремова

Один з таких проєктів представив недавно болгарський архітектор Цветан Тошка (TsvetanToskov). За його задумом у містах майбутнього повинні піднятися до неба величезні містаквіти з великою кількістю сонячного світла і зеленню. «Я досить довго жив у великих містах і помітив тугу в серцях їх жителів: в лещатах кам'яних джунглів нам часом не вистачає бездонних синіх небес», - пояснює філософію проєкту один з авторів Цветан Тошка. Городяни зможуть відволіктися від суєти мегаполісу, зайнятися роздумами і медитацією. Такі небесні квіти облагородять будь-яке брудне та галасливе місто.

IV. Самостійна практична діяльність учнів

Інструктаж поетапності виконання практичного завдання.

Перший етап: виконується графічний малюнок, проробляються всі дрібні деталі, враховуючи закони перспективи.

Другий етап: робота виконується в кольорі.

Виконання практичного завдання (вчитель у процесі самостійної практичної діяльності учнів здійснює індивідуальне консультування та стимулювання творчої ініціативи школярів).

V. Підсумок уроку

1. Загальна оцінка уроку.
2. Виставка закінчених творчих робіт учнів з подальшим аналізом кращих досягнень та допущених помилок.

Мельник Людмила Володимирівна,

*учитель української мови та літератури, мистецтва
Андрияшівський ліцей – заклад загальної середньої освіти I-III ступенів
Андрияшівської сільської ради Роменського району Сумської області*

Тема. Чарівне мереживо витинанки. Виконання у техніці витинанки «Дерево життя».

Мета:

- навчальна:** продовжувати вивчати мистецтво витинанки; актуалізувати знання про історію цього мистецтва в Україні; навчити техніки витинання;
- розвивальна:** удосконалювати художні навички та вміння;
- виховна:** прищеплювати інтерес до естетичних цінностей українського народного мистецтва; виховувати акуратність, фантазію.

Тип уроку: комбінований

Техніка виконання: витинання.

Обладнання: комп'ютерна презентація, кольоровий папір, картон, клей ПВА, пензель для клею, ножиці, простий олівець, гумка.

Зоровий ряд: зразки різних видів витинанок, роботи учнів і вчителя.

Перебіг уроку (фрагментарно)

ВПРАВА 1. «ОКУЛЯРИ»

ВПРАВА 2. « АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» – називають слова –асоціації.

З листка паперу дерево звелось,

І дивно якимось все переплелось:

Минушина людська і майбуття.

Його назвали – дерево життя.

В землі коріння, крона в небо пнеться.

КРІЗЬ ОКУЛЯРИ

Прізвище, ім'я

Як ви уявляли тему
ПЕРЕД уроком?

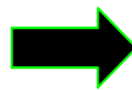
Як ви бачите тему
ПІСЛЯ уроку?

Хто зна, чого вже так воно ведеться –
 Нитки незримі все буття сплели,
 В мінливості щось стале ми знайшли.
 Вмирає щось, щоб знову відродитись,
 Живим дощем через віки пролитись.
 Зернята правди, мудрості, добра
 Народна витинанка зберегла.

Прізвище, ім'я

СВІТЛОФОР

Як ви відчуваєте, наскільки добре ви засвоїли тему? Перетягніть стрілку на відповідний колір світлофора:

ЧЕРВОНИЙ - Стоп! Мені потрібно вивчити це знову

ЖОВТИЙ - Мені потрібна допомога

ЗЕЛЕНИЙ - Мені все зрозуміло

ВПРАВА 3. МИСТЕЦТВО ВИТИНАННЯ (<https://wordwall.net>)

Рефлексія. «СВІТЛОФОР», «ДЕРЕВО МЕТИ»

ДЕРЕВО МЕТИ

Відзначте за допомогою яблука, де ви себе бачите?
Коріння символізують **мінімальний** прояв ваших знань і умінь з теми, а **крона** – **максимальний**.

Прізвище, ім'я

Могила Світлана Володимирівна,
 учитель інтегрованого курсу мистецтва
 Бочечківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Сумської області

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Тема: Народна іграшка.

Мета: **Формувати** уявлення та розуміння видів українського декоративно – ужиткового мистецтва. Поглиблювати поняття про пластичність, виразність, колірну палітру і декоративність народної іграшки.

Розвивати конструкторську фантазію, творчість, естетичні смаки в процесі створення іграшки.
Виховувати інтерес до українського декоративно – ужиткового мистецтва та поваги до праці народних майстрів.

Завдання: Створити ескіз сучасної іграшки за мотивами дерев'яних іграшок. Техніка виконання, за вибором учнів.

Тип уроку: Комбінований.

Обладнання: Зразки, фотозображення, малюнки народних іграшок виконаних з різних матеріалів в різних регіонах України. Картки з різновидами орнаментів. Підручник. Відеофрагменти про роботу народних майстрів. Для учнів: альбоми, олівці, фарби, пензлі, фломастери.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Повідомлення теми та мети уроку

«ІГРАШКОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ»

Учням пропонують згадати улюблені іграшки якими гралися в дитинстві, назви, можна написати на **ДОШЦІ ПАДЛЕТ** (або на звичайній дошці)

Актуалізації опорних знань учнів

«АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ»

Які асоціації викликає у вас слово «Іграшка» ?

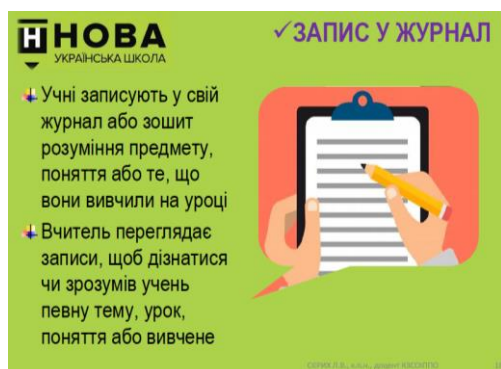

Рефлексія

Оцініть роботу **«ЗАПИТАННЯ ВІД ВІРТУАЛЬНОГО ДРУГА»**

Домашнє завдання

Техніка «ЖУРНАЛ ЗАПИСІВ»

(Рис. Презентації Серих Л.В.).

Дізнатися у свої рідних про улюблену іграшку дитинства та записати розповідь

Полях Юлія Степанівна,

учитель музичного мистецтва

Берестівський ліцей Липоводолинської селищної ради Сумської області

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, **розвиток** мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; **стимулювання** здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Обладнання: мультимедійний комплект

Перебіг уроку (фрагментарно)

1.ОК (організація класу). Створення позитивного психологічного клімату класу.

2.МНД (мотивація навчальної діяльності)

3. АОЗ (актуалізація опорних знань)

На цьому етапі уроку ми можемо запропонувати дітям створити **ХМАРУ СЛІВ «СИМВОЛИ УКРАЇНИ»** та виділити ті, що відносяться до музичних

4. ВНМ (вивчення нового матеріалу)

5. Підсумок

Для узагальнення та систематизації вивченого матеріалу створюємо **СЕНКАН** зі словом **ПІСНЯ**.

Пісня

Мелодійна, народна

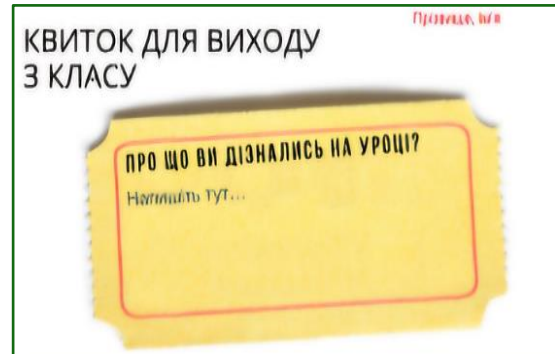
Заучить, звеселяє, розраджує

Пісня-душа народу

Музика

6. Рефлексія

Використовуємо **метод «КВИТОК ДЛЯ ВИХОДУ З КЛАСУ»**, де діти записуючи або висловлюють про що вони дізналися на уроці.

Резнік Алла Григорівна,
учитель образотворчого мистецтва
Алтинівської гімназії Кролевецької міської ради

МИСТЕЦТВО ВИТИНАНКИ

Тема уроку: **Чарівне мереживо витинанки. Виконання у техніці витинанки «Дерево життя».**

Мета:

-навчальна: продовжувати вивчати мистецтво витинанки; актуалізувати знання про історію цього мистецтва в Україні; навчити техніки витинання;

-розвивальна: удосконалювати художні навички та вміння;

-виховна: прищеплювати інтерес до естетичних цінностей українського народного мистецтва; виховувати акуратність, фантазію.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: комп'ютерна презентація, кольоровий папір, картон, клей ПВА, пензель для клею, ножиці, простий олівець, гумка.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

II. Оголошення теми та мети уроку

Слово вчителя

- Сьогодні на уроці ми будемо створювати витинанку «Дерево життя»

Перевірка готовності класу до роботи.

III. Актуалізація опорних знань

Бесіда з дітьми

- Що ж таке витинанка?
- Де і коли вперше з'явилася витинанка?
- Коли витинанка стала відома в Україні?

IV. Мотивація навчальної діяльності

Відгадати загадки. Читання легенди про появу витинанок в Україні

V. Пояснення нового матеріалу

Дерево життя – це найголовніший символ рослинного світу майже у всіх народів планети. В українців воно існує практично у всіх видах мистецтва, зокрема широко оспівується в колядках, де йому надають надзвичайного значення у створенні світу й інших важливих Божих і людських справах.

Розглянемо класифікацію витинанок:

За кольором

- однокольорові
- багатокольорові
- з підкладкою

За сюжетом

- дерево життя
- зображення тварин та птахів
- зображення сюжету із фігурками людей
- геометричний

За технікою

- ажурні
- силуетні
- одинарні
- складні
- аплікаційні
- накладні

Ознайомимося з схемою символіки «Дерево життя».

«Дерево життя» – символ Всесвіту, гармонія і зв'язок всього живого на Землі, символ росту безсмертя, життєвих сил, оновлення і відродження.

Ознайомлення з схемою символіки «Дерево життя».

Демонстрування різних зразків витинанки.

VI. Робота з ТЕХНОЛОГІЧНОЮ КАРТКОЮ.

Виготовлення витинанок «Дерево життя» відносно вертикальної осі симетрії.

Учитель пропонує учням створити образ «Дерево життя».

VII. Практична діяльність

1. Повторення правил техніки безпеки
2. Розповідь з демонстрацією техніки виготовлення витинанки.
3. Самостійна діяльність учнів.

VIII. Узагальнення вивченого матеріалу

БЕСІДА-ОПИТУВАННЯ:

1. Коли з'явилися перші витинанки?
2. З якою метою створювали витинанки?
3. Як оздоблювали ними житло?
4. Які оберегові символи зустрічаються у витинанках?
5. Як сьогодні відроджується витинанальне мистецтво?
6. Яку витинанку ми сьогодні робили?

IX. Підведення підсумку уроку

ВИСТАВКА РОБІТ

Таран Оксана Юріївна,
учитель мистецтва

Сумський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №3 Сумської міської ради

ПОСМІШКА В МИСТЕЦТВІ

Тема: Посмішка в мистецтві. Дружній шарж.

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Завдання уроку:

- Дізнатися що таке карикатура і шарж?
- У чому різниця між карикатурою і шаржом?
- Навчитися малювати шарж.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Інструмент формувального оцінювання, який застосовано – це:

1) «ЗВОРОТНІЙ ВІДЛІК»

Коли учень після уроку учень розуміє, з чого починати подальшу роботу над темою, прагне спробувати новий підхід на практиці чи має ідеї для обговорення в класі, це означає, що ми досягли мети.

2) «ТАК ЧИ НІ?» або «ПРАВДА/НЕПРАВДА»

3) «ДОПОВНИ ДУМКУ» або «ЗАКІНЧИ РЕЧЕННЯ»

(Рис. Презентації Серих Л.В.).

4) Підсумок уроку

Те, ЯК ми навчаємо, має не менше значення, ніж те, ЧОГО ми навчаємо.

5) РЕФЛЕКСІЯ ВАК

ВАК – прийом рефлексії, у кінці уроку, де учні згадують, що вони отримали, про дізнаються завдяки різним сенсорним каналам, своїм відчуттям, своїм органам чуття.

Три питання:

Чого ви навчилися на уроці, використовуючи очі?

Чого ви навчилися на уроці, використовуючи вуха?

Чого ви навчилися на уроці, використовуючи тіло?

Харченко Олександр Леонідович,
учитель мистецтва 7 класу НУШ

Великобубнівський ЗЗСО I-III ступенів Роменської міської громади

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: УРОК МИСТЕЦТВА: МУЗИЧНА СКЛАДОВА

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. АНАЛІЗ ТЕКСТІВ народних пісень

Учні можуть вивчати та аналізувати тексти різних народних пісень, звертаючи увагу на їхню тематику, емоційний фон і історичний контекст. Це дозволить зрозуміти, яку роль відіграють ці пісні в сучасному житті.

2. Творче завдання: ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ

Проведення творчого проєкту, де учні створюють власні версії народних пісень, адаптуючи їх під сучасні реалії. Це може включати написання нових текстів або модернізацію мелодій.

3. Групове обговорення: РОБОТА В ПАРАХ

Організуйте дискусію в класі, де учні можуть поділитися своїми думками про те, як народна музика впливає на сучасну культуру, про важливість збереження традицій, а також про їхнє особисте відношення до народної пісні

Хоменко Оксана Михайлівна,
учитель мистецтва 7 класу НУШ
Анастасівський ліцей-ЗЗСО I-III ступенів Андріяшівської сільської громади

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА

Формувальне оцінювання здійснюється в процесі навчання, і необхідне для того, щоб з'ясувати, чи успішно учні справляються, а також визначити, як необхідно будувати процес навчання в подальшому.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Способи, які дозволяють здійснити ФО:

ВИХІДНИЙ КВИТОК. Після вивчення нового матеріалу ви задаєте кілька питань по темі, пропонуючи на вибір кілька правильних відповідей. Учні можуть відповідати за допомогою карток з номерами (піднімають картку з номером 1, якщо правильний перший варіант, картку з номером 2, якщо правильний другий варіант, і так далі). Ті, хто відповів правильно на питання, пересідають в кінець класу, і виконують наступне завдання. Ті, хто відповів неправильно, сідають ближче до вас. Після чого ви пояснюєте їм складні моменти, і знову задаєте питання. Ті, хто відповів правильно – пересідають в кінець класу. Решта пересуваються ближче до вас, і так далі, поки все не засвоять тему.

РІЗНОКОЛЬОРОВІ КАРТКИ. Домовтеся про умовні сигнали. Наприклад, червона картка може означати, що учні не зрозуміли матеріал, зелена – що добре зрозуміли, жовта – що хотів би задати уточнюючі питання.

ПЕРЕВІРИТИ ОДИН ОДНОГО. Учні працюють в парах або групах, по черзі відповідаючи на складені вчителем питання. Вчитель спостерігає за їх роботою, при необхідності виправляє і допомагає. Питання, що викликали найбільші труднощі, можна в кінці заняття ще раз обговорити з усім класом.

ОНЛАЙНОВІ ВІКТОРИНИ, ТЕСТИ ТА АНКЕТИ. Одним із найцікавіших та найсучасніших варіантів здійснення формувального оцінювання є використання численних сервісів для проведення опитування, тестування та ігор.

САМООЦІНЮВАННЯ. Попросіть учнів самим оцінити, наскільки добре вони засвоїли матеріал. Ви можете провести усне опитування, попросити написати відповідь на спеціальних картках, або запропонувати учням оцінити свої успіхи за шкалою від 1 до 5.

ІНТЕЛЕКТ-КАРТА. Напишіть основні терміни, що відносяться до теми, що вивчається, і попросіть учнів скласти інтелект-карту, яка показує їх взаємозв'язок один з одним

Чала Людмила Валентинівна,
учитель музичного мистецтва
Сумський заклад середньої освіти ступенів № 26 Сумської міської ради

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема: Музичні символи України

Мета уроку:

виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; **формування** системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання,

інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; **стимулювання** здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

Створення позитивного психологічного клімату класу

«ЕМОЦІЙНО-МУЗИЧНА РЕФЛЕКСІЯ»

Учитель пропонує послухати фрагменти із двох музичних творів: перший уривок – тривожна музика, другий – спокійна, натхненна. Учні вибирають музичний фрагмент. Який відповідає їхньому настрою.

Вправа «СПІЙМАЙ МІЙ НАСТРІЙ»

Сугестивні технології «ДОЛОНЬКА БАЖАНЬ», «КОЛО УСПІХУ»...

Кольоротерапія «РІЗНОКОЛЬОРОВА САМООЦІНКА», «ТРОЯНДА»..

Вправа «ПАРКОВКА ЗАПИТАНЬ» або «ТРИ КОШИКИ» (під час вивчення теми на початку уроку створюємо «Парковку запитань» («Парковка ідей», «Парковка визначень»...) куди діти зможуть під час уроку на окремих аркушах написати свої питання. Наприкінці уроку, у відведений для цього час, разом з дітьми читаємо, аналізуємо та сортуємо по трьох умовних кошиках: «ТУТ І ТЕПЕР», «КОРОТКО», «НЕ ТУТ І НЕ ТЕПЕР»).

Рисунок «Парковка запитань» – Серих Л.В.

II. Актуалізація опорних знань

Вправа «ІНТЕРВ'Ю»

- ✓ Яку роль в житті людини відіграє музика?
- ✓ Яка музика подобається вам? Чому?
- ✓ Яку музику ви слухаєте найбільше?

Музика в житті людини відіграє величезну роль, та, мабуть, найважливіше значення має пісня.

А пісня – це душа.

З усіх потреб потреба.

Лиш пісня в серці ширить межі неба.

На крилах сонце сяєво їй лиша.

Чим глибша пісня, тим ясніш душа.

Іван Драч

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

– А чому ми повинні вивчати музику нашого народу?

(Ми є українці і живемо в чудовому, квітучому, співучому краї – Україні. Наше завдання – вивчати, зберігати, шанувати українську культуру, мову, пісню).

У народі кажуть: «Той народ, який забув свої пісні – вмирає наполовину, а який забув ще й свою мову – вмирає назавжди, зникає з лиця землі». Український народ має ніжну, співучу душу. Пісня – душа народу, правдиве дзеркало його життя і побуту. У піснях відображаються героїчна історія народу, його думки, мрії про щастя. Видатний письменник Микола Гоголь про українські пісні сказав так: «Це народна історія, жива, яскрава, сповнена барв, істини, історія, яка розкриває все життя народу».

IV. Повідомлення теми і мети уроку

V. Вивчення нового навчального матеріалу

Технології кооперативного навчання:

перша група «Дослідники»,

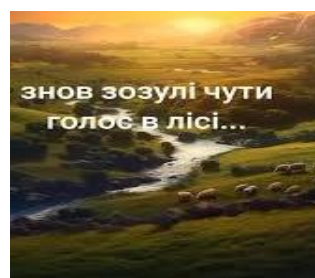
друга група «Музиканти»,

третья група «Художники».

«Дослідники»: До музичних символів українців належать народні пісні, відомі в усьому світі завдяки мелодійній виразності й емоційності. Це безцінне надбання українського народу, виразник його історії та культури.

УКРАЇНЦІ – співуча нація, яка створила найбільшу кількість народних пісень у світі! Разом нараховано близько 200 тисяч українських народних пісень. Ні одна нація за всю історію немає такої кількості пісень, як створив український народ самостійно. В ЮНЕСКО зібрана дивовижна фонотека народних пісень усього світу. У фонді УКРАЇНИ знаходиться 15, 5 тисяч пісень!!!! УКРАЇНЬКА МОВА – СОЛОВ'ІНА!!!!

- ✓ Пригадайте і назвіть жанри й жанрові групи українських народних пісень.
- ✓ Пригадайте українські народні й сучасні пісні у яких згадуються образи-символи.
- ✓ Наспівайте і доповніть ці приклади:

- ✓ Які квіти-символи ви впізнаєте на карті – вишиванці України?

Велетенську карту-вишиванку, на якій шість тисяч українців із різних регіонів вишили територію своєї області, занесено до Книги рекордів України.

Перегляд відео.

Деякі музичні твори за своєю глибиною змісту, його відповідністю прагненням і почуттям народу стають музичними символами нації.

Метод «МОЗКОВИЙ ШТУРМ»

- ✓ Які ви знаєте державні символи України?
- ✓ А які музичні символи нашої держави ви знаєте?
- ✓ Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

Державним Гімном України є пісня «Ще не вмерла України і слава, і воля» (слова Павла Чубинського, музика Михайла Вербицького). Гімн (або *славень*) разом із прапором і гербом є головними державними символами України.

«Дослідники». Історія створення українського гімну.

Портрет митця.

Перегляд відео «Серце, запалене любов'ю... М. Вербицький»

«Дослідники». Окрім Гімну, національним музичним символом України також вважають «Молитву за Україну» Миколи Лисенка завдяки патріотичному змісту. Пісню, що спочатку мала назву «Боже великий, єдиний» («Дитячий гімн»), було створено наприкінці XIX ст. саме для дітей, про що автори повідомляли в передмові до видання твору.

Слухання: **АРТ-НАВІГАТОР** (Л.Масол)

Музика М. Лисенка, вірші О. Кониського. «Боже великий, єдиний».

Який характер музики? Чи відчуваєш ти піднесеність? Поміркуй, чому цей твір вважають музичним символом духовності українського народу.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (відповіді на запитання)

✓ Як ви розумієте слова вірша Анатолія Грицяя, написані під впливом «Молитви за Україну»?

Нехай твоя свята молитва

Пекучі рани нам зцілить,

І вигострить наш дух, як бритву,

Й до серця й Бога долетить!

Знаковою для українців є пісня «Рече та стогне Дніпр широкий...» на вірші Великого Кобзаря та музику Данила Крижанівського. Вона стала народною. Образ розбурханого Дніпра уособлює могутні сили народу – волелюбного й нескореного.

Творче завдання. Підібрати кольори, відповідні музичним тембрам, образам і настроям.

Група « Художників»

✓ Порівняти зображення Дніпра у творах художників Івана Труша й Миколи Бурачека.

✓ Яка з картин емоційно суголосна пісні?

М. Бурачек. «Рече та стогне Дніпр широкий»

І. Труш. Дніпровські далі

МЕДІАПОШУК. Самостійно дослідити:

✓ **Які ви знаєте пісні на вірші Т.Г. Шевченка, що стали народними?**

Крім запису автентичного співу, композитори створювали численні хорові обробки народних пісень. Знаменитий хоровий шедевр «Щедрик» Миколи Леонтовича перекладено багатьма мовами.

Під час різдвяно-новорічних свят у Європі та Америці звідусіль лунає «Carol of the Bells» («Гімн дзвіночків»). Покладений на цю українську мелодію, він звучить у популярному кінофільмі «Сам удома».

Слухання. Микола Леонтович «Щедрик».

- ✓ Поміркуйте, чому простий мотив української колядки із чотирьох нот об'єднав увесь світ?

Домашнє завдання. Творче завдання

Уявіть, що вам запропонували дібрати музичні позивні для телевізійного каналу, що буде розповідати про Україну в світі. Яку мелодію ви запропонуєте? Обґрунтуйте свою думку.

Мистецький ПРОЄКТ «МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

Мета: знаходити та добирати необхідну інформацію для оформлення буклета.

Очікуваний результат: буклет

План створення

Вам допоможуть його створити вчителі та друзі.

Об'єднайтеся з друзями у три групи: **РОБОТА В ГРУПАХ**

Перша група «Дослідники» – відшукайте інформацію про українські пісні – символи.

Друга група «Музиканти» – проведіть опитування класу за темою «Мої улюблені народні пісні» та складіть їхній каталог.

Третя група «Художники» – придумайте оформлення вашого буклета, намалюйте ілюстрації, виріжте їх та акуратно приклейте.

Рефлексія та самооцінювання

«ЕМОДЖІ», «ІНСТАГРАМ-ІСТОРІЯ»

Техніка «Рюкзак»

Зібрати досягнення, здобуті на уроці.
Від учня до учня передається «рюкзак», у який кожен «кладе» свої досягнення здобуті на уроці.

Дайте письво відповіді на питання!

“3-2-1: зворотний віглік”
Рефлексія

- Назвіть три речі, які ви не знали до цього
- Назвіть дві речі, які вас здивували під час уроку
- Назвіть один приклад, який ви готові застосувати на практиці

Трихвилинна пауза

Учитель надає учням трихвилинну паузу, яка дає можливість обдумати поняття, ідеї уроку, пов'язати з попереднім матеріалом, знаннями, досвідом, а також визначитися із незрозумілими моментами.

- Я змінив/змінила своє ставлення до....
- Я дізнався/дізналася більше про....
- Я здивувався/здивувалася тому, що ...
- Я відчув/відчула...
- Я ставився/ставилася до ...

Шульга Світлана Євгенівна,

учитель музичного мистецтва

Беївського ліцею Липоводолинської селищної ради Роменського району Сумської області

ТЕМА УРОКУ: МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ. 7 КЛАС

Мета уроку:

вчити учнів оволодівати досягненнями культури рідної землі; вчити дати визначення поняття «музичні символи»; знайомити учнів з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну»; організувати своє робоче місце, планувати свої дії;

виховувати естетичне ставлення, інтерес та любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Обладнання: підручник, DVD, телевізор, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Тип уроку: вивчення нової теми.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

БЕСІДА-ДІАЛОГ «Мої літні канікули».

- ✓ Яку музику ви слухали під час літніх канікул? Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?
- ✓ Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?
- ✓ Які концерти відвідали?

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Створення проблемної ситуації.

Вчитель. Музика в житті людини відіграє величезну роль та, мабуть, найважливіше значення має пісня. Деякі музичні твори за своєю глибиною змісту, його відповідністю прагненням і почуттям народу стають музичними символами нації.

Який музичний символ нашої держави?

Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

IV. Повідомлення теми і мети уроку

Тема нашого уроку: «Музичні символи України»

Сьогодні ми ознайомимося з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну».

V. Вивчення нового навчального матеріалу

1. Розповідь вчителя з елементами бесіди:

Музика в житті людини відіграє величезну роль, та, мабуть, найважливіше значення має пісня. Деякі музичні твори за своєю глибиною змісту, його відповідністю прагненням і почуттям народу стають музичними символами нації.

- ✓ Який музичний символ нашої держави?
- ✓ Що вам відомо про історію створення Державного гімну України? (відповіді учнів)

Національним музичним символом України вважають «Молитву за Україну» Миколи Лисенка. Хоча вона не належить до класичних духовних творів, покладених на канонічні сюжети, що виконуються під час релігійної служби, але завдяки глибині змісту та духовно-патріотичним почуттям, вираженим у цьому творі, його по праву називають духовним гімном України.

Цю пісню, що спочатку мала назву «Боже, Великий, Єдиний» («Дитячий гімн»), було створено наприкінці XIX ст. і призначено для дітей. У передмові до видання твору автори написали: «...хотіли вкласти передусім в уста дітей, від яких Всевишній найскоріше міг почути це благання».

2. Робота з підручником: «Портрет митця»

3. Слухання музичного твору

Молитва за Україну (музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кониського).

Обговорення після прослуховування муз твору.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (відповіді на запитання)

- ✓ Поміркуйте, чому «Молитва за Україну» є музичним символом духовності українського народу.
- ✓ Як ви розумієте слова вірша Анатолія Грицяя, написані під впливом «Молитви за Україну»?

*Нехай твоя свята молитва
Пекучі рани нам зцілить,
І вигострить наш дух, як бритву,
Й до серця й Бога долетить.*

Вчитель: *Бесіда про народну пісню як символ українського народу.*

Справжнім символом нашого народу є народна пісня. Пісні в Україні дуже різноманітні: одні, ніби степи, – широкі й безкраї, інші, як гірські річки, – стрімкі та грайливі. Вони заспокоюють і звеселяють, з ними ми плачемо й радіємо, працюємо та йдемо на боротьбу. Народні пісні – це скарбниця пісенної творчості, безцінне надбання народу, виразник його інтересів, історії та культури.

4. Слухання музичного твору

Українська народна пісня «Ой верше, мій верше...» (виконання під супровід колісної ліри; виконання сучасними естрадними співаками).

Обговорення після прослуховування муз твору.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (відповіді на запитання)

- ✓ Пригадайте та назвіть жанри українських народних пісень.
- ✓ Порівняйте виконання народної пісні.

Вчитель. Як вам уже відомо, музичний фольклор тривалий час передавався від покоління до покоління в усній формі. Лише приблизно два століття тому фольклористи почали записувати пісні та мелодії від народних виконавців. Так, завдяки цим людям до наших часів дійшла велика кількість українських народних мелодій. Значний внесок у дослідження і збирання народної творчості зробили вітчизняні фольклористи Микола Лисенко, Філарет Колеса, Климент Квітка та інші.

Крім записів автентичного (власне народного) виконання народної пісні чи інструментальної мелодії, композитори часто створювали її обробки – вокальні й інструментальні. Так, одноголосна народна мелодія перетворювалася на твір для різного складу виконавців – соло (голосу чи музичного інструмента), ансамблю, хору або оркестру – народжувались обробки народних пісень і танцювальних мелодій.

5 Слухання музичних фрагментів в обробці Миколи Лисенка

«Ой не світи, місяченьку...», «Лугом іду, коня веду» (для соліста із супроводом); «Верховино, світку ти наш» (для хору) .

Обговорення після прослуховування муз твору.

- ✓ Як музичний супровід вокальних творів допомагає розкрити музичний образ?
- ✓ Як відбувається темпово-динамічний розвиток хорового твору?

Вчитель. Особливим видом фольклору українців є пісні літературного походження — твори, що були написані конкретними авторами і які виконуються поряд із народними. До фольклору вони увійшли завдяки усному поширенню серед людей.

Одним із таких творів є пісня «Реве та стогне Дніпр широкий...» на слова Тараса Шевченка, яка є відомою не лише в Україні, а й за її межами. Текстом для пісні стали дванадцять рядків із балади великого Кобзаря «Причинна». Музику, що згодом стала народною, написав педагог і композитор Данило Крижанівський. Перед слухачами постає «музичний пейзаж» розбурханого Дніпра, який уособлює могутні сили народу – волелюбного, нескореного, героїчного, як сам Кобзар. Можливо тому цю пісню вважають гімном творчості видатного українського поета.

На вірші Т. Г. Шевченка написано багато пісень, що стали народними. Серед них «Така її доля», «Думи мої, думи», «Плавай, плавай, лебедонько», «Літа орел, літа сизий», «Летить галка через балку», «Садок вишневий коло хати...».

Хорова творчість є унікальною сторінкою в історії української музики, адже пов'язана, головним чином, опрацюванням народних пісень. Хорові обробки народних пісень, з одного боку, спираються на традиційну народну пісенну культуру (колективний гуртовий спів), а з іншого – на академічне хорове мистецтво. Основним принципом обробки є прагнення виявити найсуттєвіший елемент музичного образу, підкреслити його виразність. Звідси органічне й майстерне поєднання прийомів народного багатоголосся й професійної музики.

6. Слухання музичного твору. «Реве та стогне Дніпр широкий...»

(сл. Т. Шевченка, муз. Д. Крижанівського) (різні інтерпретації).

Обговорення після прослуховування муз твору.

- ✓ Які почуття викликає музика?
- ✓ Якими засобами виразності це досягнуто?
- ✓ Розкажіть про засоби виразності живопису, за допомогою яких Микола Бурачек зобразив бурю на Дніпрі.
- ✓ Поміркуйте, що об'єднує поетичний текст, музику та картину.

7. Мистецька скарбничка.

Обробка народної пісні – перекладення для хору чи інструмента одноголосної народної мелодії.

Вчитель: Тематика хорових обробок надзвичайно різноманітна. Це обрядові, церковні, історичні, чумацькі, жартівливі, танцювальні, ігрові пісні.

Одна з найвідоміших у світі хорових обробок української народної пісні – це добре відомий вам «Щедрик» Миколи Леонтовича. Він є настільки популярним, що під час різдвяних і новорічних свят і в Америці, і в Європі по радіо й телебаченню щодня неодноразово лунає «Carol of the Bells» («Гімн дзвіночків»), покладений на мелодію нашого «Щедрика».

8. Слухання музичного твору. Микола Леонтович. «Щедрик», Станіслав Людкевич. «Гагілка». **Обговорення після прослуховування муз твору.**

- ✓ Охарактеризуйте виконавський склад хорів.
- ✓ Як відбувається розвиток музики в кожному творі?

9. Вокально-хорова робота.

а) Повторення правил співу.

б) Розспівування (Виконання вправ для розвитку музичного слуху та голосу. Повторення української народної пісні «Грицю, Грицю, до роботи» (пісня вивчалася в молодших класах).

в) Розучування пісні «Молитва за Україну».

Робота над змістом пісні.

Показ пісні., бесіда про зміст та будову пісні, про що йдеться у пісні, який настрій вона створює, у якій формі вона написана, що є незмінним у цій формі?

Розучування мелодії першого куплету та приспіву.

Виконання першого куплету та приспіву пісні під акомпанемент фортепіано.

VI. Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку. («Мікрофон»)

- ✓ Які музичні символи України ви знаєте?
- ✓ Поясніть, як ви розумієте, поняття обробка народної пісні.
- ✓ Яка роль фольклористів у справі збереження та поширення музичної спадщини народу?
- ✓ Пригадайте, які хорові обробки народної пісні вивчалися в попередні роки.
- ✓ Хто з музикантів здійснював ці обробки?

VII. Домашнє завдання.

Уявіть, що вам запропонували дібрати музичні позивні для телевізійного каналу, що буде розповідати про Україну в світі. Підберіть мелодію, яка на вашу думку, буде найкраще відповідати тематиці телеканалу. Обґрунтуйте свою думку.

САМОСТІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ:

України також вважають _____

Губкін Вадим Олександрович,
учитель біології, мистецтва

Чернацький навчально-виховний комплекс "Заклад загальної середньої освіти I-III ступенів – заклад дошкільної освіти" Середино-Будська міська громада

ОРНАМЕНТАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ

Тема. "Орнаментальна композиція. Види орнаментів. Виконання простого геометричного орнаменту"

Мета:

Навчальна. Ознайомити учнів з композицією і стилем, характерними ознаками композиції, її регіональними особливостями; навчити складати прості геометричні орнаменти на основі набутих знань про ритм, рапорт, стиль і композицію

Розвивальна. Розвивати творчість, художні та естетичні здібності учнів

Виховна. Виховувати наполегливість, цілеспрямованість; формувати національну свідомість.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Завдання:

1. Власне ознайомити з орнаментами різних культур (включно з українськими).
2. Ознайомити з характерними ознаками композиції, її регіональними особливостями.
3. Виконати простий геометричний орнамент на папері:
 - * Виберіть один з типів орнаментів (наприклад, геометричний, квітковий, піктографічний).
 - * Проведіть основні риси орнаменту (наприклад, прямокутники, трикутники, кола).
 - * Додайте деталі орнаменту (наприклад, лінії, крапки, фактуру).
 - * Перевірте орнамент на відповідність композиційним принципам (ритм, рапорт, стиль).

4. РОБОТА В ГРУПАХ:

*Створити приклади різних типів орнаментів (наприклад, геометричний, квітковий, піктографічний).

*Ознайомтеся з роботами колег.

*Висловіть свою думку про роботу колег.

5. Індивідуальне завдання:

*Створити свій простий геометричний орнамент.

*Описати його складові частини та вплив на композицію.

Матеріали:

*Папір

*Маркери

*Крейда

*Книга з прикладами орнаментів різних культур

ОЦІНЮВАННЯ:

* Відповідність виконаному орнаменту композиційним принципам (ритм, рапорт, стиль)

* Використання різних видів лінійних та плоских форм

* Розміщення елементів орнаменту в просторі

* Естетичність та оригінальність виконаного орнаменту

Інструменти формульовального оцінювання

(Рисунки з презентації Серих Л.В.).

Гуппал Тетяна Олексіївна,

учитель історії, мистецтва 7 класу НУШ

КЗ СОР «Сумський обласний академічний ліцей імені Дмитра Євдокимова»

КЗ СОР «Сумська обласна гімназія-інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей»

АРАНЖУВАННЯ ТА СТИЛІЗАЦІЯ В МУЗИЦІ

Тема: Аранжування та стилізація в музичному мистецтві

Мета: формувати ключові компетентності: оволодіння досягненнями культури; виявлення естетичного ставлення до світу в різних сферах діяльності людини; знайомити учнів з поняттями обробка, аранжування, транскрипція та стилізація в музиці; **розвивати** вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати вміння на слух впізнавати жанрові ознаки музичного твору й характерні засоби музичної виразності та розвиток музичного образу; виховувати інтерес до слухання класичної та сучасної.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Вивчення нового матеріалу

Для визначення теми, мотивації робота з поняттями й термінами учням пропонується об'єднатися в групи та розгадати **РЕБУС**, після чого учні висловлюють свої власні асоціації з цим словом.

Прослуховування творів класичної музики та прикладів їх сучасного аранжування, розподіляючи за категоріями за допомогою вправи:

<https://learningapps.org/27748139>

Рефлексія: інструмент «СИГНАЛИ РУКАМИ»

На запитання «Чи добре зрозуміли тему?», натискають смайл / піднімають великі пальці вгору, якщо не зрозуміли опускають великі пальці вниз, махають долоньками, якщо все зрозуміло, але залишилися невеликі питання.

Дейнека Ірина Миколаївна,
учитель мистецтва

КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №23, м. Суми, Сумської області

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ

Тема уроку: Синтез мистецтв у храмі: культова архітектура

Мета уроку: продовжувати розвивати в учнів емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва, формувати систему мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; стимулювати здатність учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності; удосконалювати навички і вміння в оволодінні роботою художніми матеріалами; розвивати творче мислення, спостережливість, фантазію, охайність, уміння аналізувати й інтерпретувати твори мистецтва; стимулювати розвиток допитливості, уваги; виховувати любов і цікавість до творів світового мистецтва.

Завдання уроку: вчити порівнювати культові споруди різних релігій за архітектурними особливостями та зовнішнім оздобленням (костел, мечеть, пагода); висловлювати власні враження від пам'яток культури і мистецтва; виконати аплікацію «Силует храму».

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

Налаштування на позитив (**ТЕХНІКА ЕМОДЗІ**).

Діти обирають емотикон, який відповідає їхньому настрою.

II. Актуалізація опорних знань

Вправа «ВИЗНАЧ ВИД ПЕЙЗАЖУ»

	Визнач пейзаж	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Сільський	△	△	△	△	△	△	△	△
	Міський	○	○	○	○	○	○	○	○
2	Архітектурний	□	□	□	□	□	□	□	□
	Індустріальний	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇
	Марина	+	+	+	+	+	+	+	+
	Ліщиний	▽	▽	▽	▽	▽	▽	▽	▽
	Прієзний	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
	Ведуга	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
3									
4									
5									
6									
7									
8									

III. Вивчення нового матеріалу

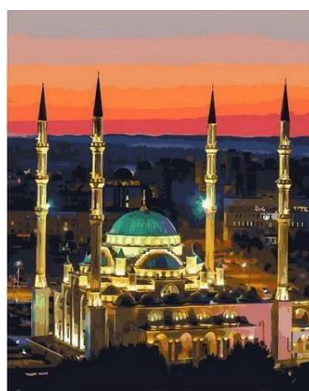
Порівняння храмів різних релігій за архітектурними особливостями та зовнішнім оздобленням, вираження власних емоцій.

ВСТАНОВИТИ ВІДПОВІДНІСТЬ напису та зображення.

Костел

Мечеть

Пагода

Собор

IV. Практична робота

Виконання аплікації «Силует храму» (акварель і чорний папір, або чорний і кольоровий папір).

V. Узагальнення і повторення вивченого матеріалу

Гра «НЕЗАКІНЧЕНЕ РЕЧЕННЯ»

Релігійна споруда християн-католиків(костел)

Мусульманська архітектурна споруда..... (мечеть)

Культова буддійська споруда..... (пагода)

VI. Підсумок уроку

Учні аналізують, що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки.

САМООЦІНЮВАННЯ

Демиденко Галина Віталіївна,
учитель музичного мистецтва

КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 7 імені Максима Савченка

УРОК МИСТЕЦТВА ЗА ПІДРУЧНИКОМ АВТОРІВ:

ГАЙДАКА О.В., ЛЕМЕШЕВА Н.А.

Тема: Мистецтво – яскравий образ України. Жартівливі пісні, коломийки: традиції і сучасність

МЕТА **Формування** компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні

ЗАВДАННЯ УРОКУ

- слухання і порівняння пісень жартівливого жанру;

- дослідження і порівняння коломийок у різних інтерпретаціях: Музичний матеріал: «А мій милий вареничків хоче», Коломийки з танцем, Даха Браха «Карпатський реп»

Перебіг уроку (фрагментарно)

Застосування інструментів формувального оцінювання

ВПРАВИ:

«ТАК ЧИ НІ?» Цей прийом допоможе учням скласти розрізнені факти в єдину картину, систематизувати наявну інформацію, а також навчає чути і слухати однокласників. Формула гри: учитель наводить свою версію сюжету пісні, а учні намагаються знайти відповідь за допомогою запитань до вчителя. Запитання мають сформулюватись так, що на них можна відповідати словами «так», «ні», «і так, і ні». Після гри доцільно обговорити, які запитання були доречними, а які – зайвими

Способи: ШВИДКЕ ТЕСТУВАННЯ (за допомогою Mentimeter, в чаті під час онлайн-уроку.

Набір запитань для ФО. Наприклад, можна використати такі формулювання:

- ✓ Ця музика, пісня нагадує мені про...
- ✓ Раніше я дізнався/-лася про...
- ✓ Твір, який я найбільше знаю/пам'ятаю, — це...
- ✓ Твір, який я найбільше запам'ятався
- ✓ Я хотів/-ла би дізнатися більше про...
- ✓ Знання з цієї теми допомагають мені...
- ✓ Музика, яка мене найбільше вразила, була...

Методи – ігрові, вербальні.

ПРОІЛЮСТРУВАТИ РИСУНКОМ, ФОТО, інше, поставити посилання

Довгополий Сергій Олександрович,

учитель КЗ Березівської сільської ради «Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів, дошкільний навчальний заклад «Волошка»

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України. Гімн. Історичні пісні та думи

Мета уроку:

Вчити учнів розуміти досягненнями культури України; вчити давати визначення поняття «музичні символи», познайомити учнів із музичними символами України.

виховувати естетичне ставлення, інтерес і любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів і навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Обладнання: підручник, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Тип уроку: вивчення нової теми.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

1. Яку музику ви слухали під час літніх канікул? Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?

2. Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?

II. Мотивація навчальної діяльності учнів

Який музичний символ нашої держави?

Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

III. Повідомлення теми і мети уроку

Тема нашого уроку: «Музичні символи України».

Творчість Миколи Лисенка, духовний гімн України «Молитва за Україну».

IV. Вивчення нового навчального матеріалу.

1. Розповідь вчителя з елементами бесіди:

- 1 Який музичний символ нашої держави?
- 2 Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

2. Робота з підручником: «ПОРТРЕТ МИТЦЯ»

Слухання музичного твору

Молитва за Україну (музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кононського).

Обговорення після прослуховування муз твору.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (відповіді на запитання)

1. Пригадайте та назвіть жанри українських народних пісень.
2. Порівняйте виконання народної пісні.

5 Слухання музичних фрагментів в обробці Миколи Лисенка

«Ой не світи, місяченьку...», «Лугом іду, коня веду» (для соліста із супроводом);
«Верховино, світку ти наш» (для хору) .

Обговорення після прослуховування муз твору.

V. Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку. «МІКРОФОН»

Які музичні символи України визнаєте?

Поясніть, як ви розумієте, поняття обробка народної пісні.

Яка роль фольклористів у справі збереження та поширення музичної спадщини народу?

Пригадайте, які хорові обробки народної пісні вивчалися в попередні роки. Хто з музикантів здійснював ці обробки?

VI. Домашнє завдання.

Уявіть, що вам запропонували дібрати музичні позивні для телевізійного каналу, що буде розповідати про Україну в світі.

Доценко Алла Яківна,

учитель музичного мистецтва

Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів №23, м. Суми

МУЗИКА І ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

Тема. Музика і візуальні мистецтва

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті; порівнювати інформацію з різних джерел, робити висновки.

Завдання: учні поглиблюють і удосконалюють особливості взаємозв'язків музики з живописом, скульптурою, архітектурою та декоративно-прикладним мистецтвом; визначають взаємозв'язок музики з візуальними мистецтвами.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

Створення позитивного психологічного клімату класу.

II. Актуалізація опорних знань

Бесіда-діалог «КВІТКА МИСТЕЦТВ»

- Назвіть види мистецтва представлені на малюнку.
- Які із них належать до візуальних видів мистецтв?

III. Вивчення нового матеріалу

Музика невидима, живопис, скульптура, архітектура – нечутні. Становлення музичних образів відбувається в часі, а візуальних – у просторі. Проте, сприймаючи мистецтво, ми відчуваємо, що музика нерідко викликає в нас зорові уявлення, а живопис, приміром пейзаж, починає ніби «звучати» яскравими фарбами. Колорит, кольорову гаму картини можна порівняти з тембровими фарбами в музиці, а мелодії - з виразністю графічних ліній або обрисами архітектурних споруд, що утворюють певні форми.

«Застиглою музикою», або «музикою в камені», називали архітектуру мислителі минулого. Дійсно, ми відчуваємо гармонію поєднань частин твору в цілісну композицію, симетричність чи несиметричність будови архітектурної споруди, як і живописного зображення картини чи форми музичної п'єси. Різноманітні чергування музичних звуків, як і чергування елементів у візуальних мистецтвах (приміром, в орнаментах), утворюють певний ритм «Музичні» сходи й будинки в Лівані, Німеччині та Китаї

IV. Поясни за світлинами, які музичні ідеї проникають в архітектуру

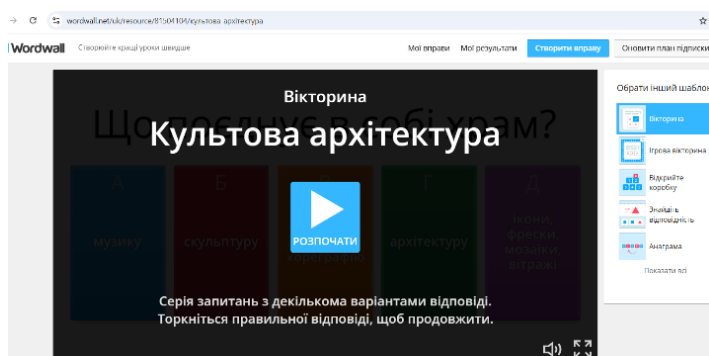

Секрет музикальності німецького будинку полягає в незвичній системі труб і воронки для стоку води: під час дощу переливи струмочків починають відтворювати мелодійні звуки. Китайський Piano House складається з прозорої скрипки, яка спирається на фортепіано; у скрипці розміщено ескалатор, а в роялі – виставкові стенди. Поясніть за світлинами, як музика проникає в сучасну архітектуру.

У храмі, де музика гармонійно поєднується з архітектурою і скульптурою, образами ікон, фресок, мозаїк, вітражів, важко навіть визначити, який вид мистецтва потужніше впливає на людину. У православних соборах і церквах служба відбувається в супроводі хору а capella, основою співу є багатоголосся.

У храмах католицького обряду під час богослужінь окрім хору звучить орган — найбільший у світі клавішно-духовий інструмент, який називають «королем інструментів». Орган є органічною частиною інтер'єру храму, у простір якого його вбудовують. Органна музика і сама багато в чому схожа на архітектуру: масивні басы є «фундаментом» композиції, а мелодії-теми з верхніх регістрів утворюють ніби каскад звукових «башт», що лнуть до неба. Орган звучить велично і владно. У виконанні сучасних органістів можна почути різноманітні транскрипції, навіть джазові.

V. Виконання вікторини «КУЛЬТОВА АРХІТЕКТУРА» за посиланням: <https://surl.li/owfzvf>

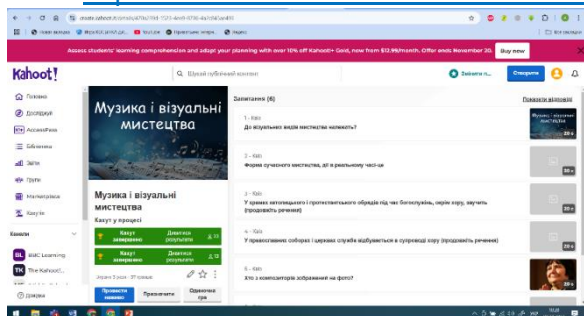

Сучасні українські композитори нерідко використовують у назвах своїх музичних творів слово фрески, що належить до виду монументального живопису, тісно пов'язаного з храмовою архітектурою.

Подумайте, до якої музики краще застосувати цю назву жанру — до епічної, ліричної, героїчної, гумористичної?

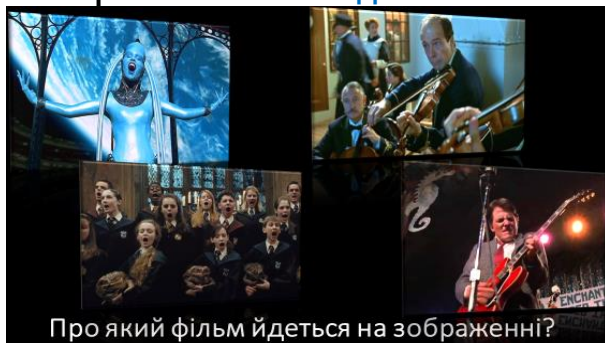
Для якого складу виконавців можна написати музичні фрески, присвячені бурхливому сьогоденню?

VI. Інтерактивна вправа KAHOOT «Музика і візуальні мистецтва» за посиланням <https://create.kahoot.it/details/470a239d-1523-4ee9-8706-4a2c845ae493>

Із самого початку свого виникнення кінематограф був тісно пов'язаний із музикою. Коли на початку свого існування кіно було німим, то під час демонстрації фільмів музику виконував піаніст-ілюстратор або ж ансамбль чи оркестр. Музика ілюструвала зміст подій, що відбувалися на екрані. Із введенням звуку роль музики як засобу створення екранного образу, стала вагомішою. У ній швидко підмітили «емоційного підсилювача» зорових вражень, «виразника» людських пристрастей і конфліктів.

VII. Вправа «ВПІЗНАЙ ХУДОЖНІЙ ФІЛЬМ ЗА КАДРОМ»

VIII. Підсумок уроку. Рефлексія

VIII. Самооцінювання

Узагальнюю, аргументую, систематизую

Як можуть взаємодіяти між собою музика та візуальні мистецтва?
Наведи приклади.

Що нового ти дізнався / дізналася про зв'язок цих мистецтв?

Схарактеризуй особливості синтезу мистецтв у храмі.

Чим відрізняється музика в православній церкві й католицькому соборі?

Заверши речення: «Фреска — це...»

Визнач як ти сьогодні працював/вала на уроці

Якщо вважаєш, що працював/ала на уроці на всі 100% натисни

Якщо вважаєш, що можеш краще натисни

Якщо вважаєш, що не працював/ла натисни

АРАНЖУВАННЯ В МУЗИЦІ

Тема уроку: Аранжування в музиці

Мета: актуалізувати знання учнів про аранжування, його види; розвивати навички розуміння учнями видів музичного аранжування – аранжування академічної та естрадної музики, сучасне електронне аранжування академічної музики та визначити їхні характерні особливості.

Завдання:

- навчити впізнавати музичний твір за його аранжуванням;
- ознайомити зі специфікою аранжування музики; повторити пісенний репертуар;
- розвивати вміння впізнавати пісні або музичні твори для сприймання на слух;
- назвати музичний жанр та авторів твору, що прозвучали;
- визначити характерні засоби музичної виразності творів;
- виховувати цілісне ставлення до музичного мистецтва;
- повагу до творчості композиторів минулого та сучасності.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Методи і техніки формувального оцінювання

1. Цю вправу добре давати на початку уроку. Діти кидають **КУБИК СПОДІВАНЬ** та відповідають на запитання, що їм випали. У кінці уроку ще раз проводимо, щоб відрефлексувати

2. ФОРМУЛА 3-2-1 опитування

Цю формулу можна адаптувати до будь-якої теми, яку ви вивчали в класі. Якщо цей формат повторювати, то під час подальшого вивчення нового матеріалу учні вже знатимуть, на що звертати увагу. І вони будуть розуміти, як їм готуватися до такого методу оцінювання.

Для цього завдання найкраще об'єднати учнів у групи для спільної роботи.

3 особливості, які ви виявили щодо _____

2 цікаві речі про _____

1 запитання, яке у вас ще є, стосовно _____

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА ✓3-2-1

- Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом:
- 3 речі, які ви дізналися, 2 цікаві факти, 1 питання, що залишилося;
- 3 ключові слова, 2 відмінності між __, 1 вплив на __;
- 3 важливі факти, 2 цікаві ідеї, 1 уявлення про себе як учня;
- 3 нові терміни, 2 нові ідеї, 1 річ, яку потрібно обдумати;
- 3 питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), 2 прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть 1 зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)

3 2 1

3. Техніка «ТРИХВИЛИННА ПАУЗА». Учитель надає учням трихвилинну паузу, яка дає можливість дітям обдумувати поняття, ідеї уроку, пов'язати з попереднім матеріалом, знаннями, досвідом, а також визначитися із незрозумілими моментами.

Я змінив/змінила своє ставлення до....

Я дізнався/дізналася більше про....

Я здивувався/здивувалася тому, що ...

Я відчув/відчула...

Я ставився/ставилася до ...

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА ✓ТРИХВИЛИННА ПАУЗА

Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень.

- Я змінив(ла) ставлення до....
- Я більше дізнався(лася) про...
- Мене здивувало...
- Я почувався(лася)...

(Рисунки з презентації Серих Л.В.)

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України

Мета уроку:

вчити учнів розуміти досягненнями культури України; вчити давати визначення поняття «музичні символи», познайомити учнів із музичними символами України.

виховувати естетичне ставлення, інтерес і любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів і навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Обладнання: підручник, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Тип уроку: вивчення нової теми.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Вправи ФО

I. Організаційний момент

«ПРОГНОЗ НАСТРОЮ»

✓ Діти, сьогодні ви прийшли на наш урок, мабуть з різним настроєм. Подивіться на дошку і подумайте з яким з зображених погодних явищ, ви, могли б порівняти свій настрій.

	Не забувайте, що сніжинки та краплинки все одно розтануть.
	Ви роздратовані, але заспокойтесь, адже від ваших блискавок можуть постраждати інші. Все буде добре.
	Я вам бажаю, щоб ваш настрій був частіше сонячним, а життя розфарбоване всіма кольорами веселки.

1. «РУЧКА ТРУДІВНИЦЯ» Вчитель показує три положення долоні на столі, які послідовно змінюють один одного: розкрита долоня на столі, долоня, стиснута в кулак, долоня ребром на столі. Спочатку вправа виконується разом з ведучим: а) долонею правої руки; б) долонею лівої руки; в) обома долонями одночасно.

2. «КІЛЬЦЕ» Піднімаємо вгору обидві долоні і починаємо перебирати пальці на обох руках, поєднуючи в кільце з великим пальцем по черзі вказівний, середній, безіменний та ін. Виконується спочатку правою рукою, потім лівою, потім обома.

3. «ВУХО – НІС» Лівою рукою візьміться за кінчик носа, а правою рукою – за протилежне вухо. Одночасно відпустіть вухо і ніс, хлопніть в долоні, змініть положення рук «з точністю до навпаки».

II. Актуалізація опорних знань

- Яку музику ви слухали під час літніх канікул?
- Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?
- Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?
- Які концерти відвідали?

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Вчитель. Музика в житті людини відіграє величезну роль, та, мабуть, найважливіше значення має пісня. Деякі музичні твори за своєю глибиною змісту, його відповідністю прагненням і почуттям народу стають музичними символами нації.

- Який музичний символ нашої держави?
- Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

2. СПРИЙНЯТТЯ Й АНАЛІЗ. ІНТЕПРЕТАЦІЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

Розпочніть заповнювати перші два стовпці таблиці **ЗХД**, а останній – наприкінці уроку.

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався / дізналася

IV. Повідомлення теми і мети уроку

Сьогодні ми ознайомимося з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну».

V. Вивчення нового навчального матеріалу

VI. РЕФЛЕКСІЯ. ОЦІНЮВАННЯ

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМООСВІТИ

САМООЦІНЮВАННЯ роботи на уроці.

Завершити заповнення таблиці **ЗХД**. Оцінювання за допомогою **ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ**.

Курченко Олена Олександрівна,
учитель мистецтва

КЗ Сумської обласної ради «Шосткинський ліцей спортивного профілю»

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ

Тема уроку: Синтез мистецтв у храмі: культова архітектура. Культова (сакральна) архітектура у багатокультурному світі. Типи храмів: православні церкви, католицькі костели, буддійські пагоди, іудейські синагоги, ісламські мечеті

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, **розвиток** мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Вправи ФО

1. Техніка «СИГНАЛИ РУКОЮ»

Учитель просить учнів показувати сигнали, що позначають розуміння або нерозуміння матеріалу (у ході пояснення понять, принципів, процесу тощо). Попередньо потрібно домовитися з учнями про використання таких сигналів:

- Я розумію ___ і можу пояснити (великий палець руки спрямовано вгору).
- Я все ще не розумію _____ (великий палець руки спрямовано в сторону).
- Я не зовсім упевнений у _____ (помахати рукою).

Після ознайомлення із сигналами учитель опитує учнів кожної групи: Що саме Ви не зрозуміли? У чому відчуваєте невпевненість? Що ви зрозуміли й можете пояснити?

За результатами отриманих відповідей учитель приймає рішення про повторне вивчення, закріплення теми або продовження вивчення тем за програмою.

2. «ЗНАЙТИ ВІДПОВІДНОСТІ»:

1 Костьол
2 Мечеть
3 Буддійський храм
4 Синагога
5 Православна церква

Вітраж, скульптура
Вітраж, скульптура
Фрески, мозаїка, ікони
Вітраж, скульптура
Фрески, мозаїка, ікони

3. ОДНОХВИЛИННЕ ЕСЕ

Техніка, яка використовується з метою представлення учнями зворотного зв'язку про вивчене з теми.

Для написання есе вчитель може поставити такі запитання:

- ✓ Що найголовніше ти дізнався сьогодні?
- ✓ Які питання залишилися для тебе незрозумілими?

Любименко Інна Іванівна,
учитель мистецтва

Кіндратівська філія Хотінського ліцею Хотінської селищної ради Сумського району

МИСТЕЦТВО В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ

ТЕМА: Мистецтво в інтегрованому просторі культури

Тема уроку : Нове життя народних мелодій в інструментальній музиці

Мета уроку: формувати виконавські уміння та навички, розвивати ритмічне почуття, вокальні, хорові та елементарні танцювальні навички; вчити уважно, активно сприймати твори різних видів мистецтва, знайомити з особливостями їхньої художньо -образної мови, заохочувати виявляти та висловлювати власні враження від прослуханого твору; пробуджувати прагнення визначати, описувати емоційні стани, формувати культури емоційного сприймання творів музичного мистецтва; розширювати музичні можливості дітей у власному творчому вияві – художньому самовираженні, викликати у дітей бажання презентувати результати власної творчості, брати участь у шкільних мистецьких заходах; заохочувати самостійного використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення.

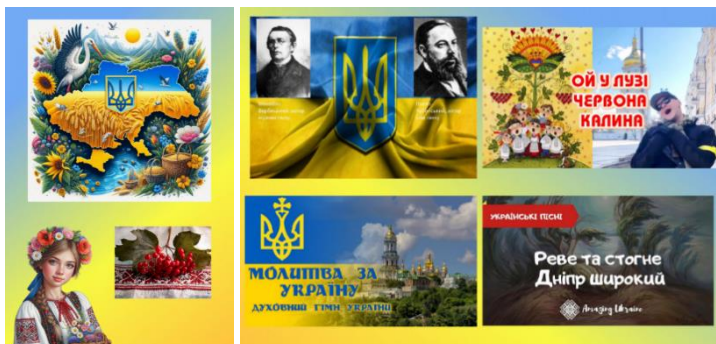
Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

Музичне вітання

II. Повторення вивченого матеріалу

- ✓ Розгляньте колаж (колаж також може зробити один із учнів)
- ✓ Що об'єднує всі зображення?

Вчитель. Так. На минулому уроці ми говорили про музичні символи України. Домашнім завданням було дослідити, обрати одну із обробок пісень, яка є музичним символом України, зберегти посилання на відео, щоб можна було всім послухати цей музичний твір.

Варіант 1. «СКАЖИ ЩОСЬ» Учні по черзі демонструють різні обробки пісень – музичних символів України (при дистанційному навчанні «діляться екраном» під час уроку) і обговорюють переглянуте відео (чим зацікавила саме ця обробка пісні?)

Варіант 2. Встановити відповідність «КОМПОЗИТОР – ТВІР»

III. Вивчення нової теми

Вчитель. Поміркуйте, а який музичний інструмент є символом української культури? Здавна струни кобзи й бандури полонили серця українців. У минулому кобзарі співали під акомпанемент кобзи й бандури, були виразниками патріотичних ідей і волелюбних настроїв українців. На народних картинах «Козак Мамай» головний герой завжди зображений із кобзою чи бандурою. Він – воїн-захисник (символ – шабля) і духовний охоронець українства (символ – музичний інструмент). Отже, бандура також стала музичним символом України.

Музично-хореографічним символом українців став гопак – один із найпопулярніших народних танців. Він має запорозьке бойове походження і передбачає використання віртуозних рухів у швидкому темпі, зокрема карколомних стрибків та обертань.

Інструментальна обробка танцювальних мелодій набула поширення серед композиторів і виконавців. Зазвичай їх виконують ансамблі, оркестри народних інструментів, а нині навіть рок-гурти. Народні інструментальні мелодії, як і пісні, зачаровували українських композиторів, були джерелом їхньої творчості. Оригінальний етноколерит танцювальної музики Гуцульщини викликав зацікавлення Левка Колодуба і Мирослава Скорика.

Сприймання музичних творів

1. Левко Колодуб. Гуцульський танець .

2. Мирослав Скорик. Гуцульський танець із кінофільму «Тіні забутих предків» (із кінофрагментами)

Завдання: порівняйте гуцульські танці. Які настрої, тембри й ритми характерні для фольклору Карпатського краю? Добери до музики суголосні за настроями картини, присвячені Гуцульщині. Поясни свій вибір. У яких кінофільмах звучать українські танцювальні мелодії?

1 – Антін Манастирський. Гуцульщина; 2 – танець «Аркан»

Георгій Майборода в «Гуцульській рапсодії» для оркестру оспівує природу Карпатського краю. Вступ нагадує награвання на трембіті, що відлунює в горах. Мелодія пісні «Верховино, світку ти наш» розвивається від сумного до урочистого звучання.

Сприймання фрагментів творів. Завдання «ПОРІВНЯННЯ»

1. Георгій Майборода. Гуцульська рапсодія (фрагмент)

2. Пісня «Верховино, світку ти наш»

3. Павло Шольц. Фантазія (Варіації) на тему української народної пісні «Верховино, світку ти наш»

Завдання: порівняйте хорову та інструментальну інтерпретації пісні.

Колекціонуванням і аранжуванням народних танців цікавилися не тільки українські митці. Німецький композитор Йоганнес Брамс захоплювався угорськими танцями. У його інструментальних творах звучать ці темпераментні запальні народні мелодії.

Сприймання. Йоганнес Брамс. Угорський танець № 5

IV Художньо-творча діяльність

1. Вокальні вправи, розспівки.
2. Продовжуємо роботу над піснею «Колискова майбуття»

Підсумок уроку

✓ Хто з вітчизняних і зарубіжних композиторів використовував народні танці у своїх інструментальних творах?

- ✓ Про творчість кого з них ти дізнався / дізналася вперше?
- ✓ Які з прослуханих танцювальних мелодій тебе найбільше зацікавили?
- ✓ Які викликали бажання слухати для емоційного розвантаження?

«ОСІННЯ РЕФЛЕКСІЯ» (ідея взята із телеграм-канала «Сильні крила») Учні по черзі зачитують і продовжують речення.

Домашнє завдання: придумайте ритмічний супровід до прослуханих танців виконайте його із супроводом шумового або ударного інструменту. За бажанням розучіть кілька рухів українських народних танців.

Використання цифрових технологій на уроці музичного мистецтва.

Наприклад, створення «ХМАРИ СЛІВ». За допомогою цієї «хмари слів» можна повторити з учнями характерні риси різних музичних жанрів.

Менчак Дарія Олексіївна,
учитель мистецтва

Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів №5, м. Суми

СУЧАСНЕ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Тема уроку: Сучасне образотворче мистецтво та його роль в житті людей. Образотворче мистецтво, яке оточує людей, зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу; розвиток художніх здібностей, креативного мислення; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Обладнання: мультимедійний комплект, гуаш або акрилові фарби, щіточки, ємність для води.

Перебіг уроку

Пропоновані завдання для ФО:

Завдання 1. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

Мета: Розвинути навички аналізу та розуміння спадкоємності традицій у сучасному мистецтві, формувати нові знання про сучасних українських художників.

Розгляньте картини, можливо, деякі з них вам вже знайомі. Подумайте, де ви могли зустрічати їх?

Проходячи між яскравих полиць супермаркету, ми можемо частенько спостерігати серед різних шоколадних смаколиків твори сучасної української художниці **Євгенії Гапчинської**.

Євгенія Гапчинська – одна з найбільш знаменитих українських художниць, яка має свій неповторний стиль. Малюючи маленьких смішних чоловічків із зворушливими написами, Гапчинська називає себе «Постачальником щастя № 1»...

А ці роботи написав Микола Пимоненко, який народився у Києві 1862 року в родині майстра іконопису. Батько – Корнелій Данилович Пимоненко споруджував вітварі й розписував церкви.

- ✓ Порівняйте твори різних поколінь.
- ✓ Опишіть, які елементи (колір, форма, тема, стиль) збереглися в сучасному творі з традиційного, а які були змінені чи доповнені.
- ✓ Розкажіть, де ще в повсякденному житті можна зустріти твори українських художників.

Завдання 2. ЗНАЙДИ СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

Мета: Навчити учнів аналізувати візуальні елементи, що залишаються актуальними з часом, і які змінюються в залежності від епохи.

1. Розгляньте твори мистецтва з різних епох, представлені в підручнику Л. Кондратової. Серед них виберіть:

Твір традиційного мистецтва (наприклад, бароковий живопис).

Твір сучасного мистецтва (наприклад, у стилі поп-арт чи абстракціонізму).

2. **ЗАПОВНІТЬ ТАБЛИЦЮ**, порівнявши їх за такими критеріями: сюжет, кольорова гама, техніка виконання, ставлення до простору і форми.

3. Після заповнення таблиці сформулюйте, у чому полягає спадковість і новаторство між цими двома роботами.

Завдання 3. СТВОРЕННЯ ВЛАСНОГО ТВОРУ з елементами традиційного та сучасного мистецтва

Мета: Заохотити учнів до творчого вираження, показати, як знання про традиції можна застосувати у власній творчості.

1. Завдання учням – створити власний малюнок або ескіз, поєднуючи елементи традиційного мистецтва (наприклад, орнаменти, символи) та сучасні підходи (абстрактні форми, незвичні кольори).

2. Напишіть пояснення (2-3 речення), чому ви обрали саме такі елементи та як вони поєднують традиційне і сучасне.

Мешко Тетяна Борисівна,
учитель музики, етики

КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів 29 Сумської міської громади

МУЗИКА: ПІСНІ

Тема: Соціально-побутові пісні. Чумацькі пісні

Мета:

- **навчальна:** продовжити знайомити учнів з різновидами народних пісень, їх особливостями і призначенням; роботу над вивченням соціально-побутових пісень; розповісти про трагічний і героїчний пафос чумацьких пісень;
- **розвивальна:** розвивати культуру мовлення, естетичні смаки, пам'ять, вміння послідовно висловлювати власні думки, судження, почуття, відстоювати свою точку зору, наводячи переконливі докази;
- **виховна:** виховувати повагу до народної пісні, інтерес до історичного минулого нашого народу.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

Прослуховування пісні «Ой у полі криниченька»

Питання для бесіди:

- Про кого пісня?
- Яке враження справила на вас ця пісня?
- Чому?
- Хто такі чумаки?
- Що ви про них знає?

Прийом ФО «КЛАСТЕР» (групування) до слова **чумак**

побратим, впевнений, гордий, міцний, витривалий, сміливий, мужній, спритний, стійкий...

III. Повідомлення теми і мети уроку

IV. Вивчення нового матеріалу

- Розповідь вчителя про роль пісні в житті народу... зачитування висловлювання відомих людей про українську народну пісню... чумацький промисел... риси та тематика чумацьких пісень...

- Перегляд картини І. Айвазовського «Чумацька валка» та прослуховування пісні «Ой у степу криниченька» з подальшим аналізом творів.

Прийом ФО «ДІАГРАМА ДУМОК...»

VI. Рефлексія

«РЮКЗАК»

«М'ЯСОРУБКА»

«СМІТНИК»

VII. Оцінювання. Прийом ФО «САМООЦІНЮВАННЯ...»

ОСОБЛИВОСТІ НАТЮРМОРТУ

Тема. Натюрморт. Особливості жанру натюрморту

Мета:

1. **Розкрити** значення поняття «натюрморт» як жанру образотворчого мистецтва; актуалізувати отримані знання про передачу об'єму круглих форм предмета прийомами світлотіні; формувати навички й уміння організації художньої діяльності.
2. **Розвивати** образне мислення, колірний зір, естетичне сприйняття творів мистецтва і навколишнього світу. Стимулювати творчий потенціал.
3. **Виховувати** естетичний смак учнів.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань

Давайте пригадаємо, які жанри образотворчого мистецтва ви вже знаєте?

Вправа «ВСТАНОВИ ВІДПОВІДНІСТЬ»:

БАТАЛЬНИЙ

ПОРТРЕТ

ІСТОРИЧНИЙ
НАТЮРМОРТ
АНІМАЛІСТИЧНИЙ

III. Оголошення теми уроку

IV. Мотивація навчальної діяльності

На цьому уроці ми познайомимося з натюрмортом як жанром образотворчого мистецтва. Ви маєте ознайомитися з роботами великих художників, які у своїх картинах передавали красу світу, що оточує людину протягом багатьох сторіч. Ми навчимося малювати творчий натюрморт.

V. Вивчення нового матеріалу

Своє ставлення до предметів – корисних і непридатних, ошатних і скромних, нових і старих – художники виражають за допомогою натюрморту.

Натюрморт – це жанр образотворчого мистецтва, у якому художники зображають будь-які предмети побуту, фрукти, забиту дичину, квіти тощо. Слово це французьке й *перекладається буквально як «мертва природа».* Цікаво, що по-німецьки та по-англійськи натюрморт визначається точніше: як «тихе» або «нерухоме життя».

Уперше натюрморт набув самостійного значення в VI ст. в Китаї як «живопис квітів». У Європі натюрморт виділився в окремий жанр наприкінці XVI ст. Історію європейського натюрморту розпочала станкова картина італійського художника Караваджіо «Кошик з фруктами» (1590-ті роки).

У XVII ст. натюрморт набув поширення в мистецтві країн Західної Європи. Справжній розквіт цього жанру спостерігався в Голландії та Фландрії (сучасна Бельгія) у XVII ст. Йому навіть придумали іншу назву – «тихе життя», натякаючи, що речі живуть особливим життям і можуть дещо розповісти про свого власника. Голландські художники ставилися до своєї справи так серйозно, що працювали все життя над яким-небудь одним різновидом натюрморту. Були художники, які зображували лише квіти, інші – музичні інструменти або дичину. Один мандрівник писав, що в Голландії картини цінуються дорожче, ніж прикраси із дорогоцінного каміння і золота. Багато з цих картин були натюрмортами, їх можна розглядати годинами і знаходити все нові й нові деталі. Реальнішими, ніж справжні, виглядають на картинах надзвичайно майстерно виконані зрілі, налиті соком фрукти. Як живі стоять квіти, навколо яких пурхають метелики, яких так і хочеться спіймати. Віллем Клас Геда, Франс Снейдерс, Пітер Клас, Саломон ван Рейсдал, Ян Давидс де Хем – ось плеяда тих чарівників, які у своїх картинах *оживляли «мертву натуру».*

Пізніше натюрмортом художники займалися окремо, він був одним із напрямів у їхній творчості. У XVIII ст. блискучі зразки натюрморту ми спостерігаємо серед творів французького художника Шардена. У XIX-XX ст. натюрморт набуває нового значення: він відтворює емоційний стан автора, його погляди на сучасні події, на проблеми людського життя. Таким складним змістом наповнені натюрморти голландця Вінсента Ван Гога, французя Поля Сезана й багатьох митців XX ст.

VI. Практична робота

За своїм призначенням натюрморти можуть бути як **навчальні, так і творчі.** Але одне не виключає інше.

Творчість у роботі над натюрмортом починається з вибору теми, із задуму майбутнього твору. Ви самі розміщуєте вибрані вами предмети: пересуваєте їх, міняєте місцями, замінюєте один предмет іншим доти, доки не вийде те, що вам здається найкрасивішим. Малюючи ці речі, ви намагайтесь передати форму, об'єм *предметів*, матеріал, з якого вони зроблені.

Дивлячись на твори давніх і сучасних майстрів натюрморту, ви, можливо, помітили важливу закономірність: усі речі, зображені на натюрморті, об'єднані спільним змістом, темою. Підбір речей - не випадковість. Кожна річ за змістом повинна доповнювати інші, як голос у хорових співах. Якщо, наприклад, до столового ножа та буханця хліба додати віник, то стане зрозумілим, що він тут ні до чого. А от до відра, табурета та ганчірки він буде логічним доповненням.

Ми маємо ретельно відбирати предмети, адже вони повинні співвідноситися також за розмірами та кольором. Малюючи маленькі предмети поруч із дуже великими, треба пам'ятати про те, що між ними виникне контраст розмірів. Такі протиставлення треба робити свідомо, адже може трапитися так, що маленьких предметів просто не буде видно. А шляхетний стриманий колір поруч з яскравим, чистим відтінить його.

Кількість предметів намагайтесь обмежувати, щоб не переповнити натюрморт чимось зайвим. Речі іноді затуляють одна одну, що заважає виразити задум. Інколи, навпаки, розміщені занадто окремо, вони здаються ніби випадково розсипаними.

Створюємо натюрморт. Розкрити ваш задум допоможе також освітлення. Слід вибирати таке освітлення, за якого предмети виглядали б найвиразніше. Взагалі, перш, ніж зображувати який-небудь натюрморт, вирішіть, що ви за його допомогою хочете висловити, яку сторінку різноманітного

життя відобразити, які речі стануть «акторами» вашої розповіді, оскільки через них художник відтворює оточення, показує смаки, професію і навіть характер людей, яким ці речі належали.

VII. Підведення підсумків

ОБГОВОРЕННЯ, ЗАХИСТ ТА ВИСТАВКА дитячих робіт. САМООЦІНКА

Мої враження від уроку, побажання
(Діти коротенько записують, вкладають у скриньку).

1. Що найбільше запам'яталось на уроці?
2. Чи важкою для вас була ця тема? На якому етапі уроку?
3. Яким балом ви оцінюєте свою роботу, чому?
4. Чим цікаве використання на уроках ІКТ?

Самооцінка

Мені було цікаво.	Деякі завдання я не зміг виконати.
Мені було сумно.	Всі завдання були важкими для мене.
Я не все зрозумів.	Я активно працював, піднімав руку.
Я уважно слухав відповіді товаришів.	Я виконував завдання без помилок.

Муравйова Зінаїда Миколаївна,
учитель мистецтва

Зноб Трубчевська гімназія Зноб Новгородської селищної ради Сумської області

ТРАДИЦІЇ ТА НОВЕ ТРАКТУВАННЯ В МИСТЕЦТВІ

Тема: Традиції та нове трактування в мистецтві. Поняття гончарне мистецтво, кераміка. Розмаїття кераміки України. Центри кераміки України. Знайомство із оберегами та символами.

ХДТ: Створення аплікаційної роботи із зображенням двох предметів керамічного посуду (за вибором) зі стилізованим опішнянським розписом.

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; **формування** системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Вивчення нового матеріалу

1. **РОБОТА В ГРУПАХ.** Об'єднайтеся у чотири групи і розгляньте світлини. Домовтеся, яке зображення аналізуватиме кожна група.

Косівська кераміка

Опішнянська кераміка

Васильківська кераміка

Бубнівська кераміка

2. <https://www.youtube.com/watch?v=1zd-3TUNtrA>

Перегляд відео «Технологія виготовлення керамічних виробів в Україні»

Обговорення переглянутого відео

Закріплення вивченого

Гра «КУБУВАННЯ»

1. Кераміка це –
2. Як виникло гончарне ремесло
3. Найбільш відомі в Україні осередки гончарства
4. Чому гончарство популярне на теренах України ?
5. Що характерно для осередків гончарства ?
6. Що знаєте про гончарство в рідному краї ?

Натальчук Вікторія Іванівна,

учитель мистецтва

Шаповалівська філія Соснівського освітнього комплексу «лицей –заклад дошкільної освіти»
імені Анатолія Шульги Попівської сільської ради Конопотського району Сумської області

НАСТРІЙ У ПЕЙЗАЖІ

Тема: Настрій у пейзажі. Виконання пейзажів з використанням техніки кухонного їжака

Мета: Актуалізувати знання про пейзаж як вид образотворчого мистецтва, колірні гами, ознайомити з технікою штампування кухонним їжачком; навчити створювати певну колірну гаму для передачі настрою пейзажу. Розвивати навички роботи фарбами, уміння спостерігати за навколишньою дійсністю, зорову й емоційну пам'ять.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Привітання. Перевірка готовності до уроку.

II. Актуалізація опорних знань

Давайте пригадаємо, що ми знаємо про пейзаж у формі **ГРИ «ТАК-НІ»**

На кожне запропоноване моє твердження ви повинні відповідати коротко «так», «ні».

- Пейзаж–це вид мистецтва?
- Пейзажний жанр-це зображення живих істот?
- Живописні твори виконані завжди на пласкій поверхні?
- Виразальним засобом живопису є об'єм?
- Основні кольори - синій, жовтий, червоний?
- Пейзаж малюють тільки з натури?
- Панорама-це це зображення місцевості з висоти пташиного польоту?
- Спостережна перспектива – суто практичний метод передавання перспективного ефекту без корегувань «на око» ?
- Точка сходження лежить на лінії горизонту ?

III. Мотивація навчальної діяльності

Художник передає настрій і почуття за допомогою кольору. А як на вашу думку, чи можемо ми з вами за допомогою кольору передати наш настрій?

Скільки кольорів достатньо, щоб передати всю палітру кольорових співвідношень на картині і повною мірою показати стан природи?

Які на вашу думку це повинні бути кольори? (три основні: червоний, синій, жовтий)

А як отримати інші кольори?(інші додаткові, створюються при змішуванні основних)

Метод «МОЗКОВИЙ ШТУРМ»

- Як ви охарактеризуєте поняття «настрій»?
- У який спосіб виражається настрій?
- А який настрій може мати природа?

- Які відтінки буде застосовувати художник для зображення осені?
- Що таке мотив пейзажу? (сукупність виразних особливостей певного явища або куточка природи)

VI. Практична робота. Інструктаж

- ✓ Продумай мотив своєї роботи. Обери формат картини
- ✓ Вибери для себе певний настрій осіннього пейзажу
- ✓ Зверни увагу на необхідність дотримання законів плановості у процесі передачі простору
- ✓ Виконавши лінію горизонту олівцем, почніть роботу фарбами в техніці штампування кухонним їжачком.

VII. Підсумки уроку

ПЕРЕГЛЯД І ОБГОВОРЕННЯ РОБІТ

1. Як ви гадаєте, чи вдалося передати настрій в радісному та сумному пейзажі?
2. Які засоби виразності передають настрій у пейзажі?

Пахолко Людмила Олександрівна,

учитель музичного мистецтва

Комишанський ліцей Комишанської сільської ради Охтирського району Сумської області

УРОК МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА: 7 КЛАС

Тема уроку: Музичні символи України

Мета уроку:

вчити учнів оволодівати досягненнями культури рідної землі; вчити дати визначення поняття «музичні символи», знайомити учнів з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну». організувати своє робоче місце, планувати свої дії ;

виховувати естетичне ставлення, інтерес та любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Бесіда-діалог «МОЇ ЛІТНІ КАНІКУЛИ»

- Яку музику ви слухали під час літніх канікул?
- Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?
- Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?
- Які концерти відвідали?

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Створення проблемної ситуації.

Вчитель. Музика в житті людини відіграє величезну роль, та, мабуть, найважливіше значення має пісня. Деякі музичні твори за своєю глибиною змісту, його відповідністю прагненням і почуттям народу стають музичними символами нації.

Який музичний символ нашої держави?

Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

IV. Повідомлення теми і мети уроку

Тема нашого уроку: «Музичні символи України». Сьогодні ми ознайомимося з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну».

V. Вивчення нового навчального матеріалу

1. Розповідь вчителя з елементами **БЕСІДИ**:

Музика в житті людини відіграє величезну роль, та, мабуть, найважливіше значення має пісня. Деякі музичні твори за своєю глибиною змісту, його відповідністю прагненням і почуттям народу стають музичними символами нації.

- Який музичний символ нашої держави?
- Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

(відповіді учнів)

2. Робота з підручником

3 Слухання музичного твору

Молитва за Україну (музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кониського).

Обговорення після прослуховування муз твору.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (відповіді на запитання)

Поміркуйте, чому «Молитва за Україну» є музичним символом духовності українського народу. Як ви розумієте слова вірша Анатолія Грицяя, написані під впливом «Молитви за Україну»?

Вчитель: *Бесіда про народну пісню як символ українського народу.* Справжнім символом нашого народу є народна пісня. Пісні в Україні дуже різноманітні: одні, ніби степи, – широкі й безкраї, інші, як гірські річки, – стрімкі та грайливі. Вони заспокоюють і звеселяють, з ними ми плачемо й радіємо, працюємо та йдемо на боротьбу. Народні пісні – це скарбниця пісенної творчості, безцінне надбання народу, виразник його інтересів, історії та культури.

4 . Слухання музичного твору

Українська народна пісня «Ой верше, мій верше...» (виконання під супровід колісної ліри; виконання сучасними естрадними співаками).

Обговорення після прослуховування муз твору.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (відповіді на запитання)

Пригадайте та назвіть жанри українських народних пісень.

Порівняйте виконання народної пісні.

5 Слухання музичних фрагментів в обробці Миколи Лисенка

«Ой не світи, місяченьку...», «Лугом іду, коня веду» (для соліста із супроводом); «Верховино, світку ти наш» (для хору) .

Обговорення після прослуховування музичного твору.

- ✓ Як музичний супровід вокальних творів допомагає розкрити музичний образ?
- ✓ Як відбувається темпово-динамічний розвиток хорового твору?

Слова вчителя.

Слухання музичного твору

«Реве та стогне Дніпр широкий...»

(сл. Т. Шевченка, муз. Д. Крижанівського) (різні інтерпретації).

Обговорення після прослуховування муз твору.

- ✓ Які почуття викликає музика?
- ✓ Якими засобами виразності це досягнуто?
- ✓ Розкажіть про засоби виразності живопису, за допомогою яких Микола Бурачек зобразив бурю на Дніпрі.

✓ Поміркуйте, що об'єднує поетичний текст, музику та картину.

7. Мистецька скарбничка.

Обробка народної пісні – перекладення для хору чи інструмента одноступічної народної мелодії.

8. Слухання музичного твору

Микола Леонтович. «Щедрик». Станіслав Людкевич. «Гайліка».

Обговорення після прослуховування муз твору.

- ✓ Охарактеризуйте виконавський склад хорів.

- ✓ Як відбувається розвиток музики в кожному творі?

9. Вокально-хорова робота.

а) Повторення правил співу.

б) Розспівування. (Виконання вправ для розвитку музичного слуху та голосу. Повторення української народної пісні «Грицю, Грицю, до роботи» (пісня вивчалася в молодших класах)

в) Розучування пісні «Молитва за Україну»

Робота над змістом пісні.

Показ пісні, бесіда про зміст та будову пісні, про що йдеться у пісні, який настрій вона створює, у якій формі вона написана, що є незмінним у цій формі?

Розучування мелодії першого куплету та приспіву.

Виконання першого куплету та приспіву пісні під акомпанемент фортепіано.

VI . Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку. «МІКРОФОН»

- ✓ Які музичні символи України ви знаєте?
- ✓ Поясніть, як ви розумієте, поняття обробка народної пісні.
- ✓ Яка роль фольклористів у справі збереження та поширення музичної спадщини народу?
- ✓ Пригадайте, які хоріві обробки народної пісні вивчалися в попередні роки. Хто з музикантів здійснював ці обробки?

VII. Домашнє завдання

Уявіть, що вам запропонували дібрати музичні позивні для телевізійного каналу, що буде розповідати про Україну в світі. Підберіть мелодію, яка на вашу думку, буде найкраще відповідати тематиці телеканалу. Обґрунтуйте свою думку.

Петриченко О.М.,

учитель мистецтва Сумської області

МУЗИЧНІ ТА ГРАФІЧНІ ШЕДЕВРИ

Тема уроку: Музичні та графічні шедеври

Мета уроку:

познайомити із поняттям портретного жанру в образотворчому мистецтві, розглянути особливості видів портретів;

розвивати вміння учнів здійснювати аналіз різних видів портретів, вміння створювати силуетний портрет у профіль за зразком або за власним задумом із паперу з наклеюванням на кольоровий папір, вміння розрізняти характерні особливості портретного жанру в живописі та графіці;

виховувати інтерес до художніх образів портретного жанру та виконання завдання на передавання силуетного портрету у профіль.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

ПОДУМАЙ – РОЗКАЖИ В ПАРІ

Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі

- Пригадай, що таке портрет.

- Як може бути зображена людина на портреті?

II. Мистецька грамотність

Новий матеріал

Твори портретного жанру класифікують за різними ознаками. Найчастіше на портретах зображують людей в анфас (прямо), у профіль (збоку), впівоберта, три чверті повороту вліво чи вправо тощо. За кількістю зображених осіб портрети поділяють на індивідуальні, парні та групові.

III. Мистецька діяльність

1. Творча діяльність

СОРТУВАННЯ СЛІВ ТА РЕПРОДУКЦІЙ

Учням дають картки із термінами, що позначають види портретів, та репродукціями портретів. Необхідно знайти зображення до цього терміну.

Сімейний портрет
Релігійний портрет

Гумористичний портрет
Індивідуальний портрет

Автопортрет

Практична робота.

Створення силуетного портрету у профіль за зразком або за власним задумом.

2. Ігрова діяльність

ТЕСТУВАННЯ

- 1) Як називається жанр образотворчого мистецтва, який зображує людину або групу людей?
 - А. натюрморт
 - Б. портрет
 - В. пейзаж
- 2) Як називається портрет, на якому художник зобразив сам себе?
 - А) парадний
 - Б) автопортрет
 - В) індивідуальний
- 3) Яку другу назву має гумористичний портрет?
 - А) костюмований
 - Б) шарж
 - В) ілюстративний

IV. Узагальнення вивченого матеріалу-рефлексія

ШВИДКА ВІДПОВІДЬ

Учням необхідно відповісти за 2-4 хвилини на відкриті запитання або твердження

- За якими ознаками класифікують твори портретного жанру?
- На які види поділяють портрети за характером виконання?

V. Підсумок уроку

Визначення власних емоцій від уроку

Підгайна Оксана Петрівна,
учитель мистецтва

КЗ Сумської обласної ради «Глинська спеціальна школа»

ХОРОВІ ОБРОБКИ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

Тема уроку: Хорові обробки українських народних пісень

Мета уроку: **Формування** компетентностей, умінь, ставлень, необхідних для художньо-творчого самовираження, **залучення** до збереження культурної спадщини України.

Завдання уроку:

Прослухати і порівняти хорові твори.

Дослідити творчість М. Леонтовича, порівняти звучання академічного і народного хору.

Музичний матеріал М. Леонтович «Щедрик» у виконанні народного та академічного хорів, «Над річкою, бережком», М. Леонтовича.

Перебіг уроку (фрагментарно)

ФО можна застосовувати на всіх етапах уроку.

Під час подачі нового матеріалу доцільно використати **вправу «ХТО ПЕРШИЙ»** (пропонується здогадатися про якого композитора піде мова).

Після прослуховування музичних творів **вправа «ТАК ЧИ НІ»** (аналіз творів, порівняння манери виконання та співу, підбір ілюстрацій та їх відповідність до прослуханих творів).

Підсумок уроку:

Вправа «ЗАКІНЧИТЬ РЕЧЕННЯ...»

«ВСТАВТЕ ПРОПУЩЕНЕ СЛОВО»

Рогова Світлана Іванівна,

учитель мистецтва

Клепалівська гімназія з дошкільним підрозділом Буринської міської громади

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО: 7 КЛАС

Тема: Народна творчість що вражає світ

Мета: **ознайомити** учнів з поняттям «Лінія горизонту», з основними просторовими орієнтирами та розміщенням предметів на аркуші; **розвивати** вміння змішувати фарби на палітрі для утворення відтінків кольорів, малювати дерево, розглядаючи його будову; **виховувати** в учнів почуття любові до природи, естетичний смак.

Очікувані результати: здобувач освіти сприймає твори мистецтва, розуміє поняття «лінія горизонту»; змішує фарби на палітрі для утворення відтінків кольорів; бере участь в обговоренні вражень, описує власні враження.

Формування ключових компетентностей:

вільне володіння державною мовою: усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності;

екологічної: спостереження, дослідження та явищ природи засобами мистецтва;

навчання впродовж життя: формування уміння визначати власні художні інтереси, прагнення доцільно використовувати свій час для творення мистецтва;

громадянської та соціальної: співпраці з іншими, використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан)

Обладнання: мультимедійний комплект, ємність для води, ватна паличка, олівець, серветка, поролон.

Інструмент «РОБОТА В ГРУПАХ»

Порівняти косівську кераміку з опішнянською за кольором тла, орнаментами, малюнками тощо.

Перегляд відео «Декоративний розпис в Україні» за посиланням

<https://youtu.be/Fk2uXn2io9Q?feature=shared>

Обговорення переглянутого відео.

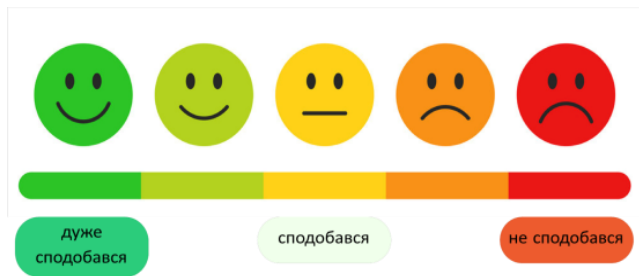
Інструмент «ПРОДОВЖ РЕЧЕННЯ»

1. Мені сподобався урок, тому що...
2. Мене здивувало...
3. Мене надихнуло...
4. Мені не все вдалося...
5. Я б хотів ще...

Інструмент «ВИСТАВКОВИЙ ЗАЛ»

Учні презентують свої творчі роботи.

Інструмент «РЕФЛЕКСІЯ»

Стельмах Людмила Миколаївна,

учитель мистецтва

Клепалівська гімназія з дошкільним підрозділом Буринської міської громади

НАРОДНА ЛЯЛЬКА

Тема: Лялька-мотанка – невмирущий оберіг

Мета уроку:

формування ключових компетентностей:

вміння вчитися: організувати своє робоче місце, планувати свої дії, працювати поетапно; загальнокультурної компетентності: оволодіння досягненнями української культури; розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших.

міжпредметної естетичної компетентності: здатність сприймати, інтерпретувати та характеризувати твори декоративного мистецтва;

предметних мистецьких компетентностей: ознайомити учнів із поняттям «вузлова лялька», вчити трансформувати та уособлювати образ людини в образ народної ляльки, перетворювати реальні форми в декоративні; надати початкові знання про символіку народної ляльки; розглядати засоби виразності ляльки, її пропорції, характерні риси (одяг, прикраси); знайомити учнів з майстрами рідного краю; вчити застосовувати набуті знання у створенні творчих робіт; розвивати точність рухів, зорову пам'ять, образне мислення і фантазію; **виховувати** в учнів почуття прекрасного, розуміння народного декоративного мистецтва та любов до національної художньої спадщини.

Обладнання: клаптик білої тканини (15x15см) для голови, кольорові клаптики тканини (9x9 см для ручок, 8x15 см для спіднички та 4x7 см для фартуха), шматочок синтепону або вати, нитки (пляні, шерстяні, бавовняні тощо), нитки муліне або трикутничок квітчастої тканини (для волосся або хустки).

Візуальний ряд: презентація, матеріали для демонстрації послідовності виконання роботи, зразки ляльок (Додаток).

Музичний ряд: <https://youtu.be/oDH8RCBLqfg> хор «Гомін», українська народна музика.

Доцільно на попередніх уроках запропонувати учням підготувати коротенькі розповіді про майстринь, які виготовляють вузлову ляльку.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організація класу

Створення емоційної атмосфери

Вже дзвінок нам дав сигнал

Працювати час настав

То ж, ми часу не гаймо

Працювати починаймо.

II. Мотивація навчальної діяльності, постановка завдань уроку

Повідомлення теми і мети уроку

Гра «ЗНАЙДИ СЛОВО». Вчитель записує на дошці слово «Лялька». Дітям пропонується пригадати все що вони знають про ляльку, звичайну, народну іграшку.

«Лялька – уособлення образу людини. Символіка українських народних ляльок». Перегляд презентації «Мама і дитя», «Дитячі іграшки».

На більшості світлин, які ви побачили є лялька.

III. Актуалізація опорних знань

Проблемне запитання: Як ви вважаєте, чому саме лялькою найбільше люблять гратися діти? (Материнські інстинкти, тому що схожа на людину та ін.)

Учитель. Діти, розгляньте схему на екрані. Керуючись нею, закінчіть речення (речення записані на дошці):

- Сьогодні на уроці ми дізнаємось, хто такі... *(народні майстри, що створюють ляльку-мотанку)*
- Ми створимо ...*(ляльку-мотанку)*
- Ми будемо вчитись ...*(добирати потрібні матеріали для роботи, та поетапно навчимося створювати ляльку-мотанку)*

Ви обов'язково виконаєте поставлені перед вами завдання але при умові, що ви будете:

- ✓ Не просто слухати, а чути.
- ✓ Не просто дивитися, а бачити.
- ✓ Не просто працювати, а творити.
- ✓ Дружно, з натхненням все робити.

Повідомлення учнів та перегляд презентації.

Завдання: звернути увагу які є різновиди ляльок-мотанок.

Діти розповідають про майстринь рідного краю, які виготовляють народну ляльку, про дослідника і збирача вузлових ляльок, уродженця с. Суботів, Чигиринського району, Черкаської області Марка Грушевського,

Гра «ХТО БІЛЬШЕ?» назве різновидів народних ляльок які вони запам'ятали (мотанки з кукурудзиння, ниток, соломи, трави... вузлову)

IV. Слово вчителя

Сьогодні на уроці ми з вами створимо давню, вузлову ляльку, ознайомимося з новими для вас поняттями **«трансформація» «уособлення»** та спробуємо реалізувати суть цих понять.

Трансформація – зміна, перетворення виду, форми, істотних властивостей чого-небудь. Трансформувати – перетворювати, змінювати.

Уособлення – вид **метафори** – вираз, що дає уявлення про яке-небудь поняття або явище шляхом зображення його у вигляді живої особи і наділеного її властивостями. *(Слова записуємо в словник художніх термінів).*

Якщо ви озирнетесь навколо себе, Вас оточують різноманітні предмети, речі. Але чим відрізняється стилізовані малюнки від реальних?

- ✓ Пригадаємо, що таке стилізація?
- Діти аналізують демонстративні ілюстрації (півня, винограду, калини, дерева, людини):
- ✓ Площинне зображення;
- ✓ Зберігаються найхарактерніші ознаки предмета;
- ✓ Мають художнє декорування.

Лялька-мотанка, про яку ми сьогодні говоримо, стилізована або трансформована фігура людини. Повторення: пропорції людини.

Розповідь учителя

Що ж таке традиційна лялька виконана вузловим методом? Таку ляльку виготовляли способом зв'язування і накручування вузлів без голки та ножиць, тому вона і називається «вузликова лялька».

Для її виготовлення використовувалися натуральні тканини. Основою може слугувати рулончик тканини, кукурудзяний качан або шишка. Лялька виконується намотуванням по спіралі.

Перший етап – створення голови; другий – накладання складної форми триколірного хреста на обличчі ляльки, третій – утворення тулуба (при цьому вільні кінці тканини примотуються до кукурудзяного качана) та грудей. Далі намотуються сорочка, спідниця, керсетка – одяг ляльки.

Особливо хочеться звернути увагу на вінок та весільну квітку. Вони виготовлені за традиціями вінка кінця XIX ст. – I половини XX ст., що побутував на Наддніпрянщині. В ньому широко використовувалися такі матеріали як штучні паперові квіти та парафінові «ягідки». За свідченням жителів с. Суботів Чигиринського району подібні вінки виготовляли і у цьому селі. Вмочаючи нитку, почергово в розтопленій парафін та холодну воду, отримували парафінові «ягідки», які з'єднували у грона. (Подібний вінок зберігається і у фондах Національного історико-культурного заповідника «Чигирин»).

Зважаючи на те, що за спогадами суботян наречена повинна була мати лише одну косу, яка по завершенню обряду, перепліталася у дві – «щоб у парі були», лялька має лише одну косу. До віночка прикріплені 12 стрічок різних кольорів, кожна з яких була оберегом, захищаючи волосся від чужого ока. Стрічки вимірювали по довжині коси та розрізали нижче, щоб її сховати.

V. Бесіда

Особливе місце в одязі ляльки займає фартушок, який оздоблений візерунком. Всі візерунки – це стилізація природних форм.

–Які візерунки ви знаєте? (геометричні, рослинні, зооморфні, зустрічаються у вишивці антропоморфні - символічні зображення людей)

Учитель супроводжує свої пояснення демонстрацією виробів або зображень вузлових ляльок та різні види візерунків.

VII. Інструктаж щодо роботи з ножицями

Учитель. Діти, ви будете зараз творити. Щоб робота вийшла гарною, дотримуйтесь правил роботи з інструментами. Пригадаємо їх.

Правила безпечної роботи з ножицями

- Не залишати ножиці у відкритому вигляді.
- Не тримати ножиці вістрям угору.
- Передавати ножиці закритими й кільцями вперед.
- Під час роботи ножицями не вставати з місця, не різати на ходу.
- Під час роботи ножицями тримати матеріал лівою рукою так, щоб пальці не потрапляли на лінію різання.
- Не класти ножиці на стіл так, щоб вони виходили за край столу.

Учитель демонструє матеріали та інструменти необхідні для виготовлення ляльки, а діти за допомогою рухів спробують показати ці інструменти та матеріали.

VIII. Практична робота

Сьогодні на уроці нестандартно під'їдемо до виготовлення ляльки. Але спочатку – гра.

Гра «ПІДБЕРИ КОЛІР»

ГРУПОВА РОБОТА. Користуючись спектральним колом діти виконують вправи на підбір кольорів тканини або ниток.

I група – добрати контрастну кольорову гаму для хреста на обличчі ляльки,

II група – підібрати теплу кольорову гаму для хреста на обличчі ляльки,

III група – підібрати колір спідниці та керсетки

Етапи виконання практичної роботи:

Учитель. А щоб підтримати ваш творчий настрій я пропоную працювати під музику.

Під час роботи звучить народна музика, вчитель у процесі самостійної практичної діяльності учнів здійснює індивідуальне консультування та стимулювання творчої ініціативи школярів.

Порядок виконання роботи:

Учитель. (На дошці послідовна наочність).

Для виготовлення ляльки-мотанки потрібні такі матеріали:

- клаптик білої тканини (15x15см) для голови,
- кольорові клаптики тканини (9x9 см для рук, 8x15 см для спіднички та 4x7 см для фартуха),
- шматочок синтепону або вати,
- нитки (лляні, шерстяні, бавовняні тощо),
- нитки муліне або трикутничок квітчастої тканини (для волосся або хустки).

1. Загорніть синтепон у білу тканину, обмотайте червоними нитками.

2. За допомогою лляної нитки, або атласної стрічки зробити на обличчі мотанки сакральний хрест – спочатку вертикальну смужку, закріпивши нитки на шиї, потім – горизонтальну, зав'язавши вузлик ззаду голови.

3. Зберіть тканину для спіднички з одного боку в складки та примотайте. Нитку не обрізуйте!

4. Обмотуючи ляльку червоною ниткою від шиї до талії, примотайте фартух.

5. Тканину для рук згорніть гармошкою, обмотайте нитками.

6. Примотайте ручки до ляльки нитками хрест-навхрест.

7. За допомогою ниток муліне зробіть лялечці волосся. На місці проділу зав'яжіть нитку, а з протилежного боку моток розріжте ножицями.

8. Прикладіть до голови мотанки волосся, пригладьте його та закріпіть, перев'язавши ниткою на шиї.

9. Заплетіть Берегині коси.

10. Зав'яжіть лялечці на голову стрічку, або одягніть віночок. Шию можна прикрасити намистом.

Не дивно, що ляльку-мотанку і досі вважають надійним оберегом, адже здавна Берегиня, зроблена власними руками, оспівана піснями, обласкана казками, одягнена у все домашнє, рідне,

містила потужну позитивну енергетику найдорожчої людини – матері, яка, вкладаючи в іграшку душу, з любов'ю робила її для своєї дитини.

Готову ляльку-мотанку, можна поставити на покуті, або прикріпи над дверима, і нехай вона приносить щастя у Вашу оселю!

Самостійна робота учнів

IX. Підсумок уроку

Коли учні завершують свої роботи, вони отримують **оцінки** у вигляді **КОЛЬОРОВИХ СТРИЧОК**:

фіолетова – «12»;

червона – «11»;

оранжева – «10»;

жовта – «9»;

зелена – «8»;

блакитна – «7»;

Із робіт учнів учитель оформляє **ВИСТАВКУ ТА КОМЕНТУЄ РОБОТИ**

X. Рефлексія уроку у формі відкритих запитань:

Що нового дізналися (навчилися) на сьогоднішньому уроці?

Що найбільше сподобалося?

XI. Домашнє завдання: (відповідно темі наступного уроку) Підібрати малюнки до слова «стилізація», «лялька-мотанка» різних регіонів України.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Тема уроку: Світ речей в образотворчому мистецтві. Живописне вирішення натюрморту. «Колір у натюрморті». Зображення натюрморту з простих предметів з натури (кольорове рішення).

Мета уроку: виховувати естетичне відношення до навколишнього; удосконалювати навички роботи акварельними фарбами; розвивати вміння сприймати колір, працювати з кольором у певній послідовності.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Застосування інструментів ФО

Орієнтовне оцінювання навчальних досягнень учнів

12 балів :

- 4 – тему розкрито повністю, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями виконано повністю)
- 3 – композиція малюнка правильна (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)
- 3 – техніка виконання досконала.
- 2 – охайність роботи.

11 балів:

- 4 – тему розкрито повністю, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями виконано повністю)
- 3 – композиція малюнка правильна (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)
- 2 – техніка виконання дещо не відповідає своїм вимогам,
- 2 – охайність роботи.

10 балів :

- 4 – тему розкрито повністю, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями виконано повністю)
- 2 – композиція малюнка має незначні відхилення , (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)
- 2 – техніка виконання дещо не відповідає своїм вимогам,
- 2 – охайність роботи.

9 балів :

- 3 – тему розкрито частково, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями виконано частково)
- 2 – композиція малюнка має незначні відхилення, (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)
- 2 – техніка виконання дещо не відповідає своїм вимогам,
- 2 – охайність роботи.

8 балів :

- 3 – тему розкрито частково, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями виконано частково)
- 2 – композиція малюнка має незначні відхилення, (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)
- 1 – техніка виконання не відповідає своїм вимогам,
- 2 – охайність роботи.

7 балів :

3 – тему розкрито частково, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями виконано частково)

2 – композиція малюнка має незначні відхилення, (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)

1 – техніка виконання не відповідає своїм вимогам,

1 – охайність роботи.

6 балів :

2 – тему розкрито частково, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями не виконано)

2 – композиція малюнка має незначні відхилення, (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)

1 – техніка виконання не відповідає своїм вимогам,

1 – охайність роботи.

5 балів :

1 – тему не розкрито, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями не виконано)

2 – композиція малюнка має незначні відхилення, (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)

1 – техніка виконання не відповідає своїм вимогам,

1 – охайність роботи.

4 бали :

1 – тему не розкрито, якщо це тематична робота (або завдання яке ставилось перед учнями не виконано)

2 – композиція малюнка має незначні відхилення, (мається на увазі, правильне розміщення на аркуші)

1 – техніка виконання не відповідає своїм вимогам.

Використання ЕМОДЖІ

Тиченко Тетяна Мирославівна,
учитель мистецтва

Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів
№5 Шосткинської міської ради Сумської області»

КЛАСИЧНА І СУЧАСНА МУЗИКА

Тема: **Етнічні мотиви у класичній і сучасній музиці**

Мета: **знайомити** учнів з українським народним мистецтвом, формувати уявлення про народну музику, імітацію, значення голосу людини в розвитку музичного мистецтва. **Розвивати** вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, розвивати творчі здібності учнів, естетичний смак. **Виховувати** інтерес до слухання класичної музики та виконання історичних пісень різної тематики, виховувати інтерес та любов до музики як виду мистецтва, повагу до української народної музики.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Запитання учасників **ОДИН ОДНОМУ**.

ВІКТОРИНА на відповідність.

ЕМОДЖІ для самоконтролю та самооцінки.

КВІТКА НАСТРОЮ <https://learningapps.org/32976588>

ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА

Тема. Нове життя народних мелодій в інструментальній музиці

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності; розвитку мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

Створення позитивного психологічного клімату.

II. Актуалізація опорних знань (бесіда-діалог види мистецтва, хмара слів – знайти в хмарі українські народні танці).

III. Вивчення нового матеріалу

РОБОТА В ГРУПАХ: Добери до музики суголосні за настроями картини, присвячені Гуцульщині. Поясни свій вибір.

РОБОТА З ГАДЖЕТАМИ: Знайти і встановити відповідність танець та характеристика мелодії, наприклад, Козачок – весела Чардаш – контрастна

РОБОТА В ПАРАХ: до обраного танцю створити власну ритмічну імпровізацію.

IV Підсумок уроку. Рефлексія. Самооцінювання

Хто з вітчизняних і зарубіжних композиторів використовував народні танці у своїх творах? інструментальних творах?

Які викликали бажання слухати для емоційного розвантаження?

Про творчість кого з них ти дізнався вперше?

Які з прослуханих танцювальних мелодій тебе найбільше зацікавили?

САМООЦІНЮВАННЯ

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: «Музичні символи України»

Мета:

навчальна: ознайомити учнів із музичними символами України, з творчістю українських композиторів (М. Лисенка, М. Леонтовича, Л. Ревуцького) та виконавців, які популяризували українське мистецтво за кордоном (С. Крушельницької, К. Цисик);

розвивальна: розвивати уміння сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; розвивати вокально-хорові навички, уміння аналізувати, застосовувати набуті знання у практичній діяльності; формувати естетичні почуття, смак; активізувати ініціативу учнів;

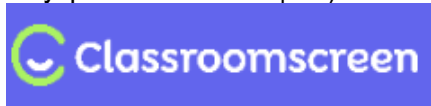
виховна: виховувати почуття національної гордості за свій народ, його культуру, музичне мистецтво, дбайливе ставлення до традицій українського народу.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етап організація навчальної взаємодії пропонується провести з використанням

ОНЛАЙН-ДОШКИ CLASSROOMSCREEN.

Учні пропонується написати на дошці відповідь на питання «Що ти можеш розказати іноземцю про Україну» (якими культурними надбаннями вона славиться, чим може здивувати і вразити українське мистецтво)

Пояснення нового матеріалу

Застосування інструменту ФО **«ХТО ПЕРШИЙ»**. Учні пропонується якомога швидше здогадатися, про якого українського композитора йдеться мова (в даному випадку про М. Лисенка, композитора, з творчістю якого учні знайомилися у попередніх класах)

Аналіз-інтерпретація музичних творів

Застосування інструменту формувального оцінювання **«Правда чи фейк»**.

Підсумок уроку

Застосування інструменту взаємооцінювання **«МИСТЕЦЬКИЙ ПІНГ-ПОНГ»**.

Учні пропонується скласти по одному питанню за змісту уроку, потім по черзі вони обирають опонента і задають ці питання, якщо учень відповів правильно, то наступного опонента обирає саме він. Таким чином учні самостійно проводять взаємоопитування і потім, взаємооцінювання.

Хандурін Олександр Васильович,
учитель мистецтва
КЗ Сумської обласної ради «Путівльський мистецький ліцей»

ПЕРЕВТІЛЮВАННЯ В МИСТЕЦТВІ

Тема: Перевтілювання в мистецтві. Поняття аранжування в народній музиці. Поняття транскрипції народної музики. Аранжування народної музики. Вокальне аранжування

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; **формування** системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;

розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. ОК (організація класу)

Створення позитивного психологічного клімату класу.

2. МНД (мотивація навчальної діяльності)

3. АОЗ (актуалізація опорних знань)

4. ВНМ (вивчення нового матеріалу)

Демонстрація навчальної презентації.

5. Рефлексія.

Яновська Тетяна Василівна,
учитель мистецтва

*Князівська гімназія філія Новослобідського ліцею Новослобідської сільської ради
Конопотського району Сумської області*

АРАНЖУВАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета уроку: **заохочувати** учнів до пізнання різних видів та жанрів мистецтва, інтерпретації художніх образів, вчити виявляти ціннісне емоційне ставлення до мистецтва, розвивати уміння описувати особливості мови різних жанрів мистецтва; **критично** оцінювати та аналізувати результати власної творчої діяльності, використовувати інформаційні технології для здобуття мистецької інформації та формування власного мистецького простору; **аналізувати** роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві.

Завдання уроку: Ознайомити з особливостями аранжування, розглянути особливості понять «обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція». Познайти із творчістю видатних композиторів і виконавців. Розвивати вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристику композиціям. Виховувати ціннісне ставлення до музичного мистецтва, інтерес до творчості видатних композиторів.

Основні поняття для засвоєння: обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція.

Твори, що вивчаються на уроці: Н.Паганіні, «Каприс №24»; ФЛіст, Етюд №6; М.Скорик, «Каприс №24 для симфонічного оркестру»; В.Зінчук, Каприс №24.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організаційний момент. Мотивація до навчання

[Ніч яка місячна || PIANO TUTORIAL + NOTY & MIDI](#)

Сьогодні на вас чекає знайомство з незабутніми музичними творами і з композиторами різних часів і країн, але всіх їх буде щось об'єднувати. Чи готові ви поринути у вирій музики?

2. Вокально-хорова робота. Робота над виконанням пісні «Ніч яка місячна».

Які відчуття дарує пісня, який у неї настрій?

[Артем Пивоваров x KOLA – Ніч яка місячна \(Official music video\)](#)

Чи змінилась пісня, який характер вона тепер має, які дарує відчуття?

3. Актуалізація опорних знань.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ОПИТУВАННЯ. <https://wordwall.net/uk>

4. Новий матеріал для засвоєння

Презентація. Ми вже знаємо, як розквітають новими тембровими барвами мелодія пісні в хоровій обробці чи танець у виконання ансамблю чи оркестру. Позитивні зміни зазвичай відбуваються і в академічній музиці, коли оновлюється виконавський склад твору. Наприклад, музика, написана для скрипки, виконується на фортепіано чи гітарі. Для цього здійснюють своєрідний переклад композиції, тобто пристосовують фактуру під можливості інших виконавців. Такий переклад може здійснювати як сам автор твору, так й інші музиканти, яких називають аранжувальниками.

Окрім слів переклад, обробка, аранжування в музиці використовують також терміни оркестровка, транскрипція. В чому відмінності?

Зазвичай переклад застосовують стосовно змін фактури твору до виконавського складу, обробка стосовно змін народних пісень, оркестровка, коли музика перекладається для симфонічного оркестру. Про транскрипцію йдеться, коли аранжувальник суттєво змінює музику як співавтор, і твір набуває самостійного художнього значення. Зустрічається що під час аранжування змінюють не лише тембр, гармонію, фактуру, а й навіть жанр. Наприклад, створюють фантазію із тем опери чи сюїту з музики балету. Інструментальна фактура складного твору може навпаки спрощуватися для доступності твору в аматорському музикуванні чи під час навчання гри на певному інструменті. Наприклад, популярні фрагменти симфонічної музики з балетів, оперет, кінофільмів, мультфільмів нерідко перекладаються для фортепіанного виконання, зокрема для ансамблю в чотири руки.

Деякі композитори настільки збагачують мелодію-першоджерело під час аранжування, що новий твір набуває оригінального авторського звучання.

Сьогодні ми познайомимося з італійським композитором 18-19 ст. Ніколо Паганіні. В історію музики Ніколо Паганіні увійшов як композитор-романтик і як неперевершений скрипаль, віртуоз-новатор. Він володів феноменальною технікою, даром імпровізації, польотом фантазії; і ці всі якості дали змогу митцю здійснити справжню революцію в скрипковому мистецтві. Н. Паганіні створив технічно складні 24 каприси для скрипки, які передбачали високу професійну майстерність виконавця. Все життя геніального Маестро оповито таємницями й легендами, що супроводжували його всюди. Прошу подивитися фрагмент з фільму «Паганіні. Скрипаль Диявола», де звучить Каприс №24. Цей фрагмент дуже добре передає епоху. Особливості концертної діяльності композитора.

Музичне сприймання. Ніколо Паганіні. Каприс №24

Один із найвідоміших композиторів-аранжувальників академічної музики Ференц Ліст створив чимало транскрипцій класичної музики, зокрема написав етюд для фортепіано на тему капрису №24. Аранжування композитора-піаніста відрізняється не меншою технічною складністю і віртуозністю, ніж оригінал композитора-скрипаля, але воно враховує широкі можливості фортепіанної фактури й техніки. Твір отримав нове життя і увійшов до репертуару багатьох піаністів.

Музичне сприймання. Ніколо Паганіні-Ференц Ліст. Етюд №6(за каприсом №24, фортепіано)

Видатний український композитор Мирослав Скорик створив блискавичну оркестрову транскрипцію каприсів Н. Паганіні, а згодом і хореографічне аранжування – балет «Каприси долі». Сюжет балету – це історія маестро, творця поза часом і простором. У цій сценічній композиції автор намагався показати складність долі геніальної особистості. Легендарна мелодія капрису № 24 в зазвучала в сучасній оркестровці.

Музичне сприймання. Ніколо Паганіні-Мирослав Скорик. Каприс №24 для симфонічного оркестру. Фрагмент балету «Каприси долі». Також цей твір можна почути і в сучасній обробці. Рок-версія. Перекладена версія для фортепіано саундтрека до к\ф «Пірати Карибського моря».

5. Аналіз музичних творів

- ✓ Розкажіть про ваші враження від прослуханої музики.
- ✓ Які музичні твори сподобались найбільше? Чому?
- ✓ Розкажіть про засоби виразності, застосовані при аранжуванні кожного твору.

На початку уроку ми прослухаємо декілька музичних творів, але дещо їх буде об'єднувати, що ж це? На прикладі Каприса №24 Н. Паганіні ми познайомилися з різними видами аранжування музичних творів. До речі слово каприс з італійської перекладається як примха.

6. Хвилинка творчості «Ритмічна імпровізація»

Пробуємо проспівувати своє ім'я та прізвище та своїх однокласників (така вправа завжди викликає позитивні емоції)

7. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія

ТЕХНІКА «КРІЗЬ ОКУЛЯРИ»

7. Домашнє завдання:

Створити плей-лист класичних музичних творів у сучасній обробці (5 треків).

Базилева Світлана Анатоліївна,
учитель мистецтва

Навчально-виховний комплекс №16 імені О. Братушки Сумської міської громади

ФОЛЬКЛОР І ПРОФЕСІЙНА МУЗИКА

Тема: Фольклор і професійна музика

Мета:

навчальна: збагатити уявлення учнів про традиції та своєрідність музичного мистецтва українського народу, схожість та відмінність народної та композиторської пісні, спільність її життєвого змісту.

розвивальна: розвивати музично-творчі здібності учнів;

виховна: виховувати інтерес, любов до народної та композиторської музики, пісні.

Музичний матеріал: українська народна пісня «Верховино, світку ти наш», Георгій Майборода «Гуцульська рапсодія»; «Добрий день, людям на землі» вірші і музика Ігоря Танчака

Елемент інтеграції: картини українських художників із зображенням гуцульських пейзажів.

Тип уроку: урок поглиблення теми

Обладнання: програвач, ілюстрації, портрет композитора, презентація.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наша подорож цікава дуже,

Адже люблять музику всі люди,

І дорослі, і малі,

Люблять й наші школярі!

Будем далі працювати,
 Руку вправно піднімати,
 Кличе музика нас всіх,
 Починаємо мерщій!

Ми з вами продовжуємо нашу подорож, а мандрівка у нас буде незвичайна, а країною Музики, адже українці – дуже співучий народ, який має багату музичну спадщину.

2. Актуалізація опорних знань.

І одна з героїнь, яку ми зустрічаємо під час нашої подорожі – це пісня.

Пісні є народні. А що таке народна пісня (*це музично – поетичний твір, створений народом*), і композиторські або професійні – *пісні, створені композитором або автором*.

Протягом декількох уроків ми слухали, співали, аналізували народні пісні та визначали приналежність їх до різних жанрів української пісенної творчості.

нил	драж	ки	
лис	ко	ві	
ро	ско	мов	ки
лич	ки	зак	
ки	лі	чил	
по	ки	тіш	

А найулюбленішими для вас є звичайно які пісні? (**дитячі**).

І ось зараз стюардеси нашого літака передали мені аркуші із індивідуальними завданнями для деякого з вас, виконавши які ми пригадаємо жанри дитячих пісень. Для цього потрібно переставити склади по горизонтальних рядах так, щоб прочитати назву жанру дитячої пісні (*індивідуально*)

3. Основна частина

ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ

У.М. Як ви думаєте, чи можливо знати всі народні пісні? Так, це важко. Тому що історію, життя та духовний світ нашого народу зберігають понад 200 тисяч народних пісень. І серед них сила-силенна дитячих народних пісень. А які вони бувають, нам зараз скажуть учні, які виконували завдання від стюардес. (*відповіді учнів*)

А крім народних пісень, у нашого народу є велика чисельність казок, легенд, загадок тощо. І все це ми можемо назвати одним словом. А яким, ми дізнаємося, розгадавши **КРОСВОРД**.

Симфонія

кобзар

колядка

жниварські

щедрівка

жартівливі

коломийки

історичні

1. Великий інструментальний твір для симфонічного оркестру – **симфонія**.
2. Мандрівний співак, який виконував пісні в супроводі кобзи – **кобзар**.
3. Величальна українська народна пісня, яку виконують на Різдво – **колядки**.
4. Народні пісні, які виконують під час жнив – **жниварські**.
5. Величальна українська народна пісня, яку виконують напередодні Нового року - **щедрівка**
6. Пісні, в яких виражаються гумор, жарти і дотепність - **жартівливі**
7. Коротенькі пісні-танці, жартівливого характеру, які народилися в Коломиї - **коломийки**
8. Пісні, в яких оспівують історичні події, історичні постаті – **історичні**.

Фольклором називають різні жанри народної творчості: казки й легенди, загадки, приказки та промовки. Звичайно, існує і музичний фольклор – це пісні, танці, взагалі музика, це багате джерело

творчості композиторів. Тому тема нашого уроку звучить **«Фольклор і професійна музика»** і під час нашої подорожі ми дізнаємося з вами, що таке фольклор, розкриємо спільні та відмінні риси народної та композиторської пісні. Сподіваюся, що наприкінці нашої мандрівки ви ще більше будете цікавитися, слухати і любити музику.

Бортінженер нашого авіалайнеру розповів мені цікаву історію. Одного разу один композитор зустрів королеву Мелодію, коли вона наспівувала ніжну лагідну пісню. «Що це за чудова пісня і хто її створив?» — запитав композитор. Замислилася королева Мелодія, що йому відповісти, адже цю пісню грав пастушок, її співали дівчата і вітер. І зрозуміла королева Мелодія, що пісню цю створив народ!

Композиторові так вона сподобалася, що він вирішив її записати. Пізніше в нього виникла ідея створити великий музичний твір. А для того, щоб люди не забули прекрасну народну мелодію, композитор використав її у своєму творі. Відтоді в інструментальній музиці можна почути народні мелодії.

Звичайно, професійна та народна музика тісно пов'язана одна з одною. Народні твори часто стають основою для професійної музики, яку виконують і професійні, і народні виконавці. Композитори за допомогою засобів музичної виразності здійснюють обробку народної музики, видозмінюючи її.

Давайте розглянемо спільні та відмінні особливості, що характерні для народних і професійних музичних творів.

СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ В МУЗИЧНОМУ ФОЛЬКЛОРИ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ МУЗИЦІ

СПІЛЬНЕ: виконання творів на музичних інструментах або голосом.

ВІДМІННЕ: творцем народної музики є народ, а професійної – композитор; для професійної музики обов'язковим є нотний запис твору, а народна музика передається усно, із вуст в уста.

Мені передав тільки що по рації наш перший пілот, що за графіком на нашому борту повинні бути хвилинки для слухачів. Спочатку ми з вами **послухаємо українську народну пісню «Верховино, світку ти наш».**

• Який характер цього твору?

• Як ви думаєте, чи можна мелодію цього твору використати в професійній музиці?

Зараз ми з вами послухаємо ще один музичний твір і якщо ви почуєте можливо знайому мелодію, ви в цей момент мені сигналізуєте – піднімаєте руку.

Слухання «Гуцульської рапсодії» Г. Майбороди

✓ Що ви знайомого почули в цьому музичному фрагменті? (*Українську народну пісню «Верховино, світку ти наш»*);

✓ Який характер твору? (*Головна тема – від тихого й задумливого до широкого й урочистого звучання*).

Твір, який ми прослухали, написав Георгій Майборода для симфонічного оркестру та назвав **«Гуцульською рапсодією»**. Побудована на карпатському фольклорі, рапсодія викликала велике зацікавлення серед слухачів. Композитор увів у свій твір мелодію відомої української народної пісні «Верховино, світку ти наш». У виконанні симфонічного оркестру мелодія пісні набула нових ознак.

Георгій Майборода – український композитор з Полтавщини. Музичні здібності в Георгія Майбороди виявилися досить рано, адже, в нього вдома постійно звучала музика, лунали пісні. Батьки композитора заохочували своїх дітей до музикування на різних інструментах. Георгій із задоволенням співав у хорі. Навчався в Київській консерваторії по класу композиції в Левка Ревуцького. Працював у різних жанрах. У його доробку — опери, симфонії, симфонічні поеми, сюїти, концерти. Писав музику до поезій Т. Шевченка, Івана Франка та ін. У 1949 році, талановитий музикант заявив про себе «Гуцульською рапсодією» – твором для симфонічного оркестру, побудованим на карпатському фольклорі.

Музика «Гуцульської рапсодії» передає захопленість людини величною природою карпатського краю. І це тільки підкреслюють і доповнюють ряд малюнків наших українських художників, де зображено карпатські пейзажі, які видніються за ілюмінаторами нашого літака.

Давайте іще раз пригадаємо початок «*Гуцульської рапсодії*» і оберемо з поданих музичних інструментів той, що виконує соло на початку твору (див фото музичних інструментів – сопілка).

Георгій Майборода намагався за допомогою сопілки передати голос одного українського народного інструменту, який називається трембіта, який ще називають карпатським рогом, адже на трембіті грають гуцули в Карпатах. (Відео про трембіту)

Наша **МУЗИЧНА ПОДОРОЖ** продовжується і на нашому **ЛАЙНЕРІ – ПІСЕННІ ХВИЛИНКИ**.

Та спочатку пригадаємо правила під час співу: *сидіти рівно, дихати носом, не піднімаючи плечі*.

Дихальна гімнастика

Вправа 1.

Випрямити спину, розправити плечі, глибокий вдих носом, коротка затримка дихання, рівний і повільний видих через рот (2-3 рази)

Вправа 2.

Надуваємось, наче повітряна кулька, одночасно розводимо руки, ніби показуємо кулю, яка роздувається, затримуємо дихання, і повільно видихаємо, одночасно опускаємо руки (2-3 рази).

Вправа 3.

Ручка – під грудьми. Вдих – різкими ривками, затримка дихання, повільний рівний видих (2-3 рази).

Вправа 4.

Ручку покласти під грудьми. Глибокий повільний вдих носом, затримка дихання, видих робимо ривками, потрохи, активно працюючи діафрагмою (2-3 рази).

Ми знаємо, що співаку потрібно не тільки, щоб слухачі насолоджувалися гарним голосом, а й розуміли, про що співається, тому наступна наша розминка для язичка, губ і щічок.

Артикуляційна гімнастика

Вправа 1 – «Футбол» - при закритому роті, язичком натягуємо по черзі щічки – «забиваємо голи».

Вправа 2. Витягуємо губки в дудочку, а потім розтягуємо в широку посмішку.

Ну що ж, ми тільки що трішки розспівалися, а тепер повторимо пісню «Добрый день людям на землі» (вірші і музика І. Танчака). Звертайте увагу на дикцію, на характер пісні, разом вступаємо і закінчуємо спів. **Спів пісні**

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Давайте пригадаємо, що ми робили під час сьогоднішньої мандрівки.

- Що таке фольклор? (*народна творчість: казки, загадки, пісні, танці, приказки тощо*)
- Чи можуть народні пісні бути використані в професійній музиці?
- З яким композитором ми познайомилися? (*Г. Майборода*)
- Як називався твір Г. Майбороди, який ми сьогодні слухали? (*Гуцульська рапсодія*)

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

ВАШ НАСТРІЙ

Отже, знання, отримані на уроках музики, дають нам підставу стверджувати, що композитори у своїх професійних творах використовують мелодії українських народних пісень. Якщо про якусь пісню говорять, що вона стала народною, то це є найвищою похвалою для композитора.

ЧАРІВНЕ МЕРЕЖИВО ВИТИНАНКИ

Тема. Чарівне мереживо витинанки. Виконання у техніці витинанки «Дерево життя»

Мета:

-навчальна: продовжувати вивчати мистецтво витинанки; актуалізувати знання про історію цього мистецтва в Україні; навчити техніки витинання;

-розвивальна: удосконалювати художні навички та вміння;

-виховна: прищеплювати інтерес до естетичних цінностей українського народного мистецтва; виховувати акуратність, фантазію.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

Перевірка готовності класу до роботи.

II. Оголошення теми та мети уроку

Слово вчителя

- Сьогодні на уроці ми будемо створювати витинанку «Дерево життя». Цей чудовий витвір надихає на написання віршів.

З листка паперу дерево звелось,

І дивно якось все переплелось:

Минушина людська і майбуття.

Його назвали – дерево життя.

В землі коріння, крона в небо пнеться.

Хто зна, чого вже так воно ведеться –

Нитки незримі все буття сплели,

В мінливості щось стале ми знайшли.

Вмирає щось, щоб знову відродитись,

Живим дощем через віки пролитись.

Зернята правди, мудрості, добра

Народна витинанка зберегла.

III. Актуалізація опорних знань

БЕСІДА

Що ж таке витинанка? Витинанка – орнаментні і фігурні прикраси житла, ажурно витяті ножицями, штам пельками, ножом з білого або кольорового паперу.

Де і коли вперше з'явилася витинанка? Ажурні витинанки відомі ще з V ст. до н.е. Це були вироби з шкіри та хутра. Перші паперові прикраси, які можна вважати аналогами традиційних витинанок в Україні, виникли в Китаї і пов'язані з винаходом там паперу.

Коли витинанка стала відома в Україні? Витинанка в Україні відома з XIX ст. коли була побудована перша паперова фабрика. З того часу українці прикрашають своє житло цими витворами мистецтва.

IV. Мотивація навчальної діяльності

Сьогодні ми поговоримо про один з найдавніших видів декоративно-ужиткового мистецтва.

Спочатку відгадаємо загадку.

Блищать у ножицях кружальця,

Приваблюють до себе пальці,

Ті пальчики талановиті,

Рухливі, дружні, працьовиті,
Вони охочі до складанок,
Умільці гарних... (витинанок).

СТОРИТЕЛІНГ. Легенда про появу витинанок в Україні. Колись у давнину в одному українському селі ввечері сиділа над хатою дівчина і мріяла про свого нареченого, який давно пішов у далеку країну і не повертався. Раптом затріпотів біля неї голуб і сів на коліна. Дівчина не сполохалася, бо то був їхній голуб. Він прилетів здалеку. Його брав із собою хлопець – коханий дівчини. Приніс голуб на клаптику паперу звісточку. Вона сповіщала, що хлопець живий-здоровий і незабаром повернеться в село.

Дівчина довго думала: «Яку б це відповідь дати?». Потім зайшла до хати, взяла ножиці та папір і почала витинати узор. І як розгорнула папір, то побачила гарну-прегарну витинанку. Вона і незчулася, як це в неї просто вийшло. Прив'язала витинанку-звісточку до голуба, і він поніс її в далекий край коханому. Коли ж наречений повертався додому, він мав цю витинанку з собою, і як заходив у село, то всім показував її. Люди дивувалися чарівному узору. І там, де хлопець проходив, всі почали витинати таку ж красу. Так в Україні з'явилися витинанки.

V. Пояснення нового матеріалу

Дерево життя – це найголовніший символ рослинного світу майже у всіх народів планети. В українців воно існує практично у всіх видах мистецтва, зокрема широко оспівується в колядках, де йому надають надзвичайного значення у створенні світу й інших важливих Божих і людських справах.

Розглянемо класифікацію витинанок:

За кольором: однокольорові, багатокольорові, з підкладкою

За сюжетом: дерево життя, зображення тварин та птахів, зображення сюжету із фігурками людей, геометричний

Ознайомимося з схемою символіки «Дерево життя».

«**Дерево життя**» – символ Всесвіту, гармонія і зв'язок всього живого на Землі, символ росту безсмертя, життєвих сил, оновлення і відродження.

Класифікація витинанок

За технікою: ажурні, силуетні, одинарні, складні, аплікаційні, накладні, складені

• Найпоширенішим матеріалом для витинанки є тонкий папір яскраво насичених кольорів. Також можна використовувати фольгу, папір з особливою текстурою, канцелярський папір. Витинанки наклеюються клеєм.

• Інструменти – ножиці, штамп пельки, ножі.

Справжні митці-витинальники, як правило, «узагальнювали» свої дерева, тобто не визначали їх породи, бо мислили і переживали символічно й глибинно, а не копіювали бачене. На своїх деревах вони розміщували птахів, богів, людей і Сонце.

Дерева – це група витинанок, що охоплює кілька композиційних типів настінних прикрас дзеркальної симетрії: дерево, дерево з пташками, гілка, букет, вазон, квітка.

Справжнє мистецтво – символічне. Попри свою простоту, доступність, витинальне мистецтво мало власні оберегові символи, як і писанкарство, вишивка, ткацтво.

Мотиви геометричних елементів і фігур:

- прями, ламані, хвилясті – символи життєвої дороги;
- трикутні – обереги;
- чотирикутні – символи родючості;
- магічна символіка – чотири пори року, чотири сторони світу;
- розеткові – сонце.

Будь-який виріб мав потрібну символіку: форми, орнаменту та кольору.

Рослинним мотивам притаманне:

1. Відображення живої природи, ріст, цвітіння;

2. Найдавніші знаки – деревце з піднятими гілками, ялинка, колосок, листочки;

3. Центральний елемент – квіти, дерево життя.

Ці символи відображали міфологічні уявлення наших предків про будову Всесвіту.

Отже, на сьогоднішньому занятті створимо своєрідний власний оберіг – «Дерево життя». В ньому об'єднуються Дійсність, Майбутнє і Минуле кожної людини.

Ми ознайомимося з технологією виготовлення витинанок. Наше з вами завдання – відродити і зберегти традиції стародавнього художнього промислу.

Демонстрування різних зразків витинанки

VI. РОБОТА З ТЕХНОЛОГІЧНОЮ КАРТКОЮ

Виготовлення витинанок «Дерево життя» відносно вертикальної осі симетрії.

Учитель пропонує учням створити образ «Дерево життя».

1. Доберіть сюжет.

2. Підготуйте кольоровий папір та картон, гарне за кольоровим контрастом тло.

3. Складіть аркуш навпіл кольором всередину, а потім учетверо, увосьмеро, залежно від малюнка.

4. Нанесіть малюнок на кольоровий папір залежно від осі симетрії.

5. Охайно виріжте за малюнком усі елементи композиції (птахів, квіти, листя, стовбур тощо).

6. Покладіть під прес або випрасуйте усі елементи композиції.

7. Визначте положення кожного елемента композиції на картоні. Зробіть помітки олівцем.

8. Наклейте всі елементи витинанки на кольоровий картон.

VII. Практична діяльність.

1. Повторення правил техніки безпеки:

- різати папір ножицями тільки від себе.

- передавати ножиці ручками вперед, а зімкнуті леза тримати в долоні.

- після завершення роботи прибрати своє робоче місце і скласти ножиці.

2. Розповідь з демонстрацією техніки виготовлення витинанки. (Діти стежать за послідовністю виконання і за схемами, які лежать у них на столах).

3. Самостійна діяльність учнів. (Учитель, у разі потреби, надає індивідуальну допомогу).

VIII. Узагальнення вивченого матеріалу.

БЕСІДА-ОПИТУВАННЯ

1. Коли з'явилися перші витинанки?

2. З якою метою створювали витинанки?

3. Як оздоблювали ними житло?

4. Які оберегові символи зустрічаються у витинанках?

5. Як сьогодні відроджується витинанальне мистецтво?

6. Яку витинанку ми сьогодні робили?

IX. Підведення підсумку уроку.

(Оцінювання дитячих робіт за такими критеріями, як оригінальність роботи, ажурність витинанки, правильність композиційного й кольорового рішення)

9.1. Виставка кращих робіт.

9.2. Прибирання робочого місця. Закінчимо наш урок поетичною хвилиною.

Немов відтворення серпанку,

З паперу вирізані всі,

Ось перед вами витинанки

Зразки чудової краси.

Легкі, прозорі, мов пушинки,

Цілком нагадують вони

Серветки, зірочки, сніжинки

Казковий витвір давнини.

Здебільшого їх витинають

До світлих новорічних свят.

Ялинки ними прикрашають,

Панелі залів і кімнат.

Ажурні витончені стрічки

На стіни клеять і полицки.

А ті, що мають форму кіл,

Кладуть під печиво на стіл.

Васильченко Ірина Михайлівна,
директор закладу, учитель мистецтва
Михайлівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів
Лебединської міської ради Сумської області

НАРОДНІ МАЙСТРИ

Тема: Витвори народних майстрів

Мета та завдання уроку: ознайомити з основними видами українських народних ремесел, їхні особливості та різновиди, ознайомити та вчити аналізувати вироби народних майстрів, виявляючи в них особливості орнаментів, техніки виконання. Розвивати творчу уяву, креативність. Виховувати ціннісне ставлення до українських народних традицій.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Актуалізація опорних знань

Техніка ФО із ЗАСТОСУВАННЯМ КАРТОК

(за допомогою візуальних карток показати, які види орнаментів знайомі дітям)

II. Засвоєння нових знань

Техніка ФО «ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ»

Обговорити вивчену тему в групах.

III. Узагальнення знань учнів

Техніка ФО «РЕКЛАМА»

Прорекламувати свій орнамент.

<https://youtu.be/0yunl9Usv1k?si=SE4xiJPt7A0f2sHJ>

Воронець Світлана Олександрівна,
учитель мистецтва

*Миронівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів –
заклад дошкільної освіти Шосткинської міської ради Сумської області*

ВИТВОРИ НАРОДНИХ МАЙСТРІВ

Тема: Декоративне різьблення (меблі, предмети побуту, іграшки, музичні інструменти з дерева, фанери). Опішнянська кераміка. Витинання як спосіб оздоблення одягу з тканини, шкіри, хутра.

ХТД: Створення ескізу орнаменту в техніці витинанки для комірця або інтер'єру.

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; **формування** потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організація класу

Привітання. Організація робочого місця, наявність матеріалів, обладнання, пристосувань.

(Здобувачі освіти слухають пісню на англійській мові та викладають на парті олівці певних кольорів). (Повторюють основні та похідні кольори, теплі та холодні, показують колір свого настрою на уроці).

II Актуалізація опорних знань учнів

РЕПРОДУКТИВНА БЕСІДА

Які предмети домашнього вжитку створюють затишок в українських оселях, вносять красу в наш повсякденний побут?

III Мотивація навчальної діяльності

1. Перегляд відео за посиланням:

2. За допомогою **ХМАРИ СЛІВ** запишіть різновиди декоративно-ужиткового мистецтва про які ішла мова у відео.

Розповідь учителя

- Дорогі діти, ми з вами до сьогоднішнього уроку організували виставку. Якщо поглянемо довкола, то побачимо багато різних за призначенням предметів побуту: меблі і посуд, килими й покривала, різноманітні прикраси і багато іншого. Кожен з них по-своєму впливає на наш настрій, створює в приміщенні особливу атмосферу.

- Сьогодні ви дізнаєтеся:

- як називають предмети не лише корисні, а й красиво оздоблені;
- хто працював над їх виготовленням і як вони використовуються;
- чому різні вироби на нашій виставці називають «декоративно-ужитковим мистецтвом».
- дізнаємось, що таке «дизайн», хто такі дизайнери.

IV. Повідомлення теми та мети уроку

V. Вивчення нового матеріалу

(Опрацювання презентації)

Керамічні вази, глечики, миски, дерев'яні скриньки, тарілки, ложки, під-свічники й багато інших предметів не тільки потрібні в господарстві, а й повсякдень радують нас своїми художніми якістьми, красивим декором – розписами, різьбленням. А українські народні іграшки, виготовлені з дерева, глини, соломи, тіста, здавна забавляють дітлахів. Різьблення, або декоративна різьба по дереву, традиційно застосовувалося для прикрашання інтер'єру, меблів, предметів побуту, іграшок, музичних інструментів. Часто такі вироби оздоблювали інкрустацією: частини орнаментів заповнювали бісером, перламутром, склом, металом.

Витинання як спосіб оздоблення одягу з тканини, шкіри, хутра відоме з давніх-давен. Мистецтво вирізування з паперу виникло в Стародавньому Китаї та звідти поширилося світом. Українці почали використовувати паперові витинанки як прикраси сільських хат. Їх виготовляють у формі кола, овалу, квадрата, ромба, смужки. За художніми особливостями витинанки бувають ажурні (мають багато прорізів) і силуетні. Також зображають рослини, тварин, людей, предмети побуту, архітектуру.

Вправа «АСОЦІАЦІЯ»

- ✓ Діти, а доводилось коли небудь вам чути такі слова, як «дизайнер» чи «дизайн»?
- ✓ А де саме ви чули використання таких слів?

Отже, «**дизайн**» з англійської перекладається як «проект, малюнок, задум, план, мета, творчий задум, креслення, розрахунок, ескіз, малюнок, витвір мистецтва». Дизайн присутній всюди: в одязі, у прикрасах, інтер'єрі, у приготуванні страв, тобто у всіх речах, які виготовлені людиною. **Дизайнер** – розробляє дизайн майбутнього виробу, щоб він ішов з модою в ногу, був привабливим, естетичним, зручним. Тож сьогодні на уроці ви будете дизайнерами-початківцями. Вам мабуть цікаво: що і яким способом ви будете творити? Який малюнок, фото чи орнамент буде зображений на ваших роботах? Український мистецтвознавець Кость Віталійович Широцький стверджував, що «на найпростіший і на найскладніший стадії в розвитку орнаменту народ звертався до природи, але не просто копіює навколишню дійсність, а перероблює, спрощує і своїм умовним малюнком створює власний стиль».

Як ви вважаєте, чи мав він рацію? Сьогодні ми розберемося у такому складному, але цікавому українському орнаменті.

Вправа: «КАРТКА-РУКА». Коли йде пояснення нового матеріалу, якщо дитина виконує якесь завдання, вона може використати таку картку. Потрібна допомога, щось не зрозуміло – червона, справився з завданням – зелена.

Чим відрізняються витинанки різних народів? Визнач симетричну витинанку. Яке зображення ажурне?

VI. Практична робота

А зараз я пропоную вам на деякий час стати дизайнерами і прикрасити власною витинанкою своє помешкання (матеріали на вибір).

(Вчитель проводить інструктаж з техніки безпеки та правила поетапного виконання практичної роботи)

Створи витинанку. У процесі роботи вчитель надає індивідуальну консультацію.

(Запитання для уважних здобувачів: Про який предмет побуту ви почули у пісні? Чи можна назвати його декоративно-ужитковим?)

VIII. Підсумок уроку. Рефлексія

1). Тестовий контроль:

2). Виставка дитячих робіт;

3). Захист робіт;

4). Гра **«КІНДЕР-РЕЗУЛЬТАТ З СЮРПРИЗОМ»**

(Діти по черзі витягають сюрпризи із запитаннями, зачитують і висловлюють свої думки щодо уроку):

✓ Що нового дізналися?

✓ Що з сьогоднішнього уроку ви: знаєте? умієте? цінуєте?

✓ Що сподобалось вам на сьогоднішньому занятті? Що було важко?

✓ Про що хотіли дізнатися більше?

Вправа ОДНОХВИЛИННЕ ЕСЕ – пишуть 2-3 реченнями про підсумок своєї роботи.

- Що найголовніше ти дізнався сьогодні?

- Які питання для тебе залишилися незрозумілими?

Дитина може це озвучувати, може і ні. Може записати у щоденнику вражень.

4). Самооцінювання.

Вправа «СИГНАЛИ РУКОЮ» – ця техніка допомагає утримувати в полі зору всіх дітей при оцінюванні. Для початку домовляємося, що означає кожен сигнал.

Лайк – все зрозуміло

Дизлайк – не зрозуміло

Вказівний палець вгору – зрозуміло, але ще варто закріпити. Вивчаємо новий матеріал, діти сигналізують чи зрозуміло їм чи ні. З'ясовую, що саме не зрозуміло, у чому відчувають невпевненість. Тоді вирішую як діяти далі: розглянути тему повторно, навести додаткові приклади чи продовжити тему далі за програмою. Добре працює ця техніка під час розв'язування задач і ін.

(Вчитель підсумовує роботу учнів на уроці).

IX. Повідомлення домашнього завдання

- Опрацювати текст підручника.

- Виконати практичну роботу (якщо не встигли виконати на уроці).

- Виконати завдання на картці (за бажанням)

ВИШИВКИ – ЕТНІЧНИЙ БРЕНД Й «КОД НАЦІЇ»

Тема уроку. Вишивки – етнічний бренд й «код нації». Типи орнаментів за композицією: стрічковий, центричний (розетковий), сітчастий. Символи візерунків орнаментів вишивок. Симетрія як композиційний засіб

Мета: поглиблення знань дітей про ДУМ, розширення уявлення дітей про вишивку як етнічний бренд українського народу; про типи орнаментів за композицією та симетрію в композиції орнаментів, рапорт у різних типах орнаментів, символіку візерунків;

сприяти розвитку навичок практичного застосування отриманих знань, розвитку творчого потенціалу та творчого простору світогляду дитини під час взаємодії з творами ДУМ та вишивкою зокрема;

формування національної ідентичності, патріотизму, шанобливого ставлення до культурної спадщини українців.

Поняття: вишивка, орнамент, рапорт

СКМ: Відео Всеукраїнської школи онлайн «7 клас. Мистецтво. Декоративно-ужиткове мистецтво: традиції і сучасність (вишивка, ткацтво)»

ХТД: Розробка ескізу орнаменту вишивки для виробів з текстилю для підлітків (*графічні матеріали за вибором*)

Перебіг уроку (фрагментарно)

Техніка «ЗБІР ІДЕЙ»

Ми збираємося досліджувати орнаменти. Для цього нам потрібно в першу скриньку зібрати всю інформацію, яку ми вже знаємо про вишивку, пригадати поняття й закономірності зображення орнаментів. У другу скриньку зібрати питання, відповідь на які ви хотіли б отримати під час уроку. Частина запитань пише також учитель.

Техніка «ЩО ЗАЙВЕ?»

Після сприймання творів мистецтва та ознайомлення з етапами роботи над орнаментом учитель пропонує картки із зображенням орнаментів або виробів з вишивкою, на кількох із яких орнаментову композицію побудовано з помилками. Завдання учнів знайти помилки, обґрунтувати свій вибір.

Техніка «ЗАПИТУЮ – ВІДПОВІДАЙ»

На завершальному етапі уроку учитель або учень дістає з другої скриньки запитання, які писали на початку уроку, діти відповідають. Якщо немає відповіді на якесь запитання, яке не розглядалося на цьому уроці, то шукаємо відповідь на нього з власного життєвого досвіду чи з використанням інтернету.

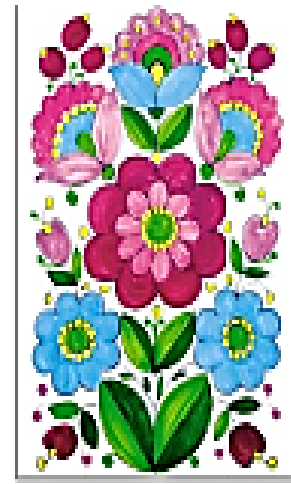
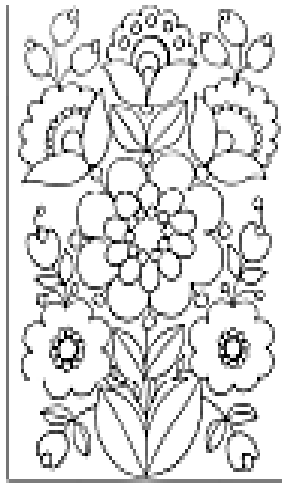
Проводимо самооцінювання:

- ✓ відповідь на скільки запитань я почув на уроці,
- ✓ наскільки я запам'ятав те, про що дізнався,
- ✓ наскільки я готовий використовувати отримані знання у творчій практичній діяльності.

Розроби свій ескіз орнаменту вишивки для виробів з текстилю для підлітків (графічні матеріали за вибором).

Чекліст творчої роботи:

- Ознайомитися із значенням символів у вишивці.
- Обдумати варіанти композиційного вирішення орнаменту.
- Стилїзувати зображення для рапорту.
- Дібрати кольорову гаму орнаменту.
- Виконати зображення олівцем (схематично) та в кольорі (детально).

Демидко Наталія Олександрівна,
учитель музичного мистецтва, етики
Підліпненський ліцей Конопотської міської ради Сумської області

УРОК МИСТЕЦТВА У 7 КЛАСІ

«Храм – це симфонія мистецтв»

Тема: Синтез мистецтв у храмі: культова архітектура

Мета:

1. **Розширити** знання учнів про використання різних мистецтв у культовій споруді, їх взаємодію та поєднання з релігією. Зрозуміти роль кожного з мистецтв, його вплив на відвідувачів. Порівняти різні стилі сакральних будівель. Ознайомити з найвідомішими культовими спорудами світу.
2. **Розвивати** естетичний смак, стимулювати учнів до творчості, розвивати навички симетрії, традицій та канонів у зображенні культових споруд.
3. **Виховувати** повагу, глибоку шану до культурних архітектурних надбань минулих поколінь та епох. Розуміння тісного зв'язку між мистецтвом та релігією і впливом на духовність людини, її збагачення, моральність, повагу та толерантність до інших релігій, культур та традицій.

Завдання уроку:

1. Створення презентації про життя і творчість відомого церковного архітектора.
(Наприклад: Антоніо Гауді)

Перебіг уроку (фрагментарно)

Метод «ВІДПОВІДЬ ХОРОМ»

(Прослухавши і переглянувши матеріал про творчість архітектора, учні швидко відповідають разом на запитання).

2. Створення міні-проєкту «Мій храм»

(Учні за допомогою різних матеріалів створюють свою модель храму: картон, папір, тісто для ліплення, пластилін, елементи фресок, мозаїки, скульптури...)

Метод «ІНТЕРВ'Ю»

(Учні розповідають і презентують свій проєкт: чому саме таку модель вони обрали, як техніки і матеріали допомогли у створенні моделі проєкту, наскільки креативною була створена робота, наскільки точно відображає певний тип культового храму).

3. **Порівняльний аналіз** храмів різних культур. (м. Київ Володимирський собор, м. Кельн Кельнський собор)

Метод «ВСТАНОВИ ВІДПОВІДНІСТЬ»

(Учні за зображеннями називають особливості будівництва православного храму та католицького. Традиції застосування видів мистецтв: використання зображень фресок, музичних інструментів під час літургій, особливості хорового виконання, пишність скульптурного оздоблення...)

4. Малювання вітража за мотивами біблійної історії або легенди.

(Використання технік за бажанням: фарби, кольорові олівці, маркери, акрил...)

На яких етапах уроку можна застосувати інструменти формуального оцінювання?

- На початку уроку;
- під час вивчення нового матеріалу;
- Під час виконання творчих завдань, та по завершенню їх виконання;
- Також можна і в кінці уроку: рефлексія, аналіз, висловлення вражень.

Жук Олена Михайлівна,
учитель мистецтва

Перекопівський ліцей ЗЗСО – I-III ступенів Андріяшівської сільської громади

Тема уроку: Музична культура рідного краю

Мета та завдання уроку: **Ознайомити** з особливостями музичної культури рідного краю, поняттями “музична культура рідного краю”, “музичний образ”. Ознайомити з іменами композиторів, виконавців, назвами музичних колективів та закладів рідного краю. Розглянути творчість композитора Л. Ревуцького на прикладі Симфонії №2, послухати Симфонію №8 “Нескорені” сучасного українського композитора Олександра Яковчука.

Розвивати вміння уважно слухати музику, аналізувати музичну культуру рідного краю та знаходити про неї необхідну інформацію, вміти надавати характеристику засобам музичної виразності симфонії.

Виховувати ціннісне ставлення до музичної культури рідного краю, любов до вокальної музики рідного краю та повагу до творчості видатних композиторів та виконавців рідного краю.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Актуалізація знань

Інструмент ФО: МОЗКОВИЙ ШТУРМ

Учням пропонується відповісти на запитання:

Що вам відомо про музичну культуру рідного краю?

Хто з композиторів народився і жив чи живе у вашому місті?

Засвоєння нових знань

Інструмент ФО: «Є ПИТАННЯ, В КОГО Є ВІДПОВІДЬ». У

Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді.

Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну.

Закріплення матеріалу

Інструмент ФО: Метод «ПІДСУМОК ОДИМ РЕЧЕННЯМ».

Учні складають підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми.

Рефлексія

Інструмент ФО: «ПЛЮС-МІНУС-ЦІКАВО»

+ Все те, що сподобалося на уроці, що здавалося цікавим та корисним

– Все те, що не сподобалося, здавалося важким, незрозумілим та нудним

? Факти, про які дізналися на уроці, чого ще б хотіли дізнатися

Домашнє завдання

Знайти в інтернет-джерелах музичні твори, які оспівують ваш рідний край, і послухайте їх.

Заїка Наталія Степанівна,

учитель мистецтва

Підліснівський ліцей Степанівської селищної ради Сумського району Сумської області

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Тема: «І рушник вишиваний на щастя, на долю дала...»

Народні обереги: вишивані рушники, сорочка-вишиванка. Вишивка в сучасній культурі.

Килимарство.

До портретної галереї: Ф. Лесаж

ХТД: Варіант 1. Створення ескізу декору сумки, кепки, футболки тощо за мотивами української вишивки (фломастери, маркери).

Варіант 2. Створення декору з імітацією техніки вишивання хрестиком.

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Обладнання: мультимедійний комплект, фломастери, маркери.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Організація класу

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Мотивація навчальної діяльності

Актуалізація опорних знань

Техніка «МОЗКОВИЙ ШТУРМ»

Вивчення нового матеріалу

Демонстрація навчальної презентації

Практична діяльність учнів

Створіть ескіз декору сумки, кепки, футболки тощо за мотивами української вишивки (фломастери, маркери). Для ескізу використайте папір у клітинку. За бажанням вишите.

Оцінювання

Взаємооцінювання «ДВІ ЗІРКИ І ПОБАЖАННЯ»

Застосовується для оцінювання творчих робіт учнів, творів, есе. Учень пропонує перевірити роботу однокласника. Коли учні коментують роботи один одного, вони не виставляють оцінки, а вказують на два позитивні моменти – “дві зірки” – і на один момент, який потребує доопрацювання – “пожання”

Закріплення вивченого

«МИСТЕЦЬКА СКАРБНИЧКА»

- Що я покладу у свою мистецьку скарбничку?

Рефлексія

«НЕЗАКІНЧЕНЕ РЕЧЕННЯ»

- Я дізнався, що вишиті рушники використовували...
- Мене здивувало, що...
- Мені сподобалось...
- Можливо було б краще, якби...

Капелюха Маргарита Олександрівна,

учитель мистецтва

Опорний заклад освіти «Попівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів»

Попівської сільської ради Конотопського району Сумської області

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України

Мета уроку: вчити учнів оволодівати досягненнями культури рідної землі; вчити дати визначення поняття «музичні символи», знайомити учнів з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну», організувати своє робоче місце, планувати свої дії;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак;

виховувати естетичне ставлення, інтерес та любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Бесіда-діалог «МОЇ ЛІТНІ КАНІКУЛИ».

- Яку музику ви слухали під час літніх канікул?
- Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?
- Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?
- Які концерти відвідали?

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Створення проблемної ситуації.

Деякі музичні твори за своєю глибиною змісту, його відповідністю прагненням і почуттям народу стають музичними символами нації.

Який музичний символ нашої держави?

Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

IV. Повідомлення теми і мети уроку

V. Вивчення нового навчального матеріалу

1. Робота з підручником «Портрет митця»

2. Слухання музичного твору

Молитва за Україну (музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кониського).

Обговорення після прослуховування твору

Технологія «Асоціативний куш» (відповіді на запитання)

✓ Поміркуйте, чому «Молитва за Україну» є музичним символом духовності українського народу.

✓ Як ви розумієте слова вірша Анатолія Грицяя, написані під впливом «Молитви за Україну»?

Вчитель: *Бесіда про народну пісню як символ українського народу.* Справжнім символом нашого народу є народна пісня. Пісні в Україні дуже різноманітні: одні, ніби степи, – широкі й безкраї, інші, як гірські річки, – стрімкі та грайливі. Вони заспокоюють і звеселяють, з ними ми плачемо й радіємо, працюємо та йдемо на боротьбу. Народні пісні — це скарбниця пісенної творчості, безцінне надбання народу, виразник його інтересів, історії та культури й професійної музики.

3. Слухання музичного твору

«Рече та стогне Дніпр широкий...»

(сл. Т. Шевченка, муз. Д. Крижанівського) (різні інтерпретації).

Обговорення після прослуховування твору

- Які почуття викликає музика?
- Якими засобами виразності це досягнуто?
- Розкажіть про засоби виразності живопису, за допомогою яких Микола Бурячек зобразив бурю на Дніпрі.

 Поміркуйте, що об'єднує поетичний текст, музику та картину.

На вірші Т.Г. Шевченка написано багато пісень, що стали народними. Серед них «Така її доля», «Думи мої, думи», «Плавай, плавай, лебедонько», «Літа орел, літа сизий», «Летить галка через балку», «Садок вишневий коло хати...».

Хорова творчість є унікальною сторінкою в історії української музики, адже пов'язана, головним чином, з опрацюванням народних пісень.

Хорові обробки народних пісень, з одного боку, спираються на традиційну народну пісенну культуру (колективний гуртовий спів), а з іншого – на академічне хорове мистецтво. Основним принципом обробки є прагнення виявити найсуттєвіший елемент музичного образу, підкреслити його виразність. Звідси органічне й майстерне поєднання прийомів народного багатоголосся й професійної музики.

5. Слухання музичного твору

Микола Леонтович. «Щедрик».

Станіслав Людкевич. «Гайліка».

Обговорення після прослуховування твору

- ✓ Охарактеризуйте виконавський склад хорів.
- ✓ Як відбувається розвиток музики в кожному творі?

6. Вокально-хорова робота.

а) Повторення правил співу.

б) Розспівування. (Виконання вправ для розвитку музичного слуху та голосу. Повторення української народної пісні «Грицю, Грицю, до роботи» (пісня вивчалася в молодших класах).

в) Розучування пісні «Молитва за Україну».

Робота над змістом пісні.

Показ пісні., бесіда про зміст та будову пісні, про що йдеться у пісні, який настрій вона створює, у якій формі вона написана, що є незмінним у цій формі?

Розучування мелодії першого куплету та приспіву. Виконання першого куплету та приспіву пісні під акомпанемент фортепіано.

VI. Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку. «МІКРОФОН»

- ✓ Які музичні символи України ви знаєте?
- ✓ Поясніть, як ви розумієте, поняття обробка народної пісні.
- ✓ Яка роль фольклористів у справі збереження та поширення музичної спадщини народу?
- ✓ Пригадайте, які хорові обробки народної пісні вивчалися в попередні роки. Хто з музикантів здійснював ці обробки?

Рефлексія. Оцініть свою роботу за допомогою ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Кірієнко Вікторія Володимирівна,

учитель мистецтва

Охтирська ЗОШ I-III ступенів №2 Охтирської міської ради Сумської області

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ

Тема: Мистецтво – яскравий образ України. Музичні символи України. Гімн. Історичні пісні та думи. Народна пісня у професійній музиці.

Мета: актуалізація музичного досвіду учнівства щодо музичного фольклору, розкрити його значення у вихованні патріотизму, ідентифікації української нації; формування культурної компетентності.

Завдання уроку:

1. Навчальні завдання:

• Ознайомити учнів із музичними символами України: Державним Гімном України, історичними піснями, думами.

• Розкрити роль музики як виразника національного духу.

2. Розвивальні завдання:

• Розвивати уявлення про єдність мистецтва і національної ідентичності.

- Формувати естетичний смак через сприйняття музичних творів.
 - Розвивати навички аналізу музичних творів.
3. Виховні завдання:
- Виховувати гордість за українську культуру.
 - Формувати повагу до народних традицій і національної спадщини.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Інструмент «ЗХД-ТАБЛИЦЯ» (Знаю – Хочу дізнатися – Дізнався)

Мета: Виявити початкові знання учнів, сформувати інтерес до теми та оцінити засвоєний матеріал. **Як застосувати:**

- На початку уроку учні заповнюють два стовпчики:

☞ Що я знаю про музичні символи України?

☞ Що я хочу дізнатися?

- Наприкінці уроку заповнюється третій стовпчик:

☞ Що я дізнався?

Оцінювання: Вчитель аналізує, наскільки відповіді у стовпчику "Дізнався" відповідають цілям уроку.

2. Музичний аналіз у парах «ДІАЛОГ ПРО ПОЧУТТЯ»

Мета: Розвивати вміння висловлювати враження від музичних творів і співвідносити їх із темою уроку. **Як застосувати:**

- Після прослуховування гімну України або історичної пісні учні в парах відповідають на запитання:

☞ Які емоції викликає цей твір?

☞ Який образ України він передає?

- Результати діалогу записують у формі коротких тез і діляться ними з класом.

Оцінювання: Вчитель звертає увагу на здатність учнів пояснити свої почуття й аргументувати думку.

3. Рефлексія «СИМВОЛИ ТА ЕМОЦІЇ»

Мета: Зрозуміти, як учні емоційно сприйняли матеріал уроку, та виявити їх асоціації з темою через візуальні образи.

Учитель демонструє набір картинок або ілюстрацій, пов'язаних із темою уроку.

Учні обирають одну картинку, яка, на їхню думку, найбільше відображає їхні емоції та враження від уроку.

Після вибору учень коротко пояснює:

☞ Чому він обрав саме цю картинку?

☞ Які емоції, думки, асоціації викликає у нього цей образ?

ФОТОМИСТЕЦТВО

Тема уроку. Фотомистецтво – статичний вид медіа. Статичні медіа (образотворче і декоративне мистецтво, дизайн, фотографія, реклама).

Візуальна грамота: особливості фотографування пейзажу, портрету (композиція, формат, світло, колір)

ХТД: Варіант 1. Фотопортрет подруги чи друга

Варіант 2. Виконання композиційних замальовок пейзажу для майбутньої фотозйомки.

Мета. **Формування** системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб.

Очікувані результати. Оцінює свої сильні і слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів [9 МІО 3.1.1-2]

Використовує різні художні способи, засоби для передачі настрою та емоцій у власній творчості [9 МІО 3.4.2-3]

Перебіг уроку (фрагментарно)

ОК (організація класу)

Створення позитивного психологічного клімату класу.

<https://youtu.be/6E80-LZRhEU?si=wVdFZ4xIMQFCVZWC>

АОЗ (актуалізація опорних знань)

Інструмент ФО «З – ХД – Д»

(Знаю – Хочу дізнатися – Дізнався)

Завдання. Заповнити таблицю.

1-й – що я знаю про фотографію.

2-й – що хочу дізнатися.

3-й – про що дізнався (заповнити в кінці уроку)

ВНМ (вивчення нового матеріалу)

Демонстрація навчальної презентації.

Adobe Photoshop.

Практична діяльність учнів

✓ Зробіть фотопортрет подруги чи друга. Поміркуйте, як краще передати їхню індивідуальність, захоплення, вираз обличчя, емоції.

✓ Виконайте композиційні замальовки пейзажу для майбутньої фотозйомки.

✓ Послідовність виконання

✓ Продемонструйте власні роботи.

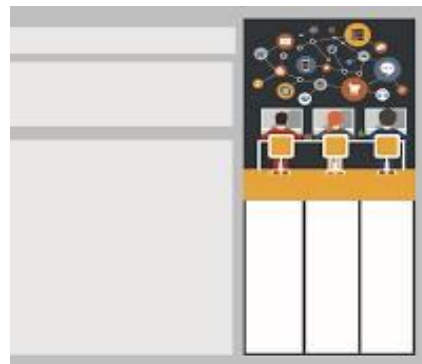
ФО «ДВІ ЗІРКИ І ПОБАЖАННЯ». Застосовується для оцінювання творчих робіт, творів, есе. Коли учні коментують роботи один одного, вони не виставляють оцінки, а вказують на два позитивні моменти – «дві зірки» – і на один момент, який потребує доопрацювання – «побажання».

ЗВ (закріплення вивченого)

- Мистецька скарбничка

- Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо

Підсумок. **Інструмент ФО «З – ХД – Д»**

Самостійне дослідження, медіапошук. Фантазуємо, експериментуємо, діємо.
Рефлексія. **РЕФЛЕКСІЙНА МІШЕНЬ влуч** цеглинкою LEGO в мішень та оціни урок.

Лизогуб Аліна Володимирівна,
учитель мистецтва
Осоївський ліцей Краснопільської селищної ради

НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Тема: Народна творчість що вражає світ

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Завдання уроку:

Навчитися розуміти символіку та кольори у розписі;

Навчитися розрізняти види розпису.

Обладнання: мультимедійний комплект, ємність для води, ватна паличка, олівець, серветка.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I Організація учнів до уроку

II Мотивація навчальної діяльності

III Актуалізація опорних знань учнів

МОЗКОВИЙ ШТУРМ:

- Які види українського декоративного мистецтва найпоширеніші в Україні?

- Які з них розвиваються у твоєму рідному краї в наш час?

Склади асоціативний куц «Види декоративно-ужиткового мистецтва»

IV Вивчення нового матеріалу

ФАСИЛІТОВАНА ДИСКУСІЯ:

(Розглянемо класом вироби косівської кераміки та опішнянської. Дамо відповіді на запитання щоб дійти до колективної думки).

Косівська кераміка

Опішнянська кераміка

- ✓ Які образи переважають на виробках із Косова?
- ✓ Як ти гадаєш, чому серед сюжетів косівської кераміки поширені зображення музик і танцюристів?
- ✓ Порівняй косівську кераміку з опішнянською за кольором тла, орнаментами, малюнками тощо.

V Практична робота

Варіант 1. Виконай розпис предмета за мотивами «петриківки» для подарунка. Оціни свою роботу щодо відповідності традиціям цього розпису.

Варіант 2. Уяви себе гончарем і створи ескізи оздоблення каміна косівськими кахлями (акварель по-мокрому).

VI Закріплення вивченого матеріалу

VII Підсумок уроку

Рефлексія

Рефлексійна вправа

Чи сподобався вам урок?

дуже сподобався

сподобався

не сподобався

Лисаченко Вікторія Олексіївна,
учитель мистецтва

*Опорний заклад освіти «Попівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів»
Попівської сільської ради Конотопського району Сумської області*

УРОК МИСТЕЦТВА (7 КЛАС)

Тема уроку: Художній образ у мистецтві: засоби виразності образотворчого мистецтва

Мета уроку:

Ознайомити учнів із поняттям «художній образ» та засобами його виразності в мистецтві. **Розвивати** вміння аналізувати художні твори та створювати власні образи за допомогою виразних засобів. **Формувати** творче мислення, естетичні смаки та навички сприйняття мистецтва.

Завдання уроку:

1. Пояснити ключові поняття теми.
2. Ознайомити з прикладами художніх образів у живописі, графіці, скульптурі тощо.
3. Організувати практичну роботу зі створення художнього образу на задану тему.
4. Провести рефлексію для аналізу отриманих результатів.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку з використанням формувального оцінювання (ФО):

1. Етап актуалізації знань:

Інструмент ФО: «КАРТКИ-ЗАПИТАННЯ» (учні отримують картки з питаннями, що повторюють матеріал попередніх уроків, або передбачають асоціації на тему «художній образ»).

2. Етап вивчення нового матеріалу:

Інструмент ФО: «ЗНАЙДИ ПРИКЛАД» (учням пропонується знайти у запропонованих репродукціях творів мистецтва різні художні образи, обґрунтувати свій вибір).

3. Практична робота:

Інструмент ФО: «ВЗАЄМООЦІНЮВАННЯ» (учні працюють у парах, аналізуючи роботи один одного за визначеними критеріями).

4. Рефлексія:

Інструмент ФО: «ТРИ КРАПКИ» (учні формулюють три головні думки чи відкриття, які вони отримали на уроці).

Інструменти формувального оцінювання (приклади):

1. **«КАРТКИ-ЗАПИТАННЯ»**

Завдання:

Що таке художній образ?

Назвіть приклади художніх образів у мистецтві.

2. **«ЗНАЙДИ ПРИКЛАД»**

Використовуються репродукції відомих картин (наприклад, «Зоряна ніч» Ван Гога, «Дівчина з перловою сережкою» Вермеєра).

Учні аналізують, які засоби виразності використано для створення художнього образу.

3. **«ВЗАЄМООЦІНЮВАННЯ»**

Учні оцінюють роботи один одного за такими критеріями: оригінальність образу, якість виконання, використання засобів виразності.

Ляпін Валентина Іванівна,

учитель мистецтва

Некрасівський навчально-виховний комплекс: дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа I-III ступенів Глухівської міської ради

МУЗИКА І ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

Тема: Музика і візуальні мистецтва

Мета: розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Перебіг уроку (фрагментарно)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

1. Мотивація навчальної діяльності

Метод обговорення

III ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Засвоєння нових знань

2. Музика й візуальні мистецтва... Такі різні, на перший погляд. Музика невидима, живопис, скульптура, архітектура – нечутні Становлення музичних образів відбувається в часі, а візуальних – у просторі.

Проте, коли сприймаємо мистецтво, ми відчуваємо, що музика нерідко викликає в нас зорові уявлення, а живопис починає «звучати» яскравими фарбами. Колорит, кольорову гаму картини можна порівняти з тембровими барвами в музиці, а мелодії – з виразністю графічних ліній або обрисів архітектурних споруд. «Застиглою музикою», або «музикою в камені», називали архітектуру мислителі минулого. Справді, ми відчуваємо гармонію поєднання частин будівлі в цілісну композицію, симетричність чи несиметричність.

Аналогічною є будова музичних форм. Чергування музичних звуків, як і повторення елементів в орнаментах, утворюють певний ритм. У храмі, де музика гармонійно поєднується з архітектурою і скульптурою, образами ікон, фресок, мозаїки, вітражів, складно навіть визначити, який вид мистецтва потужніше впливає на людину. У православних соборах і церквах служба відбувається в супроводі хору а капела, основою співу є багатоголосся. У храмах католицького і протестантського обрядів під час богослужінь, окрім хору, звучить орган – найбільший у світі клавішно-духовий інструмент, який називають «королем інструментів».

ФО «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» (запитання -відповідь)

-Чому називали архітектуру минулого «музикою в камені»?

-З чим поєднується музика у храмі?

-Який інструмент називають «королем інструментів» і чому?

3. Музичне сприймання

- Прослухайте музичні композиції.

- Поміркуйте, чи можна цю музику порівняти з архітектурою, що ожила?

- Аргументуйте свою відповідь.

Ремо Джадзотто (Т. Альбіні). *Адажіо соль мінор для струнних інструментів та органу. Й. С. Бах. Токата і fuga ре мінор для органу.*

Обговорення після прослуховування

Сучасні українські композитори часто використовують у назвах своїх музичних творів слово фреска.

- Прослухайте музичні фрагменти.

- Уявіть візуальні образи, відповідні до змісту творів.

- Опишіть емоції, які у вас виникли.

Л. Дичко. Фрески «Джерело», Карпатські фрески (фрагменти)

Музика й візуальні мистецтва гармонійно поєднуються в *інсталяціях, саундперформансах*, де митці експериментують зі звуком, створюють унікальні акустичні світи з метою передати емоції через звукові вібрації у просторі.

Вокально-хорова робота

ФО ГРА «ОЖИВИ СКУЛЬПТУРУ»

Придумай цікаві історії про взаємодію музики та візуальних мистецтв на прикладі скульптури з двох скрипок американської мисткині Кендіє Кнапп і Сейфаддіна Гурбанова «Скрипаль на даху»

IV ПІДСУМОК УРОКУ

ФО «МІКРОФОН»

- Як можуть взаємодіяти між собою музика та візуальні мистецтва?

- Наведіть приклади.

- Що нового ви дізналися про зв'язок цих мистецтв?

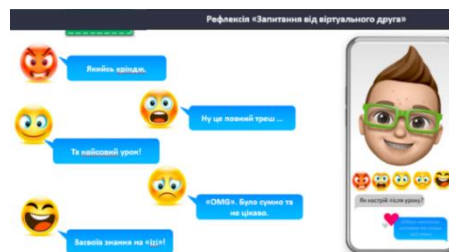

- Схарактеризуйте особливості синтезу мистецтв у храмі.

- Чим відрізняється музика в православній церкві й католицькому соборі?

ЗАВЕРШІТЬ РЕЧЕННЯ: «Фреска – це...».

Рефлексія

Найда Анна Василівна,
учитель мистецтва

Овлашівський заклад загальної середньої освіти I-II ступенів Роменської міської ради

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України

Мета уроку: **вчити** учнів оволодівати досягненнями культури рідної землі; вчити дати визначення поняття «музичні символи», знайомити учнів з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну». організувати своє робоче місце, планувати свої дії ;

виховувати естетичне ставлення, інтерес та любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Бесіда-діалог «Мої літні канікули».

Яку музику ви слухали під час літніх канікул?

Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?

Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?

Які концерти відвідали?

V. Вивчення нового навчального матеріалу

2. Робота з підручником «Портрет митця»

3. Слухання музичного твору

Молитва за Україну (музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кониського).

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ»

Узагальнення вивченого матеріалу

Підсумок уроку. «МІКРОФОН»

- ✓ Які музичні символи України ви знаєте?
- ✓ Поясніть, як ви розумієте, поняття обробка народної пісні.
- ✓ Яка роль фольклористів у справі збереження та поширення музики народу?
- ✓ Пригадайте, які хорові обробки народної пісні вивчалися в попередні роки.
- ✓ Хто з музикантів здійснював ці обробки?
- ✓ **VII. Домашнє завдання**

Уявіть, що вам запропонували дібрати музичні позивні для телевізійного каналу, що буде розповідати про Україну в світі. Підберіть мелодію, яка на вашу думку, буде найкраще відповідати тематиці телеканалу. Обґрунтуйте свою думку.

Рефлексія

Панасенко Олеся Сергіївна,
учитель мистецтва

*Новосічанський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Юнаківської сільської ради
Сумського району Сумської області*

РАДІО – ДИНАМІЧНИЙ ВИД МЕДІА

Тема уроку: Радіо – динамічний вид медіа

Мета уроку:

Освітня:

- Ознайомити учнів із роликком радіо в історії музики та культури.
- Розкрити особливості радіо як динамічного виду медіа, яке впливає на популяризацію музики.

Розвивальна:

- Розвивати вміння аналізувати види інших медіа.
- Формувати критичне мислення щодо ролі радіо в сучасному медіапросторі.

Виховна:

- Виховувати інтерес до медіакультури та сучасної музики.
- Звернути увагу на важливість культурного споживання інформації.

Обладнання:

- Аудіозаписи популярних радіопрограм різних років.
- Комп'ютер або планшет для демонстрації відео про роботу радіостанції.
- Презентація (PowerPoint) про історію радіо.
- Колонки для прослуховування музичних фрагментів

Тип уроку: Урок-розповідь із елементами інтерактивного спілкування та аналізу.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент (2 хвилини)

1. Привітання.
2. Перевірка готовності учнів до уроку.
3. Оголошення теми та мети уроку.

II. Актуалізація опорних знань (5 хвилин)

1. Бесіда:

- Що вам відомо про радіо як засіб комунікації?
- Чи слухаєте ви радіо? Які програми або радіостанції вам подобаються?

2. Перехід до основної частини уроку:

- Радіо – це не лише засіб передачі інформації, а й потужний інструмент популяризації музики та формування музичних смаків.

III. Вивчення нового матеріалу (20 хвилин)

1. Історія радіо (5 хвилин)

- Радіо як один із перших медіа-ресурсів з'явилося наприкінці XIX століття.
 - У 20-х роках XX століття радіо стало меншим каналом для передачі музики.
 - Приклади впливу радіо: популяризація джазу, рок-н-ролу, класичної музики.
- Ілюстрація через презентацію: перші радіоприймачі, записи відомих радіопрограм.*

2. Особливості радіо як динамічного виду медіа (10 хвилин)

- Постійне оновлення контенту (новини, музичні прем'єри, живі виступи).
- Вплив на музичні тренди та слухацькі вподобання.
- Роль ведучого: створення атмосфери, залучення слухачів.
- Інтерактивність (дзвінки слухачів, замовлення музики, голосування).

Прослуховування фрагментів сучасних радіопрограм.

Інструмент ФО: УСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Що оцінюється:

- Відповіді учнів на запитання, їх пояснення, оцінювання щодо музичних творів або понять.

Приклади:

- Питання під час аналізу прослуханого твору:
 - Що ти відчув/відчула, слухаючи цю музику?
 - Які інструменти ти почув/почула?
- Оцінка участі в дискусіях про стиль, жанр чи роль музики в культурі.

Як використати:

- Надавати учням відкриті питання, що спонукають до роздумів.
- Використовувати принцип миттєвого зворотного зв'язку, акцентуючи увагу на досягненні учня.

3. Сучасне радіо в Україні (5 хвилин)

- Відомі українські радіостанції: Хіт FM, Радіо ROKS, Країна ФМ.
- Їхня роль у підтримці української музики.
- Онлайн-радіо: нові можливості для слухачів і музикантів.

IV. Практична частина (10 хвилин)

1. Аналіз радіоформи:

- Учні пропонуються два фрагменти: розмовна програма і музична радіопередача.
- Завдання:
 - Визначте, чим вони відрізняються за структурою та впливом.
 - Як обрані музичні треки впливають на атмосферу радіопередачі?

2. Творче завдання:

- Уявіть, що ви створюєте власну радіоформу. Які пісні ви б включили? Якою була б її тематика?

V. Підсумки уроку (5 хвилин)

Інструмент ФО: МЕТОД «КОЛО ВРАЖЕНЬ»

Учні вільно обговорюють, що їм найбільше сподобалося, що вони дізналися нового і які питання залишилися.

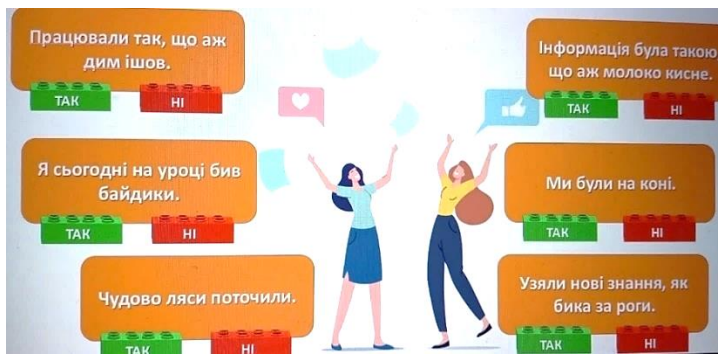
1. Обговорення:

- Чому радіо залишається актуальним у час цифрових технологій?
- Як музика впливає на популярність радіостанцій?

2. Формулювання висновків:

- Радіо — це унікальний вид медіа, який постійно розвивається, залишаючись на місці для популяризації музики та культури.

Інструмент ФО: оцініть роботу за допомогою ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

VI. Домашнє завдання

- Дослідіть улюблену радіостанцію: знайдіть цікаві факти про її історію або програму.
- **Інструмент ФО: ЕСЕ**
- Написати есе: «Моє виявлення про ідеальну радіостанцію»
- Оцінюється здатність висловлювати свої враження у письмовій формі.

Погоріла Світлана Олександрівна,
учитель мистецтва

Павленківський ЗЗСО I-III ступенів Лебединської міської ради Сумської області

МУЗИКА – ТЕАТР

Тема уроку: Музика і театр: опера, балет

Мета уроку:

вчити учнів оволодівати досягненнями світової культури; організувати своє робоче місце, планувати свої дії, знайомити учнів з кращими зразками класичної музики (І.С. Баха, Н. Паганіні) та їх сучасними обробками, транскрипціями;

виховувати естетичне ставлення, інтерес та любов до музики як виду мистецтва;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Обладнання: підручник, DVD, телевізор, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Тип уроку: комбінований урок.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

ГРА «ТАК ЧИ НІ»

Клас розділений на дві команди. Учитель кожній команді дає по два конверти, в яких містяться запитання та відповіді.

В першому конверті містяться запитання до гри, в другому – відповіді на запитання. По команді, учні повинні знайти вірні відповіді та висловити думку учителеві.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Створення проблемної ситуації.

Учитель. Театр – це давнє і водночас сучасне мистецтво. І саме воно є чи не найяскравішим виявом художнього синтезу, в якому драматична гра акторів нероздільно поєдналася з живописом і декоративним мистецтвом (декорації, костюми), музикою, хореографією. Які види мистецтв «взаємодіють» між собою в театрі? Саме сьогодні ми пригадаємо, що таке опера.

IV. Повідомлення теми і мети уроку

Тема нашого уроку: «Музика і театр: опера, балет».

V. Вивчення нового навчального матеріалу

1. Розповідь вчителя з елементами бесіди:

Синтез мистецтв набув оригінального вирішення у традиційних музично-сценічних жанрах – опері, балеті. Вони стали популяризуватися завдяки розвитку наймолодшої музи – кінематографу. Нині за допомогою Інтернету кожна пересічна людина може відвідати будь-який театр і послухати музичну виставу, записану у знаменитих Ла Скала чи Ковент-Гардені.

- музичних театрах розвивається мистецтво сценографії, де художники можуть утілювати свої творчі ідеї так, щоб візуальні образи відповідали інтонаціям і ритмам музики.

На початку ХХ ст. в Україні започатковано традицію залучати провідних художників до створення театральних костюмів і декорацій. Сміливо експериментували в царині оперної та балетної сценографії Анатолій Петрицький, Вадим Меллер, Олександра Екстер, Олександр Хвостенко-Хвостов та ін.

Опера «Кармен» французького композитора Жоржа Бізе – один із найвидатніших творів світової оперної класики. Цей твір – про трагічну долю циганки Кармен і солдата Хозе, який покохав її, і якого вона залишила заради молодого Тореро. Взаємовідносини героїв призводять до трагічної розв'язки – загибелі Кармен від руки Хозе.

Музика, сповнена життя і світла, яскраво стверджує свободу людської особистості. У ній простежується глибоко правдивий драматизм зіткнень і конфліктів. Герої опери змальовані соковито й темпераментно, у всій психологічній складності характерів. З великою майстерністю відтворено національний іспанський колорит. Петро Чайковський, почувши цю оперу вперше, писав: «Опера Бізе — шедевр, один із тих небагатьох творів, яким судилося відобразити в собі найсильнішою мірою музичні прагнення цілої епохи. Років через десять — Кармен буде найпопулярнішою оперою у світі». Ці слова виявилися пророчими.

2. Перегляд фрагментів опери Жорж Бізе. «Кармен»

Жорж Бізе. Опера «Кармен»: увертюра, хабанера, арія Хозе, куплети Тореодора.

МОЗКОВИЙ ШТУРМ

Обговорення після перегляду муз. твору:

- Чи знайома вам ця музика? Охарактеризуйте кожний із прослуханих номерів опери.

3. Випереджальне завдання: «Мистецтвознавці»

Опера «Кармен» набула величезної популярності й ось уже понад 100 років тріумфально крокує сценами театрів світу. Вона входить до репертуару всіх відомих оперних труп і виконується багатьма мовами, у тому числі і японською. Її популярність не обмежується лише оперною сценою.

Запальні мелодії опери є такими ж улюбленими, як найпопулярніші народні й естрадні пісні.

Двічі було здійснено екранізації твору – (фільми-опери «Кармен», 1967, 1983). Найуспішнішою виявилася «Кармен Джонс», створена за оперетною версією, яка була хітом на Бродвеї.

Музика опери існує у фортепіанних транскрипціях. Але найпопулярнішим аранжуванням музики Жоржа Бізе є балет «Кармен-сюїта» Родіона Щедріна – хореографічна версія знаменитої опери. Зміст новели Проспера Меріме, що розкривається в опері в чотирьох актах, у балеті скорочено в один. Біля витоків задуму балету за оперою «Кармен» стояла видатна балерина Майя Плисецька. Своєю мрією про Кармен вона зуміла захопити композитора Родіона Щедріна, який створив блискучу транскрипцію музики Жоржа Бізе. А кубинський балетмейстер Альберто Алонсо склав лібрето і хореографію «Кармен-сюїти».

4. Перегляд фрагментів Жорж Бізе – Родіон Щедрін. «Кармен-сюїта»

Жорж Бізе – Родіон Щедрін. «Кармен-сюїта» (фрагменти).

Обговорення після перегляду муз. твору:

- Опишіть свої враження від твору. Охарактеризуйте тембровий склад виконання.

- Як змінився образ Кармен в інтерпретації Р. Щедріна?

5. Вокально-хорова робота.

Розспівування. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу.

Розучування пісні «Кольорова планета» (Музика і слова Анжели Побужанської)

VI. Узагальнення вивченого матеріалу.

1. Що нового ви дізналися про види аранжування в музиці?
2. Які зміни (позитивні чи негативні) відбулися в музиці опери Ж. Бізе «Кармен» завдяки численним і різноманітним аранжуванням? Яке з них зацікавило вас найбільше та викликало бажання самостійно прослухати твір?

Підсумок уроку САМООЦІНЮВАННЯ

VI. Домашнє завдання.

Дізнайтеся більше про взаємодію різних видів мистецтва. Ознайомтеся з екранізацією опери «Кармен» (Рис. з презентації Серіх Л.В.).

Попова Людмила Василівна,
учитель мистецтва

Низівський ліцей Садівської сільської ради Сумського району Сумської області

УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК

Тема: І рушник вишиваний на щастя, на долю дала...

Мета: **Ознайомити** учнів із символікою українського вишитого рушника як частини культурної спадщини. Розкрити значення орнаментів і кольорів у традиційному українському вишиванні. Пояснити історичне і духовне значення рушника в побуті, обрядах та народних звичаях. Сприяти **розвитку творчих** здібностей учнів через створення ескізу рушника з використанням українських орнаментів. Розвивати увагу до деталей, відчуття кольору та гармонії у композиції. Розвивати здатність до аналізу і творчого переосмислення традиційних мотивів. **Виховувати** повагу до національної культури та традицій. Формувати усвідомлення важливості збереження української культурної спадщини. Заохотити учнів до дослідження родинних традицій, пов'язаних із рушниками та вишиванням. Навчити учнів створювати ескіз рушника, використовуючи елементи традиційного українського орнаменту (рослинного, геометричного або зооморфного). Виконати практичну роботу: створити ескіз декору сумки, кепки чи футболки за мотивами української вишивки.

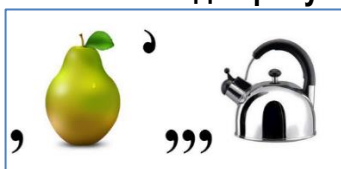
Очікувані результати:

Учні пояснюють символіку вишитих рушників та їхню роль в українській культурі. Вміють самостійно створювати ескізи з елементами народного орнаменту. Формують позитивне ставлення до традиційної культури та мистецтва. Розуміють значення культурної спадщини у формуванні національної ідентичності.

Перебіг уроку (фрагментарно)

ФО «РЕБУС»

1. Розгадай ребус

(рушник)

(вишивка)

(орнамент)

Вправа «МІКРОФОН»

1. Що для вас означає вишитий рушник?
2. Чи є вишиті рушники у вашій родині? Що вони символізують?
3. Які народні обряди або свята ви знаєте, де використовують рушник?

4. Як ви думаєте, чому рушник відігравав таку важливу роль у житті українців?
5. Які кольори найчастіше зустрічаються на вишитих рушниках, і що вони символізують?
6. Які елементи орнаменту на рушниках ви знаєте? Яке значення вони мають?
7. Як ви думаєте, чи важливо зберігати традицію вишивання рушників у сучасному світі? Чому?
8. Як можна використати вишиті рушники або їхні мотиви у сучасному дизайні?
9. Який орнамент ви б обрали для створення свого рушника? Чому?
10. Якщо б ви створювали свій вишитий рушник, яке послання хотіли б закодувати в орнаменті?

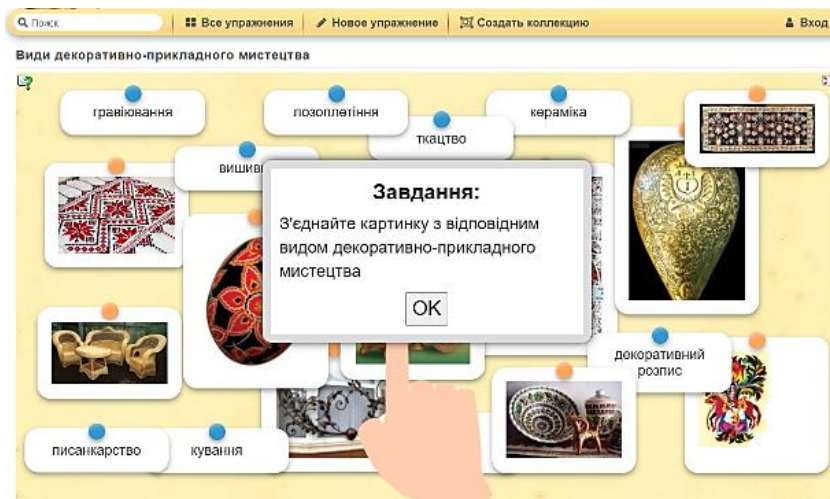
3. Вправа «КОЛЬОРОВИЙ КОД»

Учні отримують картки із зображенням кольорових елементів рушника (червоний, чорний, зелений тощо). Завдання: згадати або знайти, що означає цей колір, і пояснити, чому він часто використовується.

4. Інтерактивна вправа «ЗНАЙДИ ПАРУ»

З'єднай картинку з відповідним видом декоративно-прикладного мистецтва.
<https://learningapps.org/display?v=pibyrywta24>

5. Самооцінювання «КОЛЬОРОВИЙ ПЕНЗЛИК»

Після виконання Завдань учням пропонується обрати колір, який найкраще відображає їхнє ставлення до своєї роботи на уроці, та зафарбувати пензлик відповідно до кольору.

Зелений – «Я задоволений/задоволена своєю роботою».

Жовтий – «Я бачу, що можна покращити».

Червоний – «Робота вимагає доопрацювання».

ПИСАНКА – ТВІР-МІНІАТЮРА ТА ОБЕРІГ

Тема. Писанка – твір-мініатюра та оберіг. Писанкарство. Знаки-символи на писанках

Мета: Ознайомити з символікою орнаментів та кольорів у писанкарстві; з видами писанок. Учити цінувати красу, створену руками народних майстрів. Розвивати інтерес до пізнання народного мистецтва. Виховувати повагу до культурної спадщини народу, традицій, звичаїв; виховувати любов до прекрасного.

Завдання уроку:

Навчитися розуміти символіку орнаментів та кольорів у писанкарстві;

Навчитися розрізняти види писанок;

Учити цінувати красу, створену руками народних майстрів.

Розвивати інтерес до пізнання народного мистецтва. Виховувати повагу до культурної спадщини народу, традицій, звичаїв; виховувати любов до прекрасного.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Актуалізація опорних знань учнів

Інструмент ФО: «ОДНА ХВИЛИНА»

У цій стратегії формульованого оцінювання учні мають 60 секунд, щоби записати все, що вони знають з теми уроку. Тут не потрібно турбуватися про написання повних речень – школярі можуть записувати фрази, терміни, основні ідеї, допоміжні деталі, текстові зв'язки, приклади та пов'язані поняття.

Мотивація навчальної діяльності

Повідомлення теми та мети уроку

Інструмент ФО: «СЕНКАН»

Учням пропонується скласти Сенкан до слова «писанка».

Писанка

Кольорова, давня

Розмалювали, створили, принесли

Кладуть в кошик на Великдень

Великоднє яйце

Підсумок уроку

Інструмент ФО: ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Виконати тестові завдання на закріплення опрацьованого матеріалу за наданим посиланням

<https://learningapps.org/17568789>

Реп'янська Вікторія Анатоліївна,
учитель інтегрованого курсу мистецтва
Нижньосироватського ліцею імені Бориса Грінченка

МИСТЕЦТВО – ЯСКРАВІЙ ОБРАЗ УКРАЇНИ

ТЕМА УРОКУ: Тарас Шевченко та його «Думи

Завдання уроку: поглибити знання учнів з понять «народна дума», «кобзарство»; вчити сприймати, розуміти та аналізувати творчість Шевченка, поета, художника та патріота; виховувати почуття любові і поваги до світлого образу поета – художника Т.Г. Шевченка.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. МОТИВАЦІЙНИЙ ЕТАП

1. ФАСИЛІТОВАНА ДИСКУСІЯ (ФО)

Перегляд та обговорення з учнями картини К.ТРУТОВСЬКОГО «Тарас Шевченко з кобзою над Дніпром»

- Що відбувається на картині?
(Тарас Григорович Шевченко сидить на схилі біля Дніпра)
- Він просто сидить відпочиває, чи можливо...
(Відпочиває і творить)
- Чому саме так?
(Бо творча натура, яка і творить, і відпочиває)
- Чи в творчому процесі Шевченку хтось допомагає? Не поспішай з відповіддю, прослухай віршовані рядки.

*Сидить Шевченко, «ДУМУ» пише,
Навколо нього вітер свище.
Гуляє, пеститься, чіпає,
Шевченка думи відганяє:
-Тарасе! Що тебе турбує?
Душа твоя, чому нудьгує?
Оглянь довкола, то краса, ти бачиш?
А ти все плачеш, плачеш, плачеш...
Не в тебе лиш душа болить,
Могутній батько, чуєш?
Як шумить.
Що все могутнє, багатюще і безкрає,
У вольності усе страждає...
А «ДУМИ» в голові кишать,
Не хочуть вони, тихо спать...*

- Так все ж, хто допомагає (надихає)?
(Вітер, власні думи, краса рідного краю, Дніпро...)
- Чи вірш може послугувати описом цієї картини? (Так)

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

2. У МЕНЕ Є ЗАПИТАННЯ, ХТО МАЄ ВІДПОВІДЬ? (ФО)

- Народні думи –
- Кобзарі - ...

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА УРОКУ

3. ВІЗЬМИ І ПЕРЕДАЙ (ФО)

Це спільна групова робота.
(Рис. з презентації Серіх Л.В.).

НОВА
УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА

✓Є ПИТАННЯ, В КОГО Є ВІДПОВІДЬ?

ПИТАННЯ - ВІДПОВІДЬ

- ✚ Учитель робить два набори карток
- ✚ Перший набір має запитання за певним розділом навчання
- ✚ У другому наборі містяться відповіді
- ✚ Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці.
- ✚ Учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи.

Учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них.

Потім обговорюють результати в групі.
(Рис. з презентації Серіх Л.В.).

Романенкова Яніна Володимирівна,
учитель мистецтва
ОЗ Верхньосироватський ліцей Верхньосироватської сільської ради
Сумського району Сумської області

СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України

Мета уроку:

Розширити знання учнів про музичні символи України, їхню роль у культурному житті народу. Формувати ціннісне ставлення до музичної спадщини України.

Розвивати здатність аналізувати музичні твори, розпізнавати символику в них.

Виховувати гордість за національну культуру та любов до рідної землі.

Завдання уроку:

Ознайомити учнів із поняттям «музичний символ» та його прикладами в українському мистецтві.

Поглибити знання про народні та авторські твори, які є культурними символами України (наприклад, «Щедрик», «Реве та стогне Дніпр широкий2).

Навчити учнів аналізувати зміст музичних творів і їхній вплив на формування національної ідентичності.

Залучити учнів до практичної діяльності (слухання, аналіз музики, створення власних ідей музичних символів).

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку із застосуванням інструментів формувального оцінювання (ФО):

Актуалізація знань

Інструмент ФО: МОЗКОВИЙ ШТУРМ

Учням пропонується відповісти на запитання:

Які музичні твори, на вашу думку, є символами України?

Чому?

Відповіді записуються на дошці або у хмарі слів.

Засвоєння нових знань

ІНСТРУМЕНТ ФО: КАРТКИ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Учням пропонуються фрагменти музичних творів, які вони мають впізнати (наприклад, «Щедрик», «Запорізький марш»). Після обговорення кожного фрагмента діти оцінюють свої знання за спеціальною шкалою.

Закріплення матеріалу

Інструмент ФО: МЕТОД «ТРИ ПИТАННЯ»

Учням пропонується обговорити в групах такі питання:

👉 Чому цей твір є символом України?

- 🔗 Які почуття він викликає?
- 🔗 Як можна популяризувати цей твір у сучасному світі?

Результати дискусії презентуються перед класом.

Рефлексія

Учні заповнюють картку рефлексії:

Що нового дізнався? Що здивувало? Що хочу дослідити детальніше?

Руденко Віта Володимирівна,

учитель мистецтва, педагог-організатор

Тернівський ліцей Недригайлівської селищної ради Сумської області

УРОК 5: 7 КЛАС: Л.Г. КОНДРАТОВА

Тема: Аранжування народної музики

Мета:

Ознайомити з поняттям «аранжування традиційної інструментальної народної музики» та з особливостями цього виду аранжування, розглянути приклади аранжування народних танців у творчості композиторів-класиків, ознайомити з творчістю композиторів А. Дворжака та М. Мусоргського на прикладі їхніх творів.

Розвивати вміння учнів уважно слухати інструментальну музику та її аранжування та надавати характеристику музичним образам, порівнювати і співставляти твори-оригінали народної музики та їхні аранжування, розвивати вміння виконувати пісні під акомпанемент інструмента та під фонограму.

Виховувати ціннісне ставлення до музичного мистецтва, інтерес до творів композиторів-класиків, повагу та інтерес до творчості А. Дворжака і М. Мусоргського.

Музичний матеріал:

Українська народна пісня-танець шумка у виконанні капели бандуристів. – слухання.

А. Дворжак «Слов'янські танці» № 2 («Українська думка») у виконанні симфонічного оркестру. – слухання.

М. Мусоргський Гопак із опери «Сорочинський ярмарок» (перегляд однойменного фільму М. Екка). – слухання.

«Україна» (слова і музика Т. Петриненка) – розучування.

Обладнання: комп'ютер, ілюстрації до музичних творів та пісні, портрети композиторів А. Дворжака, М. Мусоргського, Т. Петриненка.

Основні поняття для засвоєння: поняття «аранжування традиційної інструментальної народної музики», особливості аранжування народної інструментальної музики.

Тип уроку: комбінований, урок поглиблення в тему

Перебіг уроку (фрагментарно)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Музичне вітання

Оголошення тем, мети та завдань уроку

Сьогодні ми з вами поринемо у світ аранжування народної музики та порівняємо традиційну народну музику зі зразками симфонічного аранжування.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- Що таке аранжування академічної музики?
- У чому особливість аранжування академічної музики?
- Що таке оркестрування?

Охарактеризуйте оркестрування В.А. Моцарта.

Розкажіть про свої враження від сучасного аранжування академічної музики Поля Морія

ЗАСВОЄННЯ НОВИХ ЗНАТЬ

Бесіда про аранжування народної музики

Часто популярна народна пісня або мелодія народного танцю отримують нове звучання у творах композиторів: операх, симфоніях, сюїтах, концертах. Чим відрізняється аранжування народної музики від аранжування академічної музики?

Спробуйте це дослідити. Завдяки варіюванню, інструментуванню та стилізації народна музика може змінити своє звучання. Аранжувальник по-своєму трактує гармонію, ритм, динаміку, складає композицію на основі одного чи декількох народних творів.

Народні пісні й танці зберігають національний колорит, якщо виконуються оркестром чи ансамблем народних інструментів, але звучать по-новому у виконанні симфонічного оркестру.

Спробуйте порівняти оригінальну народну мелодію пісні-танцю зі звучанням композиції в аранжуванні А. Дворжак.

Музичне сприймання

Українська народна пісня-танець шумка у виконанні капели бандуристів.

А. Дворжак «Слов'янські танці» № 2 («Українська думка») у виконанні симфонічного оркестру.

Аналіз музичних творів:

- Розкажіть про своє враження від прослуханої музики.
- Який народний танець ви уявили, слухаючи мелодію шумки?
- Які засоби музичної виразності допомогли композитору передати національний колорит танцю?
- Охарактеризуйте музичні образи авторської композиції.

Музичний словничок

Шумка – українська народна пісня-танець, подібна до коломийки, зі жвавим темпом.

Аранжування народної музики – це обробка творів народної музики (пісень, танців тощо) шляхом зміни деяких засобів виразності та додавання нових фрагментів музичного твору.

Робота з ілюстраціями

Уважно розгляньте ілюстрації із зображенням різних народних танців (с.30). Спробуйте визначити, на якій із них зображено танець шумка.

Виконання творчого завдання

Перегляньте уривок фільму «Сорочинський ярмарок» (режисер – М.Екк), в якому звучить гопак із однойменної опери М. Мусоргського. Порівняйте звучання композиції з відомими вам народними танцями.

ВОКАЛЬНО-ХОРОВА РОБОТА

Поспівка. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу

Розучування пісні «Україна» (сл.. і муз. Т.Петриненка)

Знайомство з піснею – змістом та характером музики. Розучування першого куплету пісні та мелодії по фразах. Виконання пісні а капела та під супровід інструмента.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

- Дайте визначення поняттю «аранжування народної музики».

- ☞ Аранжування яких народних танців ми слухали на уроці?
- ☞ Назвіть їхніх авторів. Охарактеризуйте засоби виразності цих творів.
- ☞ Назвіть спільні та відмінні риси народних танців і композиторського аранжування цих мелодій.
- ☞ Що вам відомо про творчість М. Мусоргського та А. Дворжака?
- ☞ Розкажіть про свої враження від уроку.

Домашнє завдання

Послухайте кілька творів із другого циклу «Слов'янських танців» А. Дворжака. Спробуйте порівняти їх з оригінальними мелодіями народних танців.

Свирид Світлана Олександрівна,
учитель музичного мистецтва

Перехрестівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Роменської міської ради
Сумської області

АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета:

Формувати уявлення учнів про аранжування як процес творчої переробки музичного твору, його адаптації до нових умов виконання. **Виховувати** естетичний смак, критичне мислення та інтерес до музичного мистецтва. **Розвивати** музичний слух, креативність та вміння порівнювати різні варіанти виконання музичних творів.

Завдання уроку:

Ознайомити учнів з поняттям «аранжування» та його видами.

Навчити аналізувати відмінності між оригінальним твором і його аранжуванням.

Розвивати вміння створювати прості елементи аранжування.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організаційний момент

Привітання учнів, перевірка готовності до уроку.

2. Мотивація навчальної діяльності

Прослухати два варіанти одного музичного твору (оригінал і аранжування).

Запитання для учнів:

- ☞ Який з варіантів вам більше сподобався і чому?

3. Актуалізація опорних знань

Запитання для учнів:

- ☞ Чи чули ви раніше різні варіанти однієї і тієї ж пісні?
- ☞ Чим вони відрізнялися?"

3. Ознайомлення з новим матеріалом

Аранжування — це перекладення музичного твору для іншого складу виконавців, пристосування фактури твору-першоджерела до технічних можливостей іншого інструмента або інструментів

Види аранжування

• Аранжування академічної музики

Аранжування академічної музики — це видозмінення творів академічної класичної музики шляхом зміни деяких засобів виразності та додавання нових фрагментів твору.

Існує кілька різновидів академічного аранжування: інструментальне, вокальне (хорове) й електронне.

• Аранжування народної музики

Аранжування народної музики — це обробка творів народної музики (пісень, танців тощо) шляхом зміни деяких засобів виразності та додавання нових фрагментів музичного твору.

Розповідь учителя про поняття «аранжування», його значення і процес створення.

Види аранжування.

5. Практична діяльність учнів

Учням пропонується обрати просту мелодію і придумати **СВІЙ ВАРІАНТ ЇЇ ВИКОНАННЯ** (наприклад, змінити темп, додати ритм чи новий інструмент).

6. Закріплення вивченого

Обговорення результатів роботи учнів. Прослуховування створених аранжувань та їх аналіз.

7. Підсумок уроку

Рефлексія: "Що нового ви дізналися сьогодні? Що було найцікавішим у процесі створення аранжування?"

Рефлексія. **ВАШ НАСТРІЙ**

Оберіть музичний твір, який відповідає вашому настрою:

- ✓ Я спокійний: класична музика.
- ✓ Я задоволений своєю працею: сучасна популярна музика.
- ✓ Мені було складно: експериментальна музика.

Цегельник Надія Олексіївна,

учитель мистецтва

Некрасівський навчально-виховний комплекс: дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа I-III ступенів Глухівської міської ради Сумської області

АРХІТЕКТУРНІ ОБРАЗИ

Тема: Як народжуються архітектурні образи. **Різновиди архітектури:** містобудівна, об'ємних споруд: житлова, громадська, промислова, ландшафтна, культова

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; **стимулювання** здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організаційний момент
2. Мотивація навчальної діяльності

ФО – ПІДБРАТИ СЛОВА

Підібрати слова-ознаки, слова-предмети, слова-дії до слова «архітектура».

Слова-ознаки

Слова-предмети

Слова-дії

3. Актуалізація опорних знань

Упізнай країну за архітектурною пам'яткою.

4. Вивчення нового матеріалу

5. Практична діяльність учнів

6. Закріплення вивченого

7. Підсумок уроку

Інтерактивна вправа «Сенкан». До слова «АРХІТЕКТУРА» скласти сенкан.

8. Рефлексія

Обери архітектурну споруду, яка відповідає твоєму настрою.

Я спокійний

Я задоволений своєю працею

Мені було складно

Я засмучений

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Формувальне оцінювання – це цілеспрямований неперервний процес, під час якого формується культура спільного обговорення у класі, розвиваються навички критичного й творчого мислення, а також формується середовище, яке заохочує учнів аналізувати й запитувати

Тема уроку: Музичні символи України. Гімн. Історичні пісні та думи

Мета уроку:

вчити учнів розуміти досягненнями культури України; вчити давати визначення поняття «музичні символи», познайомити учнів із музичними символами України.

виховувати естетичне ставлення, інтерес і любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів і навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Обладнання: підручник, комп'ютер, мультимедійна дошка, презентація.

Тип уроку: вивчення нової теми.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина. Музичне привітання

Вправа терапії кольорами «КОЛЬОРОВІ ЦЕГЛИНКИ НАСТРОЮ НА УРОК»

Вибрати колір, який відповідає емоційному стану дитини

II. Актуалізація опорних знань

- Яку музику ви слухали під час літніх канікул?
- Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?
- Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?
- Які концерти відвідали?

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Створення проблемної ситуації.

IV. Повідомлення теми і мети уроку

Тема нашого уроку: «Музичні символи України».

Сьогодні ми ознайомимося з музичними символами України, творчістю Миколи Лисенка, розучити духовний гімн України «Молитва за Україну».

V. Вивчення нового навчального матеріалу

VI. Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку. «МІКРОФОН»

Які музичні символи України ви знаєте?

Поясніть, як ви розумієте, поняття обробка народної пісні.

Яка роль фольклористів у справі збереження та поширення музичної спадщини народу?

Пригадайте, які хорові обробки народної пісні вивчалися в попередні роки.

Хто з музикантів здійснював ці обробки?

7 КЛАС. УРОК МИСТЕЦТВА

Тема: Шляхами народного мистецтва

Перебіг уроку (фрагментарно)

Слово вчителя:

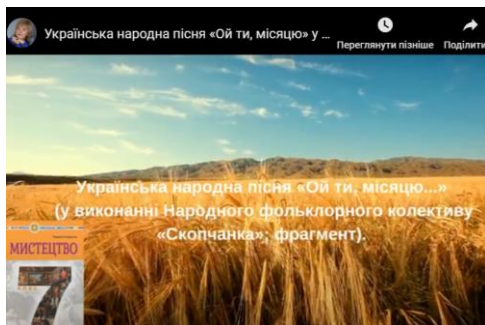
- Вітаю на уроці музичного мистецтва! Мандруємо шляхами
- українського народного мистецтва. Пригадайте, що таке фольклор?
- Які види його існують?

Народна творчість – це історична основа усієї світової художньої культури, джерело національних художніх традицій.

Ви вже знаєте, що музичний фольклор поділяють на інструментальний, пісенний, танцювальний та ігровий, і для всіх його видів характерні різноманітність жанрів та форм, багатство ладотональних систем, ритміки тощо. Цікаво, що в сучасному світі однаково популярними є і автентична (тобто оригінальна) музика, і різні види музичних обробок.

Найбільш поширеним, безумовно, є пісенний фольклор. Згідно з даними ЮНЕСКО, саме українці створили найбільшу кількість народних пісень у світі – понад 15 тисяч. А 2016 року до Списку нематеріальної культурної спадщини, яка потребує термінової охорони, були внесені *козацькі пісні Дніпропетровщини*. Зараз пісенний фольклор зберігається переважно в цифрових архівах.

• Українська народна пісня «Ой ти, місяцю» у виконанні Народного фольклорного колективу «СКОПЧАНКА» <https://youtu.be/WPmmlu6td1A>

Багато українських пісень належать до родинно-обрядових.

Одну з них, під яку гостинні українці зустрічали гостей, ми будемо співати разом:

- Створіть ритмічний супровід до пісні на шумових інструментах.
- Запишіть своє виконання на диктофон.
- Спробуйте заспівати пісню в народній манері, відкритим звуком.
- Розкажіть про особливості українського музичного фольклору.
- Що таке стилізований фольклор?
- Які обробки народних пісень вам запам'яталися?

Жартівливий ТЕСТ ПРО УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

Творче домашнє завдання: **ДОСЛІДЖЕННЯ**

- Дослідіть пісенні традиції своєї родини.
- Підготуйте повідомлення, які пісні найчастіше співають на ваших
- Підготуйте повідомлення, які пісні найчастіше співають на ваших родинних святах, озвучте його відповідними аудіозаписами.

СТОРІНКАМИ ЄВРОБАЧЕННЯ

Тема. Сторінками Євробачення

Мета:

Навчальна – ознайомити учнів з історією конкурсу Євробачення та історією участі в конкурсі українських виконавців.

Розвивальна – розвивати вміння учнів уважно слухати естрадні композиції-переможці конкурсу та аналізувати їх, виконувати пісні під фонограму, спонукати школярів до творчості, донести унікальний вплив музики на людину, розвивати логічне мислення, увагу, допитливість.

Здоров'язбережувальна – сприяти зміцненню фізичного та психічного здоров'я школярів через арт-терапію (музикотерапія, кольоротерапія, ізотерапія).

Виховна – виховувати ціннісне ставлення до сучасної естрадної пісні, інтерес до вокальної культури естрадних виконавців.

Тип уроку: комбінований, урок поглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, мультимедійна система, мультимедійна презентація, матеріали для творчого завдання.

Основні поняття для засвоєння: історія конкурсу Євробачення; видатні імена переможців конкурсу, історія участі в конкурсі українських виконавців.

Твори, що вивчаються на уроці:

- Джамала «1944».
- О. Рибак. «Fairytale».
- «Джингл бенс» («Шпилясті кобзарі»).

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Вхід під пісню «Дикі танці». Організаційний момент

Музичне вітання

Вправа «Гірлянда емоцій» (кольоротерапія)

- Перед вами ялинка з гірляндою. Що б ви змінили у ній? (відповідають). Давайте прикрасимо її вогниками. Допоможуть нам у цьому ватні палички і фарби. Оберіть колір, який відповідає сьогоднішньому вашому настрою, емоційному стану.

- Наша ялинка засіяла вогниками. Я хочу, щоб ці вогники запалили у вас бажання пізнавати нове, творити.

2. Актуалізація опорних знань. Мотивація до навчання

- Чи знайома вам ця емблема?
- Що вам відомо про цей конкурс?
- Чи пам'ятаєте переможця Євробачення-2016?
- Вам цікаво дізнатися більше про конкурс Євробачення?

3. Проголошення теми та завдань уроку

4. Новий матеріал для засвоєння

Розповідь про пісенний конкурс Євробачення. Євробачення (англ. *Eurovision Song Contest*) — щорічний пісенний конкурс, який проводиться з 1956 року між країнами-членами Європейської Мовної Спільноти. Ідея створити міжнародний пісенний конкурс, у якому б усі країни брали участь в єдиній телевізійній програмі, що транслюється для широкого загалу, народилася у 1955 році. Перший конкурс пройшов 24 травня 1956 року в місті Лугано, що у Швейцарії, який виграла країна-господар. У ньому взяло участь сім країн, кожна з яких представила по дві пісні. Але вже з 1957 року ввели обмеження – одна пісня від кожної країни-учасниці.

Починаючи з 2008 року, конкурс складається з двох півфіналів та фіналу. Шість країн потрапляють до фіналу автоматично. Це «Велика П'ятірка» (Франція, Великобританія, Німеччина, Іспанія, Італія), тому що вони є засновниками і спонсорами конкурсу, і країна-переможець попереднього року. Інші двадцять – із півфіналів.

Україна почала брати участь у пісенному конкурсі Євробачення з? 2003 року. Першим представником від нашої країни став О. Пономарьов із піснею «Настала Vista». Він зайняв 14 місце. Та вже наступного року українська співачка Руслана виграла Євробачення-2004 із піснею «Дикі танці». З 2005 року Україну представляли наступні виконавці:

Відео «Всі учасник Євробачення від України» (02.44 хв.): гурт «Гринджоли» з піснею «Разом нас багато» (19-е місце), Тіна Кароль із композицією «Show me your love» (7-е місце), Верка Сердючка з піснею «Dancing Lasha Tumbai» (2-е місце), Ані Лорак із піснею «Shady Lady» (2-е місце), Світлана Лобода з композицією «Be My Valentine!» (12-е місце), Alyosha із піснею «Sweet People» (10-е місце), Міка Ньютон з композицією «Angel» (4-е місце), Гайтана з піснею «Be My Guest» (15-е місце), Злата Огневич із композицією «Gravity» (3-є місце) та Марія Яремчук із піснею «Tick-Tock» (6-е місце).

5. Музичне сприймання. Джамала «1944», О. Рибак. «Fairytale» (Норвегія);

У 2015 році у зв'язку з подіями в нашій країні Україна не брала участі у Євробаченні. А у 2016-му її очікував триумф. Джамала з піснею «1944» виграла конкурс.

Відео Джамала (03.15 хв.)

6. Танцювальна хвилинка (1.20 хв.)

7. Творче завдання (7 хв.)

- Поки ви танцювали, нам принесли лист. Відкриємо його?

ФО «ЛИСТ». РОБОТА В ГРУПАХ

Дорогі семикласники! Комітет конкурсу Євробачення-2017, який буде проходити наступного року в Києві, просить вас допомогти у його підготовці.

- Допоможемо?

- Об'єднайтеся в групи за кольорами ваших бейджиків:

• Жовтий – група «Графічні дизайнери» прикрасить логотип Євробачення українськими мотивами,

• Рожевий – група «Музиканти» створить позивні для конкурсу,

• Зелений – група «Копірайтери» створить слоган Євробачення-2017,

• Оранжевий – група «Фахівці з PR» запропонує сувенірну продукцію для туристів,

• Блакитний – група «Черлідери» придумас кричали для українських вболівальників.

- Завдання для груп та матеріали для його виконання ви знайдете на столах. Час для їх виконання – 5 хвилин. По закінченню представити свій продукт. (1 хвилині для представлення свого продукту.)

Учитель підводить

А ми з вами теж проведемо пісенний конкурс. Скоро новорічне свято. Пропоную виконати пісню, яку ви почали вивчати на попередньому уроці. Але спочатку підготуємо голосовий апарат до роботи. Виконаємо дихальні та вокальні вправи, які використовують у своїй роботі зіркові естрадні співаки.

Дихальні та вокальні вправи:

- дихальна вправа «Сніжинка» для очищення дихальних шляхів. Вдиhaємо носом повітря і «здуваємо» уявну сніжинку, яка падає на праву щоку, ліву щоку, бороду, ніс.

- вокальна вправа для закріплення позиції для правильного звукоутворення «Гаряча картоплинка». Уявімо, що у вас у роті маленька гаряча картоплинка, картоплина пече;

- вокальна вправа для активізації головних резонаторів «Машинка»

8. Виконання пісні. «Новий рік» (варіант «Шпилястих кобзарів»)

Виконаємо пісню таким чином 1 куплет – 1 ряд, приспів разом, 2 – куплет – 2 ряд, приспів разом і 3 куплет – 3 ряд, приспів – разом. Це буде своєрідний **КОНКУРС**.

Дотримуйтеся ансамблевого звучання, передайте співом святковий характер твору. *Виконання пісні під фонограмний супровід.*

- Я задоволена виконанням. Ви – справжні зірки.

9. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія

- Яка інформація про Євробачення стала для вас новою?
- Чи є серед музичних композицій, які ви слухаєте вдома, популярні хіти Євробачення?

Вправа «ЯЛИНКА»

- Наша ялинка має ще не зовсім святковий вигляд. Прикрасимо її іграшками. Оберіть ялинкову прикрасу того кольору, який відповідає висловлюванню під цим кольором:

🌀 Зелений – я довідався багато нового,

🌀 Жовтий – мені було цікаво працювати на уроці,

🌀 Рожевий – мені було не дуже цікаво, але я взяв щось нове для себе.

- Ви сьогодні всі молодці, гарно працювали.

ОЦІНЮВАННЯ

- Керівники груп проведуть оцінювання на спеціальних бланках і передадуть учителю музичного мистецтва.

10. Домашнє завдання

Послухайте музику, яка лунає на хвилях радіо та в телеєфірі. Чи будуть серед творів конкурсні пісні з Євробачення? <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=2eadf162f820>

Формувальне оцінювання

Способи, які дозволяють здійснити формувальне оцінювання, і які однаково добре спрацюють з учнями різної вікової категорії.

Шкала. Напишіть 3-5 тверджень, які не є ні правильними, ні помилковими, і попросіть оцінити їх за шкалою від 1 до 5, де 1 – не згоден, 5 – повністю згоден. Якщо учні працюють в парах, попросіть їх порівняти і обговорити результати.

Картки. Після вивчення нової теми роздайте учням невеликі щільні картки. Попросіть їх з одного боку написати, що вони зрозуміли (основну думку, 2-3 пропозиції), з іншого – що залишилося незрозумілим. Зберіть картки і проаналізуйте відповіді. За певних умов картки можна не підписувати. Спостереження за роботою в групах і парах. Спостерігайте за роботою учнів в групах і парах, складіть список найпопулярніших помилок і труднощів, обговоріть їх в кінці заняття з усім класом. Самооцінювання. Попросіть учнів самим оцінити, наскільки добре вони засвоїли матеріал. Ви можете провести усне опитування, попросити написати відповідь на спеціальних картках, або запропонувати учням оцінити свої успіхи за шкалою від 1 до 5.

Тест. Тест можна провести як «паперовий», так і онлайн, комбінуючи питання різних типів. Сигнали руками. Домовтеся про умовні сигнали. Наприклад, учні піднімають великі пальці вгору, якщо добре зрозуміли тему, опускають великі пальці вниз, якщо не зрозуміли, махають руками, якщо, в принципі, все зрозуміло, але залишилися невеликі питання.

Різнокольорові картки. В якості альтернативи сигналів руками можна використовувати різнокольорові картки. Наприклад, червона картка може означати, що учні не зрозуміли матеріал, зелена – що добре зрозуміли, жовта – що хотів би задати уточнюючі питання. Пишемо 2 хвилини. Роздайте учням картки, задайте питання по вивченій темі, і попросіть їх протягом 2-х хвилин написати відповідь.

Інтелект-карта. Напишіть основні терміни, що відносяться до теми, що вивчається, і попросіть учнів скласти інтелект-карту, яка показує їх взаємозв'язок один з одним. Карту можна скласти як на аркуші паперу, так і в електронному вигляді, використовуючи один з численних безкоштовних онлайн-інструментів. Часті помилки. Напишіть список частих помилок, що стосуються тієї чи іншої теми, і обговоріть їх з учнями.

Блог. Учні ведуть індивідуальні або групові блоги, в яких роблять невеликі записи, що стосуються того, що вони дізналися на занятті, що їх зацікавило, що залишилося незрозумілим, що вони хотіли б повторити або уточнити.

Картки з відповідями. Кожному учню необхідно мати набір карток з номерами, зазвичай 1,2,3,4. Ви зачитуєте питання і варіанти відповіді з номерами, учні піднімають картку з номером відповіді, яку вони вважають правильною. Перевірити один одного. Учні працюють в парах або групах, по черзі відповідаючи на складені вчителем питання. Вчитель спостерігає за їх роботою, при необхідності виправляє і допомагає. Питання, що викликали найбільші труднощі, можна в кінці заняття ще раз обговорити з усім класом. Онлайнвікторини, тести та анкети. Одним із найцікавіших та найсучасніших варіантів здійснення формуального оцінювання є використання численних сервісів для проведення опитування, тестування та ігор. Серед них Triventy, Kahoot, OnlineTestPad, Plickers та багато інших.

Бабич Віталіна Анатоліївна,
учитель мистецтва

Хухрянський ліцей (опорний заклад освіти) Чернеччинської сільської громади

Тема. Народна творчість, що вражає світ

Петриківський розпис – декоративно-орнаментальне народне малярство, мистецький символ України. Традиції косівської кераміки. Орнамент орнек – стародавнє національне декоративне мистецтво кримськотатарського народу.

Мистецька грамота: елементи «петриківки».

ХТД: Виконання розпису предмета за мотивами «петриківки» для подарунка.

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; **формування** потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Формування ключових компетентностей:

вільне володіння державною мовою: усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності;

екологічної: спостереження, дослідження та явищ природи засобами мистецтва;

навчання впродовж життя: формування уміння визначати власні художні інтереси, прагнення доцільно використовувати свій час для творення мистецтва;

громадянської та соціальної: співпраці з іншими, використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан)

Техніка виконання: розпис.

I. Організаційний момент

«ГАЛЯВИНА НАСТРОЮ»

Учні обирають квітку, яка відповідає їх емоційному стану і кріплять на магнітний фліпчарт.

V. Рефлексія

Якщо емоційний стан змінився, то учень обирає іншу квітку і змінює її на фліпчарті.

II. Актуалізація опорних знань

«СОРТУВАННЯ ПОНЯТЬ»

Перейти за QR-кодом, або за посиланням

<https://learningapps.org/20045847>

Завдання. З'єднайте картинку з відповідним видом декоративно-прикладного мистецтва.

«СОРТУВАННЯ»

Розподілити стакани на дві групи, які відносяться до основних кольорів та похідних кольорів.

Можна використати цеглинки лего.

Богущ Валентина Володимирівна,
учитель мистецтва

Сумський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №21 Сумської міської ради

САКРАЛЬНА МУЗИКА

Тема: САКРАЛЬНА МУЗИКА: «AVE, MARIA!»

Мета: ознайомити учнів із поняттям сакральна музика; розвивати вокально-хорові навички, виховувати повагу до мистецтва, духовної культури.

Очікувані результати

Учень / учениця

ГР1: пояснює особливості художньої мови творів «Аве, Маріє», розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми у творах різних композиторів, порівнює настрої в музиці та образотворчому мистецтві (живопис, скульптура).

ГР2: співає вокалізом, імпровізує власний текст до мелодії.

ГР3: висловлює своє ставлення до творів «Аве, Маріє», оцінює красу та значення сакральної музики, аналізує власні емоції від творів різних видів мистецтва.

Ключові компетентності: культурна (розширення кругозору в галузі музичної культури, поглиблення знань про релігію та духовність); природничо-наукова (як звук і музика впливають на людські емоції); здатність спілкуватися рідною мовою, ініціативність, навчання впродовж життя.

Поняття: сакральний.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань, мотивація до навчання

Вправа «ПІДСУМОК ОДНИМ РЕЧЕННЯМ»

Звучить духовна музика. На дошці твори живопису релігійного змісту, світлини з зображенням храмів.

- Що об'єднує ці твори мистецтва?

Запитання

- Чи подобається вам слухати духовну музику? Які настрої вона створює?

Духовна музика, або сакральна (тобто «священна») чи релігійна... Такі характеристики дедалі частіше можна почути в музичній культурі сучасності.

Релігійними називають твори, що виникли в рамках церковно-співочої традиції. А ось під «духовним» розуміють значно ширші музичні явища, віднесені і до церковного вжитку, і світські, концертні. Адже такі твори охоплюють усе, що стосується душі людини, глибин її внутрішнього світу. У духовній музиці «Божественне» гармонійно поєднується із «земними» загальнолюдськими цінностями. Саме про це ми сьогодні будемо говорити.

III. Повідомлення теми і мети уроку

Сьогодні ви познайомитеся з поняттям «сакральне мистецтво», втіленням образу Богоматері у творах композиторів-класиків (різножанрових творах).

VI. Викладення нового матеріалу

Діва Марія – це одна з центральних фігур у християнстві. Вона вшановується як матір Ісуса Христа, Сина Божого. Її роль у релігії складна та багатогранна. Вона народила Ісуса Христа, який, згідно з християнським віровченням, є втіленням Бога на Землі. Цей акт вважається чудом і свідчить про її чистоту і непорочність. Діва Марія також шанується як заступниця людей перед Богом. Вона молиться за них і просить у Бога милості та прощення. Віряни вважають, що вона може допомогти їм у скрутні часи. Діва Марія також є втіленням материнської любові. Вона зображується як турботлива і віддана матір, яка завжди готова допомогти своєму синові. Її образ дає людям відчуття затишку та захисту. Діва Марія також є прикладом для наслідування для всіх християн. Її віра, смирення і відданість Богу є зразком. Вона надихає людей жити праведним життям. Діва Марія також є символом єднання.

Християнська культура дала людству свій образ Матері, наділила його неповторними рисами. У східному православному обряді – це Богородиця, у західному католицькому – Мадонна. Її вважали заступницею, покровителькою родини, народження дітей. Світлий образ Богоматері – одна з вічних тем у мистецтві.

V. Види діяльності учнів

5.1. Сприйняття та аналіз. Інтерпретація музичних творів

Прослуховування: Й.С. Бах. «Прелюдія до мажор» з ДТК, Ф. Шуберт «Ave, Maria», Дж. Каччіні «Ave, Maria».

— Якими рисами наділили композитори образи духовної музики?

Зверніть увагу на виразність мелодії, ритму (плавність, пластичність, гнучкість). Передайте лінією (графічно або уявно – рукою) розвиток мелодії, виділіть кульмінацію.

— Порівняйте музичні твори, знайдіть спільні та відмінні риси. **ПОРІВНЯННЯ В ТАБЛИЦІ**

	«Ave, Maria» Дж.Каччіні	«Ave, Maria» Ф Шуберта
Жанр		
Лад, гармонія		
Темп		
Динаміка		
Тембр (інструмент, голос)		
Музична форма (структура)		
Настрої та емоції, які викликає твір		

– Схарактеризуйте інструментальну фактуру прослуханих творів. Яке значення, на вашу думку, має зіставлення реєстрів для виразності звукової картини?

До творів великої форми належить Третій фортепіанний концерт «Ave Maria» Алемдара Караманова (1968).

Прослуховування: концерт «Ave Maria» Алемдара Караманова; солоспів «Ave Maria» українського композитора Михайла Скорульського («Лярго») в різних виконаннях.

– Схарактеризуйте головну мелодію концерту, що звучить кілька разів на початку твору. Чи можна стверджувати, що вона випромінює Світло і Благодать?

– Порівняйте образ Діви Марії з «Благовіщення» Донателло з поетичним образом Леоніда Тереховича :

АВЕ, МАРІЯ!

Долаючи всі перешкоди та межі,
Злітає мелодія-мрія,
І серце німіє від щирої меси
«Аве, Марія!»
Аве, Маріє!.. І чесною жінкою,
І чистою матір'ю Божою
Життя на землі розправляєш обжинками
Над нашими болями.
Бо час промине і за щемними муками
Зросте колискова надія,
Пролетить над світом мелодія музики
«Аве, Марія!»
Над нашими болями, нашими долями
Встає твоє ім'я ласкаве,
Щоб душі зігріти надіями добрими...
Аве, Марія! Аве! 1990 р.

5.2. Сприйняття та аналіз. Інтерпретація творів живопису

Сприйняття та інтерпретація образу Марії в образотворчому мистецтві:

Тема – «Благовіщення» в живописі (Леонардо да Вінчі, Фра Беато Анжеліко, Олександр Мурашко, Джон Колієр), Діва Марія на іконах, мозаїках Софійського собору в Києві.

5.3. Вокально-хорова робота

Розспівування «Ave Maria»

Заспівайте цей твір вокалізом. Під час виконання довгих фраз і звуків використовуйте прийом ланцюгового дихання. Для уникнення «відкритого» звучання, зверніть увагу, що виконання звука [а] має бути наближеним до [о].

5.4. Творче завдання: Імпровізуйте слова до мелодії

5.5. ВЕБКВЕСТ за темою уроку

Якщо відсутній інтернет, завдання можна роздрукувати або об'єднати дітей у групи й пройти квест на швидкість.

<https://vse.ee/claj>

5.6. Вправа «МАГАЗИН САМООБСЛУГОВУВАННЯ»

Учитель розміщує на дошці набір карток з питаннями з теми уроку. Учень обирає питання, яке засвоїв найкраще, і дає відповідь на нього.

VI. Узагальнення вивченого матеріалу

- Поясни, як ти розумієш значення словосполучень сакральна, релігійна, духовна музика.
- Наведи приклади. Чи звучить вона у твоєму середовищі.
- Як збагатилися твої знання про образ Діви Марії в мистецтві?
- Як духовна музика вплинула на твій емоційний стан?

VII. Оцінювання

САМООЦІНЮВАННЯ роботи на уроці (заповнення чекліста)

Мої робочі навички	Завжди	Майже завжди	Часто
Слухала / слухав настанови вчителя та виконувала / виконував запропоновані завдання			
Старалася / старався на уроці			
Дотримувалась / дотримувався встановлених правил			
Брала / брав активну участь у виконанні пісні, імпровізації			
Брала / брав участь в обговоренні творів мистецтва, аналізі творів			
Відчувала та пояснювала / відчував та пояснював власні емоції			
Брала / брав активну участь у виконанні вправ			

VIII. Домашнє завдання

Мистецький проєкт «Радуйся, Маріє!» (духовна музика із супроводом слайд-шоу або іншого формату візуалізації)

Будакова Марина Анатоліївна,

учитель мистецтва

Могрицька гімназія Юнаківської сільської ради

АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема. Аранжування – друге життя музичного твору

Мета. Формування ключових компетентностей.

Предметна мистецька компетентність: формувати в учнів уміння орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їх внесок у сталий розвиток суспільства; аналізувати способи вираження і передачі ідей у різних культурах за допомогою мистецтва; розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприйняття мистецтва і художньо-творчої діяльності; інтерпретувати, давати естетичну оцінку явищам і об'єктам навколишнього середовища; розвивати уміння створювати художні образи засобами різних видів мистецтва.

Вільне володіння державною мовою: викликати у дітей бажання грамотно висловлювати українською мовою в усній чи письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями.

Уміння вчитися впродовж життя: заохочувати учнів активно визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; розвивати емоційний інтелект; вибудовувати перспективу художнього самовдосконалення, планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва, самовираження через мистецтво.

Громадянські та соціальні компетентності: виробляти активну позицію у творенні естетичного середовища; вміння ефективно взаємодіяти для реалізації громадських мистецьких проєктів; критично аналізувати та оцінювати мистецькі явища як засіб впливу на формування громадянського суспільства; брати участь у культурному житті України, бути причетним до соціокультурних, суспільних та історичних процесів.

Підприємливість та фінансова грамотність: розвивати уміння визначати цілі, планувати і досягати їх; виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема через утілення в практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); використовувати в пошуковій діяльності

різні джерела інформації; працювати в команді для виконання художньо-творчих завдань з урахуванням основ культурного менеджменту; знаходити мистецькі форми самовираження в креативних індустріях (економічній діяльності); пояснювати на прикладах реалізації мистецьких проєктів, фестивалів, виставок значення інвестицій у культуру; оцінювати практичне втілення мистецьких проєктів; реалізовувати мистецькі проєкти; презентувати власні надбання.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація, підручник.

Перебіг уроку

Учні входять до класу під музичний супровід

I. Організаційний момент. Емоційне налаштування. Музичне вітання

II. Мотивація навчальної діяльності. Актуалізація знань.

- ❖ Які асоціації викликає у вас слово «аранжування»? Як воно пов'язано з квітами, з музикою?
- ❖ Складіть **АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ**

Вивчення нової теми

Ви вже знаєте, як розквітають новими тембровими барвами мелодії народних пісень і танців у виконанні хору чи оркестру. В академічній музиці видозмінення твору для іншого виконавського складу, відмінного від оригіналу, називається **аранжуванням**.

Мистецька скарбничка

Аранжування (фр. arrangement — порядок, улаштування) – перекладення музичного тексту для виконання твору в іншому виконавському складі, відмінному від оригіналу

Видатними аранжувальниками були **Ніколо Паганіні** й **Ференц Ліст** – композитори-романтики, неперевершені віртуози. Вони здійснили справжню революцію у виконавському мистецтві.

Н. Паганіні створив технічно складні 24 каприси для скрипки, які передбачали високу майстерність виконавця.

Мистецька скарбничка

Капричо, каприс (іт. capriccio – примха) – музичний твір, написаний у вільній формі; пейзаж із зображенням архітектурних фантазій

1.Сприймання творів мистецтва Ніколо Паганіні. Каприс № 24

Ніколо Паганіні — Ференц Ліст. Етюд № 6 для фортепіано

Ніколо Паганіні — Мирослав Скорик. Каприс № 24 для симфонічного оркестру

Аналіз творів мистецтва

- ❖ Як змінюється тема Н. Паганіні в різних аранжуваннях? Опишіть свої враження.
- ❖ Як відбувається оркестрове «осучаснення музики» М. Скориком?
- ❖ Перегляньте епізод із кінофільму «Паганіні. Скрипаль Диявола», де звучить каприс № 24.

Мистецька скарбничка

Челеста – клавішно-ударний музичний інструмент, схожий за формою на піаніно, звучить подібно до дзвіночків

Сприймання творів мистецтва

Бела Барток. Музика для струнних, ударних і челести (фрагмент)

Аналіз творів мистецтва

❖ Прислухайтесь, які темброві засоби, виконавські прийоми використав композитор для створення національної угорської атмосфери?

Приклад успішного концертного життя твору, незалежного від першоджерела, знамените «Болеро» **Моріса Равеля**, написане у формі варіацій на іспанську тему. Воно має незмінний ритмічний малюнок (у партії барабана). За рахунок оркестровки, динамічного розвитку музика набуває гіпнотичного впливу.

Сприймання творів мистецтва

Моріс Равель. Болеро (мультфільм, хореографія)

Аналіз творів мистецтва

- ❖ Прокоментуйте візуалізацію твору засобами хореографії та анімації
- ❖ Проплескайте ритм болеро

2. Художньо-творча діяльність

Виконання пісні

«Скрипка Паганіні», музика Т. Ярової, вірші Д. Кременя

VI. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія

Яка інформація з уроку була новою і цікавою для вас?

Який твір викликав бажання послухати його ще раз?

Які бувають види аранжування в академічній музиці?

VII. Домашнє завдання

- ❖ Поцікавтеся, хто ще з композиторів створював аранжування на теми каприсів Н. Паганіні.

Послухайте ці твори.

- ❖ Спробуйте себе в ролі аранжувальника: експериментуйте з улюбленими мелодіями на синтезаторі, створіть рингтони

Використані джерела:

- Відеохостинг YouTube
- Вікіпедія
- Масол Л., Калініченко О. Мистецтво. Підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Київ. Видавничий дім «Освіта», 2024)
- Сервіси Google
- Український проєкт «Якість освіти»

Горбач Ауріка Андріївна,

учитель мистецтва

Ужгородський ліцей Краснопільської селищної ради

МИСТЕЦТВО – ЯСКРАВИЙ ОБРАЗ УКРАЇНИ

Тема уроку: Мистецтво – яскравий образ України. Музичні символи України. Гімн. Історичні пісні та думи. Народна пісня у професійній музиці.

Мета уроку:

вчити учнів розуміти досягненнями культури України; вчити давати визначення поняття «музичні символи», познайомити учнів із музичними символами України.

виховувати естетичне ставлення, інтерес і любов до музики як виду мистецтва; формувати міжособистісні відносини, оволодівати досягненнями світової культури;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів і навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Обладнання: підручник, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Тип уроку: вивчення нової теми.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

- Яку музику ви слухали під час літніх канікул?
- Які музичні телепрограми та конкурси ви запам'ятали?
- Які музичні твори, пісні ви можете продемонструвати?
- Які концерти відвідали?

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Який музичний символ нашої держави?

Що вам відомо про історію створення Державного гімну України?

IV. Повідомлення теми і мети уроку

V. Вивчення нового навчального матеріалу

Розповідь вчителя з елементами бесіди:

Обговорення після прослуховування муз твору.

Технологія «Асоціативний куц» (відповіді на запитання)

- Поміркуйте, чому «Молитва за Україну» є музичним символом духовності українського народу.

- Як ви розумієте слова вірша Анатолія Грицяя, написані під впливом «Молитви за Україну»?

*Нехай твоя свята молитва
Пекучі рани
нам зцілить, і вигострить наш дух,
як бритву,*

І до серця й Бога долетить.

Вчитель: *Бесіда про народну пісню як символ українського народу.*

4. Слухання музичного твору

Українська народна пісня «Ой верше, мій верше...» (виконання під супровід колісної ліри; виконання сучасними естрадними співаками).

Обговорення після прослуховування муз твору.

Технологія «АСОЦІАТИВНИЙ КУЦ» (відповіді на запитання)

- Пригадайте та назвіть жанри українських народних пісень.

- Порівняйте виконання народної пісні.

Вчитель. Як вам уже відомо, музичний фольклор тривалий час передавався від покоління до покоління в усній формі. Лише приблизно два століття тому фольклористи почали записувати пісні та мелодії від народних виконавців. Так, завдяки цим людям до наших часів дійшла велика кількість українських народних мелодій. Значний внесок у дослідження і збирання народної творчості зробили вітчизняні фольклористи Микола Лисенко, Філарет Колесса, Климент Квітка та інші.

Крім записів автентичного (власне народного) виконання народної пісні чи інструментальної мелодії, композитори часто створювали її обробки – вокальні й інструментальні. Так, одностанова народна мелодія перетворювалася на твір для різного складу виконавців – соло (голосу чи музичного інструмента), ансамблю, хору або оркестру – народжувались обробки народних пісень і танцювальних мелодій.

5 Слухання музичних фрагментів в обробці Миколи Лисенка

«Ой не світи, місяченьку...», «Лугом іду, коня веду» (для соліста із супроводом); «Верховино, світку ти наш» (для хору) .

Обговорення після прослуховування муз твору.

Як музичний супровід вокальних творів допомагає розкрити музичний образ?

Як відбувається темпово-динамічний розвиток хорового твору?

Вчитель. Особливим видом фольклору українців є пісні літературного походження — твори, що були написані конкретними авторами і які виконуються поряд із народними. До фольклору вони увійшли завдяки усному поширенню серед людей.

Одним із таких творів є пісня «Рече та стогне Дніпр широкий...» на слова Тараса Шевченка, яка є відомою не лише в Україні, а й за її межами. Текстом для пісні стали дванадцять рядків із балади великого Кобзаря «Причинна». Музику, що згодом стала народною, написав педагог і композитор Данило Крижанівський. Перед слухачами постає «музичний пейзаж» розбурханого Дніпра, який уособлює могутні сили народу – волелюбного, нескореного, героїчного, як сам Кобзар. Можливо тому цю пісню вважають гімном творчості видатного українського поета.

На вірші Т. Г. Шевченка написано багато пісень, що стали народними. Серед них «Така її доля», «Думи мої, думи», «Плавай, плавай, лебедонько», «Літа орел, літа сизий», «Летить галка через балку», «Садок вишневий коло хати...».

Хорова творчість є унікальною сторінкою в історії української музики, адже пов'язана, головним чином, з опрацюванням народних пісень.

Хорові обробки народних пісень, з одного боку, спираються на традиційну народну пісенну культуру (колективний гуртовий спів), а з іншого — на академічне хорове мистецтво. Основним принципом обробки є прагнення виявити найсуттєвіший елемент музичного образу, підкреслити його виразність. Звідси органічне й майстерне поєднання прийомів народного багатоголосся й професійної музики.

Слухання музичного твору

«Реве та стогне Дніпр широкий...»

(сл. Т. Шевченка, муз. Д. Крижанівського) (різні інтерпретації).

Обговорення після прослуховування муз твору.

Які почуття викликає музика?

Якими засобами виразності це досягнуто?

Розкажіть про засоби виразності живопису, за допомогою яких Микола Бурачек зобразив бурю на Дніпрі.

Поміркуйте, що об'єднує поетичний текст, музику та картину.

7. Мистецька скарбничка

Обробка народної пісні — перекладення для хору чи інструмента одноголосної народної мелодії.

Вчитель: Тематика хорових обробок надзвичайно різноманітна. Це обрядові, церковні, історичні, чумацькі, жартівливі, танцювальні, ігрові пісні. Одна з найвідоміших у світі хорових обробок української народної пісні — це добре відомий вам «Щедрик» Миколи Леонтовича. Він є настільки популярним, що під час різдвяних і новорічних свят і в Америці, і в Європі по радіо й телебаченню щодня неодноразово лунає «Carol of the Bells» («Гімндзвіночків»), покладений на мелодію нашого «Щедрика».

8. Слухання музичного твору. Микола Леонтович. «Щедрик». Станіслав Людкевич. «Гагілка».

Обговорення після прослуховування муз твору.

Охарактеризуй виконавський склад хорів.

Як відбувається розвиток музики в кожному творі?

9. Вокально-хорова робота.

а) Повторення правил співу.

б) Виконання вправ для розвитку музичного слуху та голосу. Повторення української народної пісні «Грицю, Грицю, до роботи» (пісня вивчалася в молодших класах)

в) **Розучування пісні «Молитва за Україну».**

Робота над змістом пісні.

VI. Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку. «МІКРОФОН»

Які музичні символи України визнаєте?

Поясніть, як ви розумієте, поняття обробка народної пісні.

Заговора Яна Володимирівна,

учитель мистецтва

Тростянецька філія Ліцею № 3 Тростянецької міської ради

МОНУМЕНТАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Тема уроку. Монументальне мистецтво. Синтез мистецтв в архітектурі. Вітраж

Мета уроку: ознайомлювати учнів із живописом як видом образотворчого мистецтва, з монументальним мистецтвом його видами; ознайомлювати з історією виникнення та розвитку фрески, мозаїки та вітража; ознайомлювати з технікою виконання вітража; надавати навички створення виразної композиції; удосконалювати навички і вміння в оволодінні роботою художніми

матеріалами; розвивати творче мислення, уміння аналізувати; активізувати спостережливість, фантазію, сенсорні вміння й навички; розвивати охайність; стимулювати розвиток допитливості, уваги; **виховувати** любов і цікавість до творів світового мистецтва.

Завдання уроку: участь у бесіді, відтворення опорних знань спостереження, сприйняття нового матеріалу, ознайомлення з новими поняттями, те технікою виконання, самостійна творча робота

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

Інструмент ФО «ПРОГНОЗ НАСТРОЮ»

• Діти, сьогодні ви прийшли на наш урок, мабуть з різним настроєм. Подивіться на дошку і подумайте з яким з зображених погодних явищ, ви, могли б порівняти свій настрій.

	Не забувайте, що сніжинки та краплинки все одно розтануть.
	Ви роздратовані, але заспокойтесь, адже від ваших блискавок можуть постраждати інші. Все буде добре.
	Я вам бажаю, щоб ваш настрій був частіше сонячним, а життя розфарбоване всіма кольорами веселки.

II. Актуалізація опорних знань

Виконати завдання за посиланням

<https://learningapps.org/25688363>

III. Підсумок уроку

Гра «НЕЗАКІНЧЕНЕ РЕЧЕННЯ»

Потрібно продовжити, або закінчити речення.

1. Картини, які роблять зі шматочків різнокольорових твердих матеріалів (смальти, природного кольорового каміння, кераміки, скла) добре підігнаних одне до одного та закріплених цементом або спеціальною мастикою на стіні – це... (мозаїка)
2. Один з видів образотворчого мистецтва, твори якого виконуються за допомогою фарб на плоскій поверхні – це... (живопис)
3. Наноситься на сиру штукатурку за короткий проміжок часу, коли розчин ще не затвердів і добре всотує фарбу – це... (фреска)
4. Сюжетна або орнаментальна композиція, виконана з шматочків прозорого кольорового скла, що пропускають світло – це... (вітраж)

Калініна Любов Кузьмівна,

учитель мистецтва 7 класу НУШ

Собічівський навчально- виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – заклад дошкільної освіти Шосткинської міської громади

УРОК 3 МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА, 7КЛАС

Підручник «Мистецтво», інтегрований курс, автори: Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, Г.В. Кузьменко, Н.А. Лємешева. Урок № 13

Тема уроку: Сакральна музика

Мета уроку:

вчити учнів оволодівати досягненнями світової культури; організувати своє робоче місце, планувати свої дії; знайомити учнів з поняттям «сакральне мистецтво», втіленням образу Богоматері у творах композиторів-класиків (різножанрових творах);

виховувати естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини; інтерес та любов до музики, образотворчого мистецтва як виду мистецтва;

розвивати в учнів здібності щодо образного сприйняття музичних творів та навички виконавського розвитку музики, творчі здібності учнів, естетичний смак.

Перебіг уроку

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Гра «ЦЕ НАМ ВІДОМО!»

Клас розділений на дві команди. Учитель кожній команді дає по два конверти, в яких містяться запитання та відповіді.

В першому конверті містяться запитання до гри, в другому – відповіді на запитання.

Учням надається можливість знайти відповідності між музичними творами та архітектурними спорудами, що вивчалися на минулому уроці та висловити думку учителеві.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Створення проблемної ситуації.

Духовна музика, або сакральна (тобто «священна») чи релігійна... Такі характеристики дедалі частіше можна почути в музичній культурі сучасності. Релігійними називають твори, що виникли в рамках церковно-співочої традиції. А ось під «духовним» розуміють значно ширші музичні явища, віднесені і до церковного вжитку, і світські, концертні. Адже такі твори охоплюють усе, що стосується душі людини, глибин її внутрішнього світу. У духовній музиці «Божественне» гармонійно поєднується із «земними» загальнолюдськими цінностями. Саме про це ми будемо говорити.

IV. Повідомлення теми і мети уроку

Тема уроку: «Сакральна музика.», сьогодні познайомимось з поняттям «сакральне мистецтво», втіленням образу Богоматері у творах композиторів-класиків (різножанрових творах).

V. Вивчення нового навчального матеріалу

2. Слухання музичних творів.

Грецький розспів XVII ст. «Богородице Діво, радуйся».

Сергій Рахманінов «Богородице Діво, радуйся» («Всенощна»).

Йоганн Себастьян Бах – Шарль Гуно. «Ave Maria».

Джуліо Каччіні. «Ave Maria» в різних інтерпретаціях.

Обговорення після прослухання музичних творів.

Якими рисами наділили композитори музичні образи?

Зверніть увагу на ритмічний рисунок мелодії (плавність, пластичність, гнучкість), передайте лінією (графічно або уявно –рукою) розвиток мелодії.

3. ВИПЕРЕДЖАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ: «МИСТЕЦТВОЗНАВЦІ»

4. Слухання музичних творів

Франц Шуберт. «Ave Maria».

Франц Шуберт – Ференц Ліст. «Ave Maria».

Ференц Ліст. «Дзвони Рима» (для фортепіано).

Обговорення після прослухання музичних творів

5. Робота з підручником

6. Слухання музичних творів

Алемдар Караманов. Концерт для фортепіано з оркестром № 3 «Ave Maria» (фрагмент).

Обговорення після прослухання музичних творів

Охарактеризуйте головну мелодію концерту, що звучить кілька разів на початку твору.

Чи можна стверджувати, що вона випромінює Світло і Благодать?

7. Мистецька скарбничка

Сакральний – священний, який належить до релігійного культу і ритуалу, обрядовий.

VI. Вокально-хорова робота.

Розспівування. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу.

Розучування твору Дж. Каччіні «Ave Maria».

Робота над змістом пісні

а) Під час виконання великих тривалостей звуків та довгих фраз використовуйте прийом ланцюгового дихання.

б) Для уникнення «відкритого» звучання, зверніть увагу, що виконання звуку «а» має бути наближеним до «о».

VII. Узагальнення вивченого матеріалу. Підсумок уроку

Поясніть, як ви розумієте значення словосполучень «сакральна музика», «релігійна музика», «духовна музика».

VII. Домашнє завдання.

Поміркуйте, чим відрізняється розкриття цієї духовної теми в класичній і сучасній інтерпретаціях.

Коломієць Ольга Миколаївна,

учитель мистецтва

Сумський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №26 Сумської міської ради

ЕТНІЧНІ МОТИВИ В ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ

Тема уроку: етнічні мотиви в декоративному мистецтві (7 клас)

Мета уроку:

1. Освітня мета:

Ознайомити учнів із поняттям етнічних мотивів, їхнім місцем і роллю в декоративному мистецтві різних народів. Показати взаємозв'язок культури, традицій та художньої творчості.

2. Розвивальна мета:

Сприяти розвитку естетичного смаку, творчих здібностей і уяви учнів шляхом аналізу декоративних композицій, виконаних у різних етнічних стилях.

3. Виховна мета:

Формувати в учнів повагу до культурного спадку свого та інших народів, виховувати інтерес до національного декоративного мистецтва як невід'ємної частини духовної культури.

4. Практична мета:

Навчити учнів створювати декоративні композиції, використовуючи елементи етнічних мотивів, виявляти характерні особливості орнаментів різних народів.

Обладнання:

Мультимедійна презентація

Зразки виробів

Картки для групової роботи

QR-коди з посиланнями на онлайн вправи

Очікувані результати навчання:

Визначення: Розуміти поняття «етнічний мотив» та «декоративне мистецтво».

Різноманітність: Зрозуміти, що етнічні мотиви є різноманітними та унікальними для кожної культури.

Функції: Знати, що етнічні мотиви не лише прикрашають, але й несуть в собі символічний та інформативний зміст.

Матеріали та техніки: Знати, які матеріали та техніки використовувалися в різних культурах для створення декоративних виробів з етнічними мотивами.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент (2 хв.)

- * Привітання учнів.
- * Перевірка готовності до уроку.

* ГАЛЯВИНА НАСТРОЮ

II. Актуалізація опорних знань (5 хв.)

- * Фронтальне опитування:
 - * Що таке декоративно-прикладне мистецтво?
 - * Які види декоративного мистецтва ви знаєте?
 - * Які орнаменти вам відомі?
 - * Повідомлення теми і мети уроку.
- * **Гра «ЗНАЙДИ ЗАЙВЕ»**

III. Вивчення нового матеріалу (20 хв.)

- * Поняття «етнічний стиль».
- * Роз'яснення поняття «етнічний стиль» (національний стиль, що відображає особливості культури певного народу).
 - * Обговорення характерних рис етнічного стилю (орнаменти, кольори, матеріали).
 - * Демонстрація презентації.
 - * Розгляд зображень виробів декоративно-прикладного мистецтва різних народів (українських, африканських, азійських тощо).
 - * Аналіз особливостей орнаментів, кольорів, матеріалів, використаних у виробках.
 - * Обговорення символічного значення орнаментів.
 - * Порівняння етнічних стилів різних народів.
 - * Виявлення спільних та відмінних рис в орнаментах, кольорах та матеріалах.
 - * Обговорення причин подібностей та відмінностей.

IV. Закріплення матеріалу (10 хв.)

* Інтерактивна вправа «Впізнай орнамент»

- * Учні мають впізнати орнамент за його описом або зображенням.
- * Робота в парах.
- * Учні обмінюються інформацією про декоративно-прикладне мистецтво своєї родини або регіону.

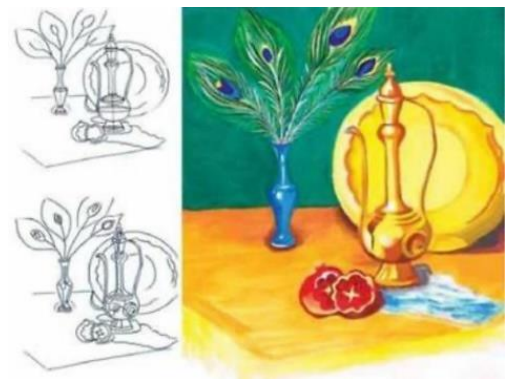
V. Практична робота (15 хв.)

- * Створення декоративного натюрморту зі східними мотивами.

VI. Підсумок уроку (5 хв.)

* ФРОНТАЛЬНЕ ОПИТУВАННЯ:

- Що таке етнічний стиль?
- Які особливості етнічного стилю ви запам'ятали?
- Який етнічний стиль вам сподобався найбільше? Чому?
- Оцінювання роботи учнів
- Рефлексія

Ми були молодці !

Ми будемо старатися ...

Нам потрібна допомога в ..

VII. Домашнє завдання

- * Знайти інформацію про декоративно-прикладне мистецтво одного з народів світу.
- * Створити невелику презентацію або малюнок на цю тему.

7 клас: МИСТЕЦТВО

Тема уроку: Народна пісня в сучасному житті

Мета: пригадати жанри народних пісень, визначити роль народних джерел в становленні української естради. Розвивати вміння учнів спостерігати за інтонаційним розвитком музичних образів, глибоко відчувати втілені у музичних творах настрої, почуття, характер людини. Виховувати патріотизм, любов до української народної музики, формувати вдумливе ставлення до музичного мистецтва; виховувати естетичний смак та співочу культуру учнів.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Обладнання: музичний інструмент, комп'ютер, мультимедійна презентація.

Музичний матеріал: українські народні пісні: «За світ встали козаченьки» (у виконанні Капели бандуристів), «Грицю, Грицю, до роботи» (у вик. Р. Кириченко), колискова «Гойда, гойда-гой» (у вик. Н. Матвієнко), «Щедрик» (у вик. дитячого хору), «Чом ти не прийшов» у вик. «Тріо Маренич», Н. Бучинської, фольк-гурту «Русичі».

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний етап уроку

Музичне вітання

Посміхнись до всіх навколо.

Добрий ранок, люба школа.

І веселий той дзвінок

Кличе всіх нас на урок .

Урок музики, урок музики, урок музики, урок.

II. Мотивація навчальної діяльності

Народна пісня, дума чи романс

У душу плететься і заповняє.

Та заворожує, чаклує нас,

І в саме серце раптом проникає.

Сльоза накопиться, не зупинить...

Десь винирне з душі неждано.

Услід за піснею душа летить...

А серце рветься невблаганно.

А хвиля музики несе удасть.

В ній розчинитись хочеться й летіти.

У музиці життя, любов, печаль,

Й душа стає, немов тендітні квіти.

Н. Красоткіна

Чи любите ви народні пісні?

III. Актуалізація музичних вражень, опорних знань учнів

Про що розповідається в народних піснях?

Які жанри народних пісень ви знаєте?

IV. Оголошення теми, мети уроку

Чи можливо уявити нашу Україну без пісні?

Сьогодні ми поговоримо про народну пісню в сучасному житті і про роль народних джерел в становленні української естради.

V. Вивчення нової теми

1. Вступ

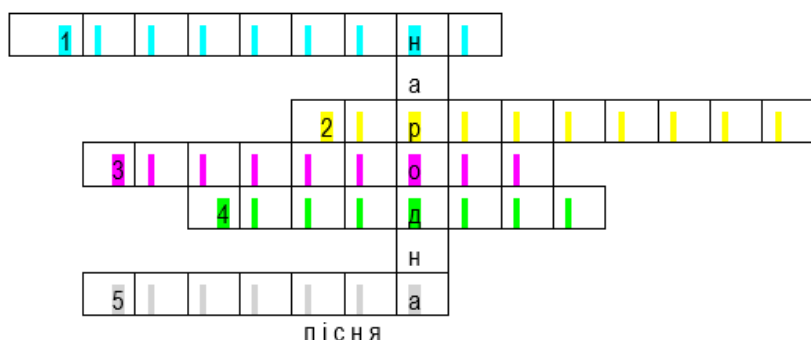
Ніхто не здивується, коли я скажу, що душа України – це її радісна, щира, інколи тиха й сумна пісня... Усе наше життя, уся наша історія увіковічена в ній. Тому усе життя народу, а особливо нашого українського супроводжують пісні. Їх співали, коли хтось народжувався або помирав, коли кохали або ненавиділи, коли відпускали або знову зустрічалися. Не існувало такого людського почуття, яке б не змогло лягти на пісенні рядки. Наші пращури знали й завжди пам'ятали про те, що щира пісня лікує, допомагає витримати негаразди та неприємні сюрпризи долі, тому страх і горе ніколи довго не затримувались в українській хаті. Навіть козаки, збираючись на війну, завжди починали свій похід з пісні, бо були впевнені, що вона допомагає сконцентруватись, заспокоїтись, зібратися з думками й повертатися також з радісною, веселою піснею, яка означала перемогу війська.

Не можна говорити про пісні й не сказати про їхню роль у збереженні історії нашого народу. Недарма ж Ліна Костенко сказала у своєму романі «Маруся Чурай», що українська історія написана «плугом, шаблею, мечем, піснями». Так, дійсно, саме піснями. Нашими літописцями були кобзарі та звичайні люди, імена деяких ми й досі пам'ятаємо: полтавчанка Маруся Чурай, козак Семен Климівський, мандрівник Остап Вересай. Скільки б усього ми втратили, якщо б доля не послала нам цих людей. Скільки б усього забули, не почувши їхніх пісень. Зараз саме ці пісні – це наш здобуток, про який ми не маємо жодного права забувати.

Незліченне й різноманітне багатство народної пісні. Вважають, що тільки цих творів записано понад дві тисячі. Пісні породжувались подіями та явищами суспільного життя, громадського й родинного побуту, трудовою діяльністю, боротьбою проти іноземних загарбників і палкою любов'ю до Вітчизни.

2. Слухання музики. Виконання КРОСВОРДУ

Давайте пригадаємо деякі жанри народних пісень, а допоможе нам в цьому музична вікторина. Прослухайте фрагменти народних пісень, визначте жанр і заповніть кросворд.

1. Укр. нар. пісня «За світ встали козаченьки» (історична)
2. Укр. нар. пісня «Грицю, Грицю, до роботи» (жартівлива)
3. Укр. нар. пісня «Гойда, гойда-гой» (колискова)
4. Укр. нар. пісня «Щедрик» (календарно-обрядова), (обрядова)
5. Укр. нар. пісня «Чом ти не прийшов» (лірична)

Методико-музикознавчий матеріал. Українська пісня здобула визнання в цілому світі. За допомогою мовних засобів, художньої уяви та фантазії людина вкладала в мелодії власні спостереження за природою, навколишнім світом, а також емоції та почуття, що вирували в її серці. Жанрів народної пісні звичайно більше, ніж ті, що ми пригадали. Але «наймолодшим» різновидом українських народних музично-поетичних творів є *ліричні пісні*. Лірична побутова пісня присвячена темі сімейно-побутових стосунків.

Народна пісня стала джерелом натхнення багатьох співаків. Ліричну народну пісню «Чом ти не прийшов» ви слухали у виконанні найвідомішого гурту Тріо Мареничів

<https://www.youtube.com/watch?v=c-uHQRau-WI>

Всенародно улюбленими стали – «Сиджу я край віконечка», «Посилала мене мати», «Ой у гаю при Дунаю», «Несе Галя воду», «Ой під вишнею», «Тиша навкруги», «Чом ти не прийшов». Творчість

Мареничів розкрила нові грані ліричної естрадної пісні й сприяла подальшому розвитку цього жанру в Україні.

Народні ліричні пісні у репертуарі багатьох сучасних українських виконавців. Так відома вітчизняна співачка, народна артистка України Наталія Бучинська виконує на своїх концертах сучасні пісні українською, вірменською, англійською, французькою мовами, а також улюблені українські народні пісні.

Послухаємо в її виконанні пісню «Чом ти не прийшов».

4. Слухання музики

Українська народна пісня «Чом ти не прийшов» у виконанні Наталії Бучинської

<https://www.youtube.com/watch?v=EmaLUe3fr9M>

5. Аналіз-інтерпретація музики. КАРТКА НАСТРОЮ

- Яке враження справила на вас ця пісня?
- Якими є образний зміст, характер пісні?
- Порівняйте виконання пісні тріо Мареничами з виконанням Наталії Бучинської.
- Чим відрізняється сучасне виконання народної пісні? Що змінилося?

VI. Вокально-хорова робота

Сьогодні ми розучимо і виконаємо пісню «Чом ти не прийшов».

1. Розспівування.
2. Розучування пісні по куплетах.
3. Виконання під акомпанемент музичного інструмента (фортепіано або гітари).

VII. Музична скарбничка

Популяризацією народної музики займається і український фольк-гурт «Русичі», який виконує українські пісні в різних стилях, з елементами сучасних гармоній і ритмів. Метою їхньої творчої формації є донесення до широкого загалу слухачів великого обсягу музичної творчості, яка сягає своїм корінням у глибоке та сильне своєю енергетикою минуле.

Слухання музики

Українська народна пісня «Чом ти не прийшов» у виконанні фольк-гурту «Русичі».

- Як змінилася народна пісня?
- В якому стилі виконана пісня?
- Яке виконання сподобалося більше? Чому?

VIII. Підсумок уроку. ЄСЕ «ХВИЛИНКА»

Поясніть, як ви розумієте вислів Олександра Богачука:

*«Хто спів черпає із джерел народу,
Вклоняється їм серцем і чолом, –
Той сам стає від роду і до роду
Народним невичерпним джерелом»*

Народ свято береже свої пісні, які є виявом його споконвічних прагнень до справедливості, добра і краси. Вони відзначаються великою художньою силою, глибокою емоційністю і живуть століттями, хвилюючи нові покоління людей чарівною силою своєї поезії. Честь і хвала українському народові, який створив ці скарби, і ми можемо з гордістю ділитися ними з усім світом, викликати подив і захоплення.

Сьогодні ми познайомилися з ліричною народною піснею «Чом ти не прийшов». І зрозуміли, що виконання може бути різним – від автентичного до осучасненого за допомогою музичних естрадних прийомів.

а) Запитання до учнів. «ЗБІР ІДЕЙ» або «ЛІДЕР ЗА НОМЕРОМ»

1. До яких жанрів народної музичної творчості належать українські народні пісні, що прозвучали сьогодні на уроці?
2. Які характерні риси сучасної української популярної музики найочевидніше підтверджують її походження із народних джерел?
3. Яке місце у вашій родині займають українські народні пісні?

б) Оцінювання музично-творчої діяльності учнів на уроці.

Підбиття підсумків «КВІТКА НАСТРОЮ»

ІХ. Домашнє завдання

Прислухайтесь, шануйте і поважайте народну пісенну творчість – скарбницю нашої мудрості, нашої історії. Минають віки, змінюються покоління, а народна пісня залишається.

- Слухайте українські народні пісні в сучасному виконанні.
- Підготуйте розповідь про улюблену українську народну пісню у виконанні відомих співаків.

Манишева Надія Миколаївна,

учитель мистецтва

Степанівський ліцей Степанівської селищної ради Сумського району Сумської області

ШЛЯХАМИ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

Тема уроку. Шляхами народного мистецтва. Розписи у петриківському стилі тарілку для одноразового використання. Техніка виконання акрилові фарби

Мета уроку: ознайомити учнів з особливостями петриківського розпису; розвивати вміння та навички роботи з акриловими фарбами; виховувати повагу до українського народного мистецтва, естетичний смак; формувати творчі здібності учнів.

Завдання уроку:

Пізнавальні:

- Ознайомитися з основними елементами петриківського розпису (квіти, листя, завитки, ягоди).
- Дізнатися про колірну гаму, характерну для петриківського розпису.
- З'ясувати особливості композиції в петриківському розписі.

Практичні:

- Навчитися зображати основні елементи петриківського розпису акриловими фарбами.
- Створити власну композицію на тарілці в стилі петриківського розпису.

Творчі:

- Проявити творчість та індивідуальність у створенні власного малюнка.
- Використовувати знання про петриківський розпис для створення оригінального виробу.

Очікувані результати:

- Учні зможуть ідентифікувати основні елементи петриківського розпису.
- Учні зможуть самостійно виконати розпис тарілки, використовуючи прийоми петриківського розпису.

- Учні продемонструють розуміння кольористичних особливостей петриківського розпису.
- Учні виявлять інтерес до українського народного мистецтва.

Обладнання та матеріали:

- Одноразові тарілки.
- Акрилові фарби різних кольорів.
- Пензлики різної товщини.
- Палітра.
- Серветки.
- Зразки петриківського розпису.
- Ілюстрації з елементами петриківського розпису.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Привітання учнів. Перевірка готовності до уроку. Створення позитивного настрою.

Гра «ЯКИЙ/ЯКА ТИ СЬОГОДНІ»

II. Актуалізація опорних знань

Народитися українцем – велика честь. Адже наш народ віддавна славен у всьому світі. Наш народ – творчий та вмілий.

– Як ви вважаєте, чим саме славні українські люди?

Дайте відповіді на питання:

1. Що таке декоративно-прикладне мистецтво? / Вид образотворчого мистецтва, який існує для прикрашання побутових предметів /.

2. Як перекладається з французької мови слово «декор»? / Прикраса /.

3. Назвіть відомі вам види декоративно-прикладного мистецтва / Вишивка, гончарство, декоративний розпис, ткацтво, килимарство, писанкарство, різьблення по дереву, кості, бісероплетіння, лозоплетіння, витинанка та інші /.

Виконання вправи «Види декоративно-прикладного мистецтва»

<https://learningapps.org/20045847>

III. Мотивація навчальної діяльності.

Демонстрація зразків петриківського розпису.

Обговорення характерних рис петриківського розпису (яскраві кольори, квіткові мотиви, симетричність).

IV. Пояснення нового матеріалу

Історія петриківського розпису

Петриківський розпис виник у XVIII ст. у с. Петриківка (Катеринославської губернії) Дніпропетровської області. Село розташовано на берегах мальовничої річки Чаплинки. Спочатку майстри розписували побілені стіни хат, на яких з'являлися фантастичні квіти, птахи, рослинні орнаменти. Видатними майстрами петриківського розпису були М. Приймаченко, П. Глущенко, Н. Білокінь, М. Тимченко.

Характер розпису здебільш рослинний: квіти, ягоди, плоди, зображувалися також птахи та тварини, рідко – люди.

Кольори використовуються основні та допоміжні, яскраві, дзвінкі.

Раніше у **фарби** додавалася суспензія із яєчного білка та жовтка, яка посилювала інтенсивність кольору та виразність мазка.

Тло розпису – біле або чорне, зараз може бути кольорове.

Основний інструмент – пензель-кошарка (з котячого волосся), його треба тримати трьома пальцями перпендикулярно до паперу. Використовується також малювання пальцем, зрізаним стеблом роγοзи, загостреною паличкою.

Послідовність виконання розпису

Композиція виконується без нанесення попередніх начерків. Спочатку зображуються великі елементи, потім – менші за розміром. Закінчують малюнок завершальними штрихами – оживками, які посилюють виразність елементів, підкреслюють рух та форму.

В петриківському розписі існує 4 типу мазків

"ЗЕРНЯТКО" – мазок, який починається з легкого дотику кінчика пензля і закінчується натиском пензля на його основу. Коли мазки "зернятко" розміщені по обидві сторони стебла загостреними кінцями зовні, зображення нагадує колосок. Звідси і назва.

"КРИВЕ ЗЕРНЯТКО" – закручене "зернятко", нагадує кому.

"ГРЕБІНЕЦЬ" – мазок, який починається з потовщення і закінчується тонким вусиком. Ряд таких мазків, розміщених поруч, нагадують гребінець.

Елемент "ГОРІШОК" складається з двох гребінцевих мазків, вигнутих півмісяцем один проти одного, нагадуючи форму підкови. Заповнивши вільне місце між зігнутими мазками "зернятком", одержимо форму, подібну на лісовий горіх.

"ПЕРЕХІДНИЙ МАЗОК" виконується одним пензлем, але двома фарбами. Сухий пензель занурюють в одну фарбу, а потім кінчик – в іншу. Слід від мазка залишається двоколірний.

Освоєними мазками малюються квіти "ПУП'ЯНКИ", "ЦИБУЛЬКИ", "ПІРЧАСТЕ ЛИСТЯ", інші листочки.

Ягоди калини, винограду, смородини зображують пучкою пальця, дрібні ягоди виконуються тичком.

Показ техніки виконання різних елементів. https://www.youtube.com/watch?v=bBsD_g3tB2g

Демонстрація послідовності роботи над композицією.

<https://www.youtube.com/watch?v=SuQeRJutBW4>

Обговорення кольорової гами петриківського розпису.

V. Практична робота

Покрокове виконання роботи під керівництвом учителя.

Індивідуальна допомога учням, які мають труднощі.

VI. Підведення підсумків уроку

Огляд виконаних робіт.

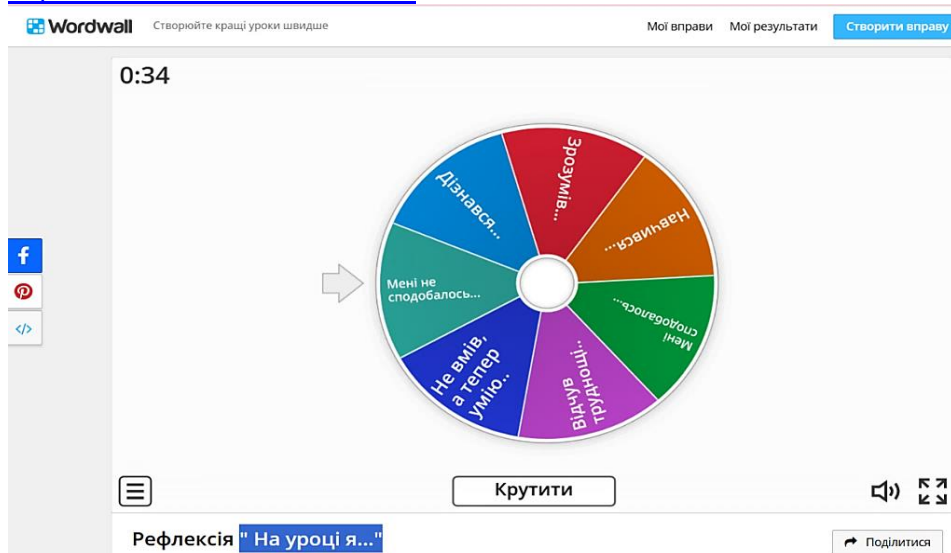
Обговорення результатів роботи (дотримання техніки виконання, оригінальність композиції, використання кольору)..

ВИСТАВКА ДИТЯЧИХ РОБІТ

Визначення кращих робіт. Бесіда з учнями про їхні враження від уроку.

Рефлексія «НА УРОЦІ Я...»

<https://wordwall.net/uk/resource/>

Домашнє завдання (на вибір):

1. Прочитати додаткову інформацію про петриківський розпис.
2. Намалювати елементи петриківського розпису в зошиті.

Манюк Алла Олександрівна,

учитель мистецтва

Сумський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів 19 Сумської міської ради

МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Тема уроку: Музичні символи України (7клас)

Тип уроку: Урок-подорож

Мета уроку:

1. **Навчальна:** Ознайомити учнів із музичними символами України: гімн, народні пісні, сучасні пісні, що стали культурними маркерами.
2. **Розвивальна:** Розвивати вміння аналізувати музичні твори, співвідносити їх із подіями та явищами української історії й культури.
3. **Виховна:** Формувати почуття гордості за культурну спадщину України та патріотизм.

Очікувані результати навчання:

- Учні розрізняють музичні символи України та знають їхню історію.
- Учні аналізують музичні твори, визначаючи їхню ідейну та емоційну спрямованість.
- Учні висловлюють власну думку щодо значення музичних символів для української ідентичності.

Обладнання:

- Мультимедійна презентація (зображення, аудіо фрагменти).
- Картки для групової роботи (завдання, запитання).
- Стікер-дошка для рефлексії.
- QR-коди з посиланнями на матеріали (для інтерактиву)

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (3 хв.)

1. Привітання учнів.
2. Оголошення теми уроку: *«Сьогодні ми вирушимо у захопливу музичну подорож, щоб дізнатися більше про те, які мелодії стали символами нашої країни»*
3. Формування мети разом із учнями: *«Чого б ви хотіли навчитися або дізнатися під час цього уроку?»*

II. Вступна частина. Мотивація до діяльності (7 хв.)

- **Запитання до учнів:** Що, на вашу думку, робить мелодію символом країни?
- Показати відео фрагмент чи виконати фрагмент гімну України.
- *«Що ви відчуваєте, слухаючи цю мелодію? Чому саме ця пісня є символом?»*
- Пояснення важливості музичних символів для самоідентифікації народу.

III. Основна частина (30 хв.)

1. Подорож «МУЗИЧНИМИ СТАНЦІЯМИ УКРАЇНИ»:

Кожна станція представляє один із символів.

Станція 1. Гімн України

- Слухання фрагменту гімну "Ще не вмерла України і слава, і воля".
- Історія створення тексту та мелодії.
- Формувальне оцінювання:
 - Запитання: *Які почуття викликає гімн? Як його текст пов'язаний з ідеями свободи?*

Станція 2. Народні пісні

Виконання фрагментів народних пісень («Рече та стогне Дніпр широкий», «Ніч яка місячна»).

- Обговорення:
 - *"Чому ці пісні стали візитівкою України? Які образи природи чи історії вони передають?"*
- Завдання у групах:
 - Знайдіть у тексті пісні ключові символи (природа, боротьба, любов).

Станція 3. Сучасні музичні символи

- Слухання уривків сучасних пісень, наприклад, «Червона калина», Океан Ельзи «Все буде добре».
- Питання для дискусії:
 - *Як сучасні пісні можуть стати символами? Яке їхнє місце у нашій культурі?*

2. Інтерактивна вправа «МУЗИЧНА КАРТА»:

- Кожна група отримує завдання розмістити символи на «культурній карті України» (усно чи на інтерактивній дошці).

IV. Заключна частина. Рефлексія (5 хв.)

1. Рефлексія через стікери:
 - Учні записують відповіді на запитання:
 - Що нового я дізнався/дізналася?
 - Що сподобалося найбільше?
 - Який символ особливо близький мені?
2. Підсумок:
 - Учитель наголошує на значенні музичних символів у збереженні культурної спадщини.

V. Домашнє завдання

1. **Написати ЕСЕ** на тему: «Моя улюблена музична символіка України».
2. Записати або знайти приклад народної чи сучасної пісні, яку учні вважають символом, і пояснити свій вибір.

Погребняк Анатолій Іванович,
учитель образотворчого мистецтва
Миколаївський ліцей Миколаївської селищної ради Сумського району Сумської області

СТАТИЧНІ ВІЗУАЛЬНІ МЕДІА

Тема. Статичні візуальні медіа. Фотомистецтво

Мета уроку: **формування** системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; розвиток художніх мистецьких здібностей, **креативного** мислення, творчого потенціалу.

Очікуванні результати: досліджує синтез мистецтв у творах, зв'язки між видами мистецтва; встановлює зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань; реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва; імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами (зокрема цифровими) для реалізації мистецької ідеї, пропонує різні варіанти втілення, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації; уміє виразити різноманітні почуття у процесі художньо-творчої діяльності.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: смартфон із фотокамерою, комп'ютер.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організаційно-мотиваційний етап

Створення позитивного психологічного клімату класу.

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ для учнів: подати імітаційну або реальну пропозицію із зазначенням того, що вони хотіли б дослідити надалі за темою, яка вивчається, та обговорити, що вони будуть досліджувати, чому їм цікавий цей аспект, і як вони це робитимуть.

2. Актуалізація опорних знань

Чи доводилося вам колись спостерігати, як багато статичної візуальної інформації нас оточує? Наведіть приклади.

3. Повідомлення нового матеріалу

Слово вчителя. Пропоную *поміркувати*, про що йтиме мова:

Вони допомагають сприймати та розуміти навколишній світ, дають можливість митцям виражати свої творчі ідеї. Через отриману інформацію глядачі й читачі можуть здійснити захопливі подорожі у світ незабутніх образів. Також на початку уроку пропоную учням упродовж 2 хвилин розповісти про те, що вони знають за темою, що починається вивчатись.

Слово вчителя. Типи комунікацій, статичні й динамічні медіа, їх складові та застосування, секрети творчих професій.

ОБГОВОРЕННЯ. Чи хотілося б вам також сфотографувати мить, коли сонце визирає з-за хмар, щоб привітати веселку після літньої грози? Або зберегти в історії своєї школи власноруч зроблені фото про перемогу у творчому конкурсі або спортивному змаганні? Як це зробити найкраще?

Слово вчителя. За допомогою кадрування світлина фотограф уточнює розташування головного в кадрі. Світло і колір – основні інструменти для реалізації творчого задуму. Головне краще розміщувати в центрі фотографії.

Розгляд зображень. «У якій з них переважає контраст кольору, а в якій нюанс?»

Візуальна грамота. Перегляньте навчальне відео (портретне фото).

ГІМНАСТИКА ДЛЯ ОЧЕЙ

Практична діяльність учнів

Художньо-творча діяльність: фотографування друзів та створення фотоальбому у вигляді презентації PowerPoint.

Демонстрація і самооцінювання власних робіт.

4. Закріплення матеріалу.

Актуальні теми. Пропоную школярам вибрати один аспект із того матеріалу, що вони вивчають, і протягом 3 хвилин презентувати класу свої знання, а потім протягом 3 хвилин надати відповіді на запитання.

Наприкінці уроку прошу школярів намалювати таблицю, яка складається з 3-х стовпчиків та записати у кожному з них:

- що вони знали;
- що хочуть знати;
- що дізналися на уроці.

5. Підсумок уроку.

Псуненко Ірина Іванівна,

учитель мистецтва

Сумський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №2 Сумської міської ради

РЕКЛАМА

Тема: Реклама

Мета: **виховання** в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; **розвиток** умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; **формування** потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організаційний момент

- привітання
- перевірка готовності до уроку
- створення позитивного настрою

ТЕСТУВАННЯ із інтервальним повторенням.

Які види декоративно-прикладного мистецтва ви знаєте?

Що таке витинанка? Де виникло мистецтво вирізати із паперу візерунки?

Які види архітектури ви знаєте?

Що таке лінійна перспектива?

Де виник петриківський розпис?

2. Актуалізація опорних знань

- Як ви ставитеся до реклами? Чи впливає вона на ваше рішення придбати товар? Яка реклама вразила вас своєю оригінальністю?

3. Мотивація навчальної діяльності

4. Пояснення нового матеріалу

5. Практична діяльність

- Придумайте ідею і створіть оригінальну рекламу українських товарів (як варіант – фоторекламу). Запропонуйте спосіб поширення реклами.

6. Підведення підсумків

Демонстрація власних робіт.

Обговорення результатів роботи (композиційний центр, кольори, охайність і складність роботи, оригінальність композиції)

Інструмент ФО «ЗБІР ІДЕЙ»

Яка буває реклама? (комерційна некомерційна)

Чи вся вона корисна?

Де ми можемо бачити рекламу?

Які художні засоби задіяні у створенні реклами? (фотографія, комп'ютерна графіка, анімація, музика, відео)

Бесіда з учнями про їхні враження від уроку

Рефлексія «НА УРОЦІ Я ...»

Слюсарева Ольга Борисівна,

учитель мистецтва

Хмельівська гімназія Краснопільської селищної ради

7 КЛАС: УРОК 3

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета: Формування ключових компетентностей

Предметна мистецька компетентність: заохочувати учнів до пізнання різних видів та жанрів мистецтва, інтерпретації художніх образів, вчити виявляти ціннісне емоційне ставлення до мистецтва, розвивати уміння описувати особливості мови різних жанрів мистецтва. Формувати усвідомлення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу; виявлення пошани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, поваги і толерантного ставлення до культурного різноманіття регіонів світу; усвідомлення власної ідентичності у світовій культурній спадщині; потребу пропагування національної культури через власну мистецьку діяльність; розуміння необхідності збереження художнього надбання людства; розуміння важливості естетичних чинників у повсякденному житті.

Вільне володіння державною мовою: викликати у дітей бажання активно користуватися українською мовою під час спілкування на теми мистецтва, готовність грамотно висловлювати українською мовою в усній чи письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел.

Уміння вчитися впродовж життя: заохочувати учнів активно визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; розвивати емоційний інтелект; вибудовувати перспективу художнього самовдосконалення, планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання,

творення мистецтва, самовираження через мистецтво; критично оцінювати та аналізувати результати власної творчої діяльності, раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб; здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію.

Математична: формувати вміння застосовувати математичні поняття і категорії як інструменти під час створення художніх робіт; використовувати математичні знання для пояснення художньої виразності творів, логіки, структури художньої форми; аналізувати твори мистецтва та створювати власні художні твори за правилами художньої композиції; здійснювати у разі потреби розрахунки для встановлення пропорцій, відношень між величинами, створення об'ємно-просторових композицій, запису ритму, створення сценічних композицій тощо; створювати сценічні композиції, різноманітні художні продукти із використанням медіа ресурсів.

Інформаційно-комунікаційна компетентність: розвивати уміння застосовувати цифрові технології для створення, презентації і популяризації художніх образів, мистецьких ідей; визначати художню цінність цифрового контенту; добирати та опрацьовувати художню інформацію у пошуково-дослідницькій і соціокультурній діяльності для пізнання і творення мистецтва; переводити художню інформацію з цифрового формату в нецифровий і навпаки; використовувати інформаційні технології для здобуття мистецької інформації та формування власного мистецького простору; запобігати негативним інформаційно-технологічним впливам на власний культурний розвиток; оцінювати художню якість створеного цифрового продукту.

Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність: пробуджувати прагнення спостерігати і відтворювати довіклля в художніх образах засобами різних видів мистецтва; аналізувати роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві; використовувати технічні засоби для втілення художніх ідей з урахуванням постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати знання з природничих наук та використовувати природні ресурси для творчості. Формувати уміння використовувати взаємодію «людина – природа» для вираження мистецькими засобами власних емоцій, почуттів, переживань; поширювати засобами мистецтва ідеї свідомого споживання.

Мета. **Ознайомити** з особливостями аранжування, розглянути особливості понять «обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція». Познайти із творчістю видатних композиторів і виконавців. **Розвивати** вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристику композиціям. **Виховувати** ціннісне ставлення до музичного мистецтва, інтерес до творчості видатних композиторів.

Тип уроку: комбінований

Перебіг уроку

1. Організаційний момент. Мотивація до навчання

Сьогодні на вас чекає знайомство з незабутніми музичними творами і з композиторами різних часів і країн, але всіх їх буде щось об'єднувати. Чи готові ви поринути у вирій музики?

2. Вокально-хорова робота. Робота над виконанням пісні «Чорнобривці».

Які відчуття дарує пісня, який у неї настрій?

Вчитель має виконати приспів у джазовому аранжуванні, з гострим ритмічним малюнком.

Чи змінилась пісня, який характер вона тепер має, які дарує відчуття?

3. Актуалізація опорних знань. Індивідуальне опитування.

-Як називається у музиці процес перекладення, пристосування для виконання у іншому виконавському складі? (**Аранжування**)

-Які приклади аранжування ви знаєте? (з вокального в інструментальний і навпаки)

-Назвіть музичні твори, де використано народні пісні у аранжуванні?

Г. Майборода «Гуцульська рапсодія», Л. Ревуцький Симфонія №2, А. Дворжак, Й. Брамс

4. Новий матеріал для засвоєння

Ми вже знаємо, як розквітають новими тембровими барвами мелодія пісні в хоровій обробці чи танець у виконання ансамблю чи оркестру. Позитивні зміни зазвичай відбуваються і в академічній

музиці, коли оновлюється виконавський склад твору. Наприклад, музика, написана для скрипки, виконується на фортепіано чи гітарі. Для цього здійснюють своєрідний **переклад** композиції, тобто пристосовують фактуру під можливості інших виконавців. Такий переклад може здійснювати як сам автор твору, так й інші музиканти, яких називають **аранжувальниками**.

Окрім слів **переклад**, **обробка**, **аранжування** в музиці використовують також терміни **оркестровка**, **транскрипція**. В чому відмінності?

Запам'ятайте!

Зазвичай **переклад** застосовують стосовно змін фактури твору до виконавського складу, **обробка** стосовно змін народних пісень, **оркестровка**, коли музика перекладається для симфонічного оркестру. Про **транскрипцію** йдеться, коли аранжувальник суттєво змінює музику як співавтор, і твір набуває самостійного художнього значення.

Зустрічається що під час аранжування змінюють не лише тембр, гармонію, фактуру, а й навіть жанр. Наприклад, створюють фантазію із тем опери чи сюїту з музики балету.

Інструментальна фактура складного твору може навпаки спрощуватися для доступності твору в аматорському музикуванні чи під час навчання гри на певному інструменті. Наприклад, популярні фрагменти симфонічної музики з балетів, оперет, кінофільмів, мультфільмів нерідко перекладаються для фортепіанного виконання, зокрема для ансамблю в чотири руки.

Деякі композитори настільки збагачують мелодію-першоджерело під час аранжування, що новий твір набуває оригінального авторського звучання.

Сьогодні ми познайомимося з італійським композитором 18-19 ст. Ніколо Паганіні. В історію музики Ніколо Паганіні увійшов як композитор-романтик і як неперевершений скрипаль, віртуоз-новатор. Він володів феноменальною технікою, даром імпровізації, польотом фантазії; і ці всі якості дали змогу митцю здійснити справжню революцію в скрипковому мистецтві. Н. Паганіні створив технічно складні 24 каприси для скрипки, які передбачали високу професійну майстерність виконавця. Все життя геніального Маестро оповито таємницями й легендами, що супроводжували його всюди. Прошу подивитися фрагмент з фільму «Паганіні. Скрипаль Диявола», де звучить Каприс №24. Цей фрагмент дуже добре передає епоху. Особливості концертної діяльності композитора.

Музичне сприймання. Ніколо Паганіні. Каприс №24

Один із найвідоміших композиторів-аранжувальників академічної музики Ференц Ліст створив чимало транскрипцій класичної музики, зокрема написав етюд для фортепіано на тему капрису № 24. Аранжування композитора-піаніста відрізняється не меншою технічною складністю і віртуозністю, ніж оригінал композитора-скрипаля, але воно враховує широкі можливості фортепіанної фактури й техніки. Твір отримав нове життя і увійшов до репертуару багатьох піаністів.

Музичне сприймання. Ніколо Паганіні-Ференц Ліст. Етюд №6 (за каприсом №24, фортепіано)

Видатний український композитор Мирослав Скорик створив блискавичну оркестрову транскрипцію каприсів Н. Паганіні, а згодом і хореографічне аранжування – балет «Каприси долі». Сюжет балету – це історія маестро, творця поза часом і простором.

У цій сценічній композиції автор намагався показати складність долі геніальної особистості. Легендарна мелодія капрису № 24 в зазвучала в сучасній оркестровці.

Музичне сприймання. Ніколо Паганіні-Мирослав Скорик. Каприс №24 для симфонічного оркестру. Фрагмент балету «Каприси долі»

Також цей твір можна почути і в сучасній обробці. Рок-версія.

Перекладена версія для фортепіано саундтрека до к\ф «Пірати Карибського моря»

5. Аналіз музичних творів. ПОРІВНЯННЯ

Розкажіть про ваші враження від прослуханої музики.

Які музичні твори сподобались найбільше? Чому?

Розкажіть про засоби виразності, застосовані при аранжуванні кожного твору.

На початку уроку я говорила, що ми прослухаємо декілька музичних творів, але дещо їх буде об'єднувати, що ж це?

На прикладі Каприса №24 Н. Паганіні ми познайомилися з різними видами аранжування музичних творів. До речі слово каприс з італійської перекладається як примха.

6. Хвилинка творчості «РИТМІЧНА ІМПРОВІЗАЦІЯ»

Пробуємо заспівати в джазовому варіанті приспів «Чорнобривців» муз. Верменича. сл. Сингаївського (Можливо програти на ударних інструментах.)

7. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія

Що таке аранжування?

Які існують види аранжування ?

Чи зустрічались ви раніше з цими прийомами обробки музичних творів? Де?

Яка інформація з уроку була для вас новою і цікавою настільки, що викликала бажання послухати цю музику ще раз самостійно?

8. Домашнє завдання

Знайти в інтернеті класичні музичні твори у сучасній обробці , послухати і написати відгук-повідомлення у класрум.

Щур Тамара Василівна,
учитель мистецтва

Тулиголівська гімназія Крелевецької міської ради

7 КЛАС: НАРОДНА ПІСНЯ В СУЧАСНОМУ ЖИТТІ

Тема уроку: Народна пісня в сучасному житті

Мета: Пригадати жанри народних пісень, визначити роль народних джерел в становленні української естради. Розвивати вміння учнів спостерігати за інтонаційним розвитком музичних образів, глибоко відчувати втілені у музичних творах настрої, почуття, характер людини. Виховувати патріотизм, любов до української народної музики, формувати вдумливе ставлення до музичного мистецтва; виховувати естетичний смак та співочу культуру учнів.

Перебіг уроку

I. Організаційний етап уроку

III. Актуалізація музичних вражень, опорних знань учнів

Про що розповідається в народних піснях?

Які жанри народних пісень ви знаєте?

IV. Оголошення теми, мети уроку

Чи можливо уявити нашу Україну без пісні?

Сьогодні ми поговоримо про народну пісню в сучасному житті і про роль народних джерел в становленні української естради.

V. Вивчення нової теми

Підсумок уроку. Рефлексія

Визнач як ти сьогодні попрацював / ла на уроці:

РАДІО – ДИНАМІЧНИЙ ВИД МЕДІА

Тема: Радіо – динамічний вид мистецтва

Мета: сформувати в учнів уявлення про радіо як засіб масової комунікації; роль музики в радіопередачах; вчити аналізувати й критично оцінювати музичний радіопростір; ознайомити з професіями в галузі радіоіндустрії.

Завдання: Ознайомлення з особливостями радіо як виду медіа, із професіями в галузі радіоіндустрії: кореспондент, журналіст, редактор, звукорежисер, звукооператор, радіотехнік, діджей, обговорення ролі музики на радіо в умовах сьогодення, створення джінглів для радіоефіру.

Очікувані результати:

Учень / учениця: розуміє роль радіо в поширенні музики; аналізує й оцінює передачі радіо; пояснює специфіку роботи діджея та інших професій у сфері радіоіндустрії; добирає музику для створення джінглів для радіоефіру, висловлює оціночні судження щодо музики на радіо; обирає пісні, які вважає найкращими для радіотрансляцій.

1. Вправа «ЗНАЙДИ ПАРУ»

<https://learningapps.org/display?v=pho5gty8k24>

Мета: повторити матеріал попереднього уроку, перевірити засвоєння матеріали за темою

2. **Топ 5. Після слухання композицій відомих діджеїв проголосувати за кращого у додатку Classscreen за посиланням joincrs.com та кодом 2218 619 Або за QR-кодом**

Обґрунтувати, чому ці діджеї відомі та популярні

Мета: проаналізувати роль музики у радіоефірі, визначити особливості професії діджея

3. ФОРМУЛА 3-2-1 ОПИТУВАННЯ

3 ключові слова щодо поняття «радіо»

2 нові ідеї для створення шкільного радіо

1 запитання, яке у вас ще залишилося щодо цієї теми

Мета: розвивати уяву, аналізувати отриманні знання

4. Техніка «НЕЗАКІНЧЕНЕ РЕЧЕННЯ»

Якщо б я обрав професію у сфері радіоіндустрії, то це.....

Тому що ця професія...

Для цього треба вміти...

Я орієнтуюся на таких фахівців...

Мета: перевірка знань учнів щодо професій у сфері радіоіндустрії

5. Практична робота. Котик Філя був присутній на уроку. Вигадайте **НАЗВУ РАДІО** для нього та створіть джінгл.

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ МИСТЕЦТВА

Тема: Різнобарвність звуків та кольорів. Стилізований декоративний пейзаж

Підручник Л. Кондратова 7 клас.

Мета: ознайомлювати учнів з пейзажем, дати поняття особливостей декоративного пейзажу: умовність кольору, стилізацію, узагальненість природних форм, колірну гармонію, площинність зображення, навчити спрощувати природні форми;

- формувати вміння сприймати, розрізняти, аналізувати;

формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;

- розвивати уяву, фантазію, вміння аналізувати, застосовувати набуті знання у практичній діяльності; формувати естетичні почуття, смак; активізувати ініціативу учнів;

- виховувати почуття національної гордості за свій народ, його культуру, мистецтво, дбайливе ставлення до традицій українського народу, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;

Матеріали та інструменти: прості, кольорові олівці, гелеві ручки, фломастери, гумки, аркуші паперу, підручник.

Перебіг уроку

1. Організаційний момент

2. Перевірка готовності учнів до уроку

- Привітання. Сьогодні я вас знову запрошую в світ Образотворчого мистецтва, де ми працюватимемо разом.

АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ – «Осінь».

Асоціації – Яка осінь? **САМООЦІНЮВАННЯ** – Який у мене зараз настрій?

3. Актуалізація опорних знань «ГРА В КУБИК»

Учитель має запитання до уроку. Об'єднує учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик, кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером, якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз, відповіді можна записувати.

- Яку композицію називають декоративною?

- Назвіть характеристики декоративного живопису.

- Що незвичайного в декоративному живописі?

- Які жанри найбільш популярні в декоративному живописі?

- Назвіть прізвища майстрів які працювали в декоративному живописі.

4. Формування і засвоєння нових знань, умінь і навичок

А) ЕСЕ «ХВИЛИНКА» (зворотній зв'язок про вивчення теми)

- Що нового дізналися?

- Що залишилося незрозумілим?

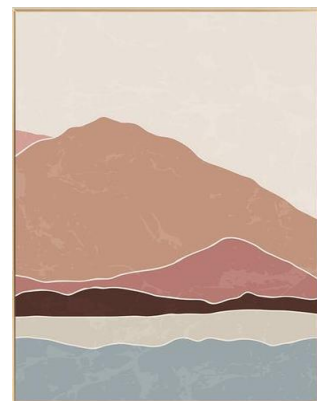
- Мені сподобалося?

- Що б я хотів вивчити, дізнатися з цієї теми?

Б) «ШКАЛА ЕМОЦІЙ» (настрій з яким завершуєш заняття)

В) «ГОРА» (малюнок гори, плакат)

- Продемонструй рівень оволодіння темою, указавши на малюнку гори, де ти саме перебуваєш.

7 клас НУШ «МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

Тема уроку: Музичні символи України

Мета уроку: ознайомити учнів з музичними символами України; розвивати вміння співвідносити музичні символи з історією та культурною спадщиною України; виховувати гордість за культурну спадщину рідного краю.

Завдання уроку:

- дослідження українських музичних символів,
- вивчення народних музичних інструментів,
- музичні жанри та стилі України,
- родь українських композиторів у світі та ін.

Перебіг уроку

Організаційний момент

- Привітання, перевірка присутніх.
- Психологічна розминка: коротке заспокійливе запитання про настрій учнів.

Актуалізація знань.

- Вчитель запитує: «Що ви знаєте про національні символи України?» (Прапор, герб, гімн).
- З'ясування значення кожного символу.
- Важливість музичних символів у культурі України, їх роль у формуванні національної ідентичності.

Вивчення нового матеріалу

- Музичний символ України: Гімн України
- Пояснення, що гімн є одним із головних музичних символів України.
- Звучання гімну України. Увага до мелодії та її величності.
- Розбір слова «Ще не вмерла Україна» в контексті патріотизму.
- Українські народні пісні як символи національної культури
- Визначення ролі народної пісні як музичного символу України.
- Прослуховування уривків з відомих українських пісень (наприклад, «Червона рута», «Ой у лузі червона калина»).
- Пояснення історії та значення пісень для українців.
- Музичні інструменти як символи української культури
- Лунають звуків бандури, сопілки, трембіти, їх роль у музичній традиції.
- Пояснення значення кожного інструменту та його зв'язок з українською культурною спадщиною.

Практична частина

РОБОТА В ГРУПАХ

Кожна група отримує картки з назвами музичних творів, що є символами України.

Завдання – впізнати і назвати їх, пояснити, чому саме вони є музичними символами.

Обговорення в групах важливості музичних символів для національної ідентичності.

Підсумок уроку.

Вчитель проводить обговорення в класі: «Що нового ви дізналися про музичні символи України?»

Висновок: музика – це не тільки мистецтво, але й важлива частина культурної спадщини, яка сприяє збереженню національної гідності та єдності народу.

ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

1. «КОНВЕРТИК З ІНСТРУМЕНТАМИ»

Учням пропонуються різнокольорові конверти з назвою музичного інструменту та його роздруковане зображення. Таким чином він повинен покласти до конверта відповідний музичний інструмент.

2. «МУЗИЧНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

Учням пропонуються серед зображень знайти саме ті, які є музичними символами України.

3. «ГРИБНА ГАЛЯВИНА»

Учням пропонується прикріпити божу корівку на той грибочок, в залежності від того як він засвоїв вивчений новий матеріал та які саме труднощі у нього виникли.

Таким чином відбуватиметься зворотній зв'язок між учнем та вчителем.

УРОК 3 ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДЛЯ 7 КЛАСУ

Тема: Авторське право

Мета уроку:

1. **Навчальна:** Ознайомити учнів із поняттям авторського права, його значенням у мистецтві, правилами захисту авторських прав.
2. **Розвивальна:** Розвивати критичне мислення, відповідальність за дотримання прав інтелектуальної власності.
3. **Виховна:** Виховувати повагу до творчої праці та чужих прав на інтелектуальну власність.

Перебіг уроку

1. **Організаційний момент (2 хв.)**

Привітання. Налаштування на тему уроку.

2. **Актуалізація знань (5 хв.)**

Запитання до учнів:

- 1) Чи замислювалися ви, кому належать відомі картини чи музичні твори?
- 2) Чи можна копіювати роботи інших митців?

БЛІЦ-БЕСІДА:

Учитель вводить поняття «авторство» і «право інтелектуальної власності».

3. **Основна частина (20 хв.)**

3.1. Пояснення нового матеріалу (10 хв.)

1) *Що таке авторське право?*

Право на визнання авторства.

Захист творів від плагіату.

Перегляд відео «Що таке авторське право?»

<https://youtu.be/wGYoRthC9g?si=rAXhleyobYITe17u>

2) *Як працює авторське право в мистецтві?*

Реєстрація авторства.

Авторські символи (©).

Перегляд відео «Авторське право на ілюстрації» [https://youtu.be/xE8VI-ssFok?si=WoEc-](https://youtu.be/xE8VI-ssFok?si=WoEc-lzqGwOIXHBq)

[lzqGwOIXHBq](https://youtu.be/xE8VI-ssFok?si=WoEc-lzqGwOIXHBq)

3) *Що таке плагіат і чому його слід уникати?*

Учитель використовує слайди з прикладами картин, пісень, фотографій.

Перегляд відео «Плагіат в науці та мистецтві»

https://youtu.be/5pNKqLhV_Dk?si=DvHjICZ_y0wzRz0f

Обговорення (10 хв.):

1) Чому важливо дотримуватися авторського права?

2) Чи порушується право автора, якщо копіювати картини з інтернету?

3) Що робити, якщо хочеш використати чужу роботу?

4. **Практична частина (15 хв.)**

Завдання для учнів:

Створити малюнок із авторським підписом.

Обговорити, як би вони хотіли захистити свої роботи.

Альтернативне завдання:

РОБОТА В ГРУПАХ

Розподілитися на групи і розробити етикет авторського права для художників.

5. **Підсумок уроку (3 хв.)**

Повторення ключових понять.

Запитання:

- 1) Що нового ви дізналися про авторське право?
- 2) Чому важливо поважати права інших?

ІНТЕРАКТИВНА ВПРАВА

<https://wordwall.net/uk/resource/35617196>

6. Домашнє завдання:

- 1). Ознайомитися з реальними прикладами порушення авторського права (можна в інтернеті).
- 2). Намалювати нову роботу та придумати назву з підписом, який підтверджує авторство.

Очікуваний результат:

Учні знатимуть основи авторського права, зможуть визначити випадки його порушення та усвідомлювати важливість захисту творчих робіт.

7. САМООЦІНЮВАННЯ (заповнення анкети):

Вчитель: Білик Інна Павлівна

Самооцінювання

Тема "Авторське право"

Прізвище та ім'я: _____

Клас: _____

1. Чи вдалося мені виконати завдання уроку?	2. Що у моїй роботі вийшло найкраще?
3. Що було для мене найскладнішим?	4. Чи задоволений(а) я результатом своєї роботи? Чому?
5. Чи я зможу покращити наступного разу?	

Бойко Ірина Михайлівна,
учитель мистецтва

КУ загальноосвітня школа № 20 I-III ступенів. м. Суми

7 КЛАС. ТЕМА. КІНОМИСТЕЦТВО ТА КІНОІНДУСТРІЯ

Мета: розширити знання учнів у галузі кіномистецтва, ознайомити з історією кінематографу, основними професіями в кіноіндустрії; сформувані уявлення про основні види кіно; розвивати творчі здібності і критичне сприйняття переглянутих фільмів, уміння висловлювати своє ставлення до них.

Очікувані результати: називає види і жанри кінематографу; розуміє особливості творчих професій, пов'язаних із кіноіндустрією; знаходить, аналізує та систематизує нову інформацію; поєднує індивідуальну та командну діяльність, застосовує навички самостійної роботи з навчальним матеріалом із використанням нових інформаційних технологій (дошки Padlet); бере участь в організації та проведенні кастингу для музичного відеокліпу; висловлює свої вподобання, емоційні враження від переглянутих відеоматеріалів. Поняття: відеокліп або кліп, кастинг, кінематограф.

Перебіг уроку

Рефлексія. МІЙ НАСТРІЙ

З ким настроєм ви прийшли сьогодні на урок?

Мотивація

Про що сьогодні на уроці ви дізнаєтеся допоможе розгадати ребус.

4 = O

1 = M

Виконайте вправу «ЖАНРИ КІНО» і оберіть свій улюблений жанр.

<https://learningapps.org/watch?v=pbq6sbdr324>

Рефлексія

Які емоції пережили сьогодні на уроці?

Використання застосунку <https://www.mentimeter.com/>

ХМАРИНА СЛІВ.

УРОК №11: МУЗИЧНИЙ ТЕАТР

Тема: Музичний театр: опера, балет. Особливості хореографії в театрі модерн (Kyiv Modern – Ballet Theatre). Сценографія

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

СММ: Ж. Бізе. Опера «Кармен»: увертюра, хабанера, куплети Тореодора. П. Сарасате. Фантазія на теми з опери Ж. Бізе «Кармен» для скрипки з оркестром. Фантазії на теми «Кармен» для різних інструментів. «Bond Senorita». Електронний квартет «Амадеус».

До портретної галереї: Ж. Бізе

ХТД: «Біля тополі», музика Петра Солодухи, Павла Солодухи, слова Петра Солодухи

Обладнання: мультимедійний комплект.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Розгадування РЕБУСІВ

2. ЕКСПЕРИМЕНТ. Проекспериментувати у царині сценографії: придумати костюми Кармен і Тореадора. За бажанням застосувати сучасні комп'ютерні технології (Photoshop тощо).

3. Біографія Ж. Бізе

https://www.youtube.com/watch?v=GeZ_PaPy6qk&t=28s

Інструмент ФО«ЗАВЕРШИ ФРАЗУ»

1. Народився Ж. Бізе у.... (Парижі), у сім'ї.... (вчителя співака)
2. Розпочав навчання у консерваторії у віці... (9 років)
3. Був блискучим композитором і ... (піаністом)
4. Перший твір написаний у жанрі (оперета)
5. Отримав Римську премію, що давало право... (удосконалення майстерності в Італії)
6. Арія з опери «Шукачі перлів» є у репертуарі не лише класичних виконавців, а ...(рок виконавців)
7. Опера зі східним колоритом, що була втрачена на 65 років.... («Джаміле»)
8. Остання опера композитора.... («Кармен»)
9. Дія опери відбувається в (Іспанії)
10. Основа сюжету опери.... (протистояння у боротьбі за любов Кармен)
11. Музичний портрет Кармен у номері під назвою.... («Хабанера»)
12. При першій постановці опера не мала успіху, її зняли з репертуару, бо вважали... (аморальною)
13. На момент смерті композитору було..... (36 років)

7 КЛАС НУШ. НАРОДНІ МЕЛОДІЇ В ІНСТРУМЕНТАЛЬНІЙ МУЗИЦІ

Тема уроку: Нове життя народних мелодій в інструментальній музиці

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Організаційний момент

- Привітання.

- Психологічна розминка: коротке заспокійливе запитання про настрій учнів.

Актуалізація знань

- Поміркуйте, який музичний інструмент є символом української культури. У яких кінофільмах звучать українські танцювальні мелодії?

Вивчення нового матеріалу

- Здавна струни кобзи й бандури полонили серця українців. У минулому кобзарі співали під акомпанемент кобзи й бандури, були виразниками патріотичних ідей і волелюбних настроїв українців. На народних картинах «Козак Мамай» головний герой завжди зображений із кобзою чи бандурою. Він – воїн-захисник (символ – шабля) і духовний охоронець українства (символ – музичний інструмент). Отже, бандура також стала музичним символом України.

Музично-хореографічним символом українців став *гопак* – один із найпопулярніших народних танців. Він має запорозьке бойове походження і передбачає використання віртуозних рухів у швидкому темпі, зокрема карколомних стрибків та обертань.

- Перегляньте відео із записами гопака в різних хореографічних версіях, виберіть найцікавішу, на ваш погляд.

- Інструментальна обробка танцювальних мелодій набула поширення серед композиторів і виконавців. Зазвичай їх виконують ансамблі, оркестри народних інструментів, а нині навіть рок-гурти.

Слухання музики

ФАСИЛІТОВАНА ДИСКУСІЯ

- Проведіть онлайн-опитування, щоб дослідити, який пісенний і танцювальний фольклор популярний серед ваших однолітків. Зробіть висновок, чи впливають народні мелодії на музичні інтереси сучасних підлітків, чи вони втратили актуальність.

- Прослухайте: Левко Колодуб. Гуцульський танець. Мирослав Скорик. Гуцульський танець із кінофільму «Тіні забутих предків» (із кінофрагментами).

КАРИНА ЗА НАСТРОЄМ МУЗИКИ

- Доберіть до музики за настроями – картини, присвячені Гуцульщині. Поясніть свій вибір.

- Прослухайте: українська народна пісня «Верховино, світку ти наш» у виконанні Заслуженого академічного Закарпатського народного хору.

- Виконайте танцювальні рухи під час звучання народних мелодій у виконанні троїстих музик відповідно до зміни темпу й характеру музики.

Підсумок уроку.

Вчитель проводить обговорення в класі: «Які з прослуханих танцювальних мелодій вас найбільше зацікавили? Які викликали бажання слухати для емоційного розвантаження?»

Рефлексія. «ПЛЮС-МІНУС-ЦІКАВО»

Довженко Оксана Вікторівна,
учитель мистецтва

Роменський ліцей №2 ім. академіка А.Ф. Йоффе Роменської міської ради

7 КЛАС НУШ:КАРНАВАЛ

Тема: Карнавал – свято музики і танцю

Мета: 1) **формувати** уявлення учнів про карнавал як хореографічне шоу, ознайомити з особливостями проведення свята в різних країнах, характерними танцями карнавалу;
2) **розвивати** естетичний смак, пізнавальний інтерес учнів, навички колективного співу;
3) **виховувати** ціннісне ставлення до професійної розважальної музики

Форма організації пізнавальної діяльності: колективна робота

Методи: словесно-наглядний, комплексний вплив мистецтва, інтонаційно-стильове пізнання музики, художня драматургія

Очікуваний результат: сприймання театралізованих заходів масового характеру як плід довготривалої праці, емоційне сприймання музики

Перебіг уроку (фрагментарно)

1.Організаційний етап

Які танці, народжені в минулому столітті, популярні в наші дні?

Назвіть батьківщину танго, румби, самби

2.Мотиваційний етап

Щороку шанувальники карнавалів і маскарадів приїжджають у Венецію на святкування просто неба. На центральній площі Сан-Марко відбувається церемонія відкриття карнавалу, пізніше – масове костюмоване гуляння. Два тижні тривають концерти, феєрверки, у театрах – вистави, у середньовічних палацах – бали-маскаради; скрізь – жива музика.

- Чи важливі подібні заходи для розвитку культури?

- Яка роль музики і танців на карнавалі?

3.Етап підготовки до засвоєння нових знань

Карнавал – театралізоване свято, учасники якого вдягають яскраві костюми і маски. Карнавал надихає художників на створення вишуканих костюмів і загадкових масок, композиторів – на написання чудової музики.

4. Етап засвоєння нових знань

Сприймання: Ж. Арбан «Карнавал у Венеції».

Цей твір – варіації є для якого інструмента? (труба).

Тема турбувала й інших авторів: Ф. Шуберт «Карнавал», увертюри «Карнавал» – Г. Берліоз, А. Дворжак; «Венеціанський карнавал» для скрипки і ф-но Н. Паганіні та ін.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=74&v=RClaiBvPQM&feature=emb_logo

<https://www.youtube.com/watch?v=GhmfDbZ6d0U>

Робота з підручником с.30 – карнавальні костюми у Венеції

Ріо-де-Жанейро – столиця Бразилії; особливість карнавалу – глядацькі трибуни у вигляді самбадрому (учасники карнавалу йдуть територіями).

Парад шкіл самби – неймовірно яскраве, блискуче, енергійне явище. Перед публікою по черзі рухаються фантастично оформлені платформи, на яких безупинно танцюють самбу. Журі складають 40 чоловік, оцінюють хореографію, декорації, грим, костюми. Кожна школа самби вибирає тему, розробляє сценарій. Талант і фантазія сотень художників та праця тисяч бразильців перетворюють самбадром у казку.

Сприймання: Ж. Абреу «Бразильський карнавал» у виконанні дитячого естрадного ансамблю «Сюрприз»

-Де ще відбуваються костюмовані карнавали?

<https://vseosvita.ua/library/prezentacia-uroku-mistectva-10-klas-z-temi-karnaval-87005.html>

5. Етап вокально-хорової роботи

Виконання: Н. Май «На нашій Україні»; Ю. Шевчук «Осінь»

6. Етап підсумків і висновків

-Що важливо для проведення карнавалу?

-Які країни найактивніші у карнавальних діях?

-Який танець є базовим для будь-якого карнавалу?

7. Рефлексія

-Перелічіть усі складові святкового карнавалу:...

«Лише на карнавалі побачиш яскраву індивідуальність натовпу...»

«Маски – скрізь, наче все життя – карнавал»

«Карнавальні костюми дозволяють краще розгледіти справжню натуру...»

Древаль Олена Євгенівна,

учитель театрального мистецтва

КУ Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 29, м. Суми

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ «ОСНОВИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»

Тема уроку: Сценічне спілкування та взаємодія як основа сценічної дії

Мета уроку: розкриття, розвиток, вдосконалення акторських навичок через сценічну взаємодію з партнером на сцені як основного виду сценічної дії та формування комунікативних процесів в цілому, як важливої життєвої складової для вирішення питань, досягнення цілей, виконання потреб людини тощо; стимулювати до активної діяльності, креативного та критичного мислення; виховувати

ціннісне ставлення до театрального мистецтва та розуміння власної причетності до суспільних процесів.

навчальна:

закріпити знання та вміння щодо принципів сценічного спілкування та взаємодії, важливими складовими якого є сценічна боротьба, віра та дія в запропонованих обставинах, сприйняття та співпереживання, розрізняти та застосовувати види, процеси та способи сценічного спілкування;

розвивальна:

формувати навички групової творчої діяльності, а саме: узгоджувати свої дії з партнерами, дотримуватися гри ролі в взаємодії і взаємовідносин;

розвивати навички театральної майстерності, а саме сценічної виразності та взаємодії, удосконалювати техніку мовлення, увагу, уяву та асоціативне мислення для прискорення процесу мислення; розвивати навички комунікативної культури;

виховна:

виховувати у дітей працьовитість і цілеспрямованість;

виробляти навички колективної дії і почуття взаємодопомоги;

виховувати ціннісне ставлення до театрального мистецтва та розуміння власної причетності до суспільних процесів.

Очікувані результати: учні мають чітке розуміння орієнтирів спільної роботи та важливість згуртованості для якісної реалізації творчого задуму, демонструють техніку виконання мовленнєвого тренажу, розуміють принципи та значення сценічного спілкування та взаємодії, застосовують знання у сценічній діяльності, намагаються створювати невимушені дружні, і в той же час ділові відносини, побудованих на засадах взаємоповаги та взаємодопомоги; мають розуміння щодо важливості культурної мовленнєвої комунікації для якісної реалізації творчого задуму, вбачають в роботі можливість для самовдосконалення, проявляють творче мислення, вмотивованість та ініціативність до оволодіння навичками та знаннями для роботи в сценічному просторі та їх вдосконалення, аналізують власну діяльність.

Формування ключових компетентностей:

- *вільне володіння державною мовою* (грамотно висловлювати українською мовою, тлумачити свої погляди, брати участь у дискусіях, обговореннях, ділитися творчими ідеями, почуттями, оцінювати як власну діяльність так і інших);

- *соціальна та громадянська компетентність* (уміння співпрацювати в команді для реалізації мистецьких проєктів, творити естетичне середовище, усвідомлення власної причетності до соціокультурних і суспільних процесів);

- *математична компетентність* (уміти застосовувати числові та геометричні методи для вирішення задач під час роботи на сцені);

- *обізнаність і самовираження у сфері культури* (розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприймання мистецтва, вміння інтерпретувати);

- *навчання впродовж життя* (вміння визначати цілі та способи їх досягнення, робити самооцінювання власної діяльності, готовність до пошуку нових шляхів для творчого розвитку, здобувати та опрацьовувати мистецьку інформацію);

- *інноваційність* (відкритість до нових ідей, ініціювання позитивних змін, розвивати критичне мислення);

- *екологічна* (здатність розуміти вплив людини на природу, приймати раціональні рішення щодо власної поведінки та стосунків з навколишнім середовищем; включає знання, уміння та цінності, які сприяють сталому співіснуванню людини та навколишнього світу)

Формування предметних театральних компетентностей/ діяльнісний компонент:

- *театральна-теоретична компетентність* (знання термінології зі складових сценічного спілкування, взаємодії, емоційної виразності, техніки мовлення, розуміння основних принципів, акторської дії та гри на сцені);

- *практично-виконавська компетентність* (дотримання техніки виконання завдань, органічне виправдання пропонованих обставин, використовуючи мовні та немовні засоби виразності, виховання культури мовлення, сценічної культури, творчої дисципліни, оволодіння навичками роботи в групах, у сценічному просторі по відношенню до інших);

- *творча компетентність* (обговорення нових ідей, втілення задач, активне залучення до навчального процесу з метою якісної реалізації художнього задуму, розвиток та удосконалення творчих можливостей, креативності, ініціативності та індивідуального способу мислення, виховання мотивованого ставлення до предмету та до навчального процесу в цілому);

- *компетентність колективної взаємодії* (розуміння та дотримання принципів згуртованості, які ґрунтуються на взаємодії та інтересі до сумісної діяльності, докладання зусиль для реалізації спільних цілей, оволодіння комунікативними здібностями, набуття якостей взаємозв'язку з вчителем, взаємодовіри під час навчання та в процесі діяльності виховання активної особистості, яка буде спрямовувати свою творчу енергію на невпинний пошук шляхів до самовдосконалення);

- *компетентність сценічної реалізації* (використання учнями вмінь та навичок, набутих в процесі занять для вирішення виробничих завдань у сфері сценічної театральної діяльності, виявлення сценічної культури).

Міждисциплінарна компетентність: основи сценічної мови, основи сценічного руху, художнє читання, природничі науки, основи здоров'я

Методи: фронтальні, пояснювальні, бесіда, дидактичні, наочні, проблемні, творчі, практична роботи, інтерактивні, цифрові.

Художній матеріал: імпровізовані етюди, уривок з вистави за драматичним етюдом О. Олеся «По дорозі в Казку» (1 картина)

Перебіг уроку

I. Організаційна частина: привітання, готовність до уроку, дії у разі ПТ

II. Емоційне налаштування: **асоціативна гра «Я ЧАСТИНА ПРИРОДИ»** для прискорення процесу мислення та розвитку творчої уяви і фантазії: *почувши природне явище, поміркуйте чи є у вас якийсь зв'язок із ним й підніміть руку, хто на цей момент себе асоціює з:*

- теплим сонцем
- теплим тихим вітром
- сильним холодним вітром
- чистим блакитним небом
- темними великими хмарами
- маленькими білими хмарами
- високим і дужим деревом
- маленьким деревцем
- сильним холодним дощем
- дрібним теплим дощем
- бурхливою річкою
- маленьким затишним озерцем
- яскравою квіткою на галявині
- співучою літаючою пташкою
- котом, що міцно спить та мурчить
- псом, який щось шукає, все йому цікаво

III. Оголошення теми, мети та плану уроку

IV. Діяльнісна частина

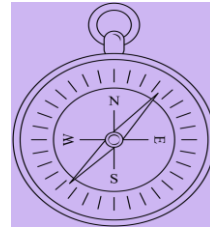
1. Актуалізація знань: тестове усне завдання на тему «Сценічне спілкування та взаємодія» (за партами, фронтально, на екрані)

2. Бесіда з техніки безпеки (за партами)

3. Мотиваційна частина:

1) девіз команди: «Ніколи ні в чому ти не вагайся, йди до мети й не зупиняйся!»

2) Інструмент ФО: **«ТЕАТРАЛЬНИЙ КОМПАС»** – визначення орієнтирів та дій спільної колективної творчої діяльності (у кожного учня на парті, фронтальна усна робота, письмова робота)

Орієнтири роботи: Дії для реалізації

4. Підготовчі вправи (практична робота на сцені в групах):

1) Розташування в одне коло на рахунок три: **активізація уваги – вправа «НЕ ЗІВАЙ»**

2) Рандомне розташування в два кола:

вправа на взаємодію та партнерські відносини: **«ТРИМАЙ КУЛЮ»**

3) Шахове, раніше визначене розташування, **мовленнєвий тренаж:**

- **«Складні словосполучення»** у поєднанні з мовно-руховим рефлексом на одному видиху; **шість скоромовок** в різних заданих інтонаціях: кликати, питати, дивуватися, наказувати, насміхатися/глузувати, вмовляти тощо)

5. Етюдно-сюжетна практична діяльність:

- **«ЯРМАРОК»**. Пропоновані обставини: половина групи дітей – продавці на благочинному ярмарку з продажу різних уявних речей, продуктів, а інша половина – покупці, які, маючи різні купюри грошей вирішуватимуть, кому віддати ту чи іншу суму, дивлячись наскільки старанно на їх думку виконують свою роботу «продавці». По завершенню «продавці» підраховують хто скільки «заробив», вирішують, скільки з виручки дадуть на благочинність (або військовим, або по захисту покинутих тварин, або для саджанців озеленення нашого мікрорайону тощо). Аналіз.

- **«ПОЖЕЖА»**. Пропоновані обставини: відпочиваючи на природі, група дітей помічає загоряння буди з двома малими цуценятами, їхня мама на той час була відсутня. Група намагається загасити вогонь чим тільки можна та рятують щенят. Аналіз.

- **«ПО ДОРОЗІ В КАЗКУ»** (уривок з вистави за драматичним етюдом О. Олесь)

V. Рефлексія (на сцені)

Інструмент ФО **«ПЛЕСКІТ В ДОЛОНІ»**

1. Аналіз етюдно-сюжетної практичної діяльності: *зробіть плескіт в долоні, якщо:*

1) Під час етюдів застосовував /ла такі **види** сценічного спілкування, як: **ДІАЛОГ**

- спілкування з самим собою;

- пряме спілкування (діалог з партнером);

- спілкування з предметом (наявним або уявним).

- спілкування з глядачем

2) Застосовували **способи** спілкування такі, як: **СПІЛКУВАННЯ**

- спілкування словесне (словами, інтонаціями)

- фізичне спілкування (жестом, рухом)

- спілкування внутрішнє – коли почуття і «промінь» бажання, який йде через наші очі,

міміку, тіло, голос потрапляє на партнерів

3) Вірили у **запропоновані обставини: ТАК-НІ-ЧАСТКОВО**

- так

- ні

- частково

4) Застосовували **процеси** спілкування, як:

- орієнтування

- повернення уваги

- пристосування

- сприйняття

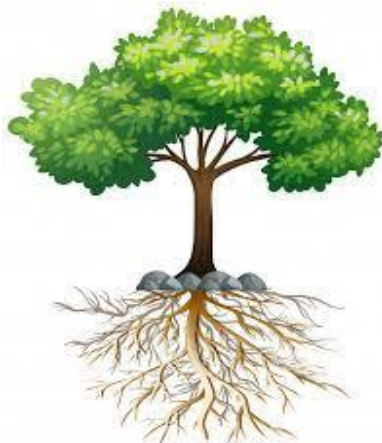
- вплив на партнера

2. Самоаналіз, інструмент ФО: **«ДЕРЕВО ДОСЯГНЕНЬ»** (позначки на аркуші для самооцінювання та порівняння своєї роботи сьогодні з попередніми своїми результатами).

«ДЕРЕВО ДОСЯГНЕНЬ» (ШКАЛА):

коріння символізує мінімальний прояв умінь та навичок, а крона, листя максимальний (кожен учень пише своє ім'я у тому місці, де, на його думку, він себе бачить)

VI. Домашнє завдання (пояснення)

VII. САМОЦІНЮВАННЯ. ІНСТРУМЕНТ ФО

Анкета «Самооцінювання»

П.І.Б. учня: _____

Мої робочі навички	Завжди	Майже завжди	Часто	Рідко
Приходжу на урок вчасно				
Приходжу підготовленим та з виконаним домашнім завданням				
У мене з собою є необхідні речі для навчання (матеріал з предмету, пенал, змінна форма, чешки тощо)				
Слухаю настанови вчителя				
Беру активну участь на уроках				
Стараюся на уроках з усіх сил				
Умію працювати самостійно				
Умію працювати в парі				
Умію працювати в групі				
Поважаю інших та їх роботу				
Готовий (а) надавати допомогу та підтримку в класі				
Дотримуюся на уроках культури поведінки та мовлення (спілкуюся українською мовою, не перебиваю інших, виражаюся змістовно, не створюю конфліктні ситуації тощо).				
Заслужую на довіру та поведжуся у школі відповідно до правил безпеки				

Як ти думаєш, на яку оцінку ти наразі заслуговуєш (можна вказати, наприклад, 5-6, 6-7, 7-8, 8-9, 9-10, 11-12) _____

На оцінку впливає:

- виконання домашніх завдань і робота під час уроків,
- робота на уроках: самостійно, в парах, в групах, участь у дискусіях і все перераховане вище в формі самооцінювання,
- загальне ставлення до навчання.

Який із зазначених нижче способів роботи тобі краще підходить? (познач цифрою, що є на 1 місці, 2, 3 та 4)

Самостійна робота _____ **РОБОТА В ПАРАХ** _____

РОБОТА В ГРУПАХ _____ Розповідь учителя _____

VIII. Заключне слово вчителя

ФОТОМИСТЕЦТВО: 7 КЛАС

Тема: Фотомистецтво – статичний вид медіа

Мета уроку: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації.

Очікуванні результати:

П (пізнавальна):

- ✓ пізнає різні види мистецтва: фотографія, живопис, графіка, скульптура, дизайн;
- ✓ засвоює поняття композиції, світла, кольору, ракурсу, перспективи у фотографії;

Д (діяльниста):

- ✓ розв'язує творчі завдання з фотокомпозиції;
- ✓ аналізує фотографії, визначаючи їх жанр, стиль, особливості композиції;
- ✓ досліджує історію розвитку фотографії та її вплив на суспільство;
- ✓ створює власні фотографії, експериментуючи з різними техніками та жанрами.

С (ставлення):

- ✓ інтерпретує зміст фотографій;
- ✓ аналізує інформацію про фотомистецтво, згенеровану ШІ;
- ✓ висловлює власне ставлення до фотографії як виду мистецтва.
- ✓ **КК (Формування ключових компетентностей):**
- ✓ **вільне володіння державною мовою:** опис та аналіз фотографій, ведення дискусій.
- ✓ **інноваційність:** використання новітніх технологій у фотографії, експериментування з цифровою обробкою зображень.
- ✓ **інформаційно-комунікаційна компетентність:** пошук та аналіз інформації про фотомистецтво в інтернеті, презентація власних фоторобіт.
- ✓ **навчання впродовж життя:** розвиток власних фотографічних навичок, вивчення нових технік та напрямків у фотомистецтві.
- ✓ **громадянські та соціальні компетентності:** усвідомлення ролі фотографії у формуванні суспільної думки, етичні аспекти фотографії.
- ✓ **культурна компетентність:** розуміння фотографії як форми мистецького вираження, знання історії фотомистецтва.
- ✓ **Міжгалузєва інтеграція:**
- ✓ **мовно-літературна освітня галузь:** опис та аналіз фотографій, створення фотоісторій.
- ✓ **громадянська та історична освітня галузь:** використання фотографії для документування історичних подій, аналіз фотографій як історичних джерел.
- ✓ **інформатична освітня галузь:** використання комп'ютерних програм для обробки фотографій, створення цифрових фотоколажів.
- ✓ **соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь:** обговорення впливу фотографій на емоційний стан людини, використання фотографії для самопізнання та саморозвитку.
- ✓ **природнича освітня галузь:** фотографування природи, вивчення законів оптики та світла.

Поняття: композиція, світлотінь, ракурс, перспектива, жанр, стиль, портрет, пейзаж, натюрморт, репортаж, постер, комікс, цифрова фотографія, контраст, нюанс.

Перебіг уроку (фрагмент)

1. Організаційно-мотиваційний етап

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Твір мистецтва – це куточок всесвіту, побачений крізь призму певного темпераменту. Еміль

Золя

2. АОЗ (актуалізація опорних знань)

Чи доводилося вам колись спостерігати, як багато статичної візуальної інформації нас оточує?

Наведіть приклади.

Виконати **ІНТЕРАКТИВНЕ ЗАВДАННЯ**: <https://wordwall.net/play/80263/449/161>.

3. ПНМ (повідомлення нового матеріалу)

Поміркуйте. Вони допомагають сприймати та розуміти навколишній світ, дають можливість митцям виражати свої творчі ідеї. Через отриману інформацію глядачі й читачі можуть здійснити захопливу подорож у світ незабутніх образів.

Слово вчителя. Статичні медіа охоплюють образотворче й декоративне мистецтво, дизайн, фотографію; застосовуються в різних сферах культури, зокрема в поліграфії, рекламі, а також в освіті. Вони фіксують візуальні образи на основі виразності форм, ліній і кольорів. У живописних малюнках, які виконуються вручну або на комп'ютері, митці виражають свої ідеї, думки, почуття через художні образи. Різноманітні статичні зображення: етикетки, логотипи, пакувальні матеріали, поштові листівки й конверти тощо ознайомлюють споживачів із важливою для них інформацією.

Архітектори і дизайнери розкривають авторський задум у вигляді креслень, які за допомогою комп'ютерних програм подаються глядачам як зображення, наближені до реальних. Статичні медіазображення можна побачити в експозиціях музеїв, виставок. У книжках, журналах, газетах широко використовуються різноманітні ілюстративні образи, які допомагають учням вчитися, формувати уявлення про навколишній світ. У коміксах – мальованих історіях – зображення поєднуються з короткими текстами. Рекламна графіка охоплює буклети, афіші, постери, білборди тощо. Наприклад, інформація в постерах приваблює фотографіями акторів і актрис та захопливими кадрами, щоб зацікавити кінофільмом. А величезні фото рекламованих товарів на білбордах, що зазвичай встановлюють обабіч доріг, миттєво привертають увагу і спонукають до купівлі продукції.

Розгляньте зображення. У яких сферах культури застосовані візуальні медіа, зображені на ілюстраціях?

Слово вчителя. Зображення, зняті фотокамерою, фіксують певний момент часу як у житті окремих людей, так і значні історичні події. Фотографії допомагають у навчанні (як і різні схеми, таблиці, малюнки й інші засоби візуалізації), вони забезпечують наочність і саме завдяки реалістичності полегшують пізнання інформації. Фотографії допомагають дізнатися про різні країни та події, які відбуваються у світі. Завдяки мобільним телефонам фотографування стало сьогодні буденною справою і використовується як засіб передачі візуальної інформації.

Обговоріть. Чи хотілося б вам також сфотографувати мить, коли сонце визирає з-за хмари, щоб привітати веселку після літньої грози? Або зберегти в історії своєї школи власноруч зроблені фото про перемогу у творчому конкурсі або спортивному змаганні? Як це зробити найкраще?

Слово вчителя. За допомогою кадрування світлина фотограф уточнює розташування головного в кадрі. Світло і колір – основні інструменти для реалізації творчого задуму. Головне краще розміщувати в центрі фотографії. Або відповідно до «правила третин» – по лініях, що ділять кожну із чотирьох сторін кадру на три частини. Наприклад, у пейзажі лінію горизонту варто розміщувати не посередині, а по верхній або нижній горизонтальній лінії.

Розгляньте зображення. – У якій з них переважає контраст кольору, а в якій – нюанс?

Візуальна грамота. Перегляньте навчальне відео (портретне фото).

Гімнастика для очей.

4. Практична діяльність учнів

Зробіть фотопортрет подруги чи друга. Поміркуйте, як краще передати їхню індивідуальність, захоплення, вираз обличчя, емоції.

Виконайте композиційні замальовки пейзажу для майбутньої фотозйомки.

Послідовність виконання.

Продемонструйте власні роботи.

5. ЗВ (закріплення вивченого)

ІНТЕРАКТИВНЕ ЗАВДАННЯ: <https://wordwall.net/ru/resource/80227612>

Мистецька скарбниця

Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо

6. Підсумок

Самостійне дослідження, медіапошук

Фантазуємо, експериментуємо, діємо.

7. Рефлексія

Визнач як ти сьогодні попрацював / ла на уроці:

Гра «ХТО Я НА УРОЦІ»

Іванченко Наталія Олексіївна,

учитель образотворчого мистецтва

Сонячненський ліцей Чернечинської сільської громади

ВИКОРИСТАННЯ ЗАКОНІВ ПЕРСПЕКТИВИ У ГРАФІЧНИХ ТВОРАХ

Тема: Сприйняття мистецтва. Використання законів перспективи у графічних творах.

Зображення на площині. Абстрактна композиція «Простір»

Мета:

- **навчальна:** ознайомити учнів із поняттям «повітряна перспектива»; порівняти передавання повітряної перспективи у графіці та живописі; навчити зображувати предмети з урахуванням повітряної перспективи;
- **розвивальна:** розвивати кольоросприйняття ока, уміння аналізувати зображення; формувати естетичні почуття, смак, творчу активність;
- **виховна:** виховувати любов до навколишнього середовища, природи, творів образотворчого мистецтва, охайність під час роботи з живописними матеріалами.

Перебіг уроку (фрагментарно)

1. Організаційний момент

Привітання. Перевірка готовності учнів до уроку.

2. Актуалізація опорних знань

- Що таке лінійна перспектива?
- Чи спостерігали ви за тим, як змінюється вигляд однакових предметів, що розташовані ближче до нас та далі від нас?

3. Оголошення теми й мети уроку

4. Викладення нового навчального матеріалу

Перспектива (у перекладі з лат. – дивитися крізь) – це спосіб зображення тривимірного простору та об'ємних предметів на двовимірній площині картини, малюнка, фрески та ін. Існує декілька видів перспективи. Розгляньмо деякі з них. Вам уже відоме поняття «лінійна перспектива». Вона розглядає питання, що пов'язані з формою та розміром предметів, які змінюються залежно від точки зору. Але способи зображення предметів у просторі не обмежуються тільки лінійною перспективою. Для передавання просторової глибини художники мають знати ще й про явище повітряної перспективи. Є натура, та є художник, а між ними існує зв'язок — це світло та повітряне середовище. Повітряною перспективою називають передавання глибини простору завдяки зменшенню чіткості обрисів предметів, зміненню кольорових відтінків під впливом повітряного шару, що розділяє предмет і спостерігача. Якщо закони лінійної перспективи визначені, то повітряна перспектива не має точних правил. Її закони визначено факторами, які досить складно врахувати.

Кожен художник керується власним досвідом щодо визначення повітряної перспективи. Предмети, що розташовані ближче до нас, чіткі, з ясно вираженими формами та кольором, але з віддаленням вони немовби розпливаються та втрачають чіткість – це і є явище повітряної перспективи (демонстрування наочності)

Повітряна перспектива у графіці. Працюючи над картиною, художники-графіки обов'язково пам'ятають про різну віддаленість предметів від ока людини, про різні плани.

РОБОТА В ГРУПАХ. Проведемо дослід. Розгляньте предмети, що розташовані близько та далеко від нас. Порівняйте їх.

У міру віддалення контрастність темних та світлих тонів поступово пом'якшується, а на горизонті їх забарвлення зливається в однотонний серпанок. Повітряна перспектива у живописі. Яскравий, насичений колір предметів на передньому плані з віддаленням стає більш прохолодним, світлішим, наче розмитим (на задньому плані). На значній відстані темні предмети набувають синіх, блакитних і фіолетових відтінків.

5. САМОСТІЙНА ПРАКТИЧНА РОБОТА учнів

Виконання абстрактної композиції «Простір»

6. КАРТКА НА ВИХІД

Що дізналися на уроці?

Від чого залежить контрастність?

Як кольори змінюються у перспективі?

7. Підсумок уроку

Ільченко Лариса Михайлівна,

учитель музики

КЗ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів N 29

ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ У МИСТЕЦТВІ

Тема: Традиції та сучасність у мистецтві: музика, живопис, архітектура

Мета уроку:

• **Ознайомити** учнів із проявами традицій та сучасності в різних видах мистецтва (музиці, живописі, архітектурі). Сприяти розумінню зв'язку між історичними традиціями та сучасним мистецтвом.

• **Розвивати** навички порівняння, аналізу мистецьких творів різних епох.

• **Виховувати** естетичне сприйняття та повагу до мистецьких надбань.

Завдання уроку:

1. Розкрити поняття «традиція» і «сучасність» у мистецтві.
2. Ознайомити учнів з прикладами традицій у музиці, живописі та архітектурі та їх трансформаціями в сучасності.
3. Організувати роботу в групах для аналізу конкретних творів мистецтва.
4. Забезпечити використання формувального оцінювання для активного залучення учнів до навчального процесу.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Етапи уроку для застосування інструментів формувального оцінювання (ФО):

1. **Актуалізація знань:**
 - Вправа «**АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ**» (учні висловлюють свої асоціації щодо понять «традиція» та «сучасність»).
2. **Сприйняття нового матеріалу:**
 - Під час перегляду відеофрагментів чи аналізу зображень творів учні використовують шкалу оцінювання (наприклад, «Що найбільше вразило?»).
3. **Закріплення та рефлексія:**

○ Вправа "Діалог мистецтв" (групи обговорюють приклади, які поєднують традиційні й сучасні елементи).

4. Три інструменти формування оцінювання:

1. «ЩОДЕННИК ВРАЖЕНЬ»:

○ Учні коротко записують, який із запропонованих творів найбільше зацікавив, що нового вони дізналися.

2. «РОБОТА В ПАРАХ»:

○ У групах порівнюють два твори мистецтва (один – традиційний, інший – сучасний), обговорюючи подібності та відмінності.

3. «СВІТЛОФОР»:

○ Наприкінці уроку учні оцінюють власне розуміння теми за допомогою кольорів:

- Зелений (все зрозуміло),
- Жовтий (є питання),
- Червоний (потрібно пояснення).

Кириєнко Антоніна Григорівна,

учитель мистецтва

Середино-Будського ліцею №2 Середино-Будської міської ради Сумської області

МИСТЕЦТВО МУЗИКИ

ТЕМА: Музичні символи України

Мета: розширити знання учнів про державні символи України: герб, гімн, прапор; розвивати інтерес учнів до навчання — самостійної, пошукової, творчої та дослідницької діяльності; актуалізувати наявні предметні мистецькі (музичні, образотворчі) компетентності; сприяти розвитку змістовності навчання впродовж життя; виховання національної свідомості.

Очікувані результати

Учень / учениця:

П: знає та висловлює думки про музичні й візуальні символи України; аналізує зібрану інформацію; називає українські пісні, які набули найбільшого поширення у світі, та їх авторів; характеризує особливості виготовлення елементів петриківського розпису, може поєднувати прийоми цього розпису в композиції.

Д: уміє дібрати й систематизувати навчальний матеріал і застосувати отримані знання на практиці; обирає креативний спосіб виготовлення виробу; бере участь у колективній роботі та обговоренні творів різних видів мистецтва.

С: розрізняє види емоцій, які виникли в результаті споглядання творів мистецтва; виявляє відповідне ставлення до різних видів мистецької діяльності.

КК: виявляє культурну, громадянську, соціальну, математичну та інформаційно-комунікаційну компетентності; інноваційність; вільне володіння державною мовою і здатність спілкуватися; готовність до навчання впродовж життя, підприємливість.

МЗ: українська мова, історія України.

Поняття: символ, гімн, тризуб, петриківський розпис.

Тип уроку: інтегрований (бінарний) урок-подорож.

Методи та прийоми: методи організації сприйняття, пізнавальної (музичної та образотворчої) діяльності учнів; порівняльний аналіз; експедиція (уявна подорож); робота в малих групах; мозковий штурм; методи формального оцінювання (використання таблиці ЗХД), самооцінювання, індивідуальне консультування, коментар, демонстрація наочності.

Оформлення класу як творчої майстерні для виконання групової роботи: на спеціальній дошці прикріплено картонний тризуб, який буде прикрашено елементами петриківського розпису; встановлено екран і мультимедійний проектор для демонстрації відео та музичних творів; плакати з нотами та текстами музичних символів; аудіо записи українських народних пісень, гімну України.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Емоційне налаштування

Вправа «ПОСМІШКА»

У народі існує думка: якщо посміхнутися перехожому – він усміхнеться у відповідь. Якщо посміхнутися небу – розійдуться хмари і засвітить сонце. Якщо посміхнутися Всесвіту – трапиться щось казкове. Тож давайте посміхнемося один одному, щоб нас чекав успіх на уроці.

Мотивація. Актуалізація знань

Ми всі любимо подорожувати. Дізнаватися про життя, світогляд і мистецтво нашої держави. Україна – наш рідний край, дорога серцю земля батьків і прадідів наших. Живуть тут працюючі й талановиті люди, які добре співають, танцюють, створюють неймовірну красу власними руками.

«ЗАПИТУЮ – ВІДПОВІДАЙ» – учитель задає питання, учень/ учениця

дають відповіді

➤ Що ви знаєте про національні символи України? (Прапор, герб, гімн).

➤ Яке значення кожного символу?

➤ Важливість музичних символів у культурі України, їх роль у формуванні національної ідентичності. А ще візитівкою кожної держави є її символіка.

Символ – художній образ, який виражає якусь думку, ідею або почуття. Деякі музичні твори за глибиною змісту й почуттів, відповідністю прагненням народу стають музичними символами нації. Головним музичним символом будь-якої нації, безперечно, є її Державний Гімн.

Види діяльності учнів

Сприйняття й аналіз. Інтерпретація творів мистецтва

Розпочніть заповнювати перші два стовпці таблиці: інструмент ФО **ЗХД**, а останній – наприкінці уроку.

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався / дізналася

Вивчення нового матеріалу

Мультимедійна презентація про державні символи України та варіанти оздоблення їх петриківським розписом. <https://docs.google.com/presentation/d/163PNYS1FrcYery-hplg0ma2TZPdIYM6W/edit?usp=s>

Музичний символ України:

Гімн України є одним із головних музичних символів України (звучання гімну України). Увага до мелодії та її величності; українські народні пісні як символи національної культури; прослуховування уривків з відомих українських пісень; визначення ролі народної пісні як музичного символу України; музичні інструменти як символи української культури (бандура, сопілка, трембіта) та їх роль у музичній традиції та їх зв'язок з українською культурною спадщиною.

Творча (практична) майстерня.

РОБОТА В ГРУПАХ:

Кожна група отримує картки з назвами музичних творів, що є символами України. Завдання – впізнати і назвати їх, пояснити, чому саме вони є музичними символами.

Обговорення в групах важливості музичних символів для національної ідентичності.

«МИСТЕЦЬКА СКАРБНИЧКА»

Учитель називає літеру, а учні/ учениці мають пригадати термін, який вивчали на уроці: «С», «Г», «Д-Г» (Символ, гімн, духовний гімн тощо)

Підсумок уроку. «Карта на вихід»

Учні отримують картку із запитаннями по темі уроку, відповідають, здають учителям.

- Що нового ви дізналися про музичні символи України?
- Як ви розумієте поняття «Символ»?
- Які символи вам відомі?
- Яка інформація з уроку була новою і цікавою для тебе?
- Який твір викликав бажання послухати його ще раз?

Тож підбиваючи підсумок можемо зазначити, що музика – це не тільки мистецтво, але й важлива частина культурної спадщини, яка сприяє збереженню національної гідності та єдності народу.

«САМООЦІНЮВАННЯ»

П.І.Б. учня: _____

Мої навички	Завжди	Майже завжди	Часто	Рідко
Приходжу на урок вчасно з виконаним домашнім завданням				
Беру активну участь в навчальному процесі				
Умію працювати самостійно				
Умію працювати в групі				
Готовий (а) надавати допомогу та підтримку				
Дотримуюся на уроках культури поведінки та мовлення (спілкуюся українською мовою, не перебиваю інших, виражаюся змістовно, не створюю конфліктні ситуації тощо).				
Заслужую на довіру та поведжуся у школі відповідно до правил безпеки				

Домашнє завдання.

Провести самостійне дослідження, медіапошук.

Вибрати відому українську пісню, яка стала музичним символом України. Дослідити, які існують варіанти її обробок, порівняти звучання.

Клименко Олена Юрїївна,
учитель музики

*Соснівський освітній комплекс «ліцей-ЗДО» імені Анатолія Шульги
Попівської сільської громади*

АРАНЖУВАННЯ В МУЗИЦІ

Тема: Аранжування та його види в академічній музиці. Творчість видатних композиторів –аранжувальників

Мета:

- **засвоєння** нових знань, вміння оцінювати власні досягнення;
- культурна компетентність (передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтва) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.)
- ознайомити з поняттям «аранжування музики», розглянути різновиди аранжування (аранжування академічної та народної музики, сучасне електронне аранжування академічної музики)

та визначити їхні характерні особливості, познайомити з творчістю М. Глінки та Ф. Ліста на прикладі їхніх творів.

- **розвивати** вміння учнів уважно слухати музику, знаходити спільні та відмінні риси між творами та їхнім аранжуванням, розвивати вміння аналізувати музичні твори та їхні аранжування, розвивати вміння вірно виконувати мелодію пісні та надавати характеристику засобам її музичної виразності.

- **виховувати** ціннісне ставлення до музичної культури минулого і сучасності, до творчості відомих композиторів та видатних виконавців інструментальних творів.

Перебіг уроку (фрагмент)

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Соната №14 Л. ван Бетховена

Як гадаєте, що ми будемо сьогодні розглядати?

Аранжування. Хто не пам'ятає що це, зараз я нагадаю

Аранжування – це творчий процес адаптації музичного твору під інший інструментальний або вокальний склад. Тож тема сьогоднішнього уроку «Аранжування та його види в академічній музиці.»

III. Актуалізація опорних знань і вмінь

1. Що таке музичний твір? (це композиція, створена композитором, яка має певну форму і призначена для виконання інструменталістами або вокалістами.)

2. Які види музичних творів ви знаєте? (соло, дует, тріо, квартет, квінтет, оркестрові твори, симфонія, концерт, соната, опера, балет.)

3. Чи чули ви, коли один і той самий твір виконується по-різному?

IV. Вивчення нового матеріалу

Бесіда з учнями.

1. Які композиції ми прослуховували? (Місячна соната, Симфонія 96, Реквієм по мрії, Симфонія №13 тощо)

2. В якому столітті був популярний Моріс Равель?

3. Які є три основних види аранжування? (Інструментальне, вокально-інструментальне, оркестрове.)

Розгляд організації сприймання творів мистецтва і розповідь вчителя.

Зараз я вам трішки розповім про історію та символіку української вишивки.

В давнину жінки завжди збиралися вечорами вишивали, ткали та співали. Українська вишивка має тисячолітню історію, починаючи з часів Київської Русі. Кожен регіон України має свої унікальні орнаменти та кольори. Візерунки несли оберегову функцію. Геометричні фігури, як ромби, символізували родючість, а квіти – красу і молодість. Червоний колір уособлював любов і життя, а чорний – землю і силу.

<https://youtu.be/h5cWu2NG6nM>

Пояснення і виконання роботи

Сьогодні на уроці ви будете розписувати власний інструмент. Тобто, ви обираєте будь який музичний інструмент і вам потрібно буде розписати його в стилі української вишивки.

Етапи роботи

1. Вибір інструменту

2. Розташування на папері

3. Схематичне зображення

4. Деталізація

5. Робота в кольорі.

V. Художньо-практична діяльність учнів

Самостійна робота учнів під керівництвом вчителя.

Надання індивідуальної допомоги.

VI. Підведення підсумку

Виставка учнівських робіт, колективний їх аналіз.

Оцінювання.

Інструмент «ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ»

«КВІТКА НАСТРОЮ».

Узагальнення здобутих знань.

Інструмент «ВІДПОВІДЬ ХОРОМ»

Творчий процес адаптації музичного твору під інший інструментальний або вокальний склад – це аранжування? (Так)

Якого відомого композитора епохи бароко ми сьогодні розглядали? (Бах)

Що означає червоний та чорний колір у вишивці?

VII. Рефлексія

Що сподобалось найбільше? Чи сподобалась робота на уроці?

Самандрула Василь Дмитрович,

учитель мистецтва

Погожокриницького ліцею Роменської міської ради

УРОК ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Тема: «Статичні візуальні медіа. Фотомистецтво»

Мета уроку: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища, готовності до участі в культурному житті.

Завдання уроку:

- Ознайомитися з історією фотомистецтва;
- Ознайомитися з видами статичних медіа;
- Визначити особливості фотографування портрету;
- Використати налаштування WORD, щоб застосувати різні художні ефекти;
- Створити фотопортрет подруги чи друга.

Очікуванні результати:

- **пізнає різні види мистецтва:** фотографія, графіка, скульптура, дизайн;
- **засвоює поняття** композиції, світла, кольору, ракурсу, перспективи у фотографії;
- **розв'язує** творчі завдання з фотокомпозиції;
- **аналізує** фотографії, визначаючи їх жанр, стиль, особливості композиції;
- **досліджує** історію розвитку фотографії та її вплив на суспільство;
- **створює** власні фотографії, експериментуючи з різними техніками та жанрами.
- **інтерпретує** зміст фотографій;
- **висловлює** власне ставлення до фотографії як виду мистецтва.

Поняття: композиція, світлотінь, ракурс, перспектива, жанр, стиль, портрет, пейзаж, натюрморт, репортаж, постер, комікс, цифрова фотографія, контраст, нюанс.

Перебіг уроку

1. Організаційно-мотиваційний етап

Створення позитивного психологічного клімату класу.

Вправа: «ТИ І ТВОЄ ІМ'Я»

Мета: встановлення контакту та довіри в групі.

Кожен з учасників на аркуші паперу малює рослину або тварину з якою він себе сьогодні асоціює. Потім кожен учасник озвучує зображення називаючи своє ім'я та пояснює чому саме він себе асоціює з цим предметом. Наприклад: «Привіт. Мене звали Настя, сьогодні я зайчик».

2. АОЗ (актуалізація опорних знань)

Чи доводилося вам колись спостерігати, як багато статичної візуальної інформації нас оточує? Наведіть приклади.

Виконати інтерактивне завдання: <https://wordwall.net/play/80263/449/161>.

3. ПНМ (повідомлення нового матеріалу)

Розгляньте зображення. У якій з них переважає контраст кольору, а в якій нюанс?

Візуальна грамота. Перегляньте навчальне відео (портретне фото).

4. Практична діяльність учнів

Зробіть фотопортрет подруги чи друга. Поміркуйте, як краще передати їхню індивідуальність, захоплення, вираз обличчя, емоції.

Послідовність виконання.

«СПОСТЕРЕЖЕННЯ»: учитель спостерігає та оцінює самостійність виконання роботи, комунікативність, сприйняття ідей інших учнів.

Продемонструйте власні роботи.

5. ЗВ (закріплення вивченого)

Інтерактивне **ЗАВДАННЯ:** <https://wordwall.net/ru/resource/80227612>

Мистецька скарбниця

Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо

6. Підсумок

Самостійне дослідження, медіапошук

ФАНТАЗУЄМО, ЕКСПЕРИМЕНТУЄМО, ДІЄМО.

7. Рефлексія

Вправа «П'ЯТЬ ВІДКРИТТІВ УРОКУ», «НЕЗАКІНЧЕНЕ РЕЧЕННЯ»

Учням запропоновано подумати над тим, які відкриття кожен з них зробив для себе на уроці.

Яку підказку варто використовувати незакінчені словесні конструкції:

*на уроці відкрив(-ла) для себе...

* сьогодні мене здивувало...

* виникли несподівані думки про ...

*сьогодні на уроці я дізнався(-ла), (як ,що)...

* сьогодні я зрозумів (-ла), що ... стане в пригоді мені в подальшому житті.

Сіробаба Олена Олександрівна,

учитель мистецтва, музичного мистецтва, етики, художньої культури

Самотоївський ліцей Краснопільської селищної громади

АНІМАЦІЯ – ВИД ГРАФІКИ

Тема: Анімація

Мета: сформувати в учнів уявлення про анімацію як один із видів графіки, аніме, манга, міфологічний жанр, розвивати спостережливість, уважність, творчі здібності; розвинути творче мислення та уяву шляхом створення власних анімаційних робіт, сформувати навички командної роботи та критичного мислення під час створення спільних проєктів; виховувати інформаційну культуру учнів та ціннісне ставлення до мистецтва.

Завдання уроку:

- Ознайомлення з історією анімації, від перших експериментів до сучасних технологій.
- Вивчення основних принципів анімації: послідовність кадрів, створення ілюзії руху, таймінг.
- Знайомство з різними видами анімації: традиційна, комп'ютерна, 2D, 3D, стоп-моушен.
- Обговорення ролі анімації в кіно, рекламі, іграх та інших сферах життя.

- Створення простих анімаційних робіт за допомогою різних інструментів

Очікувані результати навчання. Учень, учениця: **розуміє** різницю між графічною, об'ємною та комп'ютерною анімацією; **знає** як створюються мультфільми різних видів; **аналізує** як міфи та легенди впливають на створення мультфільмів, виражає різноманітні почуття у процесі художньої діяльності. Імпровізує з художніми засобами, зокрема цифровими, для реалізації мистецької ідеї, аргументує свою позицію під час обговорень творів мистецтва; **презентує** результати власної діяльності

Перебіг уроку (фрагменти)

1. Згадати мультики та добрати до них музичний супровід.

<https://learningapps.org/16988589>

2. «Анімаційний словничок»

Мета: Перевірити теоретичні знання учнів.

Хід роботи: Учні створюють невеликий словничок термінів, пов'язаних з анімацією (кадр, сценарій, розкадровка, персонаж, фон тощо). Для кожного терміну вони дають визначення і малюють невеликий малюнок-ілюстрацію

3. «Анімаційний портрет»

Мета: Розвинути навички створення персонажів, вміння передавати характер через рухи.

Хід роботи: Учні створюють анімаційний портрет свого улюбленого персонажа з мультфільму або книги. Вони можуть використовувати різні техніки анімації (традиційну, комп'ютерну, стоп-моушен).

4. «Розповідь за картинкою» (домашнє завдання)

Мета: Розвинути уяву, вміння складати історії, створювати сценарії.

Хід роботи: Учні показують серію статичних картинок. Їхнє завдання – скласти історію, яка б об'єднала ці картинки в один сюжет, а потім описати її у вигляді короткого сценарію.

5. Техніка «Незакінчене речення» використовується як підсумок уроку

Тепер я знаю... Тепер я вмію... Сьогодні я навчився/навчилася... Найбільш цікавим для мене виявилось... Найбільше мені сподобалось...

Технологія «Незакінчені речення»

Учні працюють з відкритими

реченнями, наприклад:

— На сьогоднішньому уроці для мене

найважливішим відкриттям було...

— Урок важливий, тому що...

— Мені сподобалося...

— Мені не сподобалося...

— Від наступного уроку я чекаю...

Федірко Ірина Сергіївна

учитель мистецтва

Садівського ліцею Садівської сільської ради Сумського району Сумської області

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»

Тема уроку: Від шансону до живопису

Мета і завдання уроку:

✓ **розкрити** взаємозв'язок між більшими видами мистецтва (музика, живопис, скульптура) та їх вплив на формування екологічної свідомості. Сформувати уявлення про те, як культура і

мистецтво можуть вплинути на ставлення суспільства до екологічних проблем та популяризувати екологічні ідеї за допомогою мистецьких засобів;

✓ **розвивати** творче мислення, прояви та здатності до інтерпретації різних видів мистецтва, включаючи музику та візуальне мистецтво;

✓ **виховувати** інтерес до музичного мистецтва та екомистецтва.

Перебіг уроку (фрагментарно)

Для уроку мистецтва на тему «Від шансу до екомистецтва» формувальне оцінювання можна організувати таким чином, щоб учні відображали вплив музики та екологічного мистецтва на культуру та суспільство. Це завдання може включати різні види діяльності, пов'язані з темами музики та екомистецтва, об'єднаними в один **ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ**.

Завдання 1: Колаж «ВІД ШАНСУ ДО ЕКОМИСТЕЦТВА»

Мета: створити колаж, в якому будуть взаємодіяти шансон та екомистецтво.

1. Інструкції:

○ Знайдіть і виріжте з журналів або роздрукуйте зображення, які символізують шансон (інструменти, сцени виступів, музичні символи) та екологічне мистецтво (природні матеріали, символи природи, екологічні гасла).

○ Створіть колаж, в якому ці два світи будуть взаємодіяти, показуючи, як музика може вплинути на екологічну свідомість, або як екомистецтво може відображати емоції, що притаманні шансону.

○ Додайте дрібні деталі та прикрасьте колаж за власним задумом.

2. Оцінювання: звернути увагу на особливості виконання завдання та на креативність.

Завдання 2: Еко-плакат «ГОЛОС ПРИРОДИ»

Мета: створити плакат екологічно-музичного спрямування.

1. Інструкції:

○ Виберіть екологічну проблему (забруднення повітря, збереження лісів, проблема планети та ін.)

○ Подумайте, як цю проблему можна пов'язати з музикою або використати музичні символи (ноти, інструменти) для передачі екологічного послання.

○ Створіть плакат з яскравим голосом, який звертатиметься до аудиторії, поєднуючи екологічну тематику та музичний елемент (можна записати пісню на диктофон).

2. Оцінювання: оцінити креативний підхід до виконаної роботи.

Метод «ПРОЦЕСНІ НОТАТКИ» на уроках мистецтва

«Процесні нотатки» – це своєрідний «щоденник художника», в якому учні фіксують його думки, ідеї, труднощі та рішення, що виконуються під час роботи над мистецьким завданням. Вони допомагають усвідомлено підходити до творчого процесу та розвивати навички саморефлексії.

Мета використання «Процесних нотаток»:

1. Розвиток навичок аналізу та рефлексії.
2. Формування усвідомленого підходу до творчості.
3. Виявлення помилок та пошук шляхів їх виправлення.
4. Відстеження прогресу.

Оцінка результату:

Учні аналізують кінцевий результат: чи вдалося досягти поставлених цілей, що вдалося найкраще, а що можна було б покращити.

Аналіз помилок:

Записують, що пішло не так і як можна було б це виправити.

Наприклад: «Я використав занадто багато води, і фарба розтіклася. Наступного разу буду більш обережним з кількістю води».

ІДЕЇ ДЛЯ МАЙБУТНІХ РОБІТ:

Учні фіксують, які техніки використовують наступного разу.

Шовкун Надія Миколаївна,

учитель початкових класів, мистецтва

Погожокриницький ліцей Роменської міської громади

АРАНЖУВАННЯ – ДРУГЕ ЖИТТЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема: Аранжування – друге життя музичного твору

Мета. **Ознайомити** з особливостями аранжування, розглянути особливості понять «обробка, аранжування, переклад, оркестровка, транскрипція», із творчістю видатних композиторів і виконавців. **Розвивати** вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристики композиціям. **Виховувати** ціннісне ставлення до музичного мистецтва, інтерес до творчості видатних композиторів.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I Організація учнів до уроку

II Актуалізація опорних знань учнів

АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ (ВПРАВА1)

Які асоціації викликає в тебе слово «аранжування»? Як воно пов'язано з квітами, з музикою?
Склади асоціативний кущ.

III Повідомлення теми та мети уроку

Сьогодні ми поговоримо про аранжування музичних творів . Як класичні твори мистецтва перетворюються в шедеври

IV Вивчення нового матеріалу

Ти вже знаєш, як розквітають новими тембровими барвами мелодії народних пісень і танців у виконанні хору чи оркестру. В академічній музиці видозмінення твору для іншого виконавського складу, відмінного від оригіналу, називається аранжуванням. Його здійснює автор або інші музиканти, яких називають аранжувальниками. Поряд з аранжуванням використовують споріднені терміни: обробка (зазвичай народних мелодій), переклад (приспособлення музичного тексту для виконання на інших інструментах), оркестровка (переклад музики для симфонічного оркестру), транскрипція (зміни, завдяки яким твір набуває самостійного художнього значення).

Під час аранжування змінюють не лише тембр, гармонію, фактуру, а й навіть жанр. Наприклад, створюють фантазію з тем опери чи сюїту з танців балету.

Обробка

Оркестрова

Транскрипція

Аранжування

Видатними аранжувальниками були Ніколо Паганіні (1) й Ференц Ліст (2) композитори-романтики, неперевершені віртуози. Вони здійснили справжню революцію у виконавському мистецтві. <https://youtu.be/3BI7BdABF3E>

«СТВОРЕННЯ СТРІЧКИ ЧАСУ» (вправа 2)

Створи стрічку часу біографії Н. Паганіні, сповнену цікавими фактами, непересічними подіями, легендами. (за шаблоном)

Н. Паганіні створив технічно складні 24 каприси для скрипки, які передбачали високу майстерність виконавця.

<https://photos.app.goo.gl/qJdu4aKaFRVEJa366>

Ф. Ліст написав чимало транскрипцій класичної музики, зокрема етюд для фортепіано на тему каприса № 24. Аранжування піаніста відрізняється не меншою віртуозністю, ніж оригінал. Нині цей каприс звучить у найрізноманітніших інтерпретаціях.

Кліп з аранжуванням знаменитого каприса гітаристом-віртуозом Василем Зінчуком посів третє місце на міжнародному фестивалі «Золотий олень» у Румунії (1996).

Ніколо Паганіні. Каприс № 24. <https://photos.app.goo.gl/qJdu4aKaFRVEJa366>

Ніколо Паганіні Ференц Ліст. Етюд № 6 для фортепіано.

<https://photos.app.goo.gl/uoNDEuk9P9KL6BJF8>

Епізод із кінофільму «Паганіні. Скрипаль Диявола»

<https://photos.app.goo.gl/qoCNS385LU6yNTDX8>

Після прослуховування творів учні пояснюють своє емоційне ставлення до цих творів.

Видатний український композитор Мирослав Скорик створив оркестрову

Деякі композитори настільки збагачують мелодію-першоджерело під час аранжування, що новий твір набуває оригінального авторського звучання.

Сцени з балету «Каприси долі» Н. Паганіні – М. Скорика

Ніколо Паганіні Мирослав Скорик. Каприс № 24 для симфонічного оркестру.

<https://photos.app.goo.gl/uoNDEuk9P9KL6BJF8>

«ПОДІЛИСЬ ВРАЖЕННЯМ ВІД ПРОСЛУХАНОГО» (Вправа 3)

Як змінюється тема Н. Паганіні в різних аранжуваннях? Опиши свої враження. Як відбувається оркестрове «осучаснення музики» М. Скориком?

«УЗАГАЛЬНЮЮ, АРГУМЕНТУЮ, СИСТЕМАТИЗУЮ»

Яка інформація з уроку була новою і цікавою для тебе? Який твір викликав бажання послухати його ще раз?

Які бувають види аранжування в академічній музиці?

Самостійне дослідження, медіапошук

Поцікався, хто ще з композиторів створював аранжування на теми каприсів Н. Паганіні. Послухай ці твори.

ФАНТАЗУЮ, ЕКСПЕРИМЕНТУЮ, ДІЮ

Спробуй себе в ролі аранжувальника: експериментуй з улюбленими мелодіями на синтезаторі, створи рингтони.

Легеза Юлія Іванівна,

учитель початкових класів, мистецтва

Чернеччинський ліцей (опорний заклад освіти) Чернеччинської сільської ради

Охтирського району Сумської області

УРОК ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Тема: Фітодизайн як вид мистецтва. Композиція «Букет»

Мета уроку: **Визначити** шляхи організації життєвого середовища людини шляхом залучення природних елементів, ознайомити з фітодизайном, основними принципами аранжування, символікою кольорів і рослин; прослідкувати шлях розвитку європейського букета; **розвивати** почуття гармонії, спостережливості, зорову пам'ять; удосконалювати навички створення симетричних та асиметричних композицій; **виховувати** любов до рідної природи, інтерес до професії біодизайнер.

Перебіг уроку (фрагментарно)

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

1. Як впливає навколишня природа на людей творчих професій: художників, архітекторів, поетів, композиторів?

2. Яку роботу необхідно проводити із збереження навколишнього середовища?

3. Пригадайте випадок, коли спілкування з природою приносило вам радість, піднімало настрій?

Вправа «НАЗВИ ВИД МИСТЕЦТВА»

(Дизайн Серих Л.В.)

III. Вивчення нового матеріалу

Фітодизайн – це мистецтво створення композицій із рослин, художнього й раціонального розміщення їх у просторі. Підібрати горщик або кашпо, красиво розставити, висадити рослини в правильному поєднанні – в цьому полягає робота фітодизайнера.

Аранжування (складова частина фітодизайну) – складання букета – може бути засноване на двох принципах: симетрії та асиметрії. Симетричні композиції справляють враження строгості, парадності, врівноваженості; асиметричні – мають більш живописний вигляд.

Пропорційне розміщення частин виробу (орнаменту, букета) відносно його центра називають *симетрією*. Симетрично розміщені фігури за певних змін свого положення при накладанні однієї частини на іншу суміщаються.

Порушення симетрії називають *асиметрією*.

При складанні букета слід керуватися основними принципами композиції. Для аранжування використовують схеми будови квіткових рослин.

IV. Рефлексія

1. Що таке фітодизайн? Де ми використовуємо фітодизайн?
2. Які принципи використовують в аранжуванні?
3. Що ми називаємо симетрією? Асиметрією?
4. Які символи кольорів і рослин використовують у фітодизайні?

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ КРОСВОРДА.

1. використання елементів або образів живої природи для поліпшення повітряного середовища (біодизайн).

2. Складання букета (аранжування).
3. Які рослини використовують для створення букетів(квіти).
4. Пропорційне розміщення частин виробу(букета, орнаменту).
5. Мистецтво створення композицій з рослин (біодизайн).

У виділених клітинках – композиція, створена з квітів. (букет).

V. Практична робота учнів. Створення композиції» Букет»

Принципи, за допомогою яких можна створити конструкцію свого букета.

Форми букетів:

- з лінією Хогарта (S-подібна);
- трикутна; каскадна; серпоподібна(1);
- форма віяла(2);
- кругла(3);
- вертикальна(4);
- діагональна(5).

VI. Підсумок уроку

(Дизайн Серих Л.В.)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайдамака О.В. Вимірювання результатів мистецької освітньої галузі. Київ. 2024.
2. Масол Л.М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: метод. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178.
3. Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (лист МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021). URL:<https://mon.gov.ua>
4. Інтерактивні методи навчання: навч. посіб. / П.Шевчук, П.Фенрих, 2005. С. 7–23.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник, О.І. Пометун, А.В. Пироженко К. А.С.К., 2004. С. 8–24.
6. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002. 237. URL:https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/00997187_0.html
7. Мистецька вітальня Сніховської Н.А. Використання інноваційних технологій на уроках художньо-естетичного циклу. URL:http://nadysa.mypage.ru/z-dosvduroboti/vikoristannyannovacynih_teh_nologynaurokahhudojno-este2.html .
8. Інтерактивні технології навчання. Україномовні реферати: URL:<http://www.refotext.com/referat-text-16587-1.html>
9. Масол Л.М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво». URL: https://www.geneza.ua/sites/default/files/product-images/Metodyky/Masol_Mystetstvo_Metodyka
10. Ціннісні орієнтири сучасної української школи: навч. посібник. 2019. 63 с.
11. Інтерактивні технології – нові підходи: навчальний посібник. URL:<http://rpl.ucoz.com/MethodRobota/Scarb/InteraktyvTehnology>

Взято з сайтів: URL:<https://mon.gov.ua/>; URL:<https://imzo.gov.ua/>

1. Державний стандарт базової середньої освіти (Пост. КабМінУ від 30 вересня 2020 р. № 898).
2. Загальні критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти. 2021. URL:https://osvita.ua/doc/files/news/927/92715/Zagalni_kriteriyi.pdf
3. Закон України «Про освіту» // від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL:<zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.
5. Закон України «Про телебачення і радіомовлення». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році URL:<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d2958213439.pdf>
7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL:<https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzheniya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya>
8. Концепція «Нова українська школа»: URL:<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
9. Нова українська школа: основи Стандарту освіти (2016). URL:http://osvita.kupyanskra.gov.ua/files/docs/2019/14580_Nova_ukrainska_shkola_osnovni_standarti_osviti
10. Ключові компетентності для навчання протягом життя (Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя): URL:<http://dlse.multycourse.com.ua>
11. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядж. КабМінУ від 14 грудня 2016 р. № 988-р). URL:<https://mon.gov.ua>

12. Критерії оцінювання мистецької освітньої галузі (2024)
[URL:https://osvita.ua/doc/files/news/927/92715/ Kriteriyi_mistectvo.pdf](https://osvita.ua/doc/files/news/927/92715/ Kriteriyi_mistectvo.pdf)
13. Наказ МОН від 30.09.2021 № 1048 «Про проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2021-2022 роках (5 клас)». [URL:https://mon.gov.ua](https://mon.gov.ua)
14. Наказ МОН від 19.02.2021 № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». [URL:https://mon.gov.ua](https://mon.gov.ua)
15. Наказ МОН від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти». [URL:https://mon.gov.ua](https://mon.gov.ua)
16. Наказ МОН від 12.07.2021 № 795 «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти». [URL:https://mon.gov.ua](https://mon.gov.ua)
17. Наказ МОН від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» [URL:https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92715/](https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92715/)
18. Наказ МОН від 29.09.2021 № 1031 «Про внесення змін у додаток до наказу Міністерства освіти і науки від 12 липня 2021 року № 795». [URL:https://lib.imzo.gov.ua](https://lib.imzo.gov.ua) .
19. *Методика навчання «Мистецтво» (інтегрований курс) у 5-6 класах на засадах компетентнісного підходу в умовах воєнного стану та відбудови: методичний посібник / Автори-упорядн.: Л. В. Серих, В. Г. Чуркіна, К. О. Косенко. Суми: НВВ КЗСОІППО. 2023. 125.*
20. Модельна навчальна програма «Драматургія і театр. 7-9 класи» (міжгалузевий інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Старагіна І.П., Чужинова І.Ю., Івасюк О.М.) [URL:https://lib.imzo.gov.ua](https://lib.imzo.gov.ua)
21. [Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи \(інтегрований курс\)» для закладів загальної середньої освіти \(авт. Гайдамака О. В., Лемешева Н. А.\)](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/) [URL:https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/)
22. [Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи \(інтегрований курс\)» для закладів загальної середньої освіти \(авт. Кондратова Л.Г.\)](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/) [URL:https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/)
23. [Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи \(інтегрований курс\)» для закладів загальної середньої освіти \(авт. Івасюк О.М., Комаровська О.А., Власова В.Г., Гринишина Л.М., Кізілова Г.О., Лобова О.В., Назар Л.Й.\)](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/) [URL:https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/)
24. [Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи \(інтегрований курс\)» для закладів загальної середньої освіти \(авт. Масол Л.М.\)](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/) [URL:https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/](https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/)
25. Модельна навчальна програма «Музичне мистецтво. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ержейбет Фрінг, Д. Антал, Людвіг Гейдер, Ю. Кіш, Л. Корнейчук, Є. Ференц). [URL:https://lib.imzo.gov.ua](https://lib.imzo.gov.ua) .
26. Нова українська школа: формування соціальної та культурної компетентностей учнів початкової та основної школи на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-6 класах: метод. посібник / Авт.-упорядн.: Л.В.Серих, В.Г.Чуркіна, К.О.Косенко. Суми: НВВ КЗСОІППО, 2022. 137с
27. Носенко Е.Л. До проблеми зміни освітньої парадигми. *Педагогічний процес: теорія і практика*. К., 2002. Вип.2. С.77-80.
28. Основні положення щодо проведення тренінгів. [URL:https://osvita.ua/school/method](https://osvita.ua/school/method)
29. Онопрієнко О. В. Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи: навч. -метод. посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с.
30. План заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 903-р). [URL:https://lib.imzo.gov.ua](https://lib.imzo.gov.ua) .

31. Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України 12 січня 2016 року № 8 (наказ Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.
32. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: [URL:https://zakon.rada.gov.ua/2016](https://zakon.rada.gov.ua/2016)
33. Рамка компетентності для культури демократії (три томи): [URL:https://www.schools-for-democracy.org/biblioteka/posibnyky-rady-yevropy-zosvity-dlia-demokratychnoho-hromadianstva-i-prav-liudyny](https://www.schools-for-democracy.org/biblioteka/posibnyky-rady-yevropy-zosvity-dlia-demokratychnoho-hromadianstva-i-prav-liudyny)
34. Рамка цифрової компетентності DigComp 2.1 (2017): [URL:http://dystosvita.blogspot.com/2018/](http://dystosvita.blogspot.com/2018/)
35. Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти.2024.[URL:https://osvita.ua/doc/Rekomendaciyi.pdf](https://osvita.ua/doc/Rekomendaciyi.pdf)
36. Серих Л. В., Чуркіна В. Г., Мельник С. А. Математичні цікавинки + оригамі в Новій українській школі: Х. 2022. Гімназія. 176с.
37. Серих Л. В., Чуркіна В. Г., Мельник С. А. Мистецтво. Ілюстрований довідник. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 128с.
38. Серих, Л.В. Кролевецьке візерункове ткацтво на уроках художньо-естетичного циклу: навчально-методичний посібник. Суми: РВВ СОІППО, 2009. 129 с.
39. Серих, Л.В. Науково-методичні підходи до вимірювання та надолуження освітніх, навчальних втрат та розривів здобувачів освіти: презентація: *Матеріали регіонального круглого столу «Шляхи подолання освітніх втрат здобувачів освіти у закладах загальної середньої та позашкільної освіти»*. Суми. 03 грудня 2024 року. КЗ СОІППО. 2024. 24 с. <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/567>
40. Серих, Л. В. Розвиток Soft Skills підлітків закладів загальної середньої та позашкільної освіти в контексті естетичного виховання. *Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і практика*: зб. наук. статей / за заг. ред. Л. В. Серих. Суми: НІКО, 2024. 210–212.
41. Серих, Л. В. (2021). НУШ: оцінювання навчальних досягнень учнів. *Презентація*. Суми, 2021, 62. URL:<http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/12345>
42. Серих, Л. В. (2021). Прочитання Державного стандарту базової середньої освіти. *Презентація*. Суми, 2021, 23. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/>
43. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (2021).
44. LifeComp: The European Framework for Personal, Social and Learning to Learn Key Competence (2021): [URL:https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eurscientific-and-technical-research-reports/lifecomp-european-frameworkpersonal-social-and-learning-learn-key-competence](https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eurscientific-and-technical-research-reports/lifecomp-european-frameworkpersonal-social-and-learning-learn-key-competence)
45. Фідкевич О. Л. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах загальної середньої освіти» для педагогічних працівників / О.Фідкевич, Н. Богданець-Білоskalенко. Київ. Генеза. 2020. 96.
46. *Формувальне оцінювання*. URL:<https://nus.org.ua>
47. *Формувальне оцінювання. Методичні рекомендації*. Юлія Романенко, Олена Підгорна – експертки «Команди підтримки реформ» при Міністерстві освіти і науки України. [URL:https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-osoblyvostej-organizatsiyi-osvitnogo-protseesu-5-klasah-nush/](https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-osoblyvostej-organizatsiyi-osvitnogo-protseesu-5-klasah-nush/)
48. *Формувальне оцінювання мистецької освітньої галузі НУШ: адаптаційний цикл (2023 ф): методичний посібник / за заг. ред. Л.В. Серих; КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кафедра теорії і методики змісту освіти. Суми: НВВ КЗ СОІППО. 2023. 101. <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/417>*
49. Чуркіна В. Г. Компетентнісний підхід у неперервній освіті педагогічних працівників ЗВО та ІППО. *Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і практика: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-методичної практичної конференції / за заг. ред. Л.В. Серих. Суми: НІКО, 2018. 344с.*

ЗАТВЕРДЖЕНОНаказ Міністерства освіти
і науки України02.08.2024 № 1093**РЕКОМЕНДАЦІЇ****щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти
відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти****I. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ**

У цих рекомендаціях окреслено підходи до оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 (далі — Державний стандарт).

Об'єктами оцінювання є результати навчання учнів.

Результати навчання — це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти й оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Основні функції оцінювання:

формувальна (забезпечує відстеження динаміки навчального поступу);

констатувальна (забезпечує встановлення рівня досягнення результатів навчання);

діагностувальна (надає інформацію про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причини виникнення утруднень);

коригувальна (надає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес);

орієнтувальна (надає змогу відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток);

мотиваційно-стимулювальна (активізує внутрішні й зовнішні мотиви до навчання);

розвивальна (мотивує до рефлексії та самовдосконалення);

прогностична (ставить цілі навчання на майбутнє);

виховна (сприяє вихованню в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку).

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація.

Формувальне оцінювання спрямоване на відстеження динаміки навчального поступу учнів, визначення їхніх навчальних (освітніх) потреб

і скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням встановлених результатів навчання.

Підсумкове оцінювання показує результат навчання та розвитку.

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту. Особливості проведення, вимоги до змісту та критерії оцінювання державної підсумкової атестації Міністерство освіти і науки України визначає в установленому законодавством порядку.

Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом на основі компетентнісного підходу. Оцінювання дає інформацію про досягнення результатів навчання на певному етапі освітнього процесу. Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оціночних судженнях.

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягли учні.

Загальні критерії оцінювання (додаток 1) визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою **критеріїв оцінювання за освітніми галузями** (додаток 2).

Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові.

Критерії оцінювання дають змогу здійснювати оцінювання результатів навчання у 12-бальній шкалі оцінювання.

Опис кожного бала шкали оцінювання подано в додатках з урахуванням структури компетентності (знання, уміння, цінності, ставлення) і наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно й письмово, критично й системно мислити, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми, творчість, ініціативність, здатність співпрацювати з іншими людьми).

За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання учнів. У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до 12-бальної шкали оцінювання.

II. ПРАВИЛА І ПРОЦЕДУРИ

Оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове).

Під час організації оцінювання результатів навчання здобувачів освіти рекомендуємо:

визначати форми поточного і підсумкового оцінювання під час планування освітнього процесу на семестр;

формулювати об'єктивні та зрозумілі для учнів навчальні цілі; основою для формулювання таких навчальних цілей є обов'язкові / очікувані результати навчання, визначені Державним стандартом / відповідними модельними навчальними програмами;

ознайомлювати учнів із критеріями та засобами оцінювання, за якими буде встановлюватися рівень досягнення ними результатів навчання на кінець навчального семестру та року, та ознайомлення із засобами оцінювання, якими буде встановлено результати навчання;

надавати учням зворотний зв'язок щодо їхніх результатів навчання за певний період, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним; важливо не протиставляти учнів / учениць одне одному; доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень; труднощі в навчанні варто обговорювати

з учнями / ученицями індивідуально; зворотний зв'язок можна надавати в письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності, інших умов;

створювати умови для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія); під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям; важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання;

коригувати освітній процес з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета / інтегрованого курсу, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів:

усного опитування (індивідуальне, групове тощо);

спостереження;

аналіз портфоліо;

письмових завдань (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);

практичних завдань (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; навчальний проект; робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо);

завдань із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);

самооцінювання, взаємооцінювання;

комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання.

Оцінювання здійснюється із застосуванням завдань різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо.

Частотність та процедури проведення оцінювання, а також види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, визначають педагогічні працівники з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом та етапу досягнення очікуваного результату навчання.

До оцінювання наскрізних умінь може долучатися шкільний психолог.

Оцінювання результатів навчання учнів потребує гнучкості. Підходи до оцінювання в різних класах закладу загальної середньої освіти можуть мати відмінності, спрямовані на реалізацію освітньої програми закладу освіти та автономії вчителя.

Під час навчання в дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку.

Під час оцінювання результатів навчання важливо враховувати дотримання здобувачами освіти принципів академічної доброчесності (самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей).

У разі порушення учнями принципів академічної доброчесності, зокрема, списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання під час певного виду навчальної діяльності), учитель / учителька може ухвалити рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню / учениці повторне проходження оцінювання.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учнівства та його батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватися під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових / електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтві досягнень.

III. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання.

Формувальне оцінювання результатів навчання учнів / учениць виконує діагностувальну, коригувальну, орієнтувальну, мотиваційно-стимулювальну, розвивальну, прогностичну та виховну функції.

Формувальне оцінювання (оцінювання в процесі навчання) є важливим складником освітнього процесу, оскільки воно відображає як процес навчання учнівства, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату, так і результат його навчальної діяльності на певному етапі навчання та дозволяє вчителю / вчительці зрозуміти, як краще підготувати учнів / учениць до підсумкового оцінювання та відслідковувати їхній прогрес протягом навчального року.

Формувальне оцінювання передбачає використання різноманітних методів збору інформації і повинне відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета / інтегрованого курсу. Його здійснюють у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання вчителем / учителькою із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учня / учениці тощо).

Окремі завдання для формувального оцінювання можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності (завдання початкового рівня передбачають уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання; завдання середнього рівня — розуміння та застосування елементів змісту навчання; достатнього — уміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати); високого — уміння оцінювати (навчальну інформацію та власну навчальну діяльність), рефлексувати, перекодовувати інформацію (з текстової у схематичну, графічну та навпаки), створювати, продукувати). Кожний наступний рівень (від початкового до високого) охоплює показники результатів навчання попереднього рівня та містить нові показники результатів навчання.

Завдання для оцінювання добираються так, щоб можна було отримати об'єктивну інформацію про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі.

За потреби, для отримання інформації щодо рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями, визначених в окремому елементі навчальної програми (тема / розділ тощо), здійснюється тематичне оцінювання. Результати тематичного оцінювання можуть бути використані для коригування освітнього процесу.

IV. ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Метою підсумкового оцінювання є співвіднесення фактичних результатів навчання, яких досягли здобувачі освіти, з обов'язковими / очікуваними

результатами навчання, визначеними Державним стандартом / модельною навчальною програмою за певний період навчання.

Підсумкове оцінювання здійснюють періодично. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель / учителька може встановлювати самостійно.

Підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення одного, декількох або всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті, у межах вивченого впродовж певного періоду, і мають забезпечувати об'єктивність оцінювання.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями (додаток 2), з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності.

Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр вчитель / учителька може запропонувати учнівству: 1) виконати комплексну підсумкову роботу, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; 2) виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями.

Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу.

У Свідоцтві досягнень виставляють **семестрові оцінки за групами результатів**. На підставі оцінок за групами результатів виставляють **загальну оцінку за семестр** з кожного навчального предмета / інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу освіти.

Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці протягом року.

Річне оцінювання також може бути скоригованим.

Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень (далі – Свідоцтво). Результати ДПА — у класному журналі та додатку до Свідоцтва про здобуття базової середньої освіти. За умови використання власної шкали оцінювання заклад має визначити та описати в освітній програмі правила переведення загальної оцінки результатів навчання за рік у систему, визначену законодавством (12-бальну систему), для виставлення у Свідоцтво досягнень.

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів
у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році

10. Мистецька освітня галузь

У 2024/2025 навчальному році починається впровадження другого (предметного) циклу навчання базової середньої освіти (7-9 класи).

Навчання **мистецтва** у 7-х класах закладів загальної середньої освіти здійснюється відповідно до вимог [Державного стандарту базової середньої освіти](#) (далі – ДСБО) за модельними навчальними програмами, розміщеними на офіційному вебсайті [Міністерства освіти і науки України](#) та вебсайті [ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»](#). Вибравши *модельну* навчальну програму, учитель / учителька на її основі складає *навчальну* програму, у якій зазначає *послідовність* й *орієнтовний час* вивчення тем у 7 класі. У *модельній* навчальній програмі автори *пропонують* послідовність вивчення тем, зміст і види навчальної діяльності, які є *орієнтовними*. Тому з *модельної* навчальної програми вчитель / учителька до кожної теми *навчальної* програми *добирає* з-поміж запропонованих або ж додає ті *елементи змісту* й *способи діяльності*, що в умовах певного навчального закладу й класу є *найоптимальнішими* для кожного учня / учениці та для учнівської спільноти класу.

Типовим навчальним планом [нової редакції Типової освітньої програми для 5-9 класів](#) закладів загальної середньої освіти (затвердженої наказом МОН від 09.08.2024 №1120) на реалізацію мистецької освітньої галузі визначено **одну годину**.

Для повноцінної реалізації освітньої галузі та досягнення обов'язкових результатів навчання, визначених ДСБО, у навчальному плані закладу освіти **рекомендуємо збільшувати кількість навчальних годин на тиждень** (у межах максимальної кількості годин, передбачених для мистецької освітньої галузі), використовуючи години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами.

Звертаємо увагу, що для формування в учнів та учениць мистецьких компетентностей та реалізації практико-орієнтованого компонента змісту програм мистецької освітньої галузі мають викладати вчителі зі спеціальною мистецько-педагогічною освітою (учитель музичного мистецтва, учитель образотворчого мистецтва, учитель художньої культури). Ураховуючи те, що програми **інтегрованого курсу «Мистецтво»** у 7 класі представляють органічне поєднання змісту різних видів мистецтва з доміантою музичного й образотворчого, цей курс у 7 класі може викладати як один, так і два вчителі (учитель музичного мистецтва; учитель образотворчого мистецтва), **які мають співпрацювати в команді**, узгоджуючи планування своїх уроків.

У разі викладання цього курсу двома вчителями заклад освіти створює на основі модельної навчальної програми навчальну програму закладу освіти, де виокремлюється два складники за видами мистецтва із зазначенням відповідної кількості годин: «Мистецтво: музичне мистецтво», «Мистецтво: образотворче мистецтво».

Відповідно – у класному журналі для кожного складника відводять окремі сторінки, на яких після назви інтегрованого курсу після двокрапки прописують уточнення: «Мистецтво: музичне мистецтво», «Мистецтво: образотворче мистецтво».

Водночас наголошуємо, що необхідною умовою реалізації завдань мистецької освітньої галузі є дотримання інтегративного підходу через узгодження програмового змісту і результатів навчання з різних видів мистецтва. Тому необхідною умовою є впровадження інтегрованого курсу

«Мистецтво» протягом усього навчального року, не виокремлюючи його складники (музичний, образотворчий) в окремі навчальні періоди (семестри).

Зазначимо, що кожна з модельних навчальних програм інтегрованого курсу «Мистецтво» повно охоплює результати навчання, окреслені в ДСБО.

Водночас, модельна навчальна програма міжгалузевого інтегрованого курсу **«Драматургія і театр»** частково реалізує результати навчання двох освітніх галузей: мовно-літературної та мистецької. Тому цей міжгалузевий інтегрований курс може впроваджуватися у закладі освіти одночасно з інтегрованим курсом «Мистецтво», а не замість нього – для поглиблення і поширення внутрішньогалузевих і міжгалузевих зв'язків, більш детального ознайомлення учнів та учениць з одним із видів мистецтва – театральним. Саме тому в навчальному плані закладу освіти не рекомендовано заміщувати інтегрований курс «Мистецтво» міжгалузевим інтегрованим курсом «Драматургія і театр».

Ураховуючи різні умови і можливості навчання в різних регіонах країни, на початку навчального року доцільно здійснювати діагностування рівня мистецького досвіду учнівства для планування подальшої освітньої діяльності.

Для діагностики доцільно використовувати широку палітру педагогічних інструментів: спостереження; аналіз учнівської діяльності на уроках, невербальний та вербальний зворотний зв'язок від учнів та учениць тощо. Провідним методом може бути педагогічне спостереження, завдяки якому в різних видах мистецької діяльності учнів учитель / учителька може встановити рівень навченості дітей в галузі мистецтва. Не рекомендовано проводити з мистецтва спеціальні діагностувальні роботи або інші види діяльності, що виконують контрольню-оцінювальну функцію. Весь процес освітнього діагностування для підлітків має відбуватися природно і безстресово.

Зазначимо: календарно-тематичне планування, яке складає вчитель / учителька на початку року, є орієнтовним. У процесі роботи (з урахуванням умов війни) до нього можна вносити зміни. Якщо вчитель / учителька розуміє, що новий матеріал базується на попередньому, який не засвоєний, то, звісно, потрібно виокремити час на опрацювання – **надолуження освітніх втрат**.

Відповідно, час на вивчення нового матеріалу може бути відкоригований. Зокрема, якщо більшість класу не виявляє розуміння певних базових знань або не виявляє умінь, які мали бути опановані у попередній період навчання (наприклад, щодо мови чи жанрів мистецтва), варто спроектувати освітній процес так, щоб зробити акценти на опрацюванні цього матеріалу або видах діяльності, які формують певні уміння чи знання. Якщо ж певні освітні втрати наявні лише в групі учнів, то доцільно запропонувати цим учням окремі види роботи для самостійного опрацювання матеріалу або запроваджувати групові форми роботи з елементами взаємонавчання.

Тобто планування роботи щодо виявлення і подолання освітніх втрат умовно охоплює 3 етапи:

I – виявлення освітніх втрат;

II – визначення ефективних стратегій щодо їх подолання та їх реалізація через різні активності учнів та учениць (адаптація навчальних програм і календарно-тематичного планування, доступність викладу навчального матеріалу, наявність різних типів завдань, вправ на діяльнісне опанування підлітками навчального матеріалу; наявність педагогічного інструментарію для стабілізації емоційного стану учнівства, запровадження диференційованого навчання та формувального оцінювання тощо);

III – рефлексія результатів проведеної роботи.

Плануючи навчальну діяльність підлітків, учитель / учителька має враховувати те, що кращому осмисленню учнівством мети та результатів своєї діяльності, усвідомлення, що воно є не об'єктом, а суб'єктом освітньої діяльності, сприяє надання йому більшої самостійності та відповідальності.

Таким чином, відбувається переорієнтація учнівства від пасивного навчання («учитель мене навчить») до активного учіння («я прагну багато чого навчитися»). Адже тільки в активній мистецькій діяльності підлітки зрозуміють власну причетність до мистецького середовища, що оточує їх повсякденно, його впливу і можливостей використання у власному житті. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво» мають базуватися на засадах сучасної педагогіки партнерства, співпраці, співтворчості

всіх учасників освітнього процесу, що передбачає використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій в контексті мистецької діяльності; включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки та самопізнання.

Вагомою методичною допомогою вчителю під час підготовки до уроку і його конструюванні є підручники та інше навчально-методичне забезпечення. Акцентуємо, що підручник – це, щонайперше, навчальне видання для учнівства. Водночас, кожен з підручників – це відібраний і системно викладений мистецький контент, збагачений різноманітними методичними (система запитань) і дидактичними (різні види навчальних завдань) матеріалами. Для учнів 7-х класів різні авторські колективи створили підручники інтегрованого курсу «Мистецтво», що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Їх електронні версії розміщено в електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://lib.imzo.gov.ua/>).

Зазначимо, що зміст, засоби і методи навчання мистецтва мають бути спрямовані на досягнення визначених ДСБСО обов'язкових результатів навчання, яких учень / учениця має досягнути в процесі навчання, і які підлягають оцінюванню. Наступність у досягненні обов'язкових результатів навчання відображено в розгортанні конкретних результатів навчання за циклами навчання і відповідно – очікуваних результатах навчання, окреслених в модельних навчальних програмах.

У мистецькій освітній галузі рівень досягнення результатів навчання встановлюється через:

- вияв обізнаності учня / учениці у сфері мистецтва;
- демонстрацію учнями / ученицями практичних умінь у галузі мистецтва;
- виявлення учнями / ученицями естетичного ставлення – емоційного, оцінного, критичного – до творів мистецтва, різних мистецьких явищ повсякдення, власної творчості та творчості інших.

Саме тому оцінювання результатів навчання в мистецькій освітній галузі визначено за **трьома групами результатів**:

пізнання та аналіз інтерпретація творів мистецтва;
практична мистецька діяльність;
емоційне ставлення до мистецтва,

показники яких узгоджено з результатами навчання Державного стандарту базової середньої освіти. Формування і вдосконалення вмінь, необхідних для досягнення *очікуваних результатів навчання у 7 класі, визначених в кожній модельній навчальній програмі, передбачає поступове підвищення рівня самостійності учнів / учениць в опануванні змісту, зокрема під час різних навчальних дій.*

*На кожному етапі навчання вчитель / вчителька самотужки попередньо визначає доцільний рівень самостійності здобувачів / здобувачок освіти, зваживши на їхні індивідуальні особливості, обсяг і зміст навчального матеріалу. А під час уроків оперативно корегує, у разі потреби, цей рівень з огляду на реальну ситуацію – додатково усно радить, пропонує, ставить навідні запитання, наводить подібні приклади, підбадьорює, заохочує, тобто поціновує здобутки й здійснює **формувальне оцінювання**.*

Цей вид оцінювання дає змогу дійти висновку щодо особистісного розвитку учня / учениці, відстежити його / її навчальний поступ, процес здобуття навчального досвіду як основи компетентності. Тобто результати формувального оцінювання свідчать про опанування здобувачем / здобувачкою освіти певних умінь і навичок. Зауважимо, що формувальне оцінювання можуть здійснювати не лише вчитель / вчителька, а й інші учні / учениці. Не менш важливим видом формувального оцінювання є самооцінювання здобувача / здобувачки освіти.

Результати формувального оцінювання відображають реальний учнівський навчальний досвід і можуть бути зафіксовані через спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю, приклади учнівських робіт, портфоліо навчальних досягнень тощо. Перенесення акценту з *оцінювання* на **поцінювання** результатів важливе, адже поціновувати треба процесуальні складники навчання на різних його етапах (вправність у формулюванні запитань, проблем, пошуку інформації, чіткому

висловленні думок, добиранні аргументів для обґрунтування поглядів, ставлень тощо). Під час формувального оцінювання можна застосовувати різноманітні різнорівневі шкали — словесні та бальні (на розсуд вчителя / вчительки, зважаючи на пропозиції учнів / учениць).

Підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання результатів навчання передбачає зіставлення досягнутого учнем / ученицею з результатами, визначеними для певного класу згідно з ДСБО та модельною навчальною програмою. У підсумковому оцінюванні суб'єктом оцінювання є вчитель / вчителька. Тематичне оцінювання – це фіксація проміжного контролю за всіма видами діяльності учня / учениці, виконаних упродовж певного періоду, визначеного модельною навчальною програмою (тема, розділ) чи його частини.

Семестрове оцінювання з мистецтва в 7 класі передбачає **оцінювання за групами результатів і загальну оцінку** результатів _рЛ<Е_навчання. Здійснюють семестрове оцінювання, узявши до уваги різні види навчальної діяльності протягом семестру й динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці.

Для підвищення ефективності навчання й об'єктивності оцінювання навчальних результатів радимо:

1) чітко формулювати зрозумілі для учнів / учениць очікувані результати навчання (за групами результатів і за критеріями оцінювання їх);

2) наводити приклади завдань і видів діяльності з аналізом за критеріями оцінювання результатів виконання;

3) оперативно й доступно надавати учням / ученицям зворотний зв'язок щодо досягнення ними очікуваних результатів навчання;

4) вчасно коригувати процес навчання для досягнення його очікуваних результатів.

Звертаємо увагу, що вивчення мистецтва в закладах загальної середньої освіти спрямовано на цілісний розвиток особистості учня / учениці в процесі освоєння мистецьких надбань людства, прилучення до скарбів художньої культури різних народів світу, що дає можливість відкрити українським учням широкий світ крізь призму творів різних видів мистецтва авторів / авторок з різних країн і континентів. Однак трагічні події, які тривають внаслідок російського вторгнення в Україну з 24 лютого 2022 р., зумовили необхідність перегляду місця російського мистецтва в контексті вивчення предметів та інтегрованих курсів мистецької освітньої галузі. Загарбники зневажили гуманістичні основи мистецтва, а тому все «російське» сьогодні викликає закономірний спротив українців.

Уважаємо за необхідне **вилучити з використання в освітньому процесі творів російських, а також білоруських митців** (через позицію Білорусі щодо російського вторгнення в Україну). Вивільнений навчальний час доцільно використати на ознайомлення учнів та учениць з творами українських, у тому числі, регіональних митців, що також сприятиме формуванню патріотичної національної свідомості учнівства, поваги до українського мистецтва і культури, звичаїв та традицій українського народу.

Наголошуємо, що в модельних навчальних та навчальних програмах передбачено творчий вибір вчителем художнього змісту і технологій навчання, поурочного розподілу навчального мистецького матеріалу.

Учитель / вчителька самостійно визначає обсяг годин на вивчення окремої теми програми, за необхідності має право змінювати порядок вивчення тем у межах навчального року. Він / вона має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику й критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні й ігрові завдання для учнівства, ураховуючи програмні вимоги, мету уроку, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

Навчальна та методична література з мистецької освітньої галузі зазначена в «Переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України», що розміщені на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.

Також зазначимо, що електронні версії підручників розміщено в електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» <https://lib.imzo.gov.ua/>

Під час підготовки вчителів до уроків рекомендовано використовувати періодичні фахові видання, зокрема науково-методичний журнал «Мистецтво та освіта».

У разі організації дистанційного навчання звертаємо увагу, що в межах академічної автономії питання організації освітнього процесу, виконання освітньої програми, навчального плану є внутрішніми питаннями кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників. Отже, під час дистанційного навчання, учителі мають вжити заходів щодо виконання календарно-тематичних планів із додержанням вимог державних стандартів освіти шляхом використання технологій дистанційного навчання та, за потреби, ущільнення відповідного матеріалу (на розсуд учителя / вчительки) з організацією повторення окремих тем на початку очного навчання.

На допомогу вчительству розроблено методичні рекомендації «Організація дистанційного навчання в школі», розміщені за покликанням:

<https://nus.org.ua/news/yak-nalagodyty-dystantsijnenavchannya-posibnyk-dlya-shkil-vid-go-smart-osvita-ta-mon/>

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ

оцінювання результатів навчання здобувачів освіти
відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рі ве нь	Ба л	Загальна характеристика
П о ч а т к о в н й	1	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; – виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; – передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; – виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. – комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.
	3	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; – виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі. – висловлює свої думки простими фразами/ реченнями; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.
С е р е д п і й	4	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; – виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; – використовує прості фрази / речення; сприяє спілкуванню та може надати пояснення у межах запропонованої теми.
	5	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища /навчальні дії;

		<ul style="list-style-type: none"> – виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; – підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	6	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища/ навчальні дії, наводить прості приклади; – виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; – спілкується у межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
Д о с т а т н і й	7	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; – виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання. – долучається до спілкування в межах запропонованої теми та визначає завдання через поставлені запитання.
	8	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників; – виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; – запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення та у межах запропонованої теми.
	9	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; – виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. – ініціює спілкування та обмінюється інформацією у межах запропонованої теми.

В и с о к и й	10	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; – розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
	11	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; – узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.
	12	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлену інформацію в різних ситуаціях; – застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань; – виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.

**Т. в. о. генерального директора
директорату шкільної освіти**

Тетяна БАЛАШОВА

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє / зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у пропонуваному твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину – це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	3-Х-В та ЗХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає

		номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант однохвилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоднішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті «_____»?»
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____ тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання на картках	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учнів просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов'яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні <i>пригадати</i> та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини <i>підсумувати</i> ці пункти одним реченням, записати одне основне <i>запитання</i> , на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну <i>прив'язку</i> цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семинар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____»

		(наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителю зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учням відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _ схоже на/відрізняється від _____? Які характерні риси/елементи _____? Як іще можна показати/проілюструвати _____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____ стосується _____? Які ідеї / деталі можна додати до _____? Наведіть приклад _____? Що не так з _____? Який висновок ви могли б зробити з _____? Які висновки можна зробити з _____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують _____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору _____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно

		від глибини знань
41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між __, один вплив на __; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив (ла) ставлення до.... Я більше дізнався (лася) про... Мене здивувало... Я почувався (лася)...
46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Галузеві критерії (МІО) БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ		
	Група 1. Пізнання мистецтва, художнє мислення	Група 2. Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація	Група 3. Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення
1	<i>Учень / учениця:</i> описує твір за зразком чи за допомогою запитань вчителя, дає часткові відповіді на прості запитання за змістом почутого / побаченого, припускається помилок	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину завдань за поданим зразком лише з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> виявляє емоційність (словами/рухами) під час сприймання певних творів мистецтва та/або мистецької діяльності лише в окремих ситуаціях
2	<i>Учень / учениця:</i> описує твір за зразком чи за допомогою запитань вчителя, дає часткові відповіді на прості запитання за змістом почутого / побаченого, припускається незначних помилок	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину завдань за поданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> виявляє емоційність під час сприймання певних творів мистецтва та/або мистецької діяльності, використовує прості однотипні фрази
3	<i>Учень / учениця:</i> описує твір за зразком чи за допомогою запитань вчителя, дає відповіді на прості запитання за змістом почутого / побаченого, припускається незначних помилок	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за поданим зразком переважно з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> виявляє емоційність під час сприймання творів мистецтва та/або мистецької діяльності, користується простими фразами/ реченнями
4	<i>Учень / учениця:</i> описує (під керівництвом вчителя) твір/явище мистецтва, може пояснити окремі поняття/терміни; комунікує з іншими щодо мистецтва за допомогою вчителя, використовує прості однотипні фрази	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за зразком під постійним керівництвом учителя; ситуативно використовує цифрове середовище під керівництвом учителя; періодично долучається до колективної мистецької діяльності, розуміє обов'язки в групі;	<i>Учень / учениця:</i> називає за запропонованим переліком та/або допомогою вчителя емоції від сприймання твору мистецтва та/або мистецької діяльності; пояснює за допомогою вчителя власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ мистецької діяльності простими фразами/ реченнями
5	<i>Учень / учениця:</i> описує (під керівництвом вчителя) твір/явище мистецтва, пояснює окремі поняття/терміни, припускається незначних помилок; комунікує з іншими щодо мистецтва переважно за допомогою вчителя, використовує прості однотипні фрази, речення	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за зразком переважно під керівництвом учителя; ситуативно використовує цифрове середовище під керівництвом учителя; бере участь у колективній мистецькій діяльності, виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі	<i>Учень / учениця:</i> називає за допомогою вчителя емоції від сприймання твору мистецтва та/або мистецької діяльності; пояснює за допомогою вчителя власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ мистецької діяльності простими реченнями
6	<i>Учень / учениця:</i> описує (під керівництвом вчителя) твір/ явище мистецтва, пояснює окремі поняття/терміни; комунікує з іншими щодо мистецтва, використовує прості однотипні фрази, речення	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за зразком, частково потребує керівництва вчителя; застосовує елементи імпровізації/експериментування; ситуативно використовує цифрове середовище під керівництвом учителя; бере участь у колективній мистецькій діяльності, виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі	<i>Учень / учениця:</i> називає емоції переважно за допомогою вчителя від сприймання твору мистецтва та/або мистецької діяльності; пояснює (переважно за допомогою вчителя) власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ мистецької діяльності
7	<i>Учень / учениця:</i> характеризує твір/явище мистецтва, частково використовує термінологію; наводить деякі приклади зв'язків між мистецтвом і життям; бере участь в обговоренні творів мистецтва, висловлює свої думки щодо почутого / побаченого; знаходить з деяких джерел (зокрема цифрових) інформацію про мистецтво	<i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання, імпровізує/експериментує в різних видах мистецтва, обирає способи естетизації середовища; використовує цифрове середовище, але потребує допомоги вчителя; співпрацює з іншими, виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі	<i>Учень / учениця:</i> визначає емоції та переживання (власні та втілені у творах мистецтва); описує власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ художніх образів; вибірково визначає свої уподобання в мистецькій діяльності
8	<i>Учень / учениця:</i> характеризує твір/явище мистецтва, використовує термінологію; наводить приклади зв'язків між мистецтвом і життям; бере участь в обговоренні творів мистецтва, пояснює свою позицію; знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію про мистецтво	<i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; імпровізує/експериментує в різних видах мистецтва, обирає способи естетизації середовища; використовує цифрове середовище, але потребує допомоги вчителя; пояснює необхідність дотримання авторського права в процесі художньої комунікації; співпрацює з іншими, виконує частково-пошукові художньо-творчі завдання	<i>Учень / учениця:</i> визначає емоції та переживання (власні та втілені у творах мистецтва), застосовує твори / види діяльності для поліпшення емоційного стану; описує власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ художніх образів; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, визначає свої успіхи в мистецтві
9	<i>Учень / учениця:</i> характеризує твір/явище мистецтва, вільно використовує термінологію, порівнює художні образи з явищами довкілля; наводить переконливі приклади зв'язків між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва; бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, пояснює свою позицію;	<i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; імпровізує/експериментує в різних видах мистецтва, визначає і обирає способи естетизації середовища; використовує цифрові технології для втілення задуму; розуміє важливість дотримання авторського права в процесі художньої комунікації	<i>Учень / учениця:</i> визначає емоції та переживання (власні та втілені у творах мистецтва); вибірково пояснює вплив творів/творчості на власний емоційний стан; застосовує твори / види діяльності для поліпшення емоційного стану; описує власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ інтерпретує художні образи; визначає свої

	знаходить і вибирає з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію про мистецтво	співпрацює з іншими, виконує пошукові художньо-творчі завдання;	уподобання в мистецькій діяльності, характеризує свої успіхи в мистецтві;
10	<i>Учень / учениця:</i> аналізує/декодує твір/явище мистецтва, вільно застосовує термінологію, порівнює художні образи з явищами довкілля; наводить аргументовані приклади зв'язків між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, вислуховує позицію інших, аргументує власну; самостійно знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію, виокремлює необхідну, визначає (під керівництвом вчителя) достовірність джерела інформації	<i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; пропонує ідеї (зокрема, для естетизації середовища), застосовує здобуті знання й практичні вміння для їх реалізації, презентує результати власної творчості, пояснює свій задум самостійно використовує інформацію (зокрема цифрову) із посиланням на джерело та з дотриманням авторського права; бере участь у художньо-творчій діяльності за власним вибором і уподобанням; взаємодіє в команді	<i>Учень / учениця:</i> описує вплив певного твору/творчості на власний емоційний стан; інтерпретує художні образи, пояснює ставлення; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, оцінює свої успіхи в мистецтві
11	<i>Учень / учениця:</i> аналізує/декодує твір/явище мистецтва, вільно застосовує термінологію, порівнює художні образи з явищами довкілля; наводить аргументовані приклади зв'язків між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, вислуховує позицію інших, аргументує власну; самостійно знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) і систематизує інформацію, виокремлює необхідну, визначає достовірність джерела інформації	<i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; пропонує ідеї (зокрема, для естетизації середовища), реалізує їх самостійно, зокрема з використанням цифрових технологій, міжгалузевих зв'язків; презентує результати власної творчості, пояснює свій задум самостійно використовує інформацію (зокрема цифрову) із посиланням на джерело та з дотриманням авторського права; бере активну участь у художньо-творчій діяльності; конструктивно взаємодіє в команді	<i>Учень / учениця:</i> вирізняє вплив певного твору/творчості на власний емоційний стан, наводить приклади; інтерпретує художні образи, пояснює ставлення; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, оцінює свої успіхи в мистецтві
12	<i>Учень / учениця:</i> аналізує/декодує твір/явище мистецтва, вільно застосовує термінологію, виявляє характерні ознаки, здійснює аналогії між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва; бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, вислуховує позицію інших, аргументує власну; самостійно знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію, виокремлює необхідну, систематизує і узагальнює її; визначає і пояснює достовірність джерела інформації	<i>Учень / учениця:</i> обирає відомі способи творення, зокрема медіаформи, виявляє креативність, пропонує ідеї (зокрема, для естетизації середовища), реалізує їх самостійно, зокрема з використанням цифрових технологій, міжгалузевих зв'язків; презентує результати власної творчості, пояснює свій задум самостійно використовує інформацію (зокрема цифрову) із посиланням на джерело та з дотриманням авторського права;	<i>Учень / учениця:</i> вирізняє вплив певного твору/творчості на зміну у власному емоційному стані, наводить приклади; інтерпретує художні образи, аргументує ставлення; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, критично оцінює свої успіхи в мистецтві, визначає способи самовдосконалення

ОРІЄНТОВНІ ВИМОГИ ДО КРИТЕРІЇВ І ШКАЛ ОЦІНЮВАННЯ¹

Інструмент для оцінювання якості критеріїв і шкал оцінювання

Критерій	1 Незадовільно	2 Задовільно	3 Добре	4 Відмінно
Чіткість і зрозумілість критеріїв	Критерії є незрозумілими, не стосуються змісту навчальної програми або за змістом істотно перекривають один одного	Критерії можна зрозуміти, але вони недостатньо чітко розмежовуються між собою або не повністю відповідають змісту навчальної програми та/або виду навчальної діяльності	Критерії загалом є зрозумілими, чітко розмежовуються між собою й загалом відповідають змісту навчальної програми та виду навчальної діяльності	Кожен критерій є виразним і чітко окресленим, повністю відповідає змісту навчальної програми й виду навчальної діяльності
Чіткість розмежування між рівнями досягнень	Неможливо або майже неможливо розрізнити рівні досягнень між собою	Рівні досягнень можна розрізнити між собою, але розмежування недостатньо чітке	Розмежування між рівнями досягнень є очевидним	Кожен рівень досягнень є чітко окресленим і кожен наступний рівень відрізняється від попереднього за чіткими й логічними ознаками
Надійність шкали оцінювання	Перехресне оцінювання часто призводить до істотних відмінностей у результатах	Перехресне оцінювання іноді призводить до відмінних результатів	Є загальна узгодженість між результатами при перехресному оцінюванні (різниця менше 5-10% або ½ рівня)	Результати перехресного оцінювання є послідовно однаковими
Обізнаність учнів про критерії та шкалу оцінювання	Учні не знають про критерії та шкалу оцінювання	Учні знають про критерії та шкалу оцінювання і мають певне уявлення про очікувані результати їх навчальної діяльності	Критерії та шкала оцінювання відкрито використовуються для презентації завдання й супроводу учнів	Критерії та шкала оцінювання є предметом обговорення й постійного супроводу учнів у процесі навчальної діяльності
Підтримка розвитку метакогнітивних навичок учнів	Учні не знають про критерії та шкалу оцінювання і не можуть використовувати її для регулювання власної	Учні повідомлено про критерії та шкалу оцінювання, але під час навчальної діяльності критерії та шкала не перебувають у фокусі уваги	Учні знають про критерії та шкалу оцінювання як про інструмент, що допомагає зрозуміти, чого вони навчаються, що їм вдається добре, а над	Критерії та шкала оцінювання постійно перебувають у фокусі уваги і використовуються як інструмент, що допомагає учням зрозуміти, чого вони

¹ Ці вимоги не є обов'язковими, але за необхідності можуть бути використані педагогічними працівниками закладу освіти як орієнтири для розроблення критеріїв та шкал оцінювання рівня досягнення учнями результатів навчання або для оцінювання вже розроблених ними критеріїв та шкал як елемент внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

	навчальної діяльності		чим треба попрацювати	навчаються, що їм вдається добре, а над чим треба попрацювати
Участь учнів у розробленні та застосуванні критеріїв і шкали оцінювання	Учні не беруть участі ні в розробленні, ні в застосуванні критеріїв і шкали оцінювання в процесі навчання	Учням пропонують готові критерії та шкалу оцінювання для можливого самооцінювання в процесі навчання	Учні обговорюють і надають пропозиції до проекту критеріїв і шкали, є відповідальними за їхнє застосування для самооцінювання та/або взаємооцінювання в процесі навчання	Учителі й учні разом відповідають за розроблення критеріїв і шкал оцінювання; учні постійно застосовують їх для самооцінювання й узаємооцінювання в процесі навчання

Шкала оцінювання критеріїв:

0 – 5.0 = потребують доопрацювання

5.5 – 7.5 = застосовні

8.0 – 10 = добре

10.5 – 12.0 = відмінно

Кожний показник рівня 1 = 0.5 балів, рівня 2 = 1.0 бал, рівня 3 = 1.5 бали, рівня 4 = 2.0 бали.

За кожним критерієм кількість балів визначається лише **за одним рівнем**

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ УЧНЯ / УЧЕНИЦІ

Навчальний предмет / Інтерв'юваний курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Вступ до історії України та промодієктової освіти / ***	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного змісту			
	Виказує повагу до різності поглядів та соціальної активності			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Інтерв'юваний курс «Мистецтво» / курси за вибором художнього спрямування	Пізнає різні види мистецтва			
	Працює з текстом			
	Бере участь у творчій діяльності			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Фізична культура	Розвиває особистісні якості у процесі фізичного виховання			
	Володіє технікою фізичних вправ			
	Здіймає фізкультурно-спортивну діяльність			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
[назва мистецького інтерв'юваного курсу або курсу за вибором]				

* За результатами розпорядження за навчальною діяльністю учня / учениці наприкінці кожного семестру вказує в таблиці результати роботи, ґрунтуючись на реєстраційній картці учня / учениці та характеристиках з навчальної діяльності учня / учениці.
 ** У разі виконання звітності підручної освіти, після закінчення року досягнень за окремим групами результатів, вказує відповідно окремих рядків для вказування загальної оцінки.
 *** Визначити забір переддруків або підручників нових курсів відповідно до освітньої програми закладу освіти.

Рішення педагогічної ради про переведення до наступного класу _____

Рекомендації учителя (за наявності) _____

Учитель _____ (Ім'я) _____ (Підеім, прізвище)

Побажання батьків (осіб, що їх замінюють) _____

Батьки, особи, що їх замінюють _____ (Ім'я) _____ (Підеім, прізвище)

М.П. Керівник закладу освіти _____

Міністерство освіти і науки України

(повна назва освітньої установи / освіти)

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ

учня / учениці _____ класу за 20__ – 20__ навчальний рік

5-6

(Ім'я, по батькові / прізвище / учениці)

Характеристика навчальної діяльності*	Стан сформованості (сформовано/формується)
виказав інтерес до навчання	
виказав розуміння прочитаного	
виказав власну думку	
критично та системно мислить	
логічно обґрунтовує власну позицію	
діє творчо	
виказав ініціативу в процесі навчання	
конструктивно керує своєю діяльністю	
вділює увагу	
самостійно приймає рішення	
розв'язує проблеми	
співпрацює з іншими	

Характеристика результатів навчальної діяльності

Навчальний предмет / Інтерв'юваний курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Українська мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіовідео			
	Може виводити та висловлюється / Говорить			
	Сприймає письмову текст / Читання			
	Письмово комунікує та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			

V. СВДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ

Свідомство досягнень (додаток 3) складається з двох частин і передбачає характеристику навчальної діяльності учнів та фіксацію результатів навчання за групами результатів, визначеними Державним стандартом для певних освітніх галузей, з переліку навчальних предметів та інтегрованих курсів, визначених навчальним планом освітньої програми закладу освіти.

Запропонована форма Свідомства є орієнтовною.

«Характеристика навчальної діяльності» сформована відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом. Результатом спостереження за розвитком наскрізних умінь є виставлення відповідної позначки в стовпці «Має значні успіхи / Демонструє помітний прогрес / Потребує уваги і допомоги» після завершення кожного навчального року або в разі зміни учнями закладу освіти. Способи організації фіксування результатів спостереження педагогічні колективи закладів освіти визначають самостійно.

«Характеристика результатів навчання». Заповнення цієї частини Свідомства здійснюють відповідно до переліку навчальних предметів / інтегрованих курсів, визначених затвердженою освітньою програмою закладу освіти.

За умови використання власної шкали оцінювання заклад має визначити та описати в освітній програмі правила переведення загальної оцінки результатів навчання за рік у систему, визначену законодавством (12-бальну систему), для виставлення у Свідомство досягнень.

**Т. в. о. генерального директора
директорату шкільної освіти**

Тетяна БАЛАШОВА

Науково-методичне видання

За загальною редакцією **Серих Лариси Володимирівни**,
завідувачки кафедри теорії і методики змісту освіти
Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
кандидатки педагогічних наук, доцентки,
координаторки мистецької освітньої галузі в Сумській області

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ З МИСТЕЦТВА НУШ: ДРУГИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ **Навчально-методичний посібник**

У посібнику розкрито особливості формувального оцінювання при вивчення
інтегрованого курсу «Мистецтво» в 7-9 класах ЗЗСО
за Державним стандартом базової середньої освіти
в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»
Кращими педагогами мистецької освітньої галузі Сумської області,
педагогами-пілотниками, педагогами спеціалізованих мистецьких закладів,
закладів позашкільної освіти
презентовано інструменти формувального оцінювання

Відповідальна за видання: Л.В. Серих
Дизайн титульної та останньої сторінки: Л.В. Серих

Підписано до друку 29.12. 2024 р.
Формат 60 x 48 /16. Папір офс.
Тираж 300. Друк офс. Зам. №1

Лариса СЕРИХ – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, тренер з інтерактивних методик викладання, модератор, фасилітатор, координатор мистецької освітньої галузі Сумської області

Сфера наукових інтересів – мистецтво в Новій українській школі, загальнокультурна компетентність, естетична культура, естетичне виховання, діяльнісний підхід, критичне мислення, фасилітація, взаємодія закладів загальної середньої та позашкільної освіти, арт-практики в інклюзивному середовищі, художня педагогіка, дизайн освіта, паперопластика, естетика, етика, художня культура, кіномистецтво, театральне мистецтво, театралізована діяльність школярів, декоративно-ужиткове мистецтво, мистецтвознавство, художня фотографія

